

Expiatione mea et redemptio
mea non est in misericordia
sed in plenaria misericordia.
Et secundum prophetam
Iacobum: Et misericordia
mea non est in mortali-
tate sed in immortalitate.
Et secundum prophetam
Iacobum: Et misericordia
mea non est in mortali-
tate sed in immortalitate.

Luc. 4.c.

Iudas vnc.

vnc.

BL. 105

Domini spiritus dñi sup me r̄c. Istud **E**xpo. Ca. LX. capitulo prie exponit de christo: sicut ipse christus testat: **L**uc. iii. d. Fabulose tamē exponit de esata. Et dividit in quatuor ptes. In pma pte capituli se ppheta a dño vinctus et missus dicit: ut ei in his q̄ postmodū p̄dicat cre- das. In secunda parte p̄mitit eis suā cī- uitati redefinitionem: ibi: **E**t edifica- bunt deserta a seculo. In tercua gen- tū couersionem: ibi: **E**t stabit alieni- z pascēnt r̄c. In quarta p̄petuā reli- gionis obseruatiā: ibi: **E**t dabo op̄ eo- rum in veritate. Dicit ḡ ppheta de se: **S**piritus dñi sup me q.d. a sp̄us an- cro sunt ea q̄ dico: **E**o q̄ ynxerit me: q̄ idcirco dico spiritū facti esse sup me: q̄ vnxit me. I.q gratiā suā me docuit: et voluntate mēa suę voluntati cōformauit. **C** Ad annūciandū māsuetis. i.ad visitatē māsuetorū: Tales em̄ vtiliter au- diuit instructionē. **D**icit me. Unde. S. vi. c. Ecce ego: mitte me. Et dicit: Vade: et dices p̄lo huic: audite audi- tes r̄c. **A**lt mederer cōtritos corde. i. vt sermone bo- no mitigare desolatos: Sermo em̄ bon̄ medicina est. **E**t p̄dicarē captiuis in babylone: **G**indulgētiā. i. li- centia redeundi de captiuitate. **A**el indulgentiā. i. relaxa- tionē: **E**t clausis in carcerib⁹ ad litterā: vel tribulati- onib⁹ cōpediti: **A**ptionē vt exeat de carcere. **K** Elt p̄dicarē annū placabilē domino. i. annū in quo pla- cabit eis domin⁹. q̄tum ad iudeos liberandos. **L** Et di- vitionis deo nostro. q̄tum ad chaldeos destruendos.

Distice. **M**ystice: **S**piritus dñi sup me r̄c. Trina tem- piatōe diaboli supata: **S**ic Lucas. iii. b. refert: Egressus ē Iesus in virtute sp̄us in galileā: et fama exiuit p̄ vniuersā regi- onē ab illo: et ipse docebat in synagogis eoꝝ: et magnificabat ab omnibus: et venit naçareth ubi erat nutrit⁹: et intravit fīm cōuerdinē suam die sabbati in synagogā et surrexit legere: et traditus est ei liber esate pphere: et vt revoluist libri: inuenit locū ubi scriptū erat: Sp̄us dñi sup me ap̄t qd̄ vnxit me r̄c. Et postea sequit: Cepit autē dicere ad illos: quia hodie im- pleta ē hec scriptura in aurib⁹ vestris. Pater ergo qd̄ hic lo- quis: **S**p̄us dñi. i. patris: v̄l sp̄us qui est dñs sup me. In hoc notant̄ tria. i. q̄ minor est fīm qd̄ bō sp̄us sancto. Itē q̄ eo requieuit sp̄us sancto: sicut etiā dicit. S. x. a. Et requie- escer sup eum sp̄us dñi sp̄us sapientiæ et intellect⁹ r̄c. **J**ob. i. e. Sup quē videris spiritum descendenter et manentem super eū: hic est q̄ bapticat in sp̄us sancto. Itē nota q̄ i. omnib⁹ sp̄i- ritu sancti exhortationib⁹ obediuit. Habuit em̄ sup se spiritū sanctū vt duxoꝝ et p̄ceptoreꝝ. Sed multi sunt qui sp̄us sanctū nō sup se habēt et obediēdo: s̄ sub se pedib⁹ malarū affectio- nū et rebellū sive recalcitrantiū voluntati cōculcādo. **H**eb. x. e. Irritā quis faciens legē moysi sine vlla miseratione duo- bus aut tribus testib⁹ morit⁹: quāto magis putatis deteriora- mereris supplicia q̄ filii dei cōculauerit: et sanguinē testamenti pollutū duxerit: in quo sanctificat⁹ est et sp̄ui gratiē cōtume- liā fecerit. **E**o q̄ ynxerit me: quasi ideo dico q̄ spiri- tus dñi sup me: q̄ vnxit me vt pugilem. Unde **I**tere. xx. c. Domin⁹ meū est q̄sī bellator fortis. Itē vt pontificē. **H**eb. ix. c. Christus aut̄ assistens pontifex futuroꝝ honorū r̄c. Itē vt regē. **A**pol. xix. c. Ipse est rex regū et dominus dominā- tiū. **H**eb. i. c. et **P**s. xlii. c. Dillexisti iustitiam et odisti iniqui- tatem: p̄terea vnxit te dē dē tu⁹. Itē **A**cil. iiij. f. Louenerit in ciuitate ista aduersus sanctū puerū tuū iefsum q̄e vnxisti/ berodes ponti⁹ pilat⁹. Et nota q̄ triplex fuit vinctio i. chri- sto. Prima fuit in vtero virginis in cōceptiōe: de qua dicit i. epistola ad Quirinū ep̄m. In vtero virginis bō cb̄rist⁹ con- ceptus est: ibi ab eodem sp̄u vncrus vbi conceptus: nec ante cōceptus et postmodū vncrus: sed hoc ipsum de sp̄us sancto et carne virginis concipi fuit a sp̄us sancto vngi. **M**attb. i. d. Qd̄ em̄ in ea natū est de sp̄us sancto est. **V**incio consistit in mīb⁹. In naturaꝝ admirabili ymione: in donoꝝ plenitu-

dine: in peccatorū inimicitate. Secunda vinctio fuit manifesta- tio omniū horū in baptismate: **L**uc. em̄ dictū est ei: **D**ic est fi- lius mens dilectus: **M**attb. iij. d. Ibi q̄ vncrus est p̄ manife- stationē. **A**n̄ **L**uc. iiij. a. Jesus aut̄ plen̄ sp̄us sancto egressus est a iordanē. Tertia vinctio fuit collatio sive grā immortalita- tis in resurrectiōe. Sequit: **C** Ad an- nūciandū māsuetis misit me. Re- cre post vinctiōne sequit de annūciatiōne: ad significandū q̄ null⁹ debet officiū p̄la- tōnis et p̄dicationis suscipere: qui nō p̄s babeat vncrōne charitatis. **V**inctio em̄ cordis efficaciā dat sermoni: et eruditōne loquēdi: fīm illō. j. **J**oh. ii. d. **V**inctio ei⁹ docebit vos de omnibus. Et nota hic quis debeat annūciare. **V**ncrus. s. chari- tate. Et quibus: Quia māsuetis qui reci- piūt verbū. **E**ccl. v. c. Esto manuetus ad audiendū verbū dei vt intelligas. **J**a- cob. i. c. In mansuetudine suscipite insi- tum verbū: qd̄ p̄t saluare aias vestras. **P**rouer. ix. b. Mol- arguere derisorē ne oderit te: argue sapientem et diliget te. **A**lia littera: Euāgeliū paup̄ib⁹ misit me. Hinc ē qd̄ dicit **M**attb. xi. a. Paup̄es euāgeliū cantur. S. xxix. f. Paup̄es homines i. sancto israel exultabūt. **H**as duas virutes christ⁹ specialiē docuit: paup̄atē sp̄us et māsuetudine. **M**attb. xi. d. Discite a me q̄ mitis sū et būllis corde. Et de his dī. S. x. a. Jūdicabit i. iusticia paup̄es: et arguet i. eq̄itate p̄ māsuetis fr̄e. **E**t mederer cōtritos corde. Verba em̄ christi sūt me- dicina. **S**ap. xv. b. Nō herba neq̄ malagyna sanauit eos: s̄ tuus dñe serino q̄ sanat oia. Et dicit: Cōtritos corde. i. cō- pūctos: q̄ deo offerūt sacrificiū sp̄us p̄tribulari. **P**s. Qui sa- nat cōtritos corde: et alligat cōtritūōes eop̄. Sic medie q̄ di- storta p̄us vult p̄teri: vt fīat postmodū recta: et p̄mo vult et se- cat anteq̄ vngat. **J**ob. v. c. Incriptionē dñi ne reprobes: q̄ ipse vulnerat et medet: p̄cunt et man⁹ ei⁹ sanabit. **E**t p̄- dicarē captiuis indulgentiā: et clausis aptionē. **C**aptiuī sī: q̄ pedes affectioniū habet cōpeditos illeccib⁹ volup- tū: q̄ volūtate suā impio diaboli subiecerūt: a q̄ captiuī tenet ad ipsi⁹ volūtate: vt dī. j. **T**imoth. ii. d. Claudiū sūt q̄ intelle- ctiū q̄ ignoratiōe et infidelitatē habēt obtenebratū. Ch̄ist⁹ autē indulgentiā captiuis p̄dicat: et clausis aptionē: q̄ sermo eius et affect⁹ relaxat et dissoluit a culpa: et intellect⁹ purgat ab igno- ratiōe. S. xl. c. Ut dices his q̄ vincti sūt exite: et bis q̄ i. tene- bris reuelam̄. Primum p̄tinet ad captiuos i. vinculis: secundū ad clausos i. tenebris. **C**aptiuī sūt q̄ habēt peccati cōsuetu- dinē: clausi sūt: q̄ iā demersi sūt i. souēa inferni p̄ desperationē. **I**stis dñis p̄dicauit indulgentiā de peccatis p̄ penitentiā: et aptionē patrie celestis vices. **M**attb. iiij. c. Penitentiā agi- te ecce indulgentia: appropinq̄bit em̄ regnū celoꝝ ecce agito. **K** Elt p̄dicarē annū placabilē dño. i. vt ostenderē tē- pus plenitudinis grē aduenisse: in q̄ dē placabilis redderē hoib⁹ penitentib⁹: et gentib⁹ cōuerti volēb⁹. De q̄ tempore. **L**or. vi. a. Ecce nūc tēp⁹ accepitabile: ecce nūc dies salutis. **M**Et diē vñtiois deo nro. i. temp⁹ damnatiōis a deo rē- turū super iudeos rebelles p̄ romapōs: fīm illud **L**uc. xix. g. **C**lement̄ dies i. tē: et circūdabūt te inimici tui vndiq̄. Et **L**uc. xxi. d. **L**ū viderit ab exercitu circūdari bierlin: tūc scitote q̄ appropinq̄abit desolaris eius. **A**el ann⁹ placabilis dño vel dñi est temp⁹: smo eternitas retributiōis in die mortis: tūc erit ann⁹ subileus in quo omnia debita relaxabunt quia tunc miserie cōsument: et culpe tunc plene liberabunt. De hoc an- no dicit in P̄. **B**idices corone anni benignitatis iug. **D**ies **P**s. 64. autē vñtiois est temp⁹ damnatiōis. Utrūq̄ chrl̄ p̄dicauit: **E**t p̄mīa iustiōp̄ cum dicit: Appropinq̄abit regnū celoꝝ. Et supplicia malorū cū dicit **M**attb. xiij. f. Ibi erit fletus et strī- dor ventium. Sed nota q̄ dicit annū placabilem et diem vñtiois: in quo nota q̄ prior est ad miseriendū q̄ ad punien- dum: et q̄ supra condignum remunerat misericordia: et citra condignū punit iusticia. S. xij. a. **D**ies vñtiois in corde meo annū retributionis meę venit. Et nota q̄ annus culpe et pe- nitentię et iusticie et gratiē et gl̄ie dī hic sic. S. xx. a. Ibi require.

** Ut cōsolarer

Libri

a Ut cōsolarer om̄s lugētes; sup trāḡessiōnib⁹ et ab/ominatiōbus q̄ sunt i medio hierusalē: vt dicit Ezech. ix.
b Ut ponerē cōsolatiōne: i. firmā et stabili cōsolatio/ nē p̄mitterē: **Lugētib⁹ sion: i. lugētib⁹ de vastitate et calamitate sio.** Hiero⁹ et Septuaginta nō habet hic cōsolatiōne: Et fm h̄ sic legit: b **Et ponerē lugētib⁹ sio: coronā supple.** Enī s̄dit:
Et nō habet cōsolatiōne carē coronā q̄tum ad reges. **c** **Wro** Al. tēi cinere: i. p captiuitat̄ vilitate et deieci/ one. f **Oleſi gaudis q̄tū ad sacerdo/ tes: q̄ sacerdotes iunq̄nt: pro luctu.**
Palliu laudis q̄tū ad sp̄lūm: i. de/ cete habitū. Enī Septuaginta habet: Ha/bitū gl̄ie: i. habitū gloz̄iolum: q̄d erit eis ad laudē dñi. b **Pro sp̄lū meroris: i. p habitu lugubrī: qui est signū interioris**
meroris. **i** **Et nūc vocabunt l̄eq. i. i. hierusalē v̄l sion: k** Fortes iusticie datur. i. fortēs erunt: et vocabunt ad iusticiā facienda et exequēdā tam in se q̄ in alijs. Fortiter em̄gent iusticiam: nec flectent prece vel precio amore vel odio.
Plantatio dñi
Mystice **a** **Et cōsolarer om̄s lugētes: imo ch̄ist⁹ venit vt** M̄nib. 5.a. **indiceret luctū: t̄ n̄bo dicēs: Beati q̄ lugent et. q̄ exēplo:** q̄ et ipse fluit: vt Luc. xix. f. et Joh. xi. c. et Hebr. v. b. Tē Jaco. iiiij. c. **Uſerī estote et lugete: i. miseriā vestrā cognosci te et lugete: q̄ qui se miseriū reputat et cognoscit suā miseriā lu/ get: et sic obtinet misericordiā.** Luc. xix. f. **Si cognouisses et tu: fleres supple.** Tē Thren. iiij. f. **Deduc q̄st̄ torrentē lachry/ mas p̄ dīc et noctē: nō des requiē tibi: nec racteat pupilla oculi tui.** Sic q̄ p̄cipit fletū: nō indicit gaudiū vel solatiū: vt videſ. **Solutio.** Dñs ē sicut mater: vel nutrit parvulo: q̄ si querat a parvulo: q̄r̄ luges acrī et copiosī luget parvulū: et n̄ mat cōsolat̄ eū. Sed q̄n̄ mater colligit eū in sinu suo: et absterget lachrymas suas: tūc silet parvulus: **Sic dñs querit a pecca/ tore: q̄r̄ lugeat: cū facit eū agnoscere peccata sua: et sic cōso/ lando erit ad lachrymas puocat.** Sic dñs quesuit a magda/lena: **Uſilier qd ploras: Joh. xx. c. vt ampli⁹ ad lachrymas puocaret.** Sed q̄i colliger nos dñs sicut mater i sinu eterne suę quietis et absterget omnē lachrymā ab oculis nostris: tunc silebim⁹. S. xxv. c. et Apoc. xxj. a. **Absterget de⁹ oēm lachry/ mā ab oculis sanctorū suorū: i. lxvi. d.** Quō si cui mater blan/ diaſ: ita ego consolabor vos et in hieralim consolabimini: vide/bitis: et gaudebit cor vestrum. **Et duo modi cōsolatiōnis** p̄dicti notantur hic. Unde dicit: a **Et cōsolarer oēs lugētes: illo: s. modo cōsolatiōis: quo ad luctū magis inuitant.** b **Et ponerē cōsolatiōne lugētib⁹ sion: illa** sc̄z qua absterget de⁹ omnē lachrymā. Ponere em̄ stabilitatē p̄solatiōis significat. Dñs q̄ ponit p̄solatiōne lugētib⁹: q̄i sta/bili p̄missiōe firmat se in p̄petuū p̄solari i gl̄ia: hic ad temp⁹ lugētes i miseria. M̄nib. v. a. **Beati q̄ lugēt: q̄m̄ ipsi p̄solat̄ bunt.** P̄s. Sc̄d̄ multitudinē doloz meoz i corde meo: cō/ solatiōes tuę lētificauerūt aīaz meā. Sed multo lachryme vel dolores nō merent p̄solatiōne: sic dīc beat⁹ Hiero⁹. Quoi/dā lugētes p̄spicio: b si dōcorde p̄cederēt ille lachrymē nō tā facile illico soluerēt in r̄sū: nūc aut cū abūdāt̄ occīsa et scur/ rillia ſ̄ba p̄fluāt q̄ p̄s lachrymē: lachrymas bmoi de his eē nō arbitroz: q̄b⁹ p̄solatiō diuina p̄mittit: q̄n̄quidē tā facile p̄ illas p̄solatiō vīlis admittit. Et nota q̄ dīc: **Lugētib⁹ sio: nō dīc/lugētib⁹ hiericho: v̄l babylōis: q̄ luget p̄ inūdo v̄l: p̄ inū/ di delectatiōib⁹.** Tales em̄ nō p̄solabunt a deo: talib⁹ nō po/nit de⁹ p̄solatiōne verā: s̄ inūd⁹ ponit eis suā p̄solatiōne. Sz falsa ē positio ista: iō nō tenet nisi fm̄ ip̄us positiois. Sz cū diceſ: **Cedat ip̄us: i. spacūlū vitę: v̄l tp̄alitas fortunę: tūc ma/ nifestabī falsiras et cōcludeſ iniqtas.** P̄s. **Lū accepo temp⁹** ego iusticias iudicabo. Luc. vi. d. **V̄e vobis diuītib⁹ q̄ habe/ nis b̄ p̄solatiōne vestrā p̄ falsā: i. positionē.** De talib⁹ q̄ p̄solatiōnes mūdanās q̄rlit: et mūdanās lugēt molestias: v̄l delecta/ tronū suarū amissiōe deplorat̄: habet exemplū Blumeri. xj. a. **Eulg⁹ q̄z p̄missiū q̄d ascēderat cū eis: flagravit desiderio**

Esaiē

carnū ſedēs et flens ſuictis ſibi part̄ filiis ſrl̄: et ait: **Quis da/ bit nobis ad vescendū carnes: Recordamur p̄ſciū q̄ come/ debamus in egypto gratis et.** Mōra q̄ iſta pestis incepit a populo inferiori et vīlori. Tria fit i clauſtris: illi magis ſecu/ laria deſideria habent: q̄ vīlores erāt in ſeculo et q̄ min⁹ ſibi ſufficiebant: et aliq̄ ſibi etiā iungūt alios q̄ verbis et exemplis corrūpunt. Ezech. viii. e. **Et introduct̄ me p̄ oſtū por̄e do/ mus dñi q̄d respiciebat ad aq̄lonē: et ecce ſibi mulieres ſedebat plangētes adoniē.** Tales lugētes nō cōſolatur dñs: ſi lugētes ſion: i. eccl̄ie trīſup̄hātis: et celeſt̄ p̄iug/ dationē: v̄l el⁹ amissiōne quā p̄ p̄tū in/ currēt. S. lvij. d. Reddiſi ſolatiōes ip̄i et lugētib⁹ el⁹. Teli: c **Lugētib⁹ ſion: i. peccata eccl̄ie militāt̄ plāgētib⁹.** Ezech. ix. c. **Signa tau ſup frontes virorū gemē/ tiū et volentiū ſug cūctis aboiaſiōib⁹ q̄ ſit in medio hieralim.** d **Et dare eis coronā p̄ cinere: oleſi gaudis p̄ lu/ ctu: palliu laudis p̄ sp̄lū meroris.** Tria dicit q̄ ſunt in pgnatē in p̄ſeti: et i futuro remunerabunt. Linis i memoria mortalitat̄ et vīſitati ſuę ſupbiā mēt̄. **Luc. p̄ cōcupiſcentiā ocl̄oz: vt p̄ q̄ peccauit hō cōcupiſcēdo p̄ hec puniat plorādo.** Sp̄lū meroris oſtēſ ſupbiā ſupbiā mēt̄. **Tria dicit q̄ ſunt in laſciuia carnis.** H̄ec tria notant̄ Hiero. vi. g. Accingere cili/ tio et p̄spgere cīneres: luctū fac ubi q̄ſi vñigeniti plāctū amaz valde. C̄litio cōtra carnis cōcupiſcentiā: cīneres cōtra mēt̄ ſuperbiā: luctū fac cōtra oculorū cōcupiſcentiā. **W̄is trib⁹ re/ ſpondent tria: corona: oleſi: et palliu.** **W̄is em̄ dabit corona** eternitatis p̄ cinere mortalitat̄: vel corona honoris pro ci/ nere hūilitat̄. S. xxviij. b. **Erit dñs corona glorie: et ſentū ex/ ultatiōis residuo sp̄lū ſuī: et ſpiri⁹ iudic̄ ſedent ſup thronū.** **Econtra domin⁹ dabit ſupbiā p̄ corona honoris cīnerē vīli/ tatis.** S. xxviij. a. **Pedibus cōculab̄it corona ſupbiā ebraoz ephraim: et erit flos decidēs gl̄ie exultatiōis ei⁹ q̄ ſup ſtīcē vallis p̄nguīi.** Hiero. xiij. c. **W̄illamini: ſedete in terra: q̄m̄ de capite vestro deſcendit corona glorie vestre.** Ezech. xxi. f. **Auer ſidarū tolle corona.** f **Oleſi gaudis p̄ lu/ ctu: i. gaudiū eterne felicitatis: q̄d ſignificat oleſi p̄ lucu.** P̄s. **Covertiſti plāctū mēt̄ i gaudiū mihi et.** Dñs em̄ aq̄s P̄s. 19. doloris cōvertit in vītu. **Et oleſi eterne iocūditatis.** Joh. q. b. **Implete hydrias aqua** g **Palliu laudis: i. pallium laudabile: h Pro ſpiritu meroris: i. pro habitu lug/ bri: i. pro carne mortali ſub qua ſingemifit ſpiri⁹: quia corp⁹ q̄d corruptiſ aggrauat animā: Sap. ix. c. dabit ſtola imor/ talitat̄: Palliu enim laudabile eſt corp⁹ imortale: impaſſi/ ble: agile: ſubtile. **Sacculi etiā penitētē cōvertet dominus in ſtola glorie: fm̄ illud P̄s. Cōſidisti ſaccū meū: et circūdēde.** P̄s. 19. rūt me lēticia. Judith. x. a. **Exiit ſe vēſtimētio vīdūtatis et induit ſe vēſtimētio iocūditatis ſuē.** Baruch. v. a. **Exiit te hie/ rusalē ſtola luc̄ et vexatiōis ſuē: et induere decore et honore que a deo tibi eſt in gloria ſempiterna.** Possunt etiā per hec tria tres dotes anime deſignari. Per corona enim que daf/ triūpatorib⁹ ſignificat remuneratio trascibilis: cui⁹ eſt pu/ gnare in detestando malū: et vincere in aggrediendo arduū. Per oleſi q̄d illuminat̄ ſignificat illuminatio rōntis: q̄ ipsa ſuē ma veritate irradib̄l̄. Sed illud oleſi dicit oleſi gaudiū: Lo/ gnitio em̄ illa p̄fcta ſum̄ veritatis omnīmodā parit iocūdi/ tate: q̄d nō facit cognitio noſtra in p̄ſenti: magis em̄ ſcientia noſtra auget luctū i p̄ſenti q̄ exciteſ gaudiū: fm̄ illud Ezech. i. d. Qui addit ſcientiā addit et dolorē. Per palliu laudis ſuē ſignificat charitas p̄fecta: q̄ ſuē nuptialis: M̄nib. xxi. b. **Hec tria ſunt ſigna regalia et pontificalia: corona: oleſi: et pal/ liu: ad ſignificandū q̄ om̄s in padido erūt deo noſtro reges et ſacerdotes: Apoc. i. a. Coronati inuncti: palliati.** Dicit ḡ d **Et dare eis: i. me daturū in futuro p̄mitterē.** Tel. da/ rem̄ ſam̄ ſpe: tandem re/corona et. **Sequit: i. Et voca/ bunt in ea fortēs iusticie.** In ea: id eſt i ſion: id eſt in ec/ clesia vocabuntur ad officia et dignitates eccl̄ie: non debi/ les: sed fortēs: neq̄ fortēs peccato: sed fortēs iusticie: id eſt q̄ * fortēs ſunt ad**

G *Plantatio dñi. i. plantati a dño in terra sua: t stabiliter collocat: Et hoc. b Ad glorificandū deū. i. plātati a dño: t firmasti ī ope iusticie: t hoc ad glificandū deū: qz in opib suis grūr gloria dñi. c Et edificabūt deserta a seculo: tales de quibus dictū est: Justi t fortes in iusticia t firmiter in ea radicati fuerūt esdras t neemias jesus fili⁹ isedech corobabel. Et de isti dñi fīm iudeos hic. Et edificabūt deser ta a seculo: t ruinās antiq̄s erigent: et instaurabunt ciuitates desertas/ dissipatas in*

b plantatio dñi ad glōrifican dum. Et edificabunt deser ta a seculo: t ruinās antiq̄s erigent: et instaurabunt ciuitates desertas/ dissipatas in

g generaōionem et generaōionem subdit: d Et ruinās antiq̄s erigēt: t instaurabunt ciuitates desertas. i. qz fuerāt desertae a deo: vel ab habitatorib suis iudeis: f Dissipatas ab hostib⁹. g In generationē t generationē. i. qz dissipatio facta ab hostibus diu pduravit. h Et stabūt alieni. Icic eis promittit pſelyorū multitudinē. Unde dicit: Et stabūt alieni t paſcent pecora via: quasi intantū dñabimini qz pſelyrū erūt pastores vestri: k Et fili⁹ pegrinorū venientes de pegrinātionib⁹ ad nos: l Agricole t vinitores via erūt: qz agros t vineas vestras colēt. m Glos autē sacerdo tes dñi vocabim⁹. q.d. alieni de alijs nationib⁹ erūt serui vestri: t puidebūt vobis ī edificijs ad manendū ī cultu agro rū ad cibū: t in cultu vinearū ad potū. Tlos autē attenti eritis culere dei t vacabitis a temporalib⁹ laboribus: ita vt vocemini sacerdotes domini nō idolorū. i. honorabiliter coletentes deū: Mō qz oēs sint sacerdotes: sed erūt honorabiles t potētes: o Ministri dei nři diceſ vobis. i. vobis diceſ qz estis

¶ ministri dñi fortis sūt ad iusticiā exequēdā t in se t in alijs: qz qz pūs erāt fortes ad peccatū: nō erūt fortes ad bonū. Hiere. xxij. b. Fact⁹ est cursus eorū malus t fortitudo eorum dissimilis. Sed sic dī. s. xl. g. Qui spant in dño mutabūt fortitudinem: tales qui sint fortes ad iusticiam: qui fortiter agant iusticiam/ nec prece vel precio amore v̄l odio flectentur: debent vocari in ecclesiā t in plātationib⁹. Eccl. vii. a. Moli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere iniquitates: ne forte extimescas facile porcētis. A quo autē vocent vel ad qd/determiniat cū sublūgit: a Plātatio dñi ad glificandū. i. plātati a dño in ecclā t in loco plātatiōis: nō a p̄pria cupiditate s a deo introduci. Heb. v. a. Nec qz̄ sibi sumit honorē: s qz a deo vocat tanq̄ aaron. s. ix. d. Hermē plantatiōis meę ad gloriſi candū. P. Plātati in domo dñi ī atrijs dom⁹ dei nři florebunt. Barth. xv. b. Qis plātatio quā nō plātauit parer me⁹ eradicabit. b Ad glificandū deū: nō ad dirandū parēteo: vt in mariplū implendū vel luxuriandū: sed ad glificandū deū: vt in oib⁹ itendat glā deī t sal⁹ aīap. In qz autē sint: vel mediāte quo debeat radicari t plātari/determiniaſ Eph. ix. d. In charitate radicari t fūdati. Vl a Plātatio dñi. i. plātati ī dño. In dño em̄ tēsū ch̄risto iuēnum⁹ optimū locū vt ī eo plātemus: t radices itēlect⁹ t affect⁹ nřos ad ipsū extēda mus. Est em̄ sic tra hūore plena/ fossa t culta. s. ii. c. Ingredere in petrā t absēdere ī fossa humo. i. plāta te ī vulnerib⁹ ch̄risti. Hiere. xvij. b. Būdicit⁹ vir qz̄ cōfudit in dño: t erit dñis fiducia ei⁹: t erit tanq̄ lignū qz̄ trāplantat̄ sup aquas: qz ad humorē mīstit radices suas. Vl. vocabunt ī ea fortes iu sticie: hoc dic̄ qz̄ ad pfectos t pficiētes: Plātatio dñi ad glificandū: b dī qz̄ ad nouiciorū t penitētes: He qz̄ dī. s. v. b. Hm̄ alia litterā: Viri iuda nouella plātatio ei⁹ dilectissima. Et nota qz̄ nouella plātatio vberius irrigat̄ a suis p curatoib⁹: Srl̄ dñs copioli⁹ gratiā lachrymā infūdit nouit̄s t de nouo penitētib⁹: fin illud Eccl. xxiiij. d. Dixi: rigabo horū plantationū meāp. Sequit̄: c Et edificabūt deserta a seculo: t ruinās antiq̄s erigēt. Scdm̄ mysteriū plantū est: qz̄ viri fortes/ apli. s. t eor sequaces plātati a deo/ in ecclesia edificauerūt deserta a seculo. i. posuerūt ī edi

ficiōe sancte ecclesiā gentes quas dñs ab initio deseruerat. d Et ruinās antiq̄s erigent: qz qd antiquit⁹ p adā ce cedit: qz chūtū resuscitab⁹ ministerio aploꝝ t doctoꝝ. s. i. a. Cōsolabit dñs om̄s ruinās eius. e Et instaurabūt ciuitates desertas/ a deo. i. gentiū collectiōes/ vel būanas

mētes: f Dissipa tas/ p diuersos errores. Tel. e Desertas/ a grā: f Dissipatas p diueria vitia. g In generatio nem/ iudeoꝝ: b Et generationē/ genū: qz t de iudeis/ t de genib⁹ aliquos ad restau

rationē ecclesiā vocavit. Tel. i generationē t generatio nē. i. diu: vt noteſ diuturnitas p̄cti. Tel. g In generaōionē/ malay affectioni t desiderioꝝ: b Et generaōionē/ maloꝝ operū exteriorū. Hec est duplex generaōionē psequētū dñm. Deut. xxij. c. Generatio prava atq̄ guera/ hoc dicit qz̄ ad maliciā interiorū affectionis: et infideles fili⁹ hoc dīc qz̄ ad maliciā operū. h Et stabūt alieni t pascēt pecora via. i. de gētib⁹ couerent ad fidē: t stabūt erecti p fidē t opationē: t pascēt pecora via. i. simplices v̄os p eruditio nē: qz fiēt pastores t p̄dicatores de gentib⁹. Joh. xxi. e. Pas ce oues meas. Hiere. iii. e. Multa vobis pastores iuxta cor meū: t pascēt vos scia t doctrina. k Et fili⁹ pegrinorū: id est gentiles fili⁹ gētiliū: qz pūs erāt pegrini t alieni a deo: t a coueratiōe isti: Eph. ii. a. l Agricole t vinitores ve stri erūt. i. ecclesiā que est ager t vinea dñi/ excolent t custodi ent. Et loquīs p̄pheta ad fortes iusticie. s. apostolos t p̄ militiū ecclesiā pastores: qui de gentib⁹ multos populos cō uerterūt: t quodā vicarios in ecclesiā suis p̄fecerūt: vt ecclē sia excoleret t custodiret: sicut fuit dionysi⁹ quem convertit paul⁹: et clemens quem convertit petrus. Et hoc est qd dicit Zach. ix. c. Suscitabo filios tuos sion sup filios tuos grēcia. Hoc impletū est: quando paulus suscitatus est sup dionysiū. Item Johel. ii. b. Cōgēndā filios vestros t filias ī manib⁹ filioꝝ iuda. s. ix. b. Edificabūt fili⁹ pegrinorū muros tuos. m Glos autē: qz̄ fili⁹ pegrinorum agricole vestri erūt. Sed: m Glos. o apostoli: n Sacerdotes domini vocabim⁹. i. sacri duces t magistri alioꝝ t magnē dignitatēs erit: sicut dicit. q. Regl. vii. d. Fili⁹ dauid sacerdotes erant ī domo domini. Ibi dicit Blo. Sacerdos sacer dux. o Ministri dei nostri diceſ vobis: id est sic euidenter ministrabitis domino: vt omnes dicant vos ministros eius. s. Corinth. iiij. a. Sic nos existimet homo vt ministros chri ſti: t dispensatores ministeriorū dei. Nota qz̄ duo dicit: sacerdotes t ministri. Sacerdotes. s. qz̄tum ad sacramentoꝝ col lationem/ orationum instructionem: Ministri qz̄tum ad bo norum operum executionem. Nota qz̄ dicunt alieni pascere

* pecora: t fili⁹

i Et stabūt alieni t. Istud etiam exponit in malo de Aliter supabūdanti de illis. s. qui vicarios alienos ponunt ad pascēda pecora. i. subditos suos simplices: t agrovin t vinearū. i. animaꝝ faciūt eos cultores: t ipsi tñ nomen habēt sacerdo tē/ non rem: Ministri vocant ch̄risti: sed sunt balius antichri ſti. De istis qz̄ dicit: Et stabūt alieni t pascēt pecora vestra: id est vicarios vestros ponentis ī ecclesiā vestris ad pascēdos simplices t erudiēdos. k Et fili⁹ pegrinorū agricole t vinitores vestri erūnt. i. loco vestri ponens eos ī labore excolētē ecclesiās vestras/ vel aīas subditorum. Zach. xj. a. Pasce pecora occisionis: que qui possederāt occidebāt t nō dolebāt: t vēnūdabant ea dicētes: Būdictus deus: quia diuites facit sumus. m Glos autē sacerdo tes domini vocabim⁹. i. nomē habebitis sacerdotiū/ t nō rem. o Ministri dei nostri diceſ vobis/ cum tamē non sitis qz̄tum ad veritātē ministri ch̄risti: sed satellites anti ch̄risti. Et qz̄ tales licet altario non deseruiāt: tñ de altario nō dico pīūt: sed luxuriant t delitiant: Ideo cōpetēter subdit̄ *

Fortitudinē gentiū

Libri

G ministeri domini: et quod hoc nomine vocabut vos. **a** Fortitudinem gentium comedetis: id est fructus quos labore procurauerant: et in quibus procurandis gentes fortitudinem suam impenderunt. **c** Et in gloria eorum: id est in divitias eorum: **d** Superbietis: id est exaltabimini et eleuabimini. Sic sumis superbia. **s. ix. c.**

C Ponam te in superbiam seculorum et. **b** Fortitudinem gentium comedetis: id est fructus quos labore procurauerant: et in quibus procurandis gentes fortitudinem suam impenderunt. **e** Pro confusione vestra dupliciti: id est magna et rubore. **f** Confusio est in me: te: rubor in facie: qui interiorem confusionem demonstrat. **G** Tel dupliciti dicit: quia confusi sunt iudei: primo in transmigratione regis sui et virosum fortium qui erant in hierusalem: et postea magis confusi in ultima et universali captivitate totius populi: quando enim vobis hierusalē succensa est. **H** Dic ergo: e Pro confusione vestra dupliciti et rubore laudabunt postmodum in vestra felicitate. **g** Martē eorum. Metaplasim est. i. partem vestram: id est hereditatem vobis redditā et augmentata. **b** Propter hoc: id est quod confusione duplicitē passi fuerunt: **i** In terra sua: id est in palestina: **k** Duplicitia possidebunt. Locutio est. i. in duoplū siue multo plura quam ante habebunt: vel terrā decem tribuum et duarum. Simile Baruch. v. a. Circūdabit te deus dīplōde iusticie. **l** Hec autem quae dicta sunt: et que postea sequentur iudicii: p. parte iam impleta: sed expectant adhuc ea profecte implenda in suo messia. Sequitur: **l** Lēticia semperterna erit eis: p. bonis: que eis duplicabo. Unde subdit: **m** Quia ego dominus diligens iudicium:

Dystice vix pecora: et filii peregrinorum colentes agros et vineas: illi autem sacerdotes dei et ministri non tamen dicunt esse sed vocari: in quo notatur quod aliquis in ecclesia debet attendere minoribus officiis et exteriori procuratiōni: ut liberius possint vacare alij maioribus et spiritualibus officiis. Unde. j. Corinth. v. a. Secularia iudicia si habueritis contemptibiles qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum. Exod. xvii. c. Esto in populo in his quae ad deum pertinent ut referas ad deum: Proutide autem de omni plebe viros sapientes et timentes deū: in quibus sit veritas: et quod oderint avariciā. Et postea subdit: Quicquid malum fuerit referat ad te: et ipsi minora tantummodo iudicent. Et hoc est quod dicit: **T**hos autem sacerdotes domini vocabimini. q. d. ad maiora officia ecclesie vocamini. Mota quod sacerdos in consecratione in manibus vngit: et in ore datur ei osculum: et in corde accipit spiritus sanctū: **S**ic enim dicit episcopus et: Accipe spiritus sanctū: ad significandum quod in corde eius debet esse charitas: in ore veritas: in manu ligationis: ut sit sacerdos per bona puerationē: et voce ab alijs propter bonā opinionē. Apoc. xx. b. In his secunda mors non habet potestatē: sed erunt sacerdotes dei et christi. i. Pet. ii. b. **T**hos est genitius electus regale sacerdotiū: gēs sc̄tā. Exo. xix. a. Eritis mihi in regnum sacerdotiale. Apoc. v. c. Fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes: et regnabim⁹ super terrā. Itē Apoc. i. b. Fecit nos regnum et sacerdotes deo et per suum. **A**postoli dei nři dicit vobis. Sacerdos dicit ordinē: mister dicit officiū.

Altiter * **a** Fortitudinem gentium comedetis. i. illud quod cum sudore et labore pauperes acquirunt expeditis. Et in quod fortitudinem suā consumūt: Ad Ieraz. **b** Iiere. ii. g. In aliis tuis iuētē sanguis aīaz pauperum et innocentium. Alij enim platoz. i. latera et pectora ē pompa sutorum et histriōrum: quod sanguinē pauperū comedunt et bibunt. **c** Et in gloria eorum superbietis. **l** Ulū em sūt optima quęq; israel: nonne clericoz? Quid habet milites/burgenses/milites: res: quod non habeat clerici et sacerdotes? **A** militib⁹ mutuo accipiunt glā: a burgēsib⁹ avariciā: a milierib⁹ molliciē et luxuriā. **E** si beat⁹ Bern. **L** u militib⁹ superbie fast⁹ amplā familiā/nobilis apparat⁹/eq̄rū phaleras/ accipitres/aleas: et silia quęq; frequentat. **B** itiq forte depēdetes a collo rubricatas mūris pelleos/ ornatos thalamos/balnea/ molliciē oēm et glāz vestiū et

Esaie

m ullerib⁹ mutuant: **C**autē omnino lorice pōd⁹: et insomnes in castri noctes certaq; discrimina p̄flioꝝ: mulierib⁹ quoq; verecūdiam et disciplinam aut si quod sexus ille laboris habere creditur/declinatē et. Amos. vi. a. **V**el vobis qui opulentis in sion. Et postea subdit: **T**ransite in calamie et vide/te: et ite inde in emath magnam: et descendete in geth palestinoꝝ: et ad optimā quęq; re/gna horum: si latioꝝ. De cōsideratione terminus eorum termino vestro ē: qui se/pati estis in diē malū.

Tel sūm primā expositionem legit in bono: a Fortitudinem gentium: id est malos fortis ad peccādū: b Rome detis: id est consumeris et annihilabitis inter dentes aspergē increpationis: et in ventrem ecclesiā trajectiū et incorporabiliis eos ecclesiā. Zach. ix. d. Devorabunt eos et subiūcent lapidibus fundē. Act. x. b. Occide et manduca. Tel de bona fortitudine legitur. a Fortitudinem gentium comedetis: id est exempla bonorum delectabiliter recolentis: et que prius ad exteriora erant: ad interiora trajectis: et in illis delectabimini. c Et in gloria eorum superbietis: in bono: id est gloriamini: quia gloria subditōrum/honor et gloria est prelati. i. Tessal. q. d. Quę enim est spes nostra aut gaudium aut corona glorie? Nonne vos ante dominū nostrum iesum christum in aduentu eius: i. Corinth. i. c. Gloria vestra sumus sicut et vos nostra: in die domini nostri iesu christi. i. Joh. i. b. Majorē horum non habeo gratiā quam ut audiām filios meos in veritate ambulare. e Pro confusione vestra dupliciti: quā sustinuistis o vos apostoli et apostolici viri de infidelitate iudeoz et de idolatria gentiū. f Laudabunt iudei. s. et gentes ad fidem conuerse: g Martē eorum: id est deū/dicentes: Dominus pars hereditatis meę. Ps. 15. Qđ nemo veraciter dicit: qui aliam partem querit. Tel dupliciti: id est interiori et exteriori. Interius enim dolebant in mente: et exterius opprobria audiebant. Tel dupliciti verborum. s. et verberum: quia et exprobabantur verbis: et flagellis cecebant. h Laudabunt etiā hostes eorum: g Martē eorum: id est eternam retributionē quā videbunt eos esse adeptos/ dicentes illud Sap. v. a. Mos insensati vitam illorum estimabamus insaniam: et finem illorum sine honore: ecce quoniam computati sunt inter filios dei: et inter sanctos sors illorum est: id est pars eorum. Ps. Portio mea domine in terra viventiū. b Propter hoc s. quia duplicitē confusione sustinuerunt in terra aliena: in vita. s. ista: Ideo i. In terra sua: id est in cœlesti patria: et etiam in plenitudo ecclesia: k Duplicitia possidebunt: id est cumulata p̄fmitia: sūm quod dicit: **M**arci. x. d. Nemo est qui reliquerit domū aut fratres aut sorores aut patrē aut matrē aut filios aut agros propter me et propter euangelium: quod non accipiet ceteris tantum nūc in tempore hoc: domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum p̄secutionibus: et in seculo futuro vitam eternā. Gen. xxvi. c. Seminavit isaac in terra illa: et inuenit in ipso anno centuplū. Tel dupliciti: id est corporis et anime p̄fmitia. Gregorii. Sancte ecclesiā in fine suo duplicitia recipere est in singulis et de beatitudine anime et de corporis incorruptione gaudere. Zach. ix. c. Hodie quoq; annuncians duplicitia reddam tibi. Baruch. v. a. Circūdabit te deus dīplōde iusticie. l Lēticia semperterna erit eis. s. li. d. Lēticia semperterna super capita eorum: gaudium et lēticiam obtinebunt: et fugiet dolor et gemitus. Et. s. xxxv. d. Idem dicit. Et hoc erit eis: m Quia ego dominus diligens iudicium: id est ex amore remunero illos qui iudicium et in alijs exercerent. Ps. Feci iudicium et iusticiam non tradas me calumniantibus me. Ps. Quia dominus amat iudicium et non de relinquit sanctos suos: in eternū cōseruabunt. Prover. xv. b. Qui sequit iudicium dirigeat ab eo. q. Paral. xix. b. Videte ait: quid faciat: Nō em homis exercet iudicium: sed domini. Tel alii: **D**omin⁹ diligis iudicium: id est flagellū quo purgant grana

Let odio habens rapinam in holocaustū vel holo-
causto. q.d. pdictra faciam ego qui diligo et remunero eos
qui iudicū et iusticiam faciunt: non illos qui iudicium et iusti-
clam violantes sacrificiū de rapina offerunt: et sic deū placa-
re credunt. b **E**t dabo opus eorum r̄c. Hic pr̄dictit
eis perpetuā religio,
nō obseruantiam di-
cens in ḡfona domini:
Et dabo opus eo-
rum in veritate: vt
nihil s̄m simulationē
et falsitatem sive dece-
ptionē agant. Vel. i.
in cultu meo faciā eos
exercitari i quo ē ve-
ritas: non in idolatria
in qua est falsitas.

d **E**t fedus pacis perpetuū feriam eis: ita ut stable-
sit tam in ip̄sa q̄ in filiis eorū. e **E**t sciel in gentib⁹ se-
men eorum. i. fama eorum erit inter gentes et noticia: ita ut
qui viderint eos in gentib⁹ cognoscant eos: sicut magni et po-
tentiae cito cognoscunt et multis. f **E**t germē eorum:
id est fili⁹: g **I**n medio populorum scierit. s. q. d. fa-
mosi erunt et noti inter gentes et p̄plos: Unū subdit: h **O**m-
nes qui viderint eos statim cognoscant illos: quia
notabiles erūt. Cognoscant dico: k **Q**uiā isti sunt se-
men cui benedixit domin⁹. i. quos multiplicavit domi-
nus et numero et p̄spicitatis augmento. l **G**audēs gau-
debo r̄c. Lanticū leticie et exultationis eorum quibus hec
bona facturus est domin⁹: hic a p̄pheta ponit. Unde in pso-
na populi p̄pheta h̄c loquitur dicens: m **G**audens inten-
tius: n **G**audēbo exterius: o **I**n domino. i. in cul-
to domini. Vel. **G**audens gaudēbo in domino: id est
dupliciter gaudēbo pro dupli partē quā mihi dedit domi-
nus: De qua dictum est supra eodem. p **E**t exultabit
anima mea in deo meo. i. sic gaudebit anima mea inter-
vi in exultatione prumpat exterius. q **Q**uiā induit me
vestimentis salutis: id est sanitati et salvatione tanq̄ vesti-
mento me induit p̄tum ad corpus. r **E**t in dumento
iusticie circūdedit me: id est iusticia sicut indumento me-

s circūdedit p̄tum
Mystice **E**t purgans grana et discernens a paleis. a **E**t odio ha-
bens rapinam in holocaustū. q.d. ego non accipio sacri-
ficia mibi oblata ubi violat iudicū et iusticia: quod sit quādo
ex rapina offerunt. Eccl. xxxiiij.c. Immolatis ex iniquo ob-
latio est maculata. Et postea subdit: Non iniquoz non pro-
bar altissimus: nec respicit in oblationes iniquoz: nec in mul-
titudine sacrificioz eoz p̄pitabiz peccatis. Qui offert sacri-
ficiū ex substātia pauperū: q̄si q̄ victimat filiū i cōspectu pa-
tris sui. Itē Eccl. xxxv.c. Noli offerre munera p̄raua: nō enim
deus suscipiet illa. Prover. xxij.d. Hostiæ impiorum abomi-
nabiles que offerunt ex scelere. **M**ystice autē sensus est: q̄
domin⁹ approbat iudicū. i. discretionē et fidem gentiū: et odio
habet holocausta et sacrificia iudeorū: que ex usuris et rapi-
nis faciebant. b **E**t dabo opus eorum. i. apostolorū
vel oīm fidelū: c **I**n veritate: nō in vmbra ceremonia-
liū figurarū sicut oīm: Omnia em i figura cōtingebat illis:
vi d. i. Corinth. x.c. sed i veritate ut oīa veraciter cōpleant:
verū agnū comedentes: verā cōcūlōne cordis facientes: sic
dicit Deut. x.d. Circūlōte p̄p̄tūlū cordis vestri. Vel. i in
veritate: nō in vanitate temporaliū: vel in simulatione hy-
pocritaz: quia spirituānt discipline effugiet fictum: Sap.
i.b. d **E**t fedus perpetuū feriam eis: non temporale
sicut moysi: sed pactū euangelij eternū: qd nō trāsibit sicut
vetus testamentū: cui euangeliū succedit. H̄iere. xxxi.a. Fe-
riam domui israel et domui iuda fedus nouū: non s̄m pactum
qd pepigī cum patrib⁹ eoz. Idem dicit Heb. x.c. Matth.
xxiiij.c. E glum et terra transibūt: verba autē mea non transi-
ent. Et nota q̄ dicit feriā eis. i. ad utilitatem eorum. Feriā
autem dicit: quia in p̄cūlōne filiū dei confirmatiū est pactum
studi: id est in passione et sanguinis christi effusioē. T̄nde. S.

līj.c. Propter scelus populi mei percussi eum. Heb. xlii.d.
Deus autē pacis qui eduxit de mortuis pastore magnū ouīū
in sanguine testamenti eterni dominū nostrū iesum christum
aperte vos in omni bono. e **E**t sciel in gentibus semē
eoz: et germē eorum in medio populorū. i. imitatores
apostoloz: qui sunt q̄
si semē: et quasi germe
eorū dispersi per
mūndū ad litterā: sicut
semen seminat et disp-
guit per campum ut
multipliceat: et ubiq̄
cognoscant vīta et do-
ctrina pollētes. Zach
x.c. Seminabo eos
in populis: et de lon-
ge recordabunt mei:
et viuent cum filiis suis. De hoc semine dictū est. S. i.c. Miss
domin⁹ sabaoth r̄c. e **E**t sciel in gentib⁹ semē eoz. i.
pdicatio: f **E**t germe eorum in medio populorū. i.
bona eoz operatio. Iste sūt duo testes qui bene cognoscunt:
et quib⁹ bene credit: semen. s. sincere pdicationis: et germē bo-
ne operationis: sine quib⁹ nō debet quis audiri in pdicatio-
ne. Deut. xxxij. H̄iere. xxxi.e. Seminabo domū israel et do-
mū iuda semine hominū et semine lumentorū. i. subrili et rudi
pdicatione. S. xxiij.b. Qui egredientur impetu a iacob/implen-
bunt faciem orbis semine. h **O**mnes qui viderint eos/
apostolos et imitatores eorum concordes charitate: i **C**
ognoscēt illos: quia isti sunt semē cui bñdixit do-
minus: ex cōcordia charitatis: Job. xiiij.d. In hoc cognos-
cent om̄s q̄ mei discipuli estis si dilectionē ad inuitē habue-
tis. i. Job. xiij.b. In hoc manifesti sunt fili⁹ dei et fili⁹ diaboli:
Omnis qui nō est iustus nō est ex deo: et qui nō diligit fratrem
suum r̄c. Charitas em̄ est fons p̄p̄tū quo potant fili⁹ dei et
discipuli christi. Qui s̄nt nō cōmunicat alien⁹. Prover. v.d.
et. xiiij.d. Vel. h **O**mnes qui viderint eos in gloria:
i **C**ognoscēt illos: quia isti sunt semē cui bñdixit
domin⁹: Lūc em̄ cognoscēt p̄mo mali eos fuisse auctos et
multiplicatos bñdictione dei. Sap. v.a. Quomodo computati
sunt inter filios dei: et inter sanctos sors illos est. i. lxxv.d. Se-
men benedictoz domini est. S. vi.d. Semen sanctū erit id qd
stererit in ea. P̄s. Generatio rectoz benedictoz. Deinde in p. P̄s. iii.
sona ecclesie de pdictis bonis grās agentiis subdit: l **G**au-
dens gaudēbo in dño. Gaudēs de bonis vīe: gaudēbo
de bonis patrie: et hoc in dño nō in mūndo. Phil. iii.a. Gau-
dete in dño semp̄: sterum dico gaudere. Ibi satis dictū est de
ista materia. o **E**t exultabit aīa mea i deo meo. Ca-
ro quidē exterius tribulat: sed aīa interius iocundat. Unde. q.
Dachab. vi.g. dicit de quodā martyre sic: Cū plagiis inq̄
plimeret ingemuit et dixit: Dñe q̄ habes sanctā scientiā/mani
feste tu scis: quia cīi a morte possē liberari/duros corporis
sustineo dolores: fin animā p̄p̄ter timorē tuū libēter hec
patior. q. Corinth. iiiij.d. Līc 13 q̄ deforis est noster hō cor/
rumpat: t̄n is q̄ intus est renouat de die in die. Itē. q. Cori.
vi.b. Quasi tristis sp̄ aut̄ gaudētes. Judith. xvij.c. Erat aut̄
plures iocūd s̄m facie sanctoz. T̄n aut̄ gaudeat ecclesia sub-
dit: p **Q**uiā induit me dñs: q **V**estimentis salu-
tis: et in dumento iusticie circūdedit me. i. ipse christus
induit me q̄ est iusticia et salūtis. Iusticia in impiorum iustifica-
tione: Et salus in bonorum retributione. Ro. xiiij.d. Indui-
mē dñm tēsum christum. Gal. iij.d. Quotquot baptiscati
estis in christo/christum induistis. Vel. p **I**nduit me ve-
stimentis salutis/ q̄tū ad gratiā interius orante et decoratē
aīa: r **E**t in dumento iusticie circūdedit me/ q̄tū ad
bonā op̄ationē exterius munientē. Vestimenta salutis sunt fetu-
tes. Eccl. ix.b. Om̄i tē vestimenta tua sint candida. Indu-
mētū iusticie sūt opa bona. Apoc. xvij.c. Beat⁹ q̄ vigilat et
custodit vestimenta sua ne nudus ambulet et videant nudita-
tem eius. Indumentum iusticie est indumentum sacerdota-
le. Unū P̄s. Sacerdotes tui induant iusticia r̄c. Itē S. ix.d. P̄s. 131.
Ponā p̄positos tuos iusticiā. Itē vestimenta salutis sūt p̄tritio
v* et confessio

Libri

Circumdedidit op̄tum ad animam. a **Quasi sponsum de-**
coratū corona: et quasi sponsam ornatā monilib⁹
suis. q.d. sicut sponsus ornat corona: ita ornauit se decenter
honore regni et sacerdotij op̄tū ad reges et sacerdotes: et sicut
sponsa ornat monilib⁹: ita ornauit me operis religiōis obser-
uantia op̄tum ad ple-
bem. b **Sicut enim**
terra ē. Posita si-
militudine spōsi et spō-
sa se op̄tum ad decorē et
honorē ponit adhuc
aliā similitudinē terre
op̄tum ad bonop̄ mul-
tiplicationē quā eis erat collaturus dicens: Sicut enim ter-
ra profert germē suū c̄lestib⁹ pluvijs irrigata. d **Et**
sicut hortus semen suū germinat. i. semen product in
germen beneficio fontiū et fluiorū vel pluviarum. e **Sic**
domin⁹ deus germinabit iusticiā et laudem corā
vniuersis gentibus. i. multiplicabit ī te bonas et laudabi-
les ḡsonas: qui iusticiā faciēt et laudabūt dominū et p̄dica-
bunt nomē dei coram alijs gentibus.
Dystice. a et confessio: vestimentū autē iusticiē est satisfactio. Or
P̄s. 31. contritio sit vestimentū salutis: dicit in P̄s. Beati quorum
remissae sunt iniquitates: et quoniam tecta sunt peccata. Legit
enim peccatum per cōtritionē ne deus videat ad puniendum.
P̄s. 103. Item confessio est indumentū. Usq; P̄s. Confessionē et deco-
rem induisti: amic⁹ lumine sic vestimento. Cōfessio etiā est
indumentū ī p̄gnitētib⁹: q̄ p̄ cōfessionē mūdanū a p̄cis et de-
coran⁹ amic⁹ lumine in cōtemplantibus. Item P̄s. Con-
fusio faciei meū coquuit me: quia verecūdia cōfidentis maxi-
me peccata ei⁹ tegit. P̄s. Operūt cōfusio facie meā. Item
satisfactio est indumentum iusticiē: quia p̄ satisfactionem in-
duitur anima et munitur: et hostes iustificantur et puniuntur.
P̄s. 68. P̄s. Operūt ī letitio animā meā. Job. xxix. c. Iusticia īdu-
tus sum. i. satisfactione iusticiātē. S. lxx. d. Indutus iusticia ut
lorica. Gregor⁹ sic exponit: Induit me vestimento ē. Cum
vestimento induimus ex omni parte cōcūdamur: Igif
vestimento salutis induitur: quisquis a languore peccati per
dei gratiā interius vndiq; custodit: et indumento iusticiē cir-
cūdat: qui vndiq; bono opere protegit: ut nullā partē actio-
nis sue peccato nudā relinquit. Nam qui in alij actionibus
est iustus: in alijs iniustus: quasi vnu latus operuit: aliud nu-
davit. Et tali veste induit ecclesia electorū velut eterni regis
sponsa p̄ciosis virtutibus adornata tanq; monilib⁹: et in ca-
pite suo qđ est christus diadematē regio decorata. Unde sub-
dit: a **Quasi sponsum decoratū corona:** sic supple
decorauit me. Hoc referit ad caput ecclesiæ: id est ad christū.
b **Et quasi sponsam ornatā monilib⁹ suis.** Hoc re-
ferit ad mēbra. Gregor⁹ ī p̄fatiōne moral. Job. ca. x. ponit
hanc litterā. Quasi sposo posuit mihi mitrā: et quasi sponsa
ornauit me ornamēto. Quia igif ipse est in capite sponsus:
ipse est in corpore sponsa: necesse est cum aliquid de corpore
dicas: repente ad vocē capitū ascenda: et econuerso. Et nota
q̄ sponsio. i. ch̄risto datur corona: quia ipsi triumphatorē regi
et pontifici danda sunt omnis honor et gloria. Sponsa autem
ornat monilib⁹: id est interiori et exteriori affectionē et sen-
suum apta custodia: vnde pluraliter dicit monilib⁹. Ho-
nile enim aliquādo claudit vestē: non mentē. Sed sponsam ch̄risti
decet habere duplex monile: Testis et mentis. i. corporis
castitatis et mētis: siue custodiā suop̄ sensuū exteri⁹: et suarū af-
fectionū custodiā interi⁹. Dissolutio autem exterior signum
est interioris lepre cupiditatis et voluptatis: sicut de leproso
Leuit. xiiij. f. dicit: Habet vestimenta dissuta. Aug. Im-
pudic⁹ oculus impudici cordis est nūcius. Eccl. xix. d. Ex vi-
su cognoscit vir: et ab occurru faciei cognoscit sensatus: Ami-
citus corporis et risus dentiū: et ingressus hominis nūciat de
illo. Uel potest dici q̄ eadem anima vel ecclesia dicitur spon-
sus et sponsa. Sponsus ppter constantiam et fortitudinem:
sponsa ppter verecūdiā et fēcūditatē et sollicitudinē. Uel fm
beatū Hieronymū per sponsum et sponsam exprimit simili-

Esaie

tudo duorum agminū in ecclesia: perfectorū s. atq; incipien-
tium. Perfectos sponsi comparat pulchritudini: incipientes
spōse assimilat ornatiū: que ornat mūdo muliebri: siue vt ce-
teri trāstulerūt vasis v̄l monilib⁹ suis. Per Bergo notat q̄
ecclesia constat ex fortibus et infirmis. Unde Ben. ii. d. Hoc
nūc os ex ossib⁹ meis
et caro de carne mea,
Os fortitudinem ba-
bet: caro fragilitatem.
Et nota q̄ perfectis q̄
sunt quasi sponsus oaf
corona premiorū: si-
cut dicit. q. Timoth.
lii. b. Bonū certamen certauit: cursum cōsumauit: fidem ser-
uauit: In reliquo reposita est mihi corona iusticię. Imperfe-
ctis autē qui sunt quasi sponsa: interim dantur monilia exem-
plarū et exhortationū. Monilia enim dūcunt quia monent.
Exempla igif ch̄risti et sanctorū et verba eorum: quia monen-
tia sunt monilia dici possunt. Unde predicatorēs monitores
sunt domini. Sequitur: c **Sicut terra ē.** Sicut dicit
Hieronymus: hic ponit alterius comparationis exempla:
quorum prīus ad sponsum: sequens referit ad sponsam. Dicit
ergo: **Sicut terra profert germen suum c̄lestib⁹ plu-**
vij irrigata. Aliqui libri habent: **Sicut enim terra ē.** Sed Hieronym⁹ non habet enim. d **Et sicut hortus**
semen suū germinat: beneficio fontiū et fluminū. e **Sic**
domin⁹ deus germinabit; id est germinare facit in ecclē-
sia. f **Iusticia dōne operationis:** g **Et laudem sin-**
cere p̄dicationis. Et hoc nō in occulto: sed h **Laudem vni-**
uersis gentibus. q. d. sicut terra et hortus irriguus ger-
minant: sic ecclesia spiritus sancto fecūdata reddet domino fru-
ctum laudis et bohē operationis. Comparat autē ecclesia ter-
re et horto ppter perfectos et infirmos qui sunt in ea. Terra
enim vt fructū faciat rigatur pluua de celo: hortus autē ri-
gat riuulis et flumine. Ecclesia ergo fructus facit vt terra et si-
cut hortus: quia quidā maiores fuerunt in ecclesia: vt aposto-
li: qui nō receperūt doctrinā nisi a dño: et illi dederūt fructū
vt terra. Quidā autē fuerunt et sūt minores ī ecclesia: qui irri-
gant ab hominib⁹ sicut a riuulis: et illi fructū dant sicut hor-
tus. Hoc est qđ dicit in P̄s. Celū celi domino quo ad ma-
iores: terrā autē dedit filiū hominū ad colendum: hoc per-
tinet ad minores. Et hoc est qđ supra dixit sponsū et sponsā.
Uel terra sunt laici laborib⁹ dediti: hortus autē sunt clerici
delitiq; resoluti. Deus autē rigat campos terre. i. laicos: sed
homines rigant hortos. Clerici emi et scholares ab hominib⁹
erudiunt: sed laici a deo per gratiā efficaci⁹ instruunt. Unde
S. lv. c. Quomō descendit imber et nix de celo: et ultra illuc nō
reuertit: sed inebrat terrā et infundit eam et germinare eam fa-
cit: et dat semen serenti et panem comedenti: sicerit verbū qđ
egredies de ore meo nō reuerte ad me vacuū ē. Et hoc est
qđ hic sequit: e **Sic domin⁹ deus germinabit iu-**
sticiā op̄tū ad terrā. i. op̄tū ad laicos: qui per diuinā gra-
tiā imbuti fruſificant bene operādo. g **Et laudem co-**
ram vniuersis gentibus op̄tū ad hortos. i. op̄tū ad
clericos: in quib⁹ raro inuenis fructus iusticie. i. iuste operati-
onis: sed tamē fructū proferit sanguis eruditōis. Uel terra di-
cunt seculares et actui ī ecclesia: hort⁹ autē dicunt claustrales
et cōtemplatiui. Hier. xxxi. b. Erit aia eoz quasi hortus ir-
riguus. De horto dictū est. S. lviij. c. Et nota q̄ terra profert
fructū iusticie: quia actui in operib⁹ iusticie exercent: hortus
autē producit fructū laudis: quia cōtemplatiui diuinę laudi
mācipati sunt et gratiarūactioni. Itē eadē aia dicit et terra et
hortus. c **Sicut enim terra profert germe suū ita fidelis**
aia germe bone cogitatiōis profert in plenū fructū bone ope-
rationis. d **Et sicut hort⁹ semē suū.** i. sibi cōmissum: ger-
munt: sic mens electorū suscepit lemē diuini ſibi p̄ducit in
fructū bone ope rationis. S. h. d. facere de⁹: qz ipse dat electi suis
vt h̄ faciat ratiō ita iusticiā recte viuēdit: et laude p̄dicationis oib⁹
q̄ ſb celo sūt genib⁹ electi p̄nūciāt. Et h̄ ē qđ d. Sic dñs de⁹
germinabit iusticiā et laude corā vniuersis gentib⁹.
P̄ op̄tionis nō

Prop̄ sion nō tacebo r̄. **E**xpo. **C.** LXII
Istud capitulū licet multi iudeoz exponat de adve-
tu sui messie & liberatiōe eorū futura p̄ eū: tñ etiā alio
modo exponit q̄ibz dñs: t̄ totū fabulose & fallacit. Et disiudic
in septe p̄tes. Primo f̄m fabulā ap̄pha dicit se nō posse silere
cū euīdes sit ei futura
chaldoz destruc̄tio:
et sui pl̄ liberatio: ibi:
A
Prop̄ sion r̄.
Scō pdicit ell̄ p̄fisi
ni hois & honoris resti
tutionē: ibi: Et po
tēribi uōmē nouū. Tertio cohabitatiōi ap̄t studiū z

Propter **C. LXII.**
sion non tacebo: et p-
pter hierusalē nō qui-
tationē: ibi: Et vo-
cabis tibi nomē nouū. Tertio cohabitatiū apertitudinē et
secunditatem: ibi: Habitabit eñm iuuenis cū virgine tc.
Quarto bonorū custodū sedulitatē: ibi: Sup muros tuos
tc. Quinto oēs inuitat: matie aut̄ bonos et iustos ad orationem
et hierusalē restaurēt: ibi: Qui remiscimini dñi tc. Sex-
to vñm sp̄itu fore affirmat: et eū introducit iurātē se facturū
b qd̄ desiderat: ibi: Iurauit dñs. Septimo sp̄ha ex p̄mis-
sione dñi p̄firmat sp̄lm ad redditum de babylone inuitat: ibi:
Traelite tralite tc. Sic g: a Prop̄ sion. i. amore sion:
q. s. vehelemente eī cōmodū desidero. b No tacebo/ a p/
cib̄ qn. p̄ eī liberatiōe depecer. Tel. No tacebo/ qn eī an-
nūcē r̄eturā p̄sp̄eritatē. c Et p̄pt hieram. i. amore eī.
d No quiescā. i. a p̄ce vel p̄dicandōe nō cessabo. e Do-
nec egrediat vt splēdor iustus eī. i. donec veniat ille q
iusticia eī faciat d̄ suis hostib̄. f cyrus. f Et saluator eī
vt lāpas accēdat. i. donec cyrus saluet eos: ita vt oēs vi-
deat salutē eoz et p̄sp̄eritatē. Justus d̄r quantū ad chaldeos
q̄ destruxit: saluator quantū ad iudeos: q̄s de captiuitate li-
berauit. Comparat̄ aut̄ lampadi et splendoris: quia manifesta
fuit et chaldeoz destructio et oib̄ nota: et siliē iudeoz libera-
tio. Itē lampas illuminādo cōsumit oleū et consumēdo illu-
minat: sic oīs oī chaldeos p̄sūpsit i lumine et honore posuit.

Sequit: Et videbunt
Vt stice ab ystice a Propf sion r̄c. Istud capitulū sūm verita-
tem lī exponit de christo a sc̄is: et etiā ab Andrea. Hiero-
s. 6.1.2. aut sic p̄tinuat. Dixerat dñs c̄ salvator noster: Sp̄us dñi sup-
me eo qđ vñxerit me r̄c. vñq ad illū locū ubi sc̄ptū ē: Om̄es
q̄ viderint eos co ḡsc̄rēt q̄ isti sūt semē cui bñdixit dñs. Post
quā p̄missionē r̄fider ecclesia gr̄as agens et dicens: Gaudēs
gaudebo in dñō r̄c. Hic p̄heret introduc̄t p̄sona dicentis:
Propf sion nō tacebo et p̄pf hierlm nō quiescam
i. p̄ter amōrē eccl̄ie triūphatis q̄ dicit sion: et militat̄s q̄
dicas hierusalē: qz. s. ipsius iocunditatē et repationē desidero.
Nō tacebo. i. nō silebo a p̄cibus. **H**ec dēsc̄a: a ge-
mitib⁹ et desiderijs. **D**onec egrediaſ yt splēdor iu-
stus el⁹. i. donec i carnē apparet̄ veniat dei fil⁹. **T**hi. i. lxiij.
a. Utinā dirūperes eglos et descēderes. **C**ant. i. a. O sculeſ
me osculo oīis sui. **T**el loquit̄ p̄ha i p̄sona oīim p̄pharū di-
cens: a Propf sion r̄c. Idē aut̄ significat p̄ sion et bie-
rusalē. s. p̄lebs fidelū: p̄t quā iſtruēdā elias nō tacuit neq̄
quenit. i. nō cessauit p̄bare. **D**onec vt splēdor egre-
deret iust⁹ el⁹. i. chris⁹: qz oēs p̄p̄bē et let̄ vñq ad iohānē p̄-
phauert: vt d̄. **D**at. xj. b. Et nota q̄ dīc: donec egrediaſ
vt splēdor iust⁹ el⁹. **E**grediaſ. s. de sinu pris i vñc̄ vñgi-
nis: t̄ vñero vñginis i mūdū tenebris: vt splēdor ad illu-
minādū tenebras nr̄e i grantiē qñtū ad intellectū. **D**icit iust⁹
el⁹. i. sion. i. q̄ iustificat sion. **D**e q̄ iusto d̄. **H**iere. xxiij. b. et
xxvij. c. **H**oc ē nomē qđ vocabūt eū dñs iust⁹ nr̄. **S**plēdor
aut̄ d̄. **H**eb. i. b. Qui cū sit splēdor gl̄ie et figura sb̄statię el⁹
r̄c. **L**Et salvator el⁹ vt lāpas accēdat: vt ipse accēsus
alios accēdat quātū ad affectū. Lampas enim gr̄ece idē est
qđ flāma latine. Ad h̄ ḡ chris⁹ venit in mūdū vt illuminaret
intellectū ad cognitionē sui: et accenderet affectum ad amořē
sui. **L**uc. xij. f. Iḡueni veni mittere in terram: et quid volo
nisi vt ardeat. **J**ustus autem dicitur christus et salvator. Ju-
stus in retributōne: salvator in iustificatione. **T**el iustus/ma-
los p̄mendo: salvator/bonos remunerādo. **E**t nota q̄ chris-
tus bene comparat lampaci. In lampade enī tria concur-

runt vitrum / oleum / ignis: et christus habuit vitrum humana-
nitatis: et oleum gratiae et veritatis: et ignem divinitatis. La-
ro eni christi comparat vitro apter mudiacionis: quia sine pec-
cato fuit: peccatum eni non fecit nec costruxit: Et apter fragili-
tatem: vitrum eni fragile est: et christus infirmitates carnis

e escā/donēc egredias vt splē
f dor iustus eius: et saluātor
eius vt lampas accēdatur:

coagulationes diuitum
parata ad tempus statutū. Item cum vitrum aptat ligno sit
speculū et potes ibi videre faciem tuam: et quāto magis vi-
trum frangitur: tanto plures ibi resultant imagines: ita et ca-
ro christi aptata ligno crucis formam nobis nostrā et imaginē
ostēdit: pendens em̄ i cruce dixit: Ioh. xix.e. Mulier ecce fili
us tuus. Item christus habuit oleum gratiæ et pleratis: lene
et mitigatiū ad sanandū egros: pingue et confortatiū ad ci-
bandū famelicos: lucens et illuminatiū ad illuminatiū tene-
brocos: Oleum enī sanat cibat et illuminat. De hoc oleo dicunt
S.v.a. Unica facta est dilectio mea in cornu filio olei. Itē. S.
x.f. Computrescat iugum a facie olei. Cant. i.a. Oleum es-
fusum nomen tuū. Item ignem diuinitatē habuit. Deus enī
fuit et homo. Deut. iiiij.d. Deus noster ignis consumens est.
Baruch. v.a. Deus ostēdet splendorē suū in te qui sub eō
lo est. Alter exponit ut prophetarū loquatur in persona aposto-
lorum. Loquens igit̄ chorus apostolorū et predicatorū in p̄-
mitiua ecclesia dicit: a **D**ropter sion nō tacebo a p̄-
dicatione: quis.s.loqui p̄: obitate nos sion: et quis mortem
minetur sion: id est reges et principes. Sion enim est turris
dauid. c **E**t propter hierusalem: id est ppter sacerdo-
tes et scribas: d **H**o quiescā. i.nō cessabo ab aperta p̄di-
catione. Act. iiiij.d. Si iustum est vos audire potius q̄ deū
sudicante: non enī possimus que vidimus et audiūm̄ non lo-
qui. Item Act. v.e. Obedire oportet deo magis q̄ homi-
nibus. Hoc est contra predicatorēs: qui parcunt vitiis mag-
natū: qui propter reges sion et sacerdotes hierusalem elin-
gues et muri sunt. S. prophetā dicit: a **D**ropter sion nō
tacebo: id est ppter reges et milites non silebo a veritate p̄-
dicationis. c **E**t propter hierusalē nō quiescā. i.p̄t
sacerdotes invictores et obloquētes: non cessabo a cōtinuatio-
ne bone opationis: vel ab executione iustę aiaduersiōis. Re-
ges enī et principes sepe volūt ut taceatur veritas verbi dei.
Unde Hier. xxvi.g. Audiuist rex ioachim et oēs potētes et
principes eius verba vilē: et quesuist rex interficere eum. S.
xxx.b. Populus ad iracūdiam puocahs est: et filii menda-
ces: filii nolentes audire legem dei: qui dicunt videntib⁹: no-
lite videre: et aspicientib⁹: nolite aspicere nobis ea que recta
sunt: loquimini nobis placentia: videte nobis errores. Similē
et sacerdotes nolunt audire verbum dei. Unde Amos. vii.c.
Dirit amasias sacerdos ad amos: Qui vides gradere fugiē
i terram iuda et comedē ibi panem: et ibi prophetabis: et i bethel
non adiçies ultra ut prophetes: quia sacrificatio regis est: et do-
minus regni est. e **D**onec egrediat ut splendor iustus
eius: et salvator eius ut lampas accendat: id est do-
nec egressus iusti in nativitate: et accensio salvatoris in passio-
ne: per p̄dicationē in cordibus hominū manifestet. Iustus
enī: id est christus filius dei de vtero virginis egressus est i
nativitate sicut splendor: quia sicut sidus radium: perficit p̄go
filium pari forma: neq̄ sidus radio: neq̄ mater filio fit corru-
pta. Hoc est qđ dicitur: ut splendor. Salvator: autem accē-
sus est ut lampas in passione: tunc enī calorem vel caminum
sue charitatis longe lateq̄ diffudit: ut lam non sit qui se ab-
scondere valeat a calore eius. Tunc enim sol iusticię in altum
eleuatus est: ut oībus radios sui calorū effunderet. Apoc. j.
d. Facies eius sicut sol in virtute sua. Egressio autem eius et
accensio manifestata sūt in aplorū p̄dicationē et aliorū doc-
torū. De his duob⁹ simul dicit P̄. B. summo celo egressio ei⁹
ei occursus ei⁹ vsq; ad summū ei⁹: nec est qui se abscondat a
5. v. * calore ei⁹. Et videbūt
B. 18

Libri

Sed a Et videbūt gētes iustū tuū o sion. i. cōrū q
iuste punet hostes tuos. c Et cūcti reges inclytū tuū:
id ē gloriosū tuū/cy. s. q te glōse liberabit. **Vel.** b Jūstū
vocat iesum sacerdotē magnū. d Inclytū dic corobabel:
ducē eoz. e Et vocabib tibi nōmē nouū qd̄ os dñi
noiauit. i. renouabit

Secunda pars

B b Et videbūt gētes iustū tuū:
sā qsi extincū t anni/
bilatū erat. q dicebars
p̄us v̄bs fidelis/ ciui/
tas iusticie et p̄ols dñi
peculiar. g Eterl
corona glie. i. coro/
nara eris glōse quan/
tū ad pontifices. Et b
t In manu dñi:
Id eit de manu dñi: qz
ip̄e dñs dabit tibi co/
ronam sacerdotij. **Vel.** In manu dñi. i. In p̄tectione dñi.
k Et diadema regni i manu dei tui: quārum ad reges
quos dñs p̄egre in dñio t honore regio. l No vocaber/
is v̄ltra derelicta/ a deo vel a multitudine filiōz t habi/
tantiū. m Et terra tua. i. circuīces tibi o bierlm: n No
vocabib amplius desolat: sicut fuit p̄e captiuitatis.
o Sed vocaberl b noie. s. p Volūtas mea in ea. i.
dicef de te: h̄c ē ciuitas q̄ facit volūtate dei sui: et h̄ ē nōmē
nouū qd̄ supra dixit. q Et sō q̄ volūtate dei facies: terra
tua inhabitabit a deo p̄egente; vel a multitudine popu/
losa ibi degente. Et b̄ no meritis tuis faciet dñs: s. r Quid
cōplacuit dñio i te/habitare. s. t pregere te. s. Et ideo
terra tua inhabitabit: Hoc repetit ad maiorem cōfir/
mationē. Quidā tū libri nō habet: sed H̄ero² habet. Et b̄
dico q̄ inhabitabit terra tua: t H̄abitabit enī iuue/
nis cū x̄gine: Et b̄ nō erūt de alienis geniti: s de te: Uſi
subdit: v Et habitabit in te filiū tui: non hostes tui
nec alieni. y Et gaudebit sponsus sup sponsaz. q.
d. in te erūt iuuenes t x̄gines/ pluagati t senes: ita vt multos
habeas in te genitos t multos genitores: et simili oēs gau/
denter t p̄cordit

Tertia pars
Mystice a calore ei². a Et videbūt gētes p̄ fidē. b Jūstū tuū
i. christū. c Et cūcti reges: q̄ru cor in manu dei: Pro/
uer. xxij. a. d Inclytū tuū. i. christū: q̄ sc̄ lampas luce/
bit t ardebit: vt oib̄ resplēdeat. s. lx. a. Et abulabit gētes i
lumine tuo: t reges i splēdore ortus tui. Jūst² d̄ christ²: q̄ iu/
stificat i p̄senti ḡram. Et inclyt². i. glōsus: q̄ inclytos fac/
et suos i futuro p̄ gliam. Inclyt² aut̄ t nobilis p̄s nō debet
esse fili rusticani t ignominiosi: qd̄ est i illos qui filios dei se/
dicit̄ t tñ ignominiosa et vilia sectant̄ t diligunt̄: vt i Ps. iiiij.
105. 4. fīm alia l̄ram d̄: Filii viri inclyt² v̄sq̄ diligit̄ ignominiose
vanitatem: Et Ch̄en. iiij. a. Filii sion inclyt²: t amicti auro
p̄mo: quō reputati sunt in vasa testea opus manuū figuli²
e. Et vocabib tibi o ecclia. f Nōmē nouū: q̄ christia/
na vocaberl t filiū tui christiani vocabunt. **Vel.** xi. c. Logi/
nati sūt antiochij p̄mū discipuli christiani. Et q̄ prius syna/
goga modo d̄ ecclia: et qui prius alieni a deo modo filiū dei
noian. Hoc ē nōmē nouū. j. Job. iiij. a. Videte q̄lē charita/
tem dedit nobis de²: vt t filiū ei² noiemur t sim². Baruch. v.
b. Nōmialib tibi nōmē tuū a deo in sempitnū pax iusticie et
pietati. j. lxv. c. Vocabit seruos suos noie alio. Job. xv. b.
Nam nō dīcā vos seruos. Apoc. iiij. e. Dabo illi calculū can/
didū t i calculo nōmē nouū: qd̄ nemo scit nisi q̄ accipit. Mo/
ta Glo. Iai. Mos ē hebrei² ex nouis reb² noua noia impo/
nere: Ut enī aiunt abraā prius dīc² est ram. Qd̄ inde conq/
ciūt: H̄eliu. Job. xxxij. a. fili² barachel buxites de cognatiōe
rā. Deinde abraā. i. p̄ excellus: H̄eli. xi. d. Landē abraā: H̄eli.
xvij. a. Silit p̄simon: postea petr²: Job. j. f. Darc. iiij. b.
Matth. xvi. c. g Et eris o tu ecclia: h Corona glie i
manu dñi: t diadema regni i manu dei tui: q̄ chau/
stus accingit t corona multitudine fidelū: q̄ sur q̄si corona
ei² t diadema. Prouer. xij. a. Multier diligēs corona ē viro
suo. i. ecclia audies p̄bū del: t impleas ei² p̄ceptum/corona est

Esaie

christo. Ista aut̄ corona siue diadema i manu dei ē: q̄ ecclia
deū h̄z in honore: t dē habet eccliam i p̄rectiōe. Sap. iij. a.
Justop̄ aiḡ i manu dei sūt: t nō tāget illos tormentū malicie:
t tormentū p̄gen t̄m. Licet enī i manu dei sint oēs fines fr̄e:
specialis t̄n sc̄i in dei p̄rectiōe seruant. **Uſi** Deut. xxxij. a.
Oēs sc̄i in manu dei
sūt: t q̄ appropinquat̄
pedib² el² accipit̄ de
doctrina. Sic aut̄ ec/
clesia corona est chri/
sto: ita p̄lebs obedie²
et deuota corona ē p̄
lato suo. Unde P̄bl.
iiij. a. Fr̄ates charis/
imi t desideratissimi
gaudiu meum t coro/
na mea. Gaudiu in p̄
senti: corona i futuro.

Sile d̄. j. Thessal. iiij. d. Itē. iiij. Cor. i. c. Glia v̄ia sum² si/
cut t vos n̄ra. Prouer. xvij. a. Corona sensu filiū eoz: glia fi/
lioꝝ p̄ies eoz. Ibi h̄z alta l̄ra. Corona partu glia liberop̄: et
p̄fec² p̄p̄l̄ epul̄ sacerdotu. Zach. vi. c. Sumes aurū t argē
tū t facies coronas t pones i capite iesu filiū tosedeb̄ sacer/
dotis magni. Et postea subdit: Et corone erūt helen t tobie
et idal̄ et hen filio sophonię memoriale i templo dñi. Nota q̄
corone danc̄ nō tñ iesu sed etiā alijs. Silit christo debet ho/
nor: t sc̄i. Sc̄i aut̄ coronas suas christo offert: q̄ victoriā
victor̄ christo attribuūt. Ad qd̄ significādū ramos palmarū
cruci affigim² i ramis palmarap. Hoc ē qd̄ d̄. Apoc. iiiij. d. El/
gitiq̄tuor seniores mittebat coronas suas an thronū dicētē:
Dign² es dñs accipe gliam t honore t futurē: quia tu creasti
oia. Per q̄tuor aut̄ q̄ dicunt̄ in p̄dicta auctoritate q̄charie:
significat quadruplex ordo sc̄tōz q̄ coronant̄ in celis. Bplo/
rū/martyrū/cōfessoz/ atq̄ virginū. Helen interpretat̄ postes:
et significat aplos q̄ fuerūt postes t colunꝝ ecclie: qui et lin/
ti sūt sanguine agni: Exo. xij. quia in memoria passiōis christi
molliti t itinerti sūt p̄ devotionē. Per tobiam q̄ interpretat̄ bo/
nus dñs: significat martyres: de quib² cantat. Victor̄ gen²
optimū: nō bonū tñ ē optimū. Per idaiā qui interpretat̄ no/
tus dñs: significat p̄fessores: q̄ p̄ fidē infusam t q̄ doctrinam
noticiā dei habuerūt. Per hen q̄ interpretat̄ gr̄a: significat
x̄gines q̄ gr̄am cumulatā a deo accepert. **Uſi** Eccl. xxij.
c. Glia sup gr̄am mulier sc̄iā t pudorata. Itē de ipsi sc̄iā
bus cantat. Diffusa ē gr̄a in lab̄is tuis. Sequit: l Non 1044
vocaberl v̄ltra derelicta/ a deo. s. i p̄ctis. m Et ter/
ra tua. i. habitatio tua. n No vocabib ampli² desol/
ata. i. sine solatio i tribulatiōib² s. t miseriōs: q̄. i. christū sp̄
babebis: q̄ dat gr̄am t culpā: t p̄solutionē p̄tra tribulationē
et miseriā. Mat. vii. d. Tobiscū sū oib̄ dieb̄ v̄sq̄ ad p̄su/
mationē seculi. o Sed vocaberl volūtas mea i ca/
q. d. ex me nōmē habebis: volūtate enī meā facies: et p̄t̄b
dicef de te: h̄c ē que volūtatem dei facit. j. Thessal. iiij. a.
H̄c ē volūtas dei sc̄ificatio v̄ia. In loco aut̄ sc̄tō t i mūdo
hospitio de² inhabitat: v̄si subdit. q Et terra tua inha/
bitabit/a deo: r Q̄r̄ cōplacuit dñio i te. i. q̄ i te placit̄
māstionē inuenit. Job. xiiij. c. Si q̄s dilit̄ me: sermonē meū
seruabit t̄. et māstionē apud eū faciemus. **Vel.** Cōplacuit
dñio i te. Dñs enī d̄ cōplacere sibi i hoie: sic p̄ in filio cō/
placet sibi/qñ eū imitāt̄ t nō degenerat a morib² p̄nisi. Pro/
uerb. iiij. b. Quasi p̄ in filio cōplacet sibi. Prouer. viij. d.
Delit̄ meq̄ esse cū filiū hominū. **Vel.** Cōplacuit dñio i
te. i. i te t p̄ te placit̄ fieri p̄stituit. Exo. xxxij. d. Lem̄es ero
in quē mihi cōplacuerit. s Et terra tua inhabitabit: q̄
habitatio ecclie numero fidelū replera ē. Et repetitio dupli/
cē notat ihabitationē. s. met̄ t corp̄. **Uſi** Subdidit: t Habi/
bit enī i ea iuuenis. s. cū x̄gile ioseph vel iobes cū ma/
ria: chrysant̄ cū daria. v Et habitabit in te numero et
merito. x Filii tui: sp̄ualit̄ in christo regenerati p̄lauacū
regenerationis sp̄ūscit. Et dic filii: vt noteſ dilectiōi v̄ntas.
Act. iiij. f. Multitudinis credentiū erat cor vñu t anima vna.
y Et gaudebit sp̄ous sup sp̄osam. i. chriſt² sup eccl/
iam p̄ multitudine

L. a.

Videnter e p̄cordis habitabūt. Et qd pl̄ est: a **Gaudēbit**
sup te de tu. i. p̄cordia tua et p̄spēritate tua letabīt. Post
miticūdine aut̄ habitatiū subdīt de securitate habitatiōis di-

cēs: b **S**up muros tuos hierlm̄ p̄stitui custodes:

ad l̄am: vt secur p̄p̄s interior inhabitet. c **T**ota die et

tota nocte perpe-

tuo nō tacebūt: s

emp̄ officiū custodū

cōplebūt: horis. s. et tē

porib̄ p̄stitutus tam in

die qd in nocte fīm qd

erit necesse. **S**equitur

C **Q**ui remiscimini

mini dñi. **H**ic inui-

rat p̄pha iudeos p̄pter

bñficia p̄dicta ad grārūactionē vel ad oīonē p̄ cōpletōe p̄-

dīctōr dīces: **Q**ui remiscimini dñi: O vos iusti deu-

des. b **H**ic taceat: a p̄cib̄ et desiderijs. c **E**t ne detis

silētiū ei. i. nō sileat corā dño: sed maḡ postulat̄ clamat̄:

k **D**onec stabilitat et donec ponat. i. donec stabilitat po-

nat: d **H**ierlm̄ laudē i tra. i. laudabilē: vt. s. p̄pha hierlm̄ lau-

def ab oīo gētib̄: v̄l v̄l p̄pha sit laus ipsi dñi: i q. s. et p̄ q dñs

Sem pars laudabil̄ ondat. n **J**urauit dñs. **H**ic dīc p̄pha oīonē eorū

exauditā: dñm iurāt̄ itroucēt̄ sic. **J**urauit dñs. i. imobilē

statuit. **J**urauit dīco: o **I**n dexterā sua et in brachio

fortitudis suę. **L**oq̄ fīm more boīn in q̄ iurās leuat ma-

nū suā. **S**ic dīz de abraā. **B**en. xliij. d. **L**evo manū meā ad vñz

deū. i. lero. **V**l p̄ dexterā et p̄ brachiu dei itelligit potētia ei:

p̄ quā firma sūt que ipse dispont facere. **E**ni signanter dīcit:

Jurauit dñs in dexterā sua: et in brachio fortitudi-

nis suę. i. p̄ fortitudinē suā et potentia q̄ significat p̄ dexterā

ei et brachiu firmaturū se et cōpleturū id qd sequit̄. **H**oc. s.

p **S**i dederō tritici tuū v̄ltra cibū inimicū tuūs. i.

no dabo. **V**el apōsiōplis ē. q. d. non credatis mihi decētero

sib̄ fecero v̄ltra. Per hāt̄ q̄ dīc v̄ltra inuit q̄ aliq̄ tritici

et comedērūt̄ hostes ei. **L**euit. xxvij. c. **F**rustra seretis se-

lēt̄ mentē q̄ ab hostib̄

Dīcte: a **S**iam p̄ multitudine filior̄. **J**ob. iiij. d. **Q**ui h̄z sponsam spon-

P̄. 18. sus est. **P̄s.** **I**pse tanq̄ sponsus pcedens de thalamo suo.

a **E**t gaudēbit sup te o ecclīa. b **D**e tuus. i. deus

p̄. i. gaudere te faciet etiā in tua p̄spēritate. Quia nō multi-

tudo filior̄ habitantū in sion indiget custodia: sō subditur in

p̄sona dei p̄is ad hierlm̄. i. ecclīa loquent̄ sic. c **S**uper

muros tuos o hierlm̄. i. sup choros platoꝝ. **P**relati enī

muri sūt ecclīe: sī dicūt̄ est. s. lx. d. **O**ccupabit sal̄ muros tu-

os: et portas tuas laudatio. **E**t Can. viij. c. **E**go mur̄ et vbe-

ra mea turris. Ecclīa dīz mur̄ quātū ad platoꝝ: cul̄ vbera. i.

hēdicatoꝝ et doctoꝝ sūt sic tress. i. alti et duri et securi. **D**icit q̄: **S**up muros tuos o hierlm̄. i. sup munitionē pla-

dō. **L**ostitui custodes angelop̄. **B**erñ. **B**enign̄ es

dīc: q̄ no es p̄ter n̄ frō fragilitate muroꝝ: s̄ ipsis boīn cu-

stodib̄ angelicā custodiā supponis. **H**eb. j. d. **D**ēs sūt admī

nistratorū ipsi: missi: p̄t eos q̄ hereditatē capiūt̄ salutis. **V**l

muri ecclīarū fuerūt̄ ipsi discipuli aploꝝ: q̄rū custodes fuerūt̄ aploꝝ. **V**l muri hierlm̄ sūt munitionēs p̄stitutionēs et disciplina-

rū ecclīe. **S**up quos muros dñs p̄stituit̄ custodes: q̄ i p̄gre-

gatiōib̄ religiosoꝝ p̄positos ordinauit ad custodiā muroꝝ:

id ē regulariū p̄stitutionē: vt errata corrīgt̄ et emēdēt̄: et pro-

loco et tpe vbi oportuerit dispēsent̄ nō p̄ voluntate dissipent̄.

Sic enī dīc btūs Berñ. sup fratrū trāsgressiōēs nō sup pat̄

traditiōēs constituit̄ q̄ abbas efficit. e **T**ota die et tota

nocte p̄petuo nō tacebūt̄. i. semp horis et tpe p̄stitutus

et oportuni exhortabūt̄ et hēdicabūt̄: et hostiū infidias ma-

nifestabunt̄ ciuib̄. **V**l nō tacebūt̄ a p̄cib̄ et p̄ijs desiderijs.

Vl Tota die et tota nocte p̄petuo nō tacebūt̄. i. nec

in p̄spēritate nec i aduersitate cessabūt̄ ab anūciatiōē. **A**ct. iij. d.

ii. **N**ō oblitib̄ in nō servari. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**up muros tuos hierlm̄

et fratrū tuos in dōla mārūt̄. **E**t dīc: **S**

Libri

G mente que ab hostib⁹ deuorabis: a **E**t si biberint filii alieni t̄c. i. alienarū gētū. b **T**inū tuū in q̄ laboraſti. i. nō bibet. Uel Aposiopis̄is ē. Et bene dico q̄ nō bibent alieni vinū tuū: nec comedēt triticū tuū: c **Q**uia q̄ p̄gregabūt illud triticū. s. comedēt. Et est illud diaſyrmicū.

e **E**t laudabunt dñm p̄ bñficio ſatratōis. f **E**t q̄ cōportat illud. s. vi. a tuis: et si biberint filii alieni b vinū tuū i quo laborasti. c **Q**uia qui p̄gregabūt illud tē p̄ portas: p̄gāteviā pplo: d cōmedēt et laudabunt dñm: n planum facite iter et eligite

Septima ps **D**icit inuitat eos ad redeūdū de captiuitate dices: **T**raſite. Hic inuitat eos ad redeūdū de captiuitate dices: **T**raſite p̄ portas. i. cito reuertimini de babylone o vos iudei: qz portę vob⁹ apte sūt ad redeūdū. Et o vos gentes p̄ q̄s traſiuti s̄t: **P**repare via pplo: s. i. m planū facite iter: et eligite lapides: q̄s oia impedita removete. **H**iere. l. d.

Mystice. a **E**t si biberint filii alieni vinū tuū i q̄ laborasti. i. nō bibet. **T**riticū ecclie et vinū ē ſacra ſcriptura: Que triticū est vbi p̄forat: et dicas vinū vbi leſificat. **C**oſorat enī laborantes: et leſificat in grētes. Uel triticū d̄r. vbi diſſicilis ē et cū labore intelligit: vinū vbi cū facilitate ſumit. **Zach. ix. d.** Quid ē bonū el⁹ et qđ pulch⁹ el⁹ niſi frumentū elector. i. qđ comedūt: et vinū germinās v̄gines. i. germinate facies castas mentes q̄ tm erāt steriles. Uel d̄r. triticū quātū ad amicos: vinū quātū ad chariſſimos. **Lant. v. a.** Comedite amici et bibite: et inebriamini chariſſimi. Iſtud triticū et illud vinū ſacré ſcripture nō dāt inimicū i cibū: nec filiū alienis i potū. i. iudicis. **Mat. xxi. d.** Auferet a vobis regnū dei et dabis genti faciem fruct⁹ ei⁹. **I**te triticū et vinū ecclie ē corp⁹ et ſanguis christi: **Joh. vi. f.** Caro mea vere ē cib⁹: et ſanguis me⁹ vere ē por⁹: Qd̄ nō debet dari inimicū. i. p̄tōribus notorijs. j. **Lors. xi. g.** Prober ſeipſum hō: et ſic de pane illo edat et de calice bibat. **I**te triticū ecclie ſunt p̄tutes et bone opatiōes: vinū aut ſunt ſpūales p̄ſolatioes et delectatioes: q̄ nō debet queri ad extra neos p̄ malā intētōne: quia tunc in talibus delectant inimici: et alieni. i. demones. Tales miſerrimi ſunt: qui de labore ſuo paſcūt et potāt demones: cū bona opatiōne querunt in inaegloriā. **L**euit. xxvi. c. Fruſtra ſeret ſemēt que ab hoſtib⁹ deuorabit. **I**te Deuf. xxvii. d. **V**ineā plātabiſ et ſodieſ et nō bibeſ vinū. Amos. v. c. **V**ineas amātiſſimas plātabiſ et nō bibeſ vinū eay. **D**ichq̄. v. d. **C**alcabiſ muſtū et non bibeſ vinū. **Soph. i. c.** Plātabūt vineas et nō bibeſ vinū ea/ rū. Tales ſūt in gr̄i vel auditores vel p̄dicatores illi: q̄ triticū et vinū theologię dant inimicū: cū p̄ diuitiis vel vitiis vel laudib⁹ hoīm p̄dicat vel docēt vel audiūt. Inimica enim eſt diuitiis ſcia illa que docet paupertatē. Item ſupbie que docet humilitatē. **I**te luxurie et gulę q̄ docet caſtitatē et sobrietatē. Sed veri filiū ecclie tritico et vino ſuo paſcunt. Unde ſubdit: **Q**uia q̄ p̄gregabūt illud triticū. s. **C**omedēt. i. in nutrimentū luu et augmētu ſpūale triticū ſacré ſcripture querēt. Qd̄ ē p̄ multos: q̄ ſacré ſcripture diuerſas auctoritates q̄ſi diuerſas ſpicas p̄gregat et alienis diſtribuūt: nihil inde gauſtes: q̄ id qđ ſciūt vel diuit ad bñſ ſiuendū nō querunt: s. alios inde paſcūt et fructū tribuūt. **D**e qb⁹ **Joh. xxiii. b.** **E**ſuriētibus tulerūt ſpicas: in aceruos eoz meridiati ſūt: q̄ calcatis torcularib⁹ ſitūt: ſicut narrat et ſicut columba. **Oſee. viii. b.** Culmua ſtans nō eſt in eo gerimen: nō faciet farinā: qđ eſi ſe cerit alieni comedēt eā. **I**te Aggei. j. b. **S**eminaſſi multū. i. multū p̄dicasti vel ſtudiistiſ: et ituliſtis parū. i. p̄p ad vīm p̄fectū cōuertiſtis. **D**e talib⁹ nō ſuit iob q̄ ait. xxxi. a. Si ſecut⁹ ē ocul⁹ me⁹ cor meū: et ſi manib⁹ meis adheſit macula: ſerā et ali⁹ comedēt et p̄genies mea eradiceſt. e **E**laudabūt dñm oia illi attribuēdo. Uel: c **Q**ui p̄gregat il-

Eſaie

lud ſtudēdo. d **C**omedēt ſane et ſpūaliſ ipſam ſcripturā intelligēdo. e **E**t laudabūt dñm dicētes: H̄iſicā dñm q̄ tribuit mihi intellectū. Uel: c **Q**ui p̄gregat illud in p̄ſenti laborādo. d **C**omedēt in futuro. **P**s. Satiabor p̄ſi appaeruerit glāia tua. **D**rouerb. xij. b. et. xxvij. c. **Q**ui opat frā ſuā ſaturabit pa- nibus. i. q̄ carnē edo- mat disciplinis: vñ ani mā exercet ſpūaliſbus ſtudij: vel plēbē ſub- ditā excolit vomere p̄ dicationis: ſatiabit pa- nib⁹ ſrūtū in p̄ſenti:

f et q̄ cōportat illud bibēnt in atrijs ſcīſ meis. Trāſite trāſite p̄ portas: p̄gāteviā pplo: n planum facite iter et eligite

et cōnoꝝ p̄mioꝝ i futuro. **P**s. Labores manū tuarū quia **P**s. 117. māducabīs t̄c. **Ecc. xx. d.** Qui opat terrā ſuā inaltabit acer- um frugū. i. altū ſač. In q̄ notant duo: copioſitas. i. frugū: et ſublimitas. **E**t laudabūt dñm de ſaturitate adepta. **P**s. Edēt paupes et ſaturabūt et laudabūt dñm. f **E**t q̄ **P**s. 11. cōportat illud. i. vinū ſacré ſcripture. i. q̄ diuerſas ſenitētis vel auctoritates ſcripture. q̄ ſi diuerſos boſtos cōportantes in p̄dicatiōne vel lectiōne adiūtūt: g **Q**ibet i atrijs ſcīſ meis. i. in ecclie ſuētūliz et diſtincti fidelū ordinib⁹ ſuā p̄dicatiōne locūdabunt et reficienſ i p̄ſenti: vel i futuro in atrijs eternarū māſionū ſaturabunt. **Zach. ix. d.** Bibētes inebria- bunt quasi vino: et replebunt phiale: et quasi cornua altaria. b **T**raſite trāſite. **H**ic ap̄ha eos q̄ foris ſūt alloq̄: et in- uitat ad intrādū i ciuitatē talit munitā et abūdantē vbi fidelef custodes ſt: ſic p̄dicitū ē dices: **T**raſite trāſite p̄ portas. i. exite de port̄ mori: de port̄ babylōis. Que duſ ſūt: Amor. i. male accēdēs: et timor male humiliās. Que duo dicunt in **P**s. Incēla ignī et ſuſfossa t̄c. Per has portas trāſire debe. **P**s. 79. m⁹ de babylone/eaſ ſculcādo vt relinqm̄. Per alias portas intrādū eſt in hieruſalē. i. p̄ doctrinā ap̄loꝝ: vel p̄ ſtutes que ducūt i celū: vel p̄ ſacramēta ecclie q̄ nos p̄gregat i numero fidelū. Porte enī ſuenient dicūt ſacramēta: q̄ porte ſūt q̄ tuor fin q̄tuor p̄res v̄b̄is. Porta ad orientē ſi ſacramēta in- trātū: vt baptiſmus. Ad occidenteſ ſacramēta exētū: vt extrema uincio. Ad auſtrū ſacramēta itinerantū: vt eucharistiā. Ad aquilonē ſacramēta pugnātū: vt m̄rimoniū ordo: p̄ nitētia. **D**ic ḡ oib⁹: h **T**raſite: p̄tā relinqntes. **T**raſite: ſtrena p̄tētēl. k **P**er portas ſacramēta ſi ecclie fide- lit ſuſcipiēt: et ſic i ecclia merito et numero ſuenientē. ſi q̄ cortina cortinā debet trahere: et q̄ ſā intrāuit: alios ſili debet introducere: **J**o ſbdit: **P**repare via pplo: vbo. ſ. et emplo alios p̄uocates. Uel porte duſ ſt: natuitas et mori. Per has portas debem⁹ trāſire: n̄rē natuitas: vilitatē pſide- rādo: et n̄rē mortis celeritatē: dubieratē: pſiculū expauſecēdo: Ideo bis dicit: **T**raſite trāſite per portas. i. porta natu- uitatis et porta mori pſiderate. Uel porte n̄rē ſunt q̄nq̄ ſen- ſus: p̄ q̄ debem⁹ trāſire ſollicite diſcredo: ne in aliq̄ earuſa- teat ūnic⁹: ne mori ſbintret p̄ fenestrās n̄rāl. **H**iere. ix. ſ. In- trāuit mori p̄ fenestrās. **E**xo. xxix. f. **H**ec dīc dñs de ſrael: ponat vir gladiū ſuū ſup ſemur ſuū: ite et redite de porta v̄q̄ ad portā. i. de pſideratiōne v̄m ſenſus trāſeat ad pſideratiōne alteri⁹. Multi enī p̄ ſecuritate et certitudine temeraria/ cuſto- diā ſenſuū negliſūt: et ſic hoſtes eis nō aduerterētib⁹ oia ſub- uertūt. **T**hren. iiij. b. Non crediderūt reges terre et vniuerſi- habitatores v̄b̄is vel orbis: q̄ ingredereſ hoſtis et inimicū p̄ portas hieruſalē. Scdm Glo. aliſ exponit. Loquif enī p̄ p̄b̄era ad custodes murorū: de qb⁹ p̄diterat dicens: O vos epi et maiores ecclie vigilant p̄ſiderate ſbm̄iſtos v̄oſ: q̄ ſad alios introduceſt i ecclia ſtatuiſtis: ne cadāt i trā: vel ſomno torpeſcat. Et dīc: h **T**raſite trāſite. **T**raſite. ſ. q̄ ſollicitu- dinē mēt. **I**te trāſite p̄ officiū correcciōis et p̄ſenitie v̄q̄ viſi- tationis. **P**repare via pplo: p̄ pententiam p̄dicando. m **P**lanū facite iter bñ opando. Lūc enī planū eſt iter: q̄n qđ hoſp̄ predicat ſbo: nō pſudit vel impedit prauo exēplo. ſ. et. a. Erūt prauo in directa: et aspera i vias planas. n **E**ligite lapides: de via: p̄tā vel ſcadala a ſubditox cordi- bus viu oronib⁹ amouēdo: vt ſic ſine offēdulo p̄ viā māda- datoy dei incedant;

Ecce. **V**tere. **I**.**d**. **L**ollite **o** via lapides. **a** **E**t leuate signum ad populos: ut oes videant et in vnu couentat: sic ad signum puenit: et sic congregati secure veniant. **b** **E**cce dñs auditu faciet. **c** **I**n extremis terre. i. p̄dicta iudeoz liberatione oib⁹ manifestabit. **L**ū ḡ ita futur⁹ sit: **d** **D**icite filie sion. Loquitur vel dñs ad p̄phas/vel p̄pha ad ipsim/vel ad suos cōprophetas. **e**

Zach. 9. c **E**cce saluator tu⁹ **D**om⁹. 2.1. a. **v**enit. **f** **E**cce merces eius cū eo. i. ipse i aduentu suo i chaldeā/mercedē retribuet et chaldeis et iudeis fīm merita eoz: illos destruēs/istos saluās. Et ne b̄ credat id discrete actur⁹ subdit: **g** **E**t op⁹ illi⁹ corā eo. i. ante opus p̄uidabit et p̄siderabit qđ sit actur⁹. **h** **E**t vocabunt eos. i. filios tuos de qb⁹ p̄dictū ē/de captiuitate reuertētes: **i** **M**pls sc̄tū redēpti a dñio. q. d. alig nationes qn̄ vi debūt p̄spēritatē eoz et liberationē dicēt: **G**os estis p̄pls sancti: vos esti redēpti a dñio. **k** **T**u aut̄ o bierlin. **l** **A**caber ciuitas q̄ sit. i. famosa eris et frequētata. Ciuitas eni⁹ req̄sita d̄r̄: q̄ frequentat. **m** **E**t non derelicta a deo vel a multo populo.

Hystice. **o** **V**erba. **xv. c** **V**ia iustor⁹ absq̄ offendicula. **s. xvij. c** **V**ia facite: p̄bete iter declinare de semita: auferte offendicula de via p̄pli mei. **H**iere. **l. d**. **L**ollite de via lapides. i. p̄cta vel offendicula. **a** **E**t leuate signum ad populos. i. passionē et crucē dñi p̄dicat: et sic i altū leuet: vt nō ad trena lucra p̄ corruptā iurētōne declinet. **s. xiiij. a** **S**ug mōtē caliginosū leuate signum. Si signifer i p̄lio dep̄meret signum siue vexillū dñi sui/argueret p̄ditiōis. **E**ro. **xvij. c** **W**oys eleuāte man⁹ vincebat amalech: et dep̄mēte vincebat isrl̄. **J**osue. **vij. d** **L**euā clypeū quem tenes in manu tua ſ̄ vrbē hai: qm̄ tibi trādā cā. **C**lypeus ē sermo dei. **P**rouer. **xxx. a** **O**is sermo dei tgn̄t clyp̄ ē oib⁹ sperātib⁹ i se. **S**acerdotes et p̄dicatores si signiferti dñi: **T**ū si i p̄lio dñi dep̄māt vexillū male viuēdo: et se ad t̄palla p̄uertēdo cōdēbunt de p̄ditiōe: sic iudas i iudicio. **L**ales aut̄ mlti sūt q̄ dep̄mūt signum dñi et p̄pria signa erigūt. **P**5. **P**osueit signa sua signa **cc. s. xlvi. d** **M**escerit q̄ leuat signū sculpture sue. **W**eide p̄pha ita futurū esse sic monuerat esse facēdū subdit dices: **b** **E**cce dñs auditu facēt ap̄los. **c** **I**n extremis frē. i. in genibus q̄ sūt i finibus terre. i. nomen suū et fidē passionis sue vbiq̄ terrarū p̄dēcari feci. i. faciet p̄ ap̄los et alios p̄dicatores et custodes muroz: vt. i. nomē dñi ānūciēt i gētib⁹: vt eas ad lōganimitatē animēt. Et ad h̄ ipsū iuitat ipsos dices: **d** **D**icite filie sion. i. o vos p̄dicatores dicite ecclie de gētib⁹: q̄ ē filia sion. i. p̄mitiue ecclie. **V**el fīm Glo. **D**icite filie sion. i. p̄mitiue ecclie: q̄ ē filia mea p̄ fidē et imitacionē. **e** **E**cce saluator tu⁹ venuit. q. d. noli timere: noli desicere: quia venit tibi saluator i sc̄o aduentu: vt te liberet d̄ miseria: et saluet i ēfēna glia. **Zach. ix. c** **E**xulta satis filia sion: tubila filia bierlin: ecce rex tu⁹ venit tibi iustus et saluator. **Jaco. vli. b** **E**cce iudex ante ianuā assitit. **f** **E**cce merces ei⁹ cum eo: q̄ i aduentu suo mercedē bonis et malis tribuet. **g** **E**t opus illi⁹ corā eo. i. h̄d̄ que creauit ante tribunal ei⁹ alta bit iudicād̄. **R**o. **xliij. b** **O**es stabim⁹ an̄i tribunal christi. **Itē ii. Cor. v. b** **O**es nos manifestari oportet an̄i tribunal christi ut referat vnuq̄s p̄pria corporis put gessit siue bonū siue malū. **V**el. **O**pus illi⁹ corā eo: q̄r̄ tūc apparebit fil⁹ ho minis: et cicatrices vulnerū suor⁹ ostēdet in testimoniu dāna tōis ū malos. **A**poc. **j. b** **V**idebitur in quē pupugerit. **s. xl. c. idē** **E**cce merces ei⁹ cū eo: et op⁹ illi⁹ corā illo. **S**eptuaginta aut̄ habet sic: **H**abēs mercedē suā secū: et op⁹ suū an̄ faciē suā. **S**equit: **b** **E**t vocabunt eos p̄p̄ls sc̄tū redēpti a dñio. i. p̄uersos ad fidē vocabūt sc̄tūs p̄ grē infusionē: et redēptos a dñio p̄ p̄fēcē solutionē. **j. P**et. **ii. b** **G**os esti genus electū regale sacerdotiū/gens sancta/populus acq̄sitionis. **j. Thessal. v. b** **M**ō posuit nos deus in irā sed i acq̄sitione.

ne salutē. **B**eb. **x. g** **M**os ait nō sum⁹ subtractionis filij in p̄ditionē: sed fidei in acquisitionē ait. **k** **T**u autē o ecclesia. **m** **C**iuitas q̄ sit/a deo: sic ouis errabūda req̄sita ē a pa store. **L**uc. **xv. a** **I**tem Luc. **xix. b** **V**enit fil⁹ bois grere et salutē facere qđ p̄ierat. **n** **E**t nō derelicta. **C**hrist⁹ enī q̄ eam req̄sivit/ eā nō dereliquit: sed cum ea erit usq̄ ad p̄sumatio nē seculi. **W**at. **vli. d**

Exposi. **L**a. **LXIII**

Q **V**enit de edo

cc. Istud ca pitulū fīm Hiero. et

alios sc̄tōs de christo

et angelis quātū ad p̄itātē exponit: Fabulose aut̄ de destrucciōe idumēoz fīm iudeos exponit. Quā etiam expositionē tāgit Andreas. Et cōtinuaf p̄cedenti capitulo sic. Sup̄a dīxerat: Ecce merces ei⁹ cum eo: et opus illius coram eo: i. quo significabat saluatio iudeoz et destructio chaldeoz qui iudeos opp̄resserat. Quia autē idumēz et moabite de ipsoz iudeoz rū captiuitate letati sūt: ideo etiam hic eoz destructionē p̄redit. Unde loquitur p̄pheta in persona iudaici populi querentis de dñi potētia: et eam admirantis sub metaphora viri bellatoris cede aduersarioz madentis. Dividit autem h̄ capi tulum in tres partes p̄ncipales. In prima parte idumēoz et moabitarū destrucciōe p̄dicitur a p̄pheta. In secunda pro his beneficijs et multis alijs que ibidem enumerat, p̄pheta in gra tilarūactionib⁹ imoratur: ibi: Miserationū dñi recordābor. In tertia pro iudeoz liberatiōe de captiuitate babylo nica deum attente deprecāt: ibi: Attende de celo. Dicit ergo: o **Q**uis est iste. i. q̄ magnus/ q̄ potens/ q̄ admis rabilis. p **Q**ui venit de edom: id est qui sicut vitor reuertitur de idumēis/quos destruxerat. Et qui venit supple

Linctis vestib⁹ de bosra

Hystice. o **Q**uis est iste z̄c. Istud capitulo expo nitur de christi passione et ascensione et angelorum admiratiōne et de iudeorum incredulorū subuersione: et eorundem iudeorū penitentū supplici ad christū deprecatione. Dividitur autem hoc capitulo in duas partes. In prima parte ponit angelorum admiratio super christi passione et ascensiōne. In secunda parte iudei penitentes dñicam exorāt p̄ietatē: ibi: Miserationū dñi z̄c. Loquens ergo p̄pheta in persona angelorū quo rūdam mysteriū incarnationis et passio nis christi ignorantiū dicit. **Q**uis est iste qui venit de edom z̄c. **W**aimo. Quidam enim angeli non plene cognoscentes mysteriū incarnationis/passionis/resurrectionis: vi dentes ad celos ascendere dñm cum multitudine angelorum et sanctorū hominū/p̄pria virtute nō auxilio angelorum; admirantur incarnationis/passionis/resurrectionis/ et ascensiōnis mysteriū: et quomodo et sibi et alijs aperiat regnum celorum: Unde et angelis comitantib⁹ dñm vel intra se cogitantes dicunt: **Q**uis est iste qui venit de edom. Et in **P**5 similiter. **Q**uis est iste rex glorie. Videlur tū Aug⁹ dicere super Gen. **W**5. 25. q̄ omnes angeli ab ipso creatione sua statim cognoverūt in contemplatione sui creatoris quicquid ipse erat factur⁹. **W**ie ro⁹ autem aperte declarat: quia quidam angeli donec perficeretur mysterium incarnationis ad plenum non cognoverūt. Et huic consentit Chrysostom⁹ super Joh. i. dicens: Nobiscum angeli per iohannis vocem didicerunt. Et hoc paulus ostendit Eph. **iiij. c** Ut innotescat p̄ncipib⁹ et potestatibus i celestibus per ecclesiam multiformis dei sapientia. **Itē Glo.** super illum locū Eph. **iiij**. dicit idem. Et hoc probat per littērā Esaiē hic. Dicit ergo: o **Q**uis est iste tam magn⁹/ta potens/ta admirabilis. p **Q**ui venit de edom: id est q̄ de treno et sanguineo seculo/p̄pria p̄tute huc ad nos ascēdit.

* **L**inctis vestibus

Item nota q̄ istud de supabundāti exponit de clericis qui induunt de scarlato et de rubeis pānis et diuersorū coloz. Un de dicit: o **Q**uis est iste prelatus vel clericus/imo qua si q̄s: sicut dr. s. xxij. e. p **Q**ui venit de edom: id est de

33 * nobili sanguine

Libri

a **Tinctis vestib⁹ de bosra.** i. de moabitis. Bosra enī cluitas est in moab: ut dicit Andreas. Querit ergo quis ille sit qui venit de edom et de bosra cruentatis vestib⁹ suis ac si tincte esset: Non q̄ dubiter quis sit: sed talis locutionis figura vtritur. q.d. alpice qualis miles est iste. Et adhuc admirans subdit: **c** **Iste formosus in stola sua.** i. in tunica militari et armatoria. Loquitur enī de dño ad modū militis siue alicui⁹ pbi et strenui pncipis.

E. fortitudinis

b **edom tinct⁹ vestib⁹ de bosra.** **c** **Iste formosus in stola sua.** **d** **Gradiēs in multitudine virutis sue.** Ego qui loquor

e **Gradiēs in multitudine virtutis sue.** i. cum multo exercitu et potenti sociate. Hucusq; ḡstio admiratiois ptendit. Deinde r̄fusio dñi inducit dicentes: **e** **Ego à loqr iusticiā.** i. qui qđ iustum est dico p̄ p̄bas. **f** **Et ppugnator sum ad saluandū.** Quare ḡ rubr⁹ ē indumentū tuū: et vestimenta tua sic calcantū in torculari:

g **dis dīcēs: Torculari.** **Dystice.** **a** **Tinctis vestib⁹.** i. cruentata carne siue mēbris sanguine passionis. Et q̄s est iste q̄ venti? **b** **De bosra:** q̄ infrequentia munera. i. de hierusalē: q̄ se munitū p̄ dñm ne eū recipet: in qua et passus est. **Vel.** **De bosra.** i. de inferno vbi firmis q̄s a multis custodib⁹ tenebant animē quas eduxit. Dicitur aut̄ christus tinctis vestib⁹. i. mēbris crucis ascēdisse: non q̄ tunc esset cruentat⁹: sed quia ante/dum. s. fuit in cruce: vel q̄ tunc apparebant cicatrices eius. Per edom et bosra mundus significat. Edom enī ab edulio rufi lentis dicit: p̄p̄ qđ vendidit p̄mogenita esau: **Gēn. xxv. d.** **E** **Interptāt terren⁹** vel sanguineus: quare recte significat mūdū: q̄ est terrenus p̄ cupiditatē: et sanguine⁹ p̄ carnalē voluptatē. Iste sunt duæ fuligine sanguisuge dlcētes: **Affer** / affer. s. cupiditas et voluptas: **Prouerb. xxx. b.** Dicit enī bosra mund⁹ / per p̄ctū excusationem. Mūdū enī nō solū est edom. i. sanguineus p̄ctā p̄ctis addendo: sed etiā bosra. i. munitus p̄ctā sua defendendo et excusando. Notandum etiam q̄ tria illa noīa: edom. s. et esau et seir: mūdū bñ cōueniūt. Et enī edom. i. sanguine⁹ p̄ luxuriā: Et esau. i. querulus p̄ supbia: q̄ supbia est inflexibilis sicut querulus: et fert cibos porcoꝝ. i. dēmonis. Et est seir. i. hispidus. i. pilosus p̄ auariciā: que p̄lls abdidat temporalū. Itē nota q̄ per tincturam vestis significat imortalitas christi. Cestis enī melior est post tincturā: **Uñ** et baptisim⁹ tinctio dicit: quia p̄ baptisim⁹ anima meliorat et accedit ad statum imortalitatis: etiā nondū re/tñ spe. **Unde Marc. ix. a.** vbi loquitur de trāfiguratione dicit: Et vestimenta eius facta sūt candida nimis velut nix: qualia fullo non p̄t candida facere super terram. **Malach. iii. a.** Ipse enī quasi ignis conflans: et q̄s herba fullonū. In p̄fenti enī dñs est quasi ignis: q̄i immittit ignem p̄secutionis: in futuro erit herba fullonū: quando induet nos et decorabit stola imortalitatis. **Domini⁹ ergo tinctis vestibus de bosra.** i. de hoc mūdo ascendit: quasi stola decorat⁹ imortalitatis: **De qua subdit:** **c** **Iste formosus in stola sua:** id ē speciosus in carne glorificata p̄ resurrectionē. Et r̄det hoc p̄ antiphrazim ei qđ dicitū ē. s. lii. a. Nō est ei species neq; dec̄o. **d** **Gradiēs in multitudine virtutis sue/vel fortitudinis:** id est celos impletis plenitudine divinitatis sue et p̄p̄ia potestate petens et aperiens. Multū enim ostendit potestatē suam cū celos ascēdit. Et hoc respondet ei qđ dicitū est. s. lii. a. **Uñ** nouissim⁹ viroꝝ: vñ dñlorum et scientem infirmitatē. **Vel** aliter. **c** **Iste formosus in stola sua:** quia in assumpta humanitate nullā prorsus peccati deformitatē habuit: sed candidus per innocentiam

Esaie

semper extitit: et rubore volitarię passiōis decoratus: **Pec-** catū enī nō fecit: et p̄gnā sustinere voluit: et sic formosus i sto- la sua fuit. **Hai.** Forma enī idem est qđ calidū: vnde formosus dicitur quasi calidus: quia ex calore rubeus et roseus effi- citur vult⁹: et inde sponsus et christus similiter ex calore cha-

ritatis factus est rubeus: in effusione p̄p̄ sanguins. **Lanc. v. c.** **Dilectus meus candus et rubicundus electus ex milibus.** **d** **Gradiēs in mul-**

titudine virtutis/ ve fortitudinis sue. i. multiplici sua virtute gressum ope- rationis sue potenter agens: poterat enī agere qđ volebat. **E** **Gradiēs in multitudine virtutis sue:** quia in potesta- te diuinitatis sue mare calcauit. **Unde Job. ix. a.** Qui gradit super fluctus maris. Ad litteram enī super mare ambulavit. **Marc. vi. g. et Matth. xiij. c.** Et fluc⁹ p̄secutionis in ascen- sione transcendit: et quotidie i mēbris suis vincit.

* nobili sanguine venit ad p̄relationem aliquam in ecclesia. **a** **Tinctis vestib⁹ de bosra.** i. habens vestes rubeas: et diuersorū colorū sanguine christi cruentatas: vel sanguine pau- perū tinctas et rubricatas. Bosra enī iterp̄ta i angustia vel i tribulatiōe: et ipsi emūt vestes supbas et sumptuosas de parti- monio christi: qđ ipse p̄p̄o sanguine emit: et de labore et sudo- re et sanguine pauperū agricultorū accipitūt: qđ in vestib⁹ sum- ptuose et superflue expendit. **Unde Hier. iiij. g.** In aliis tuis inuenit⁹ est sanguis aiarū pauperū et innocentium. In aliis ad litterā suorum palliorū: que rubea sūt rubore sanguinis chris- ti et pauperum. **Unde Hier. xxij. d.** Qui aperit sibi fene- stras: et facit sibi laquearia cedrina pingit⁹ synopide: dicit **Glo.** i. de sanguine christi. Sed de talibus qui induuntur talibus vestibus: dicitur illud **Gēn. xxvj. g.** Vide vtrum tunica filii tui sit an non. **E** **i. Tunica filii mei est: sera pessima comedit eum: bestia deuorauit ioseph.** **Bethia.** i. superbia tales deuorauit. Tales seruitū diabolo. **E** **Judic. v. d.** Te- stes diuersorū colorū sūtare tradunt in p̄dām. **Epo. xxxiiij. a.** Depone ornatum tuū: vt sciam quid faciā tibi. **c** **Iste for-**

mōsus in stola sua gradiēs in multitudine virtutis sue. **Wec** requirit⁹ modo p̄lati et clerici nostri formosi- tatem vestium: et turbam sociorū: et potestate super multos. **Sequis in persona dñi p̄dictē interrogatiōne respondentis:** **Opake** Angelis enī tacēt⁹ ipse respondet. **e** **Ego qui loquor iusticiā/ in p̄dātione et querlatiōe ad intrūdos hoīes verbo et exēplo.** **f** **Et ppugnator sum.** i. pro hoīe pugna- tor in passione contra dēmones. **g** **Ad Saluandū genus humānū.** q.d. duo habeo in terris ex officio meo: instruere ignaros et liberare stue saluare oppressos: veritatē loqui et p̄ ea tuenda mori. **Woc** est ergo qđ dicit: **Ego qui loquor iusticiā et ppugnator sum ad saluandū.** Et hoc est p̄ legistas: qui loquunt⁹ iūrias: et linguis pugnat ad dānandū. **h** **W. v. d.** Ego dñs loquēs iusticiā et annūciās recta. Instrue- re habuit ex officio magisterij: liberare et pugnare ex potesta- te dñi. Fuit enī magister et dñs. **Unde Job. xij. b.** Tōs vo- catis me magister et dñe: et bene dicit: sum etenī. In officio magisterij illuminat intellectū: in defensione potestatē et libe- ratio de manu hostis/moner et allicit et accedit affectū ad tā fidelis p̄ectoris seruitū. **Wac** aut̄ responsiōe audita: p̄tutes ḡelicē q̄s accepta loqndi cū eo licētia inērogāt. **b** **Quare** ergo rubr⁹ est indumentū tuū. q.d. si tante ea potestatis et fidelitatis in pugnādo p̄ hoīe: tante iusticiā et veritatis in lo- quando: **Quare ḡ rubr⁹ q̄c. i.** cur caro tua est sanguine cru- entata: tibi enī iusto et vero nō vident⁹ enīta: sed adulce- ris et homicidis et hmōt. **Et q̄re vestimenta tua.** i. mēbra tua: sūt: **k** **Sic vestimenta calcantū in torculari.** i. ru- bore et sanguine p̄fusa: sicut vestimenta illorū sunt rubea qui cal- cant vñru rubeum. **Glo.** **Lanc.** dicant angelī: **Didicim⁹ q̄ loqueris iusticiā: et salus om̄is est in tuo arbitrio: sed scire vo- lumus quare vestimenta tua sūt vñru musto tincta: et tunica**

* que desup contexita est

a dñs dicens: **T**orcular calcaui solus. q.d. ideo habeo vestimenta rubea: quia hostes meos idumq; s. et moabitas oppressi: et cōculcaui sicut vindemia calcat in torculari. **E**t nota q; dicit: calcani sol. q.d. inimicos meos mea sola potentia devici. **V**el **T**orcular calcaui solus. i. nullus est qui ita possit suos hostes vincere sicut ego meos. **b** **E**t d. **T**orcular calcaui sol: et de gentibus non est. **c** gētib; si est vir mecum. Cälca vir mecum. i. non ad ui eos i furore meo: et cōculcautorio hominū egeo ad eos vincendos. **c**

Calcaui eos i furore meo. i. in vindicta mea eos depressi. **d** **E**t cōculcaui eos in ira mea: Ide sensus est. **e** **E**t aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea: et omnia indumenta mea inquinauit: sanguine scilicet eorum. Modus loquendi est. Loquitur enim de se ad modum militis: qui sanguine hostium suorum aspergitur.

Dies enim vltionis que desup cōtexta est: et scindit nō potest: et ab utero virginis tantū candorem habuit: quantū fullo non potest facere sup terram: quare sanguine cruentis: Magis enim tibi clemētia conuenit q; crudelitas. Quibus responderet. **a** **T**orcular calcaui solus. q.d. ideo rubeus sum: quia in torculari crucis pressus et calcatus sum: sed tñ torcular calcaui solus: quia non passio animi: sed animus passionem superauit. Unum enim meam voluntarie posuit. Job. x. d. Ego pono animā meā: ut iterum sumā eam. **V**el **T**orcular calcaui solus. i. moitem que ceteros dep̄mit ego solus resurgēdo calcaui. Solus enim torcular in quo torcular est calcauit: quia sua potentia eam quā grulit passionē in resurrectione superauit. In hoc ergo torculari rubra facta ē caro christi. Unde Gen. xl. b. Lauabit i vino stolam suam: et in sanguine vngue palliū suū. Vino tribulatiōis et amaritudinis lotus fuit christi in vita: sanguine aut vngue. i. sanguine proprio: q; ē vua vera tincta fuit i morte: Unū significat p vitulā rufam: Num. xix. a. Eccl. xxiiij. b. Quasi palma exaltata sū in cades. i. in celo ad qd victor ascēdi: et quasi plantatio rose in hiericho. i. in mundo in quo martyriū sustinuit. In hoc etiam sanguine intinxerunt vestimenta sua alij sancti martyres per imitationē: et elius i memoria impressionē: Unū significant p pelles rubricatas: Exo. xxv. c. Facies optimē aliud de pellib; arietū rubricatis. Et notandum q; crux sive passio dicitur torcular: quia pressus est in cruce ille botrus cypri: de quo dicit Lant. i. d. Botrus cypri dilectus me⁹ mihi. Quē duo viri exploratores tulerūt in vete ad filios Israel. i. quē apostoli gemine charitatis gratia polentes/ passum in cruce pdicauerūt / et cordibus fidelium afferentes ostenderūt: Nueri. xiiij. c. Sed pmo vindemias/ postea cōgeritur vindemia: postea calcatur: et post eliqua: tandem in cellario reponitur: et tandem cū gaudio bibit vnu: Sic christus primo vindemiat est: qn captus est. Unde Thren. i. e. Vindemias me vi locutus est dñs in die ire furoris sui. Cōgest⁹ est: qn vinculat⁹ est: Calcat⁹ / qn crucifix⁹: Eliqut⁹ / qn mortuus: quia sepatum fuit tunc vnu a vinatio. i. anima christi a corpore: et mortalitas ab hoīe: Reposit⁹ aut̄ est in celo i ascensione: Potatū est autem vnu istud in spissanti missione: ne: qn musto ebrj putabant apostoli. Ebrj autem erant i veritate vno spirituali: de quo dicit. Et vnu letificat cor hominis. Et nota q; in isto torculari diversi diversimode calcauerunt. Judgei et milites christum occidēdo: Deus pater filiū morti exponendo: ut dicitur Roma. viij. f. Ipse filius seipsum voluntarie offerēdo. Item torcular dicit passio sive tormentum martyriū/ vel dura penitēcia confessio: sive tribulatio quilibet pie in christo viuere volentū. Martyres enim corpora sua et membra in torculari tormentorum exposuerūt: ut sic vnu a vinatio separetur ministerio tyrannoū. i. anima a corpore: et reconderet ipsum vnu preciosum et defecatum in cellario regni celorum. Calcatores enim vnu nō ledunt sed purgant et eliquant: cortice autē cōpunctūt: similis tyrani corp⁹ occidunt: animā autē occidere non possunt: ut dicit Matth.

x.c. De talibus dicit Job. xxiiij. b. Inter aceritos eorum meriti sunt: qui calcatis torcularib; sunt. i. in talium societe quiescent: qui occisis martyrib; et pressis adhuc nō cessat: sed semper crudeliores existunt. Item de istis torcularib; dicit Thren. i. f. Torcular calcauit dñs virginis filiā iuda. i. calcari virginē filiā iuda pmi sit in tormentorū torculari. Et ē bonū thema in festo sancte agnes: vñ alicui pgnis simul et martyris. Pro istis torcularib; intitulati sūt psalm⁹. viij. Quidie dñs noster q; admirabile ē nomē Ps. 8. tuū in vniuersa terra. Et. lxxxij. Quidile dñs noster q; admirabile ē nomē Ps. 85. Et nota q; est qdā torcular non in re/ sed in specie: penitētia. s. hypocritarū vel tribulatio: qui in torculari penitētē nō vuas bonorum operis afferunt: ut in eo pfecte purgen: sed labrūcas factorum operis ut laudent. Opera enī hypocritarū nō sūt vngue sed labrūcas. Tua enī latet in vite et dulcedinē haberet: sed labrūcas in labris vñarū est: et vñatorib; patet: et crescit i alium: et nō est dulcis quantū ad fructū: Similis opera hypocritarū fuit in aperto ad ostentationē: et alta petunt: et deo amara sunt: ideo nō faciunt bonū vñū. Unde. S. v. a. Torcular extixit in ea: et expectauit ut faceret vuas: et fecit labrūcas. Hier. xxij. e. Qui comedenter vuā acerbam dentes eius obstupescit. Deus. xxxij. e. Tua enim vua fellis: et botrus amarissim⁹. Tales quia non bene sed sicut calcant in torculari penitētē: ibunt ad torcular gehennę. De quo dicitur Apoc. xiiij. d. Dicit angelus falcem suam in terram: et vindemias vineam terre: et misit in lacum ire dei magnū: et calcat⁹ est lacus extra ciuitatē: et exiuit sanguis de lacu usq; ad frenos eorum per stadia mille sexcenta. Istud torcular valde plenū est: quia stultus infinit⁹ est numer⁹ i inferno. Unde Job. li. c. Eccl. i. d. Plenū est torcular: exuberat torcularia: quia multiplicata ē malicia eorum. Sequitur in psoma christi. **b** **E**t de gentibus non est vir mecum. i. nullus mecum socius fuit in partiendo: Omnes enim apli relitto eo fugerūt: Matth. xxvi. f. Nec aliquis horum fuit ei in adiutoriū resurgendo: sed propria virtute surrexit. Job. vi. c. Ecce non est auxiliū miseri i me: necessarij quoq; mei recesserunt a me. Unde dicitur: Donec Quidi⁹. i. eris felix multos numerabim̄ amicos. Tempora si fuerint nū tristium solus eris. Ps. Considerabā ad dexteram et videbam: et Ps. 141. non erat qui cognosceret me. Nota tñ q; dicit: Hō fuit vir mecum: Sola enim beata mulier et virgo mater ei⁹ cum filio suo patiente fidelis extitit et permaneſt. **c** **C**alcaui eos i furore meo: et conculcaui eos in ira mea. q.d. licet calcatus sim et occisus ab eis: tñ ipso hostes meos moriendo superauit: demonibus scilicet auferens mudi principatum: Iudeis autem pro peccato me⁹ passionis postmodum anterēs locum et gentem/sacerdotium et templum et omnē dignitatem per romanos. Furorem autem dñi et iram vocat malorum vindictam et minorem quibus puniti sunt. Furor autem est subitus motus: ira longa. **e** **E**t aspersus est sanguis eorum: id est iudeorum vel demonum: id est sanguis meus ab ipsis effusus: id est iudeorum suasione/ vel demonum suggestione. **f** **S**uper vestimenta mea: id est membra. **g** **E**t omnia indumenta mea inquinata: sanguine meo ab eis fuso membra mea inquinari permisi: non q; sanguis eius esset inquinatus vel membra eius: sed reputatione iudeorum qui damnauerunt eum morte turpissima: et cum inquis latronibus eum reputauerunt. Unde Zach. li. a. Et iesus indutus erat vestibus sordidis. Tiel sanguine eorum dicit se inquinatum: quia maculas peccatorum nostrorum ipse portauit: id est penam et ignominiam p peccatis nostris. Isa. liij. b. Tiel languores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit. Tiel sanguis demonū dicitur super vestimenta sua aspersus: non q; demones sanguine habeat: sed talibus verbis ostenditur cōtra eos pugnasse: atq; vicisse eos et occidisse. Tiel loquitur per simile victoris et victi: cuius sepe sanguis sup vestimenta victoris aspergit.

Libri

a *Dies enī vltiois mee. i. quā facut̄ sū de inimic̄ meis idumeis. s. et moabis. b. In corde meo. i. detiberaui eos punire et p̄uidi. c. Ann⁹ retritutiois mee venit quātū ad iudeos liberādos: vt p̄ his q̄ passi sūt in captiuitate retr̄ buā eis bona in terra sua. d. Circūspexi et nō erat auxiliator. h̄ic q̄si tacete reddit causam qua re destruxit idumeos et moabitas: qz. s. nō tulerūt auxiliū nec refugū iudeos i captiuitate sua ad eos cōfugientib⁹: uno pot⁹ de eorū destructiōe letati sūt: Enī s̄bdit: Circū spexi vtrū alijs esset adiutor p̄pli mei. e. Et non erat auxiliator: uno pot⁹ vastator. f. Quesiūt adiutorem: g. Et nō fuit q̄ adiuvaret: sed pot⁹ nocuerūt cū defaci li posse iuuare. Enī. s. xv. a. Pone q̄si noctē vmbra tuam in meridi: abscondi fugiētes et vagos ne p̄das: Habitabunt apō te p̄fugi mei moab esto latibulū eorū facie vastatoris. Itē. s. xx. d. Occurrētes sitiēti ferre aquā: q̄ habitat̄ terraz austri cū panib⁹ occurrite fugienti. h. Et saluauit mibi brachiuū meū. q. d. qz monuit eos vt iuuaret p̄pli meū et no luerūt. k. Brachiuū meū. i. fortitudo mea: b. Salua uit p̄pli iudaicū captiuitū. l. Hihud bono: ē meū et glā. m. Et indignatio mee: quā habui ad hostes p̄pli mei ipsos destruedo. n. Ipla auxiliata ē mibi. i. p̄fuit meis. Et destructione enī iuorū hostiū secuta ē eorū libatio. o. Abi i. ad honore meū. Tel loquis ad modū hois irati: q̄ qn̄ irati est: magis p̄t pugnare: et ita indignatio ei⁹ quodāmodo iuuat ad vincēdos hostes. p. Et pculcaui pplos i furore meo idumeos. s. et moabitas. p. Et inebriaui eos: id est repleui eos afflictioe et miseria. Et b. q. In indignatio mea. i. qz offensus fui ē neq̄tia eorū: r. Et detraxi i terrā virtutē eorū. i. munitiōes et ciuitates eorū subueri et ad*

Secūda pars frā deici. Sequit̄: s. Miserationū dñi recordabor. Hic p̄pha gr̄as agit i psona p̄pli p̄būcīs sibi a deo collatis dices: Miserationū dñi recordabor laudem domini dominii. i. misericordias dñi in laude dñi mēte reuoluā: et ore recitabo. Tel. i. pro miserationibus eius laudabo eū. Sed que vel in quibus sint ille miserationes: vel quib⁹ sint exhibite subdit:

Et Sup oib⁹ que Aliter Tel sic distingue: s. Miserationū dñi recordabor: corde/ore/et ope gr̄as referendo. **Laudē dñi** p̄dicabo.

Et Sup oib⁹ cc. **Et** dixit mystice. a. *Dies enī vltiois i corde meo. q. d. b. dico q̄ calcaui eos i furore meo: qz dies vltiois i corde meo: qz sic dīlamo: dū chrl̄ p̄dneret in cruce p̄euldebat in corde suo dīe vltionis: quo per titum et vespasianū p̄ctū iudeorū puniret. Unde. s. xxvij. b. In mensura p̄tra mēsurā cum abiecta fuerit iudicabit eam: meditar̄ est dñs in spū suo duro per diem estus. c. Annus retritutiois mee venit. Cogitabat enī chrl̄ q̄ seq̄ces suę passiōis remuneraret. Et nota q̄ b et vbiq̄ vbi loq̄t dñs de iusticia et misericordia sp plus apponit de misericordia q̄ de iusticia. Ex pte iusticie dīe dies: ex pte misericordie dicit ann⁹: qd plus est. Misericordia enī superexaltat iudicium. Unde Gen. iiij. d. In dolore parties filios: vnam dictio nem posuit que spectat ad p̄gnam: duas autem ad gaudium s. parties et filios. s. xxliij. b. Dies vltiois dñi: ann⁹ retritutiois iudicij sion. Item. s. lxj. a. Ut p̄dicarē annū placabilem dñi: et dīem retritutiois deo nostro. Item Numeri. xliij. s. Annus pro dīe imputabilis ad misericordum. s. Ecōuerso aut dicit Ezech. iiij. b. Dīem pro anno dedi tibi ad puniēdū. s. Dñs enī in remuneratioē dat annū pro dīe: in punitione eo dīe p. anno: citra enī condignū punit. Qui adhuc de solitudine suę passiōis subdit: d. Circūspexi in cruce. e. Et nō erat auxiliator. Ps. Considerabā ad dexterā et videbā: et non erat q̄ cogiceret me. f. Quesiūt auxiliū: et nō fuit q̄ adiuvaret: nō q̄ chrl̄ humānū auxiliū req̄reret: sed qz*

Esaie

considerauit vtrū alijs ei auxiliū p̄bere p̄sto esset. Tel vt sit sibi synchesis. i. si quesiuissim nō inueniessim. Simile in Ps. Expectauit q̄ simul p̄sistaret et nō fuit: q̄ p̄solaret et nō inueni. Ps. 14. Q̄s enī cū tūc reliquēt. Job. xix. b. Q̄s amici mei dereliquit me: et noti mei q̄s alieni recesserūt a me. Itē Ps. Sin. Ps. 14.

gulariter sum ego do-

nec transeat. b. Et saluauit mibi. i. saluationē mibi feci. i. re surrectionē post mortem et sustinentiam in morte dedit. k. Bra chiuū meū. i. verbū carni vniū. s. lit. o. Saluauit sibi brachiū

um sibi: et iustitia ei⁹ ipsa cōfirmauit eū. Tel. k. Brachiū meū. i. fortitudo mea: b. Saluauit mibi oēs. i. p̄destinatos ad vitam. q. d. ego auxiliatore nō inueni q̄ me in redime dis homibus et saluādis adiuvare idone⁹ esset: sed brachium meū. i. virtus mea p̄pria: nō solū me liberauit: sed oēs q̄s volebā saluauit: Et saluauit eos nō sibi p̄pīsis. s. mibi: vt iam nō sibi viuāt: s. ei q̄ p̄ ip̄sis mortu⁹ ē et resurrexit: vt dī. s. l. Cor. v. c. Ps. Saluauit sibi dextera ei⁹: et brachiū scrib̄ ei⁹. Glo. Ps. Multi saluans corporis: sed sibi p̄pīsis nō deo. Roma. viij. a. Mortificati estis legi p̄ corpus christi: vt sitis alteri⁹ qui ex mortuis resurrexit: vt fructificetis deo. Itē Roma. xij. b. Nemo nostrū sibi viuīt: et nemo sibi morīt: sive enī viuimus dño viuīm⁹: sive morimur dño morimur. l. Et indignatio mee. i. vindicta quā exercui iudeos reprobādo et p̄los p̄ romanos destruedo. m. Ipla auxiliata ē mibi adiutū. s. ad gentes p̄bendo. Delictū em iudeorū diuinū sūt mundi: et diminutio eorū diuinū gentilis: vt dī. Roma. xij. b. Itē nota q̄ brachiuū dñi et indignatio ei⁹. i. pena et affliccio quā immittit multos saluat et acq̄rit deo et querit: et auxilium dño p̄bet ad penetrāda corda nostra que p̄speritas pdit. s. xxvij. c. Oīe i angustia requisierūt te. Eccl. viij. b. Quia non p̄fertur cito contra malos sentētia: filij hoīm absq̄ timore perpetrāt mala. Sequit̄: n. Et pculcaui pplos. i. iudeos. o. In furore meo: p̄titū et vespasianū. p. Et inebriaui eos i indignatio mee. i. repleui eos afflictioe et miseria per ro manus. r. Et detraxi i terrā virtutē eorū. i. ciuitates eorū fortes equi terre: sicut dicit. n. Reg. viij. a. Densus est eos funiculo coeq̄uas terre. Tel. Detraxi i terrā virtutē eorū. i. ptatem et vñationē eorū deduci in nibilū. Sequit̄: s. Miserationū dñi rē. Tel. ec̄ sibi secūda pars: in q̄ p̄beta Secūda pars loquis in psona p̄pli iudaicī inter flagella penitentio: et misericordia dei cognoscētis. Tel. in hoc loco p̄mo ab eis sit cōmemoratio d̄ bonis sibi ab antiq̄ collatis. Secūdo i dolore cordis et penitētia fit oratio de malis amouēdīs: et bonis obtinēdīs: ibi. Attēde de celo. Tel. enī i psona penitētī p̄pli. Miserationū dñi recordabor. Mora q̄ supra dixerat de chrl̄i passione: et de iudeorum destructione: hic autem agit de populi penitentis inter flagella p̄arumactio. Flagellacionem enim sequitur conuersio. Unde Ps. Multiplicat̄ Ps. 15. sunt infirmitates eorum postea accelerauerūt. Item passio nis christi recitationē sequitur deuotio cum p̄arumactio: vt debet sequi. Unde Michæl. vi. a. cum dixit: Popule meus qd feci tibi: aut quid molest⁹ fut et subiugit postea beneficia de p̄arumactio: dicens: Quid dignū offeram dño: cur uabo genu deo excelsō. Et sicut post tantū bñficiū decet esse gratum: ita indecens ē et perueriū esse ingrātū. Unde. s. l. c. cum p̄misisset de passiōe dñi: postea inuehīs cōtra ingrātos et cōtradictores: Juxta est qui viuiscitat me: q̄s p̄tradicet mihi: Item. s. xlvi. b. postq̄ dixerat de passione subdit: Ue q̄ p̄tradicit factori suo. Dicit q̄ in psona penitentū. Miserationū dñi recordabor: inter flagella pressus scilicet ponere malorum. **Laudem domini** recordabor scilicet vel p̄dicabo: id est laudabilita facta eius: signa scilicet et miracula que fecit in educēdo nos de egyp̄io. Tel. s. Miserationū dñi recordabor laude dñi. i. in laudem dñi. **Et** Sup oib⁹ q̄ reddidit

Sup oib^z q̄ redditidit nob̄ dñis: nos sic p^z p̄ p̄ctis
misericordi flagellado: z i captiuitate dādo. b **E**t sup
multitudine bonoꝝ datorū domui isrl. i. p̄lo isrl. Ali
qui libi habet bonoꝝ domi isrl. Et ē idē sensus. i. q̄ dedit
filii isrl ipsos d captiuitate misericordi reducēdo post pur
gatione; Uñ subdit:

DQ^{ue} bona. d
Largit ē eis / non
ſm eoꝝ merita: Sz e
Scom idulgētiaꝝ
ſuā. l. q̄ eū deceſ / p̄cā
ſ. multa ꝑ modica ve
na indulgēdo. f **E**t
ſm multitudineꝝ
misericordiū ſuarū /
q̄s eis exhibuit / mul
ta bona ꝑ modicꝝ me
ritia ſerēdo.

Sup omib^o tē.

Six dicit de eis quod videt p̄niam. **b** **E**leruth quis s. s. sunt
p̄ciores: **i** **P**pls me^o c. i. quē specialem et peculiarē mihi
elegi de vniuersis natiōib^o terre. Et bñ dico q̄ p̄pls me^o est:
q̄ sūt **k** **F**ilij nō negātes me oīno; qz no ita colūt ido-
la sic alienē natiōes. Uel fīm h̄ai. Filij nō negātes; q̄ si lo-
dico q̄ p̄pls ē me^o; qz sūt filij p̄pli non negātis. **i** p̄narcharū
et p̄barū; q̄ vere coluerūt deū. **m** **E**t iō fact^o ē eis sal-
uatoř. i. saluauit eos penitētes. **n** **I**n oī tribulatiōne
eoz quā sustinuerūt i egypto i desertō i babylone. **o** **N**ō
est tribulat^o. i. nō est eis cōpassus i mō dur^o vt eos parūp
desereret: et nudatos suo auxilio cogeret ad rogādū. Et nota
q̄ sic dīc h̄iero^o in originali: in hebreo ē vocabulū ḡuocū i h̄
loco ad nō et ad et: vñ vbi dictū est: in oī tribulatiōne eoz
non est tribulatus: potest dici fīm altā significationē: In
oī tribulatiōne eoz et ipse est tribulat^o: vt sit sensus: In tribula-
tionibus eoz et ipse cōpassus est eis. **p** **E**t angelus sa-
ciei ei^o. i. dñi. i. q̄ videt ip̄ faciē ei^o: vt dicit **D**at. xvii. b. **E**l^o
Angel^o faciei ei^o. i. p̄pli. i. qui p̄sentialit illi p̄plo ad custodiā
est deputat^o: et p̄ncipalit. s. michaēl q̄ p̄posit^o erat illi p̄plo:
q̄ **S**aluauit eos: Michael enī fuit mister libatořis eorū
de captiuitate et adiutor. **U**nī **D**aniel. x. d. Nemo ē adiutor
me^o i oīb^o his nisi michaēl p̄nceps vñ q̄ astat. p̄ filiis p̄pli mei.
r **I**gn dilectionē sua: qz. s. quosdā eoz bonos dileyxit. **s** **E**t
indulgētia sua: quātū ad alios penitētes: qb^o p̄ctā ex misericordia
sua remisit. **t** **I**pse redemit eos ab egypto: et a
babylone. **v** **E**t portauit eos ab egypto i tra p̄missiōis
et p̄ desertū sustētauit. **U**nī **H**ebr. xxxii. b. **E**xpādit alas suas
et assumpit eos atq̄ portauit i humeris suis. **x** **E**t leua-
uit eos sup alias gētes. **y** **L**ūci^o dieb^o seculi. i. ab ini-
tio ex q̄ elegit eos sibi i p̄plim. **z** **I**p̄li aut̄ ad iracūdiā
puocauerūt: licet eis p̄dicta bona p̄tulerit. **E**t in h̄ magis
comēdat misēdiam dñi: et eoz i gratitudinē reprobat. **b** **E**t
18.105. affixerūt sp̄m el^o sc̄ti. i. moyſi. **U**nī **P**̄s. **E**t exacerbaue-
rūt moyſen i castris: aaron sc̄tm dñi. Septuagita et etiā hie-
ronym^o habet sp̄m sc̄tm el^o: quē p̄tristat q̄ vñ p̄pūle p̄tristat.
Unī **Z**ach. q. c. **Q**ut vos tāgit: q̄si q̄ tāgit pupillā oculi mei.
Uel sp̄m sc̄tm el^o i. agētu i eoz custodiā missū: quē sepe
male faciēdo p̄tristabāt vel offendēt. **c** **E**t iō querens ē
eis male agētib^o: **d** **I**gn iūnicū. i. vltore vittor: qd̄ ip̄i repu-
tātē iūnicū. **W**ali enī correctores suos putat eē suos hostes.

15 Et ipse debellauit eos
flagellato. b. **Et sup multitudine bonorum domini vel**
domus isti*l.* quod fecit domui isti*l.* post flagella culpas indulge-
do: et misericordiam liberatio*nis* post sobera corre*c*ti*o*is adhibe*d*o.
Punitio*n*e en*i* iusticie sequitur multitudi*m*isericordie: fin illud
Abacuk. i*ij*. a. **L**u*irat* fueris misericordie recordaber*t*. Job. v.
c. Ipse vulnerat et medet: punit et man*u* ei*r* sanabit. Et est h*ic*
argum*entu*: quod no*n* tim*in* prosperis debem*us* g*ra*s agere: sed ma-
xime i*aduersis*: quod magnu*m* donu*m* dei e*st* flagellu*m*. Un*us* tob lau-
dabat deu*m* p*an*is suis. Job. i. d. D*omi*n*is* dedit: D*omi*n*is* absuluit: sit
nom*e* d*omi*n*is* b*en*dictu*m*. **Ite Ps.** In die misericordia*m* d*omi*n*is* misericordia*m* sua

¶ pceptit nos ec^m memores miserationū suorū qm̄ sum⁹ ē pspē
ritate: et nocte cāticū eī d. i aduersitate mādat nob̄ q̄ laudādo
eū ubilem⁹. Nec duo notat h. Miserationū dñi recor-
dabor et laudē dñi rc̄. Seq̄: **Misericordia dñi largit**
eis: nō sc̄m merita eorū: sed **Scdm idulgētiā suā: et**
fm mſtitudinē mi-
sericordiarū suarū.
Indulgētia vocat in
culpas cōdonatione:
mſtitudinē misericor-
diarū in pena et mife-
riarū subleuatiōe. g
Et dixit de⁹ de ihis
qrū vidit verā priam
de peccatis. b Cleru-
tū līcer peccauerint Al. t sancti
me abūciēdo et crucifi-
cōdāto.

sus: **t** ad q̄ specialit̄ missus sum redimendos & instruendos.
Dat. xv. c. **M**ō sū missus nisi ad oves tē. **k** **F**ilij imita-
tio: q̄ iam penitēt. **I** **N**ō negātes/veritatē de se vel d̄
deo in petō p̄ vel fidei p̄fessiōe. **m** **E**t iō fact̄ ē eis sal-
uator/penitēt̄. **s**. culpas remittēdo p̄ filiū: q̄ salvator ve-
nit i mūdū. **D**e q̄ er subdit: **n** **I**n oī tribulatiōe eoz n̄
ē tribulat̄. **A**n aduētū enī dē in tribulatiōne hoīm d̄r n̄
tribulat̄/dū afflictionē eoz cerneret & redēptore necdū mit-
teret. **E**nī Job. ix. c. **S**i flagellar occidat semel: & non de p̄g-
nis inoccētū rideat. **i.** si vult hoīes sūn merita flagellare: q̄ n̄
p̄nt hoīes tot flagella sustinere: occidat semel. **i.** veniat ch̄rist̄
q̄ semel p̄ nobis occidat: & n̄ de p̄gnis inoccētū rideat. **A**nte
aduētū enī dē ridebat de p̄gnis hoīm dū eis affectū suę cō-
passiōis n̄o oīderet i afflictionē ip̄for. **H**oc ē q̄d h̄ōz: **I**n oī
tribulatiōne eoz n̄o est tribulat̄: **p** **E**t tandem an-
gelus faciei el̄. **i.** filiū venies a p̄re et nullus in carnē: sal-
uauit eos. **T**el alta l̄ra. **I**n oī tribulatiōne eoz & ip̄se est tri-
bular̄. **i.** oīb̄ miserijs n̄ris cōpassus ē/mittēs filiū suū in car-
nē: qui oī genere miseriariū n̄rariū afflīct̄ ē/vel sustinēdo/vel
cōpātiēdo: q̄ filiū oīs tribulatiōes n̄ras que eum decerēt su-
cepit. **T**ūnī Heb. n. v. **D**ebuit p̄ oīa fratrib̄ similari: vt mis-
ericors fieret. **J**ētī Heb. n. v. **D**éptatū aut̄ p̄ oīa, p̄ filiū die
absq̄ pctō. **p** **E**t angel⁹ faciei el̄. **i.** p̄ris: q̄ **S**aluu-
uit eos: angelus. **f**. magni p̄filii: de quo. **S**. ix. b. **E**t vocabit̄
magni p̄filii angel⁹. **S**eptuaginta. **M**ō legat̄ neq̄ angel⁹: sed
ip̄se saluuauit eos: eo q̄ diligenter illos et parceret eis: ip̄se re-
demit eos & suscepit illos: & exaltavit oīb̄ dieb̄ seculi. **E**t h̄ē
q̄d sūn n̄fam l̄ram d̄z: **I**n dilectionē sua/ q̄ dilerit suam
creatūrā/vel naturā n̄fam. **s** **E**t indulgentia sua/ q̄ vo-
luit remittere culpā. **t** **I**p̄se redemit eos/ a morte eterna
sanguie filii sui. **Z**id h̄ enī misit redēptore in mūdū: vt hoī re-
mitteret culpā: & statueret suę restitueret naturā: et sic hō re-
dēpt̄ euaderet morē etnā. **V**l̄ redēmit eos/ ab egypto: **v**
Et portauit eos: mores eoz p̄uersos patiēt tolerādo. **x**
Et leuauit eos/ sup alias gētes exaltādo. **y** **C**ūcl dieb̄
seculi-**i.** ab iūto seclū ex q̄. **f** elegit eos i p̄plū libi. **E**t loq̄ ad
modū nutrit̄ v̄l̄ m̄fisi: q̄ filiū suū i brachijs portat & i humeri.
Tūnī Osee. xj. a. **E**go q̄si nutrit̄ eph̄rai portab̄ eos i brachijs
meis. **J**ēt ad modū pastoris q̄ oues plassas portat. **T**ūnī S.
x. c. **I**n brachio suo ḡgregabit agnos: & in sinu suo leuabit:
fetas ip̄se portabit. **C**h̄rist̄ etiā ip̄soz & alioz hoīm pctā por-
tauit sup lignū i passiōe: & leuauit i ascēsiōe. **E**t h̄ cūcl die-
bus seclū: q̄ effect̄ passiōis el̄ v̄sq̄ i finē seculi durabit: vel
q̄ ip̄se agn̄ oculis ē ab origie mūdi: vt dicit̄ Apoc. xii. b.
Spsi aut̄ post rāta b̄ficiā: **a** **A**d tracūdā, p̄uoca-
uerūt & afflixerūt sp̄m sc̄ti el̄. **i.** moysi i deserto: vel ch̄ai-
sti inē eos p̄uersās i mūdo: quē offēderit q̄ ei credere noluerit.
Vl̄ sp̄m sc̄ti el̄/quē blasphemādo offēderit: **c** **E**t iō me-
rito/ p̄uersus ē eis/male agētib̄: **d** **I**n iūnicū. **i.** vltorē
pctōz p̄ romanos q̄ p̄i erat amic⁹: ifirmos eoz sanādomo/
tuos suscitādo. **S**ile Job. xxx. c. **M**utat̄ es in crudelē: n̄o
q̄ mutatio sit i deo: yū signāt dīchūral̄ es/ū simplicit̄: s̄ m̄;

Libri

a Et ipse debellauit eos p chaldeos et p alias nationes.
b Et post ira flexus ad misericordiam recordat eum dierum seculi moysi et populi sui. i. recordat eum dierum illorum seculi siue ipsius qui moyses fuit et per populum oravit et quoniam populus ozone eius salvatus fuit: Exo. xxxvij. g. Aut dimitte eis haec noxa: aut dele me de libro tuo quem scripsisti. q. d.
dñs memor fuit misericordiarum suarum antequam quis fecit olim cum eis: ut adhuc ab eis de non cessaret: Sicut nobilis homo qui facta sua posterita recolit: ut semper noua addat. **J**o
tib. 24. dic. Ps. Remunisce re miserationum tuarum quae a seculo sunt. **J**o videns ap̄pha abiectionem populi et afflictionem et miseriā tam imminētam reducit ad memoriā eius misericordias dices: **d** Elbi est qui eduxit. i. ubi est dilectionis oportet: q. eduxit eum. **L**os de mari rubro ad littorā: **f** Cū pastorib⁹ gregis sui: moys. i. et aaron et maria et alii sacerdotib⁹ ducib⁹ populi. **D**iches. vi. a. **D**isi ante faciem tuam moysen et aaron et maria. **s** Elbi est ille: q. ex inessibili misericordia sua. **b** Posuit in medio eius. i. populi. **t** Spiritus sancti sui. i. moysi: q. orate moysel tulerunt dominus de spiritu eius et dedidit septuaginta virtutis. **M**ume. xi. f. Et ubi est ille? **k** Qui eduxit de egypto? **l** Ad dexterā. i. pspere. in **m** hoylem brachio maiestatis sue. i. in signis et mirabilibus praetatis et divinitatis sue. **El** fīm. **A**ndreas. **Ad** dexterā. zc. i. q. familiariet et sic amicū ad dexterā suā illū statuēs: vel q. in dexterā tenēs de egypto illū eduxit. Itē ubi est ille? **n** Qui scidit aquas ante eos. i. q. diuisit mare rubrum in diuisiōes: et similiter aquas iordanis diuisit. **El** fīm. **Q**ui scidit aquas de petra: Exo. xvij. b. et **M**ume. xx. b. **o** Ut faceret sibi nōmē sempiternū. i. vt mirabilium operū eius memoria penniter celebrare. Itē ubi est ille? **p** Qui eduxit eos per abyssos. i. p. profundatē maris. **q** Quasi equū in deserto non impingente: id est sine impedimento incidente. **r** Quasi animal in campo descendēs. q. d. Sicut equus absq; obstaculo incedit libere per plana deserti: et q. d. libet animal per ampliitudinem campi: sic iste populus libere et absq; vilo offendiculo per profunda maris trānsiit ducēt dñs. **El** subdit: **s** Spiritus dñi ductor eius. populi fuit: p. mare: per desertum. Hiero. mī sic iugit Ifrāz. **D**escendēs spiritus dñi ductor eius fuit. Spīn autē dñi dicit: vel fortitudine dñi: vel angelū q. est spīnalis natura: q. eos p̄cedebat. **El** fīm. **Exo. xxxvij. g.** Precedet te angelus meus. **t** Sic. i. sine obstaculo. **v** Adduxisti populum tuum in terram promissionis. **x** Ut per multa miracula **y** Faceres tibi nōmē gloriosū.

Dystice. **o** ut ostendat q. ipha mutatio nō ē i. q. litate serienti. i. mente patienti. Itē Thren. ij. b. **F**actū ē dñs velut inimic⁹: p̄cipitauit israel: et oia magna ei⁹. **a** Et ipse debellauit eos p. romanos qdā gesimoscoā anno p̄ ascensionē suā. **S**ed q. qdā int̄ flagella p̄gnauerūt: et i. fine seculi p̄ helia et enoch p̄stina graz generalē recuperaturū sūt: **El** subdit: **b** Et recordat eum dñs. i. **D**ierū seculi moysi et populi sui. i. fedēris sui ē recordat qd̄ p̄ pigit cū eis p̄ moyses q. eduxit eos de terra egypti. Quia vero interim nō respicit eos: sed diutissim calamitatib⁹ p̄ totū orbē disp̄sos affligi p̄mittit. **El** p̄grue ap̄pha cōdolendo exclamās subiugit: **d** Elbi est qui eduxit eos de mari rubro: ad Iram: cum pastorib⁹ gregi sui. Simile in Ps. **E**bi sūt misericordie tuę antiqui dñe. Itē Judic. vi. c. **E**bi sūt mirabilia ei⁹ q. narrauerūt p̄ies nři atq; dixerūt: d̄ egypto eduxit nos dñs: nūc autē dereliquit nos. Similiter ecclia i. aduersitate posita p̄cedētū tpm b̄ficiā respicit. **El** Job i. psona ecclie dic. xxix. a. Quis mihi tribuat ut sum iuxta dies p̄stinos fīm dies qd̄ de custodiebat me: q. splendebat lucerna ei⁹ sup caput meū. Et nota q. dicit: cū pastorib⁹ gregi sui. **D**ñs enī cū pastori bus. i. ministerio pastorū eduxit gregē suū de mari. i. de atra/

Esaie

ritudine peccati. Sed modo nō sūt pastores qui pascant sed q. pascant. Ezech. xxxiiij. a. **V**e pastorib⁹ zc. **s** Elbi ē q. posuit in medio eius spīn sancti sui zc. **I**stud non mūatur a p̄ma expositione vñq; in finē capituli: fīm qd̄ exponunt sci et glo. Sed in persona ecclesie in istis ultimis temporib⁹ existentes potest legalis.

s Elbi est q. posuit in medio eius. i. primitus ecclie. **i** Spiritū sancti sui. i. spiritū christi. Spūs enī moysi datum est septuaginta secundib⁹ tm̄: Nūe. xi. f. Spūs belis vni tm̄. liij. Reg. ii. b. **S** sp̄itus christi oīb⁹ dat q. volunti sibi obtemptare. Roma. viij. c. Qui spiritu dei agunt: bi filii dei sūt. Et ibidē. b. dicit: Si q. spiritū christi non habet: hic non est ei⁹.

t Qui eduxit ad dexterā moysen brachio maiestatis sue. i. qui christi p̄ exilio hui⁹ mūdi eduxit et ad dexterā sue maiestatis collocauit in potentia sue diuinitatis in ascensione. **n** Qui scidit aquas. i. qui diuisit suas gratias vñcuq; in spiritu sancti missione. **o** Ut faceret sibi nōmē sempiternū. Ad hoc enī misit spiritū sancti datorē diversarū gratiarū: ut annūciaret nōmē eius in gentibus. i. Cors. xij. a. Diuisiones gratiarū sūt: idem autem dominus. **p** Qui eduxit eos per abyssos q. si equū in deserto non impingente q. si animal in campo descendēs. Hic non tantū tria genera saluādōp. Moi. daniel. et iob. Quoꝝ aliq; sūt in mola: ut laboriosi siue seculares boni: isti sūt qui ducuntur per abyssos tribulationū imminentes. Alij autē sunt in lecto contemplationis: ut contemplati siue religiosi: qui significant per equū: qui in deserto. i. in claustro non impingit. Tertij sūt in agro deum excolendo: scilicet prelati tam seculares q. religiosi: qui hic significant p̄ animal i. campo descendēs. Qui liber autem istoꝝ ducunt a deo ad salutem: vñusquisq; in suo ordine. Et hoc est qd̄ dicit: Qui eduxit eos: q. tū ad actiuos et seculares. Per abyssos. i. per profunditatem maris. i. amaritudines huius vitę p̄sentis. Quasi equū in deserto non impingente. i. sicut cōtemplatiū vel religiosum ducit et deducit in claustro sine impedimentoē viam mandatorū dei alacriter currentem. Dñs enī virosq; ducit ad salutē et claustrales in claustro: et seculares in mūdo: siue contemplatiūs in ocio cōtemplationis et deserto a curis et actiuos in mari tribulationis et sollicitudinis. Unde Sap. vi. b. In mari rubro via sine impedimentoō. Item. iij. d. Qui posuisti profundum maris viam: ut transiret liberati. Similiter per desertum est via ad terram p̄missionis. i. per claustrū ad celum. Unde. s. xliij. c. Ponam in deserto viam: et in iuxto fluminā. Religiosus aut̄ sicut equus debet in deserto currere si ne impactione et sine pedis lesionē vel in uolitione: ut affectus sius nullo reticulō teneat voluptatis illecebrose. Sequitur.

r Quasi animal in campo descendēs. i. sicut prelati oneribus assuetū et volitariū: in agro omniaco excolendo sollicitum per attentionem: et descendētē per humilitatē. Eccl. xxij. a. Rectorem te posuerunt: nō extollit. Quare autē numerus predictorū fideliū nō offendat: subditur: **s** Spiritus dñi ductor eius fuit: et ita libere et sine offenditē incedere potuit: quia ubi spiritus dñi ibi libertas. v. Cors. xij. d. Sap. viij. b. Ipse sapientie dux est: et sapientiū emendator. **t** Sic adduxisti populum tuū. Sic: id ē sine impedimentoō. Uel. **S**ic: id ē tripliciter: per abyssum: actiuos: p̄ desertum: contemplatiūs: per campum: prelatos. **x** Ut faceres tibi nōmē glorię: id ē nōmē gloriosū. Ps. Non nobis dñe non nobis sed nomi tuo da gloriā. Daniel. Ps. ix. b. Nobis autē confusio faciet sicur est dies hec. Gloriam enim est frequens fama cū laude. Sic et ecclia p̄terita beneficia christi recolēs: et ista misera tempa nostra ē qd̄ abundat iniquitas: q. restiguit charitas: iſtuens et ingemiscēs. Subditur.

v Attende de celo

a Attende de celo. Hic p̄pha ī psona p̄li penitētē libationē de-
ceria pars precat dices: Attende oīe: q̄ tot et tāta fecisti nobis ī p̄ibus
n̄fis nūc attēde ad p̄ces n̄ras. **b** De celo. i. tu q̄ es ī celo.
c Et vide de habitaculo sancto tuo et solio glorie
tue. i. tu qui habitas in glia/ vide oculo misericordie tuę miseria et
affectionē n̄fam et mi-
serere: fī illud Exo.

D Elas b
10.10
med. 126.5.
arum. 2.2.

sq. b. Vides vidi affli-
ctionē p̄li meti egyp-
to et gemini ei⁹ audi-
ui. Hiero⁹ et septua-
ginta et alij exposito-
res nō habet ī lsa/ so-

lio: s̄ sic habet: Attende de celo et vide de habitaculo
sc̄to tuo et glie tuę. Septuagita. Louertere ī celo: et vide
de domo sc̄tā tua et glia tua. Ide est sensus. **d** Ubi ē ce-
lus tu⁹: q̄ nos sicut sponsam diligebas: **e** Et fortitudo
tuę qua de manu aduersario⁹ nos liberabas: Item vbi est
M̄ultitudo viscerū tuorū. I. affectū circa nos: et mi-
serationū tuarū: **f** Sup me stinuerūt se viscera sua.
Hiero⁹ tū p̄stas sic. **d** Ubi ē cel⁹ tu⁹ et fortitudo tua/
olim. i. p̄ib⁹ n̄ris exhibita: **g** M̄ultitudo viscerū tuo-
rū: et miserationū tuarū sup me stinuerūt se. q. d.
dūtūlūe iam stinuerūt sup nos multitudinē viscerū dilectio-
nū tuę: et misericordiū tuarū: q̄ nullo affectu pierat et cōpassio-
nis erga nos mot⁹ es ut de rālōga captiuitate nos eriperes.
h Similē aut̄ q̄stionē facit dauid p̄pha dices: Ubi sūt misericordie
tuę antiquę dñe. **k** Tu enī p̄ nr̄. q. d. p̄plus: ideo recolo
miseratiōes tuas et inuoco viscera misericordie tuę: q̄ tu es p̄ nr̄
qui nos creasti: et ī cultu tuo p̄ies nostros specialis educasti.
l Et abraā nesciuit nos et isrl̄. i. iacob. i. ḡrauit nos.
q. d. nos ad te solū cōfigim⁹ tāq̄ ad creatorē et p̄ies nr̄m: q̄
abraā et iacob q̄ru nos filios et ē iactabam⁹ nesciūt nos. Nec
dignari sūt nos filios aḡscere: q̄ te offendim⁹: et dissimiles ill⁹
factū te deo n̄ro recessim⁹: q̄ de causa nō orāt, p̄ nob: q̄ nihil
imperatrēt. Ubi ad hieremīa d̄r. Hiero. vii. d. et. xi. c. et. xiiii.
b. Noli orare, p̄ p̄lo isto: q̄ nō exaudiā te. Peruersi enī filij
ōrone sc̄tō pat̄ nō p̄t liberari. Ubi ad Ezechielē d̄r. xiij.
f. Si fuerit tres viri isti ī medio hieremī: noe daniel et tob filii
et filia nō liberabūt: si ipsi soli iusticia sua libabant sias suas.
Uel alit. **m** Tu enī p̄ nr̄ et abraā nesciuit nos. i. an-
teq̄ abraā esset et sciret nos: pater nr̄ es p̄ quisitionē. Uel. **Tu**
dne p̄ nr̄ et abraā nesciuit nos. **n** q. d. tu dne es pat̄
noster: et scis afflictionē n̄fam: et iō effunde circa nos viscera
misericordie tuę: Abraā enī et iacob nesciūt quō est nob: nec cog-
nosciūt in quāta afflictionē sum⁹: q̄ si forte scirent oīonib⁹ suis
tū misericordiāz nobis imperatrēt: si ipsi nesciūt. Ubi dicit Glo.
Aug. Nesciūt mortui etiā sc̄i qđ agāt viu⁹: etiam eoz filij.
Sed contra dicit Greg⁹. in moral. super illud Job. xiiii. d.
Siue nobiles fuerint filii ei⁹ siue ignobiles non intelliget et̄.

Sicut viuentes
a Attende ī celo et̄. i. tu dne q̄ oīm p̄dicta fecisti ī mūdo
et̄ mō milodias tuas videri sol⁹ stinere ī celo: Attende ad p̄ces
n̄ras ad exaudiēdū: **c** Et vide n̄ras culpas ad idulgēdū et̄
miserias ad sbleuādū. Et nota q̄ diē: de celo et̄ de habitaculo
sc̄to et̄. q. d. mō resides ī celo: s̄ aliqui tñ meū fuisti ī exilio/
ad l̄az/ fī bōez: mō sedes ad dexterā maiestati ī excelsis: et̄
iō nō p̄tēnas n̄ras miserias: q̄ sum⁹ ī lacu miserię et̄ luto fecis.
Dicit aut̄ christ⁹ sedere ī celo ad l̄am/ fī būanitatē sīc ī lo-
co: fī deitate aut̄ vbiq̄ rot⁹ ē. Ubi Hiero. xxij. e. Celū et̄ ter-
ram ego impleo. Dicit aut̄ sedē h̄e in celo fī illud. j. vlt. a.
Celū mihi sedes ē: q̄ ī celo stinēt plura/ ex q̄b⁹ resultat fa-
miliarior creatoris intellect⁹ siue intelligētia. Si enī a magni-
tudine h̄i⁹ iſerioris creature et̄ specie potētia creatoris et̄ sa-
pientia cognoscit: mīlo magi a magnitudine creature celestis
vel supelestis poterit creator agnoscit. Itē d̄r. sedē h̄e ī ce-
lo: q̄ ī celestib⁹ angelis et̄ hoib⁹ iusti: q̄ru p̄uersatio ī celo est:
Phil. iij. d. eius voluntas p̄cipue fit. Dicit aut̄ sedere pot⁹
et̄ lacere vel stare: q̄ sedere iudicū ē: et̄ ipse de celo ventur⁹ ē
iudec viuor⁹ et̄ mortuor⁹. Tria aut̄ dicunt h̄: Celū et̄ habita-
culi et̄ solisi: licet Hiero⁹ et̄ Septuagita ī celo nō faciat mē-

tionē. Celū p̄t dici ecclia: habitaculū ī celo religio: solium
in habitaculo aīa iusti: q̄ est specialiter sedes dei. Sequit ad-
huc in psona ecclie lamētans et̄ hora tpa recolēt. **d** Ubi ē
celus tu⁹. i. celus quem dedisti mihi in aplis: quos celo tuo
accēdisti ad p̄dicādū et̄ mūdum accēdendū ad salutem aiarū:

e Et fortitudo tua
.i. constantia quā de-
disti mihi in marty-
rib⁹ ad oē genus mar-
tyri sustinendum: Et
vbi est f. M̄ultitu-
do viscerū tuorū: **h** q. 2. c. q. u.
diuina. q. de
mortuis

g Et p. l. b. **h** Mis-
erationū tuarū. i. q̄s ī me effudisti ī p̄fessorib⁹: vt ī brō nico-
lao: et̄ ī ceteris: q̄ sup paupes et̄ egrotos p̄ia gestabat viscera.

i Sup me stinuerūt se. q. d. modo nō habeo aiarū ce-
latores: sīc oīm aplos: nec fortis in aduersis: sīc oīm marty-
res: nec misericordes ī p̄spēris: sīc oīm p̄fessores. Uel alit

d Ubi ē cel⁹ tu⁹: q̄ pat̄ne puniebas delinquētes: fī illud
Exo. xx. a. Ego sū dñs celotes vissitās iniqtatē patrū ī fili-
os et̄. q. d. celus tu⁹ recessit a me: q̄ desistis delinquētē cor-
rigere: fī illud Ezech. xv. e. Zelus me⁹ recessit a te: nō tra-
scar tibi ampl⁹. **e** Et vbi ē fortitudo tua: q̄ roborasti et̄
firmasti p̄ficiētes vt mutata fortitudine ī meli⁹ semp fieret
ī tuis opib⁹ alacriores: fī illud. g. xl. g. Qui sperat ī dño/ mu-
tabūt fortitudinē: semp innouabūt in fortitudine: Sīc ho-
mo q̄ vult magnā dīctā facere de villa ī villā murat equū et̄
sumit fortiorē. Et vbi est f. M̄ultitudo viscerū tuorū

g Et i. b. M̄ultitudo viscerū tuorū: q̄b⁹ reuocabas p̄tētestē:
et̄ ap̄letabar redēutes ad te: et̄ penitētes. **h** Sup me stinu-
erūt se. q. d. hec oīa recesserūt a me. Uel alit. **d** Ubi est
celus tu⁹: v̄bemētia tuę dilectiōis quā erga hoīem ostēdi-
ti in incarnationē: cū p̄ ipso hoīe fieri homo voluisti: fī illud
Job. ii. d. Zelat⁹ ī dñs terrā suā: et̄ p̄cepit p̄lo suo. Item
Zach. i. c. et. viij. a. Zelat⁹ suī sion celo magno. **e** Et vbi
est fortitudo tua: q̄ p̄ hoīe laborasti ī via tam longa et̄ mo-
rosa/ īt̄ hoīe p̄uersatio īt̄ īlūnādo/ orādo/ īt̄ īlērādo/ p̄dican-
do: et̄ cetera opera laboriosa ad instructionē nr̄az faciēdo: Et
vbi ē f. M̄ultitudo viscerū tuorū et̄ miserationū
tuarū: q̄ sup me aperuisti et̄ effudisti ī passiōē: Tūc enim
effudit dñs viscera misericordie sue: ī q̄bus nos vissauerat orēs **Lue. i. g.**

ex alto ī incarnationē. Unde beatus Berni. Cogitabas cogi-
tationes pacis et̄ nō afflictionēs et̄ ego nesciebā: At clavis pe-
nitrano: clavis referans factus est mihi vt pateat mihi viscera
ī misericordie tuę. Viscerā autē dñi sunt interni affect⁹ quos no-
bis misericordia effudit. Hiero. xxxi. d. Īt̄ turbata sūt viscera mea
super eū miserās miserebor ei⁹. Misericordia ī affectu: misere-
bor ī effectu: miserationē enī dñi sūt exteriores effect⁹. Sic
ergo tria notant h̄. Zelus dñi ī incarnationē: fortitudo et̄ ī
labor⁹ fatigatiōē: viscera misericordie et̄ miserationē effusa ī passio-
ne. Que quia ecclia videt modo ī nobis modicum effectum
babere/ subdit: **i** Sup me stinuerūt se. q. d. videris ob-
litus antiquę viscerū: videris ea clausisse ne pluant sup me
aq̄s p̄solatiōis et̄ ḡrē: Iā enī aruit sicut testa vīr⁹ mea. Job. **Ps. 21.**
xij. c. Si stinuerit aq̄s oīa siccabunt: si emiserit eas pariter
subvertit terrā. i. terrenitatē et̄ ariditatē nostrā. **k** Tu enī
p̄ nr̄. q. d. ideo attēde et̄ vide ī nr̄az miseriārū subleuationē:
q̄ tu es p̄ nr̄ creationē. **l** Et abraā nesciuit: et̄ israel
i. ḡrauit nos. Per abraā q̄ iterprat p̄ excellus/ v̄l p̄ mīla-
rū gētū: plati ecclie īt̄ intelligū. Per isrl̄ vīr⁹ religiosi: q̄ debet
esse attēti ī sui circūspectiōē et̄ dei ītemplatione. Israel enī
videns dei interprat. Iā isto solebat esse refugū toti⁹ ecclie
ī p̄latiōis. i. et̄ religiosi: sed modo evanuit p̄latio ī elati-
onē et̄ ambitionē: et̄ suffocata est religio et̄ cupiditatē. Ideo
ecclia ī psona subditō gemēdo clamat: Attēde oīe et̄ vi-
de et̄. **m** Tu enī pater noster et̄ abraā nesciuit
nos: id est̄ prelati nō curant de nostra salute et̄ instructione.
n Et israel ignorauit nos: id est̄ religiosi nō curant de
nobis ī oīone: Neq̄ enī attēti sūt oīoni et̄ cōtemplationē:
sed cupiditatē et̄ frenitati. Quia ġ perīta nob̄ p̄sidiū p̄latorū
et̄ subsidiū religiosō: īdīcō dñe tu sp̄se attēde et̄ vide: q̄
* Tu dñe p̄i noster

Libri

Glori viuētes mortuop anime q̄ loco habeant ignorant: ita mortui qui carnalis vixerūt vitā in carne positop qualit post eos disponat nesciūt: Qd tñ de aīab⁹ sanctis sentiēdū nō est: q̄ h̄ intus oīpotētis dei claritatē vidēt: nūlō modo credēdū est q̄ sit allq̄ foris q̄d ignorent. Sed carnales quicq̄ amo/ rem p̄cipiū filiū im/ pendūt: hoc eos bea/ tus iob postmodū ue/ scire afferit: qd h̄ybe/ ment amauerūt: vt si/ ue nobiles sint siue ig/ nobles filiū nesciāt q̄/ rū eos semp cura sati/ gabat: sic diues epu/ lo: Luci. xvi. g. nesci/ ebat de fratrib⁹ suis. Itē Greg⁹ in dialogo. Quid est q̄d ig/ norant: qui videntē oīa vident: Sol. Dicendū q̄ sancti oīa/ sibi ad salutē prīnētia et necessaria vident ex reuelatiōe: mul/ ta ho non vident ex se. Unq̄ dicit q̄ sc̄ti omnia vident in videntē/ oīa: intelligēdū est oīa. s. ad salutē necessaria. Et q̄d dīc Gre/ go⁹ q̄ nihil ē foris q̄d ignorent: intelligit duplicit. i. ex igno/ rantia nō est allq̄ q̄d nesciant: ignorantia enī sonat in errore/ et vītū: vel nihil p̄tinēs ad eorū salutē. Sed queritur adhuc i/ Bloco: q̄re i textu nō fit mētio de Isaac: sed de abraā et de Isrl: Sic enī est i textu: Abraā nesciuit nos: et Isrl ignorauit nos. Ad h̄ rūdet Psalm i Glo. sic. Isaac q̄z adiūxīstet/ nūlō p̄ extrema mediū intelligi voluisse. Aliq̄ aut̄ soluit Hie/ ro⁹. Iste enī duo abraā et Iacob sortiti s̄ mutatiōes noīm: vt/ Gen. xvij. a. et. xxvij. f. i signū q̄ ita dñs mutaret eos de statu/ vītori ad digniorē: et habuerūt plures vxores i signū q̄ mul/ titudo p̄pli ab eis exiret: Isaac aut̄ nec nomē mutatū est: nec/ plures habuit uxores. Iste q̄ p̄canit de petorib⁹ in meliore/ statu cōmutationē eoz assūmūt similitudinē quib⁹ lēta post/ tristia successerūt: et quorū noīa mutata sunt in signū honoris: et qui plures habuerunt uxores in signū populoſe multitudi/ nis filiorū. Hoc aut̄ est q̄d pertinet a deo: vt q̄ pater eorū ē nō/ obliuiscat filiorū suorū: ne p̄ ipsoſ nomē dei q̄ pater eoz vo/ bak blasphemēt i gērib⁹ sic habet. S. lij. b. Et Eccl. xxxvij. Unde adhuc perētes dicunt: a Tu dñe pater noster: q̄ nos creasti. b Et redēmptor noster: q̄ nos de ēgypto liberaſt. c A seculo nomen tuū: id est laus tua: id est a/ p̄ncipio seculi mirabilia fecisti nobis in patribus nostris pro/ quibus laudandus es. Simile. j. lxiiij. c. Tu dñe pater no/ ster: nos nō lutū: fīctor noster: et opa manū tuarū oēs nos. Et talis invocatio multū placet dñs. Unq̄ Hiere. iij. b. Ergo/ saltē amodo voa me pater me⁹: dux f̄ginitatis me⁹ tu es.

d Quare errare nos fecisti dñe de vii stiis. i. erra/ re p̄misisti: Et q̄re f Indurasti cor nīm ne timerem⁹ te. i. quare indurare p̄misisti: q. d. indica nobis errorem no/ strū et duritiam et causam horum. i. maliciā nostrā nobis ma/ nifesta: vt cognoscam⁹ et emendem⁹. Vel sicut dicit Hiero⁹. Supra locutus est p̄pheta in persona populi deum despaci/ tis et laudatis: nūlō in p̄sona populi: nequam ipsum dñm ac/ cusantis de imp̄itione erroris et duritia cordis. Et est h̄ secun/ da regula tyconij. Unde postea loquēs in p̄sona populi p̄gn/ tent: et dep̄cant dīc: g Convētere de tra ad mis̄dias cir/ ca nos. Hō. b Propt̄ merita nra: sed p̄pter. h Seruos/ tuos: p̄ies nros abraā. s. et Iacob: Et p̄t k Trib⁹ h̄re/ ditat tuq̄. i. p̄t antecessores nros filios Isrl: q̄ in duodecim/ tribub⁹ diuisi possederūt frā quā eis i h̄reditatē dedidit. Gli/ Trib⁹ h̄reditatē tuq̄: vt sit itrāstiuia p̄structio. i. p̄t trib⁹/ q̄ fuerit h̄reditas tua. S. xix. d. H̄reditas mea Isrl. Deinde vt/ facili⁹ imp̄etret mis̄dia exponit i p̄sona p̄pli suā miseria dīcēt: h Quasi nibilū possederūt p̄plm sc̄tm tuū hostes nīi chaldei. s. Duo dīc. i. nos oppresserūt sic dñi: q̄li nibilū/ nos habuerūt nos vīlū tractātes et in nihilō ap̄p̄ciātes. Vel/ Quasi nibilū possederūt rē. i. gratis sine pugna et sine/ magno labore. Unq̄. s. lij. a. Gratis venūdati es. m Lōcul/ cauerit sc̄tificationē tuā. i. rēplū desecrerūt et vilificauit. 73. P̄s. Incēderūt igni sacruariū tuū. n Facti sum⁹/ deserti

Esaie

t dissipati et delecti. o Quasi i p̄ncipio clī nō dñare/ ris nīi. i. q̄i nō regebas nos: ante q̄. s. vocares nos i abraā: vel cū in ēgypto colebam⁹ idola: q̄i sic tūc suim⁹: ita et mō su/ mus: sine rege: sine p̄ncipe: sine p̄pheta: sine deo: sine lege: si/ ne sacerdote: sic dīc Olee. iij. b. q̄ Nec̄ iuocaret nomē/ tuū sup nos. i. dum/ nos p̄pli dei non vo/ caremur: nec̄ de⁹ vo/ caret de⁹ nīi. Hiere. xiij. b. Tu i nobis es/ dñs et nomē tuū iuuo/ catū est sup nos/ v. a Tu dñe p̄. Dñe/ nīi et redēptor nr. Pat̄ crēdo: redēptor/ moriendo. c A seculo nomē tuū. i. a p̄ncipio seculi famo/ sus es et nōabil i mis̄dia et mis̄eratiōib⁹: Et lō attēde et vide. d Quare errare nos fecisti. i. errare permisisti. e De/ vijs tuis. i. de mādati. f Indurasti cor nīm ne time/ rem⁹ te. i. indurari p̄misisti. q. d. indica nob̄ ignorantiās no/ stras et malitias: vt sic illuminati p̄ cognitionē molliantur per/ p̄tritionē cognoscam⁹ te et diligamus te vt p̄iem nīm. Error/ aut̄ p̄mitet ad intellectū: duritiae ad affectū. Vel errare o vīs/ dñi ē a mādati dñi et trāgressionē deuiae: Indurari ast ē in/ p̄ctō p̄sistere et nō penitente: q̄d est diabolū. Dīc aut̄ dñs/ corda indurare et facere errare: nō errore vel maliciā imperi/ endo: sed p̄mitēdo: et p̄tra errore et duritiae remēda verberū/ vel verboz nō adhībēdo. Flagella enī expellit errore ignorā/ tie et duritiam maliciā. Unde. s. xxvij. e. Sola vexatio dable/ intellectum auditui. Exo. vij. a. Indurabo cor pharaonis. i. ceſſabo a flagellis et ita indurabit. Item verba dñi et illum/ nant intellectū contra errorem et molliunt affectū contra ob/ stinationē. Unde Hiere. xxiij. f. Nonne verba mea quasi ig/ nis ad illuminandū: et quasi malle⁹ cōterēs petras ad emol/ liendū: Durus autem nimis est: qui nec verbis eruditur: nec/ verberibus emollit. s. xlviij. a. Durus es tu: et nērū ferreus/ ceruit tua: et frons tua ḡrea. Eccl. iij. b. Omnis dom⁹ Isrl/ attrita fronte est et duro corde. g Conuertere ad miseri/ cordiam: b Propt̄ seruos tuos: et p̄pter trib⁹ h̄re/ ditatis tuq̄: id est respice nos: non pro meritis nostris: s/ p̄t merita sanctoy p̄latoroy et p̄plorū q̄ ante nos fuerūt. P̄s. Cōuertere dñs aliquātūlū et dep̄cabilis esto sup seruos tuos. P̄s. Unde seruos dñi vocat actiuos: tribus autem h̄reditatis vo/ cat contēplatiōs: visioni dei attendentes. Unde. s. xix. d. H̄reditas mea Israel. Eccl. xxiij. b. In Iacob inhabita: id ē/ in actiuos: et in israel h̄reditare: id in contēplatiōs: et in elec/ tis meis mitte radices: id est in sacerdotib⁹ et p̄clatis. Ideo/ autē conuertere ad miserendū nobis: Quia i Quasi ni/ bilum possederūt populū sanctū tuū hostes no/ strī: id est demones sine pugna et labore populū tuum obni/ nuerūt. Pro nihilo enī: id est p̄ voluptate luxurī: vel p̄ va/ nitate supbie: vel cupiditate pecunie: hostibus crudelibus: id/ est demonibus se sublecerūt: fm illud. s. lij. a. Gratias veni/ dati estis. P̄s. Venidistī populū tuū sine precio. m Culcauerit sanctificationē tuam: id ecclesiam: vel cui/ iuslibet christiani animaz: que est templū dei. j. Dachab. a. Sancta in manu extraeo p̄ facta sunt: templum eius sicut/ homo ignobilis. Item. j. Dachab. iij. e. Viderunt sancti/ cationem desertam et altare p̄phanatum. n Facti sumus/ quasi in principio: id est facti sumus filiū irē: sicut in p̄n/ cipio. Eph. ii. a. Omnes nascimur filiū irē. p̄ Cum non/ dñareris nostri. Dñs enim non dñatur nobis: quād nō/ sumus serui eius: sed aduersarij. q̄ Nec̄ iuocaret no/ men tuū super nos. In baptismo iuocat primo nomen/ dñi super bapticatos: tūc enī a christo fiunt et noīantur chris/ tiani. Hiere. xiij. b. Tu aut̄ in nob̄ es dñe: et nomē tuū iu/ catū est super nos rē. Sed recedentes a deo recipiunt nomē/ diaboli. Unde Apoc. xiij. d. Me quis posset emere aut̄ ven/ dere nisi habeat characterem nominis bestie: aut̄ nomen aut̄/ numerum nominis eius. Hic sapiētia est rē. Ultimā dirūpēto celos

A Utinā dirūperes cōlos & descēderes tē. **E**xpo. Cap. LXIII
Loquīs prophetā in h̄ capitulo in p̄sona ipsi captiuitati & adūtū dñi ad liberandū
eos desiderāt. Utinā et ex v̄hemēti desiderio dīc: Utinā di-
rūperes tē. Dividit aut̄ h̄ capitulū in tres p̄tes. In prima
parte p̄pli tribulatus & afflīctus & i captiuita-
te detent⁹ cum ingen-
ti desiderio dñi misere-
ricordiā dep̄ca: ibi:
Utinā dirūperes tē.

In scđa p̄o ap̄pha misericordiā dei eis assuturā afferit: & adū-
tum e⁹ pdic̄t ad liberādū eos: ibi: Descēdisti tē. In ter-
na p̄pli p̄fidēs de talib⁹ p̄missis misericordiā i se cōplendis:
vt misericordiā ipsi⁹ facili⁹ impetrat p̄tā sua p̄fite: ibi: Ec-
ce tu irat⁹ es tē. Dicit ḡ: a Utinā dirūperes cōlos &
descēderes: nō q̄ dñs in descēdēdo cōlos dirūpat sed loq-
tur more nro. q. d. vtinā sic ad nos liberādos descēdere festi-
nare: vt p̄ festinatio neq̄ ostiū neq̄ ianuā quereres: sed lo-
cū māstionis tue. i. cōlos dirūpens ad nos venires, b A
facie tua mōtes defluerēt. q. d. si ad nos descenderes p̄
tuē potētē ostensionē: q̄ facie tua. i. a p̄sentia tuę mai-
stans. c Abontes. i. supbi chaldeoz p̄ncipes. d De
exustio ignis tabescerēt. i. sicut res exustibilis & passibilis
ab igne a facie ignis tabescit: sicut patet in cera: que tota de-
fluit a facie ignis: quia non potest sustinere vim ignis: ita ipsi
desicerēt a facie tua p̄sentiam. s. tuę malestatis non ferentes.

B Alter vel aliter. a Utinā dirūperes cōlos tē. i. vtinā sicut
olim cataractas celi aperiūisti vt diluuiū inferres super lūpi-
os: ita modo suḡ hostes nostros cōlos aereos: non dico ape-
rires: sed impetuose dirūperes & nubes dissoluēdo & i eos to-
nirua & fulgura & tempestates imittēdo. Et vtinā b A fa-
cie tua montes defluerēt: sicut exustio ignis. i. sicut
res exustibilis tabescerēt. q. d. vtinam in igne descendere-
res ad ostendā potētā tuām p̄tra hostes tuos: vt si fa-
ciū legimus i monte sinā: q̄ fumabat & cremabat a facie dñi:
ita a p̄sentia tua montes chaldeoz & munitiones crement et

defluant/potētā tuā
Dicitur. a Utinā dirūperes cōlos tē. Istud cap̄lin
in scđos nō habet allā expositionē l̄ralē q̄ ipsi mysteriū de
christo. Primo aut̄ loquēs prophetā i p̄sona sua & antiqu⁹ pat̄z
v̄hemēti desiderio christi petit aduentū in carnem. Secun-
do iudēoz ostendit ingratitudinē: qui eum aduentē repro-
bauerūt: quem ante aduentū tot p̄cibus exorauerāt: ibi: Cū
feceris mirabilia tē. Tertio aduentū dñi asserit: & dñm
mirabilia iaudita & inuisa facturū ostēdit: ibi: Dē-
scēdisti. Quarto qđā iudēoz penitētes introducit: p̄fite: sua pec-
cata & pat̄ru suo: misericordiā supni patris implorātes/ suā
lute: in conditionē p̄tendentes: tornēta & flagelia sua: ciuita-
tis hierusalē & templi destructionē per romanos factam oste-
dentes: ibi: Ecce tu iugis tē. Dicit ergo i p̄sona antiqu⁹
pat̄ru et sua. a Utinā dirūperes cōlos & descēderes.
i. vtinā tam impetuose tā cito tā subito descenderes: vt nec
ostiu quereres: sed citissime in carnem venires. Et loquī mo-
re nro: qui qđū festinam⁹ extre de aliquo loco/ viam nō tenem⁹
sed breuius q̄ possim⁹ egredim⁹: & impediēta obstacula di-
rūpimus. Est ergo sensus. Utinā dirūperes cōlos & des-
cenderes. i. vtinam aduentū tuū accelerares & p̄missa im-
pleres. q. d. Excita potētā tuām & veni: & magna nobis vir-
tute succurre. In hoc aut̄ q̄ dicitur: Utinā dirūperes
tē. notatur ex parte petentium ardor desideriq̄: ex parte au-
tem venientis nota violentia per disruptionē: & p̄cipitatio si-
ue impetuositas facti: & abūdantia grātie cōlestis: que per di-
ruptos cōlos v̄sq̄ ad nos emanauit. Ardebat enī sancti pa-
tres in amore venturi: ita vt dicerēt: Utinā dirūperes cō-
los tē. Et illud. Inclina cōlos tuos et descende. Itē: Emittē
manū tuā de alto. i. filii de cōlo. Bern. Ardore desideriq̄ an-
tiq̄ pat̄ru christi i carnē p̄sentia suspirātū frequētissime co-

gitās/ cōpūgor & cōfundor i memetipso: & nūc v̄t cōtineo la-
chrymas ita pudet teoris corporisq̄ miserabilis tēporū ho-
rū. Itē p̄ disruptionē itelligit violētia & p̄cipitatio siue impe-
tuositas facti. Tāta enī charitate & dilectione fili⁹ dei voluit
incarnari: & tā subito & qđi iisperato fecit: vt vici⁹ & coact⁹ cha-
ritate cōlos dirupisse
dicatur: & quasi insa-
nus factus ad miseri-
as nostras subito def-
cendisse. Quis enī cre-
deret vītē ad paup-
tate descēdere: dñm ad fūstū: regē ad sḡminā: delitiosū ad
austeritatē: Ex iisperato aut̄ h̄ fecit. Sap. xvij. c. Dñi qđū
silentiū tenerēt omnia: & nox in suo cursu medium iter habe-
rent/ omnīpotēs sermo tuā regalib⁹ sedibus venit. Charitas
aut̄ deo violentiā fecit. Unde Bern. O amoris vis: Amore
quid violenti⁹? Solus amor triūphat de deo. Item affluen-
tiā gratiē cōlestis ad nos emanandā ostendit prophetā p̄ ver-
bum disruptionis dicens: Utinā dirūperes cōlos & des-
cenderes. q. d. ianua brevis est/ nūl rumpatur murus celi
ad exitū tāte gratiē & tā copiose defluētis. Gen. viij. b. Ru-
pti sunt oēs fontes abyssi magnē: et cataracte celi aperit⁹ sūt.
Et tū ibi fuit diluuiū p̄gne p̄ diluuiū culpe infictum: q̄ tūc
furtum/ homicidiū/ mendaciū inūdauerūt: sicut dicitur Osee
iiij. a. Sed modo factū est diluuiū gratiē: que magis culpam
absorbet q̄ p̄nea. P̄nea enim cōpēscit actum: sed gratia pec-
candi voluntatē & habitū absorbet. He h̄ diluuiū grē. Eccl. xxix. c. Benedictio dñi quasi fluui⁹ inundabit: & quasi cata-
clysim⁹ terram inēbrisauit. In descensu autem dñi dicuntur dis-
rupti celi: sicut in ascensione dicunt̄ penetrati: sicut dicitur
Heb. iiiij. d. Habētes ergo pontificē magnū qui penetrauit
celos: iesum filiū dei/ teneam⁹ spēi nostrē confessionē indeci-
nabilem. In descensu enī dñi defluerūt nobis de cōlestib⁹
mansionib⁹ divina: In ascensu autem eius ascenderūt ad cē-
lestes māstionē humana: Ideo vtrobis celi dicunt̄ rupti v̄l
penetrati. In aduentu enī dñi celi facti sunt melliflui & rosi-
flui & oleiflui. Oleum enī misericordiā & indulgētiē distillaue-
rūt: et roze gratiē & mel suavitatis et p̄ gustatiōis ēterne diffu-
derunt. Ubi cantāt in natali. Hodie per totū mūndū melliflui
facti sunt celi. Et Jobel. vij. d. In die illa stillabunt montes
dulcedinē & colles fluēt lacte. Item. 5. xlvi. b. Rorate celi de-
super tē. Cant. i. a. Oleum effusum nomen tuū. Oleum in
vase fuit ante angeloz hominīz creationē. Oleum infusum
fuit in angelis: quād tabernaculum dei fuit tm̄ cum angelis
et habitabat in illis. Sed oleum fuit effusum in īcarnationē:
quando celi disrupti sūt: & nobis emanauerūt riūuli gratiarū:
torrētes scilicet olei & mellis: quando & ipsum plēnū dolsum
in quo sūt omnes thesauri gratiarū: qđ plēnū est gratia & ve-
ritate ad terras v̄sc̄ descendit: vt iam dicamus: Disertico/
dia dñi plena est terra: qui p̄ius conquerētes dīcebām⁹: In p̄. 32.
eternū dñe verbū tuū p̄manet in celo. Sed illud eternū tem-
porale factum est: illud cēleste ad terram deriuatū est: vt iam
dicitur: Oleum effusum nomen tuū. In quo notaū abūdan-
tia et copia: quia effusum dicitur. Bern. Q̄ vīle ē hoc oleum
et q̄ salubre: si vīle nō esset: nō mihi effundere: si salubre nō
esset: non me lucrare. Sequitur: b A facie tua mon-
tes defluerēt. q. d. si descenderes/ a p̄sentia tua supbia
demonū vel iudēoz compescere. Vel abontes deflu-
erēt: id est dura corda & superba penitētent: & defluerēt in
lachrymas compunctionis. e Sicut exustio ignis: id ē
sicut res exustibilis: f Tabescerēt: id est liquefierēt ī
lachrymas deuotionis

Alii exponit. Em aliōs scđos: et Em etiā qđ tangūt qđā inter/
lineares de scđo aduētu sic. a Utinā dirūperes cōlos &
descēderes: Mā quasi qđā celoz disruptio fiet/ eo descēde-
te ad iudiciū: q̄ patētib⁹ celoz/ iistrātib⁹ angelis/ p̄sēdētib⁹
ap̄lis: ipse rex regū in sede maiestatis suę veniet vt ab oib⁹ tūc
elect⁹ & reprobi⁹ p̄ideat. Et qđi ignis an ipsi⁹ p̄cedet: Jō sub-
ditur: b A facie tua montes defluerēt/ si descendē-
res. Vel repete: Utinā e Sicut exustio ignis tabe-
res. * scerēt aque vel atq̄

Libri

a **A**que arderet ignis. i. chaldei siue babylonii lascius et luxuriā fluidi a medis igne exterminarent. **U**el **A**que arderent igni. i. ciuitas babylon: q̄ sita est in aqua: cōbureref ab hostib⁹ si descenderes ad eos in auxiliū: in quo innuīt q̄ babylon fuit combusta. **H**oc autē totum fieret: **b** **E**t notum fieret nomen tuū inimicis tuis: a facie tua ḡetes turbareb̄t. **C**ū fecerit mirabilia n̄ sūstinebim⁹. **D**escendisti: et a facie tua mōies defluxerūt.

Alliter. **d**efluāt: potentia tua ferre nō valentes. Sub h̄ tropo loquuntur Michæas. j. a. Cōsumēt mōtes subt⁹ eū: et valles scindēt sic cera a facie ignis: sic aque q̄ decurrunt ī p̄ceps. **a** **A**que arderet igni. i. vīnā tantā tēpētate aq̄ru et fulgor simul imitteres: vt aqua et grando pariter et ignis mixta ferrent sug hostes: sicut olim fecisti super egyptios. Exo. ix. e. Pluit dñs grandinē sup terrā egypti: et grando et ignis mixta pariter se rebant. **I**te Dñs. Ignis/grādo/mix/glacies/spūs/pellarū. **U**el **a** **A**que arderet igni. i. per ignem fulgurante: sicut aliquādo contigit q̄ fulgor de quodā viuariō abstulit simul et aquam et pisces et etiam lūtū. Sap. xvij. c. Qd̄ enī mirabile erat in aq̄ q̄ oīa extinguit plus ignis valebat. **b** **E**t notū fieret nomen tuū inimicil tuis: a facie tua gentes turbarent. **H**oc non mutat. **d** **L**um feceris mirabilia nō sūstinebim⁹: Nec hoc similis mutat. **f** **D**escendisti tc̄. Hic dicit p̄pheta impletū qd̄ prius petierat. Dicit ergo: **D**escendisti. i. descendens cum potestate et virtute ad expugnationē chaldeor̄ per medos et persas. **g** **E**t a facie tua. i. a presentia tua: **h** **M**ontes defluxerūt: id est balthasar et superb̄ p̄ncipes chaldeor̄. **U**el. i. munitiones eoz exterminate sunt. **U**el aliter. **f** **D**escendisti tc̄. q. d. dñe tu bene posses facere qd̄ supra petuum: qz oīm in exitu de egypto vel ī deserto descendisti. **g** **E**t a facie tua. i. a presentia tua: **h** **M**ontes defluxerunt. i. pharao et eius p̄ncipes. **U**el fm̄ Andréa. **M**ontes/sina. i. et p̄baran: et vicini montes in vatione legis: **i** **D**efluxerūt: a facie dñi. i. ab igne p̄cedente faciem dñi: quia dñs in igne venit. Unde legitur Exo. xix. q̄ totus mons sinai sumigabat. Sequitur:

Dystice. ***lachrymas devotionis: Non enī est mirum si dursi emollitūt ad p̄sentia ignis. Deut. iiiij. d. Deus noster ignis consumens est: Ignis illuminans intellectum ad cognitionē: et accendēs affectum ad amorem: consumens autem peccatoꝝ rubiginē. Cant. v. b. Anima mea liquefacta est tc̄. Michæas. j. a. Cōsumēt montes subtus eū: et valles scindentur sicut cera a facie ignis: sicut aque q̄ decurrunt ī p̄ceps. P̄s. Montes sicut cera fluxerūt a facie dñi: a facie dñi oīs terra. Dñs enī omnē montuositatē superb̄: omnē terrenitatem avariciē cōsumit. P̄s. Qui tangit montes: per cōpunctionē: et sumigat per lachrymarū effusionē. Amos. ix. b. Qui tangit terram et tabescit. Consumit etiam dñs in aduentu suo aquam carnalis p̄cupiscentiē: Unde subdit: **a** **A**que arderent igni. i. carnales p̄cupiscentiē desiccarent per calore p̄sentia tuę: Deus enī ignis est cōsumēs humorē carnalitatis. **U**el charitas creata ignis est fortis contra aquas. **U**el Cant. viij. b. Fortis est vt moīs dilectio: dura vt infern⁹ emulatio: lampades eius lampades ignis atq̄ flāmarū: aque multe non potuerūt extinguere charitatē: nec flūmia obruerūt eam. **U**el p̄ montes intelligunt malores: reges. i. et p̄ncipes: p̄ aquas intelliguntur gentes et populi: qui in aduentu christi igne charitatis liquefacti sūt et accessi. **A**que enī multe: populi mlti: vt Apoc. xvij. d. **O**le g: **a** **A**que arderet igni. i. populi multi inflammat igne charitatis. Unde Luc. xij. f. Ignē veni mittere in terrā: qd̄ volo nisi vt ardeat: **b** **E**t notum fieret**

Esaie

nomē tuū inimicil tuis: a facie tua ḡetes turbareb̄t. q. d. si descenderes: qui prius erant inimici et p̄cōrēs: illuminarentur ad cognitionē nominis tui qd̄ est iesus: et turbarentur ad cōpunctionē de peccatis: et sic illuminatio ignorantiam expelleret: et turbatio siue contritio culpam. **s. xij.**

c. Sic adduxisti populu tuū ut faceres n̄ bi nōmē glorif. **U**el notū fieret nomē tuū inimicil tuis. i. iudei quererent ad fidem tuī nomis quam

tum ad quosdam. Et non solum iudei: sed **c** **A** facie tua gentes turbarentur: id est gentiles de peccatis volerēt. **W**ende qd̄ sequit dicit propheta in persona fidelis iudeo/rū sic. **d** **L**um fecerit mirabilia in terris: egros sanādo! **T**eāda de cēcos illuminādo/curuos erigēdo/mortuos suscitādo: et cetera hmōt: **e** **N**ō sūstinebim⁹: nos iudei sed blasphemābim⁹ dicēt. In dōcipe dēmonior̄ ejcīt dēmonia tc̄. **W**at. xij. b. **f** **D**escendisti tc̄. Supra petū p̄pha adūtū chri. **T**enap̄tū: hic tanq̄ p̄cib⁹ suis exaudīt: dicit: **D**escendisti in vītu f̄ginis. i. verbū caro factū est. **M**ichæas. j. a. **D**is egredietur fm̄. d. de loco suo et descendet et calcabit super excelsa terrē. **g** **E**t a facie tua. i. a p̄sentia tua: **h** **M**ontes defluxerūt: id est superb̄ dēmones potentia suā amiserūt. **U**el fm̄. xij. e. **H**unc p̄nceps hūdī ejcīt foras. **U**el. i. iudei p̄sūptuosi et superb̄ glīā et dignitatē et scripturē sacré noticiā amiserūt: fm̄ illud **W**at. xxj. d. **A**usereb̄ a vobis regnū dei: et dabit genti faciē fruct⁹ ei⁹. **U**el mōtes defluxerūt: a facie dñi q̄ būllitas aduent⁹ christi oīm humānā superb̄a deiecit: et ad būllitationē puocauit. **U**el Eccl. xliij. a. **T**riplicē sol exurēt mōtes radios igneos exuffas et refulgēs radios suis excecat oclōs. Sol lusticē. i. christus in ortu suo triplicē montes cōbusit: qd̄ ad p̄fundendā n̄fam superb̄a signa humilitas et sublectiōs in nativitate/ in p̄uersatiōe/ in morte nobis exhibuit. Radios autē igneos vīsufflat: quia per infusionē gratiē sue accendimur ad eius amore. Refulgēs autē radios suis excecat oculos: quia quos illuminat ad sui cognitionē excecat per eorum reputatiōē: vt iam tanto sint humiliores in oculis suis: quāto radios diuinē sapientiē sunt illustrati.

* scerent aque: vel acq̄ fm̄ qd̄ quidā habēt arderet Dñs fm̄ igni. Ignis enī ille montes vniuersos comburens equabit vallib⁹: et omnē terram complanabit: Aque etiam igne purgabuntur. Sed quoniam vexatio que tunc hēt intelliciū dabit auditū: Ideo subditur: **b** **E**t notum fieret nomē tuū inimicis tuis: a facie tua ḡetes turbarent. Lūc. enum cognoscet dñs iudicia faciens: qui nūc ignoratur: vt dī **P**̄s. **n.** cit Berh. iniuriam patiens. Tunc etiam turbabunt gentes: id est qui gentiliter vixerūt: a facie eius: quia vt scriptum est: Tunc plangent se omnes tribus terrē: et videbunt filiū hominis vententem in nubib⁹ celi. Et nō tñi mali turbabunt: sed et electi terrebuntur: qui adhuc in carne viuētes inuenti fuerint. Unde in eorum persona subdit: **d** **L**um feceris mirabilia non sūstinebimus: id est vīx ferre poterimus: qd̄ sol obscurabitur: et luna non dabit lumen suū: et stelle cadent ī celo et virtutes celor̄ mouebunt: sicut dicit Wattib. xxij. c. Que ergo mens cū hēc cōperiret fieri nō expauescet: Sed qd̄ in adūtū dñi ad iudicium/ superb̄i damnationē/ iusti retributionē/ et mund⁹ renouationē accipiet: per ignē scilicet dñi aduentum p̄cedente: Ideo subdit: **f** **D**escendisti: id est descendes. **g** **E**t a facie tua: id est a p̄sentia vel potentia tua: **h** **M**ontes defluxerunt: id est defluēt: id est superb̄i dēmones: vel homines torquebunt: et superbia eoru confundetur et tabescit: vt sicut fluit cera a facie ignis: sic per reant peccatores a facie dei. **U**el. **g** **A** facie tua: id est ab igne p̄cedente faciem tuam: **h** **M**ontes defluxerunt: quia ignis ante faciem dñi p̄currens montes consumet vt terram coequans renouet: sicut et cetera elemēta renouabuntur. Dicō de malorum p̄nūtione fm̄ vñam expositionē: vel dñi mūdi purgatiōe fm̄ altā: subdit dñ bonoꝝ retributiōe dices: *

* **B** seculo nō audierūt

G. A seculo nō audierūt neq; aurib; p̄cepērūt: ita s. mirabilia q̄ faciūt es in destruciōe chaldeor; vel i libera nōe iudeor; Unde subdit: c **Oculus.** i. habēs oculum. d **O** vidit o/ de absc te: q̄ p̄repasti expectatib; te. i. expectantib; in captiuitate liberationē misericordiē tuę. q. d. tā p̄repasti populo tuo patientē sustinēti captiuitatē q̄ nō p̄n̄t narrari: vel ad q̄ oia vidēda oculi nō sufficiēt. Sed q̄ nō oib; ista bona p̄mittunt: s̄m bonis et iustis. **J**ō s̄dit: e **Occurristi.** i. occurrēs tāq̄ adiutor et retributor: f **L**etanti et facienti iusticiā. i. letant facient iusticiā: vt sit En diadū. **T**u f **L**etanti i tribulatiōb; suis: g **E**t nibilomin⁹ facient iusticiā. i. tenēti iusticiā i actiōb;. b **I**n vijs tuis. i. in opib; tuis: h **R**ecordabunt tui: q̄ videbūt mirabilia opa tua. **V**el. b **I**n vijs tuis. i. in mādati tuis icēdes: i **R**ecordabunt tui. q. d. habebunt memoriam būficior tuorū cū executiōe mādatorū tuorū. **V**el. b **I**n vijs tuis: q̄s eis p̄repasti ad redēdū in terrā suā: j **R**ecorda bunt tui: gras tibi sup̄ h referētes. **S**equit: k **E**cce tu irat⁹ es. Lertia pars in q̄ ip̄ls p̄fitek p̄ctā sua: vt mācōlam p̄sequat dīces: Ecce tu irat⁹ es. Ecce dīcit. q. d. ex p̄senti flagello manifesta ē p̄tra nos indignatio tua: et merito iratus es. l **E**t. i. q. m **P**eccatum⁹: et nō ad horā p̄ctā te, nūm⁹ sed diu: **V**ñ subdit: n **I**n ipsis p̄ctis. o **H**uius semper. q. d. et nos et p̄ies nři ab antiq̄ peccauim⁹ tibi. p **E**t saluabimur. q. d. qui ni p̄ctis fūim⁹ sp̄: tñ tua salua

Habita * a **A** seculo nō audierūt neq; aurib; p̄cepērūt: qđ p̄t intelligi de intrabilib; q̄ dñs in p̄mo adūtu suo fecit: que talia nunq̄ visa fuerūt vel audita: a seculo. i. ab origine mūdi. **V**el. **J**ob. ix. f. **A** seculo nō est audītu vt q̄s aperiret oclōs cēnat. c **O**cul⁹ nō vidit de absc te q̄ h̄parasti expectatib; te. i. p̄p̄hes et sc̄is p̄ib; q̄ desiderabat adūtu tui in carne. Nemo enī abundantia gr̄e et charismatū cognoverat quā christ⁹ in adūtu suo expectatib; se largitur⁹ erat. **H**inc est qđ apl̄us dīcit. i. **C**or. ii. b. Si cognouissent/nunq̄ dñm glorie crucifixiſſet: sic sc̄p̄tu est: Qđ ocul⁹ nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor̄ hoīs ascēdit: que p̄repauit de his q̄ diligēt illū: nobis aut̄ reuelauit de per sp̄m suū. **V**el. a **A** seculo nō audier̄t. i. seculū nō manifestauit h̄: nec docuit: Nō enī docer̄t nisi vana et iutilia. **M**attb. xv. c. **C**aro et sanguis nō reuelauit tibi: sed p̄ me⁹ q̄ est i celis. b **H**ecq; auribus p̄cepērūt: q̄ aures humane nō ad vera attēdūt sed ad noua pruriūt et curiosā: sic d̄z. i. **T**imoth. iii. a. Erit tps cū sanā doctrinā nō sustinebūt: sed ad sua desideria coacerubūt sibi m̄gr̄os pruriētes aurib;: et a veritate quidem auditū auerterit: ad fabulas aut̄ querent. c **O**culus non vidit de absc te q̄ p̄repasti expectatib; te. **O**culus enī hu man⁹ nō ad q̄fna: sed ad tp̄alia lucra querit. **P**s. **O**culos suos statuerūt declinare in terrā. **Z**ach. v. c. **H**ic e oculus eorū i vniuersa terra. **V**el. **O**culus nō vidit: q̄ nō est corpus v̄l color: vt dīc **Glo.** Qđ aut̄ apl̄s addit: In cor̄ hoīs nō ascēdit: verū est: q̄ maius ē corde: et cor̄ debet illuc ascēdere et dirigi. Qđ aut̄ dīcit: **O**cul⁹ nō vidit absc te: sic intelligit: id ē nisi tu solus et q̄b; ea reuelasti. **V**el. absc te: q̄ si quis illa videre potuit: te q̄z parū vidit. Illa enim bona q̄fna sūt cognitio tui aperta sume veritatis: dilectio p̄fecta diuine bonitatis: securitas q̄fne possētis: q̄ in te et p̄ te habebūt: q̄n̄ expectatib; te ostēdes te: et reuelabis: q̄fni eris oia i oib;. **J**ob. xvii. a. **H**ec ē vita q̄fna: vt cognoscāt te verū dēū: et quē misisti te. **P**s. 50. tunc videbis facie ad faciem. **P**s. **Q** magna multitudo dulcedinis tuę domine quā abscondisti timēntibus te: perfecisti autem his qui sperant in te. i. expectantibus te. Expectantibus enī p̄p̄auit de bona illa q̄fna. Sed q̄: a facientib; iusticiā digne expectat: et talib; merces p̄p̄at: Ideo subditur: e **O**ccurristi tanq̄ remunerator i morte: vel tanq̄ adiu-

tor et p̄tector in hac p̄senti p̄griñatiōe. f **L**etanti et facienti iusticiā. i. letant facient iusticiā: cōtra hypocritas: qui per tristiciam simulant iusticiam. **D**e quibus dīc **M**attb. vi. b. **C**ū ieunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. Itē ē p̄tra illos q̄ in angaria portat̄ crucē dñi sic simon cyrene⁹: **M**at. xxvij. d. **J**ō cōpetent cōtra tales iugit leticiam et iusticiā: q̄ nos sufficit bona agere nisi assit cōdimētu leticie: vt possit dici illō: Sug oia vult⁹ accēdere boni. **E**ccl. xxxv.

f **c**ūrristi letanti et facienti iusticiā: in vijs tuis recordabūt tui. **E**cce tu irat⁹ es et p̄ccata. **R**ecordabunt tui. q. d. habebunt memoriam būficior tuorū cū executiōe mādatorū tuorū. **V**el. b **I**n vijs tuis: q̄s eis p̄p̄asti ad redeūdū in terrā suā: j **R**ecorda bunt tui: gras tibi sup̄ h referētes. **S**equit: k **E**cce tu irat⁹ es. Lertia pars in q̄ ip̄ls p̄fitek p̄ctā sua: vt mācōlam p̄sequat dīces: Ecce tu irat⁹ es. Ecce dīcit. q. d. ex p̄senti flagello manifesta ē p̄tra nos indignatio tua: et merito iratus es. l **E**t. i. q. m **P**eccatum⁹: et nō ad horā p̄ctā te, nūm⁹ sed diu: **V**ñ subdit: n **I**n ipsis p̄ctis. o **H**uius semper. q. d. et nos et p̄ies nři ab antiq̄ peccauim⁹ tibi. p **E**t saluabimur. q. d. qui ni p̄ctis fūim⁹ sp̄: tñ tua salua

b **I**n oī dato hilare fac vultū tuū. h. **C**or. ix. b. Nō ex tristia vel ex necessitate: hilare enī datorē diligēt de⁹. **P**hil. ii. b. **O**mnia facite absq̄ murmuratiōib; et hesitatiōib;: vt sit si ne querela: et simplices filij dei. **E**ccl. xxx. d. Tristiciā longe expelle a te: multos enī occidit tristiciā: et nō est utilitas i ea. Illis aut̄ occurrit dñs q̄ hilare opa nō iusticiā. Occurrit aut̄ in p̄senti i auxiliū: qđ significatū ē **L**uc. ii. d. vbi occurrit si meoni de adūtu suo gaudēti: i futuro aut̄ occurret eis i retributionē et p̄misū: q̄ ostēdet se eis ipsa p̄itas: et exhibebit se eis amplexandā ipsa diuina bonitas: et glorificabit eos maiestas ei⁹. **S**ap. vi. b. Facile videbūt ab his q̄ diligēt eā: et inueniēt ab his q̄ querēt eā. Et poster subdit: Qui d̄ luce vigilauerit ad eam nō laborabūt: assistent enī in forib; suis inueniet paratā. f. auxiliari in p̄senti: vel remunerare in futuro: vel paratā intrare sicut radi⁹ solis assidet ante fenestrā clausam: q̄ si apl̄ statim irrat radi⁹: sic sapia assidet forib; aīē parata illuminare intellectū et accendere affectū. **A**poc. vii. d. Ego sto ad ostīū et pulso rē. Item **S**ap. vi. c. Dignos se sapientia ipsa circūit ḡrens: et in vijs suis ostēdit se illis hilariter. **V**el. e **O**ccurristi letanti: id est letanter non solū patienter sustinēti in tribulationib;. g **E**t nibilomin⁹ facienti iusticiā. i. tenēti normā iusticie in operib;. Quia aut̄ executionē iusticie et leticiam spūalem monent tam exempla christi q̄ beneficia et p̄missa gaudiū enī: Ideo subdit: h **I**n vijs tuis. i. in mādati tuis: q̄ difficultia s̄t ad erequēdu. **V**el. **I**n vijs tuis. i. in tribulatiōib; q̄ q̄s eos ducls et p̄ q̄s stur ad te: sic dīc **P**s. **I**n mari via tua: et semitę tue in aq̄s māltis: q̄ p̄ multas tribulationes oportet intrare i regnū celorū: vt dīc **A**ch. xlviij. d. i **R**ecordabunt tui. i. tuorū exemplorū: vt levius incedat via qua eos p̄cessisti. Sic enī dīc **B**en̄. delicate māles sua non sentiet vulnera: dum benigni ducis vulnera intuebūt. **V**el. b **I**n vijs tuis recordabunt tui. i. tuorū beneficiorū. q. d. cū executione mandatorū tuorū recolent tua beneficia in gratiarūactiōe. Hoc enī necesse est: vt quicqd boni agimus eius gratiē et būficio deputem⁹: fīm illud. s. xvij. c. **O**ia opa nostra opat⁹ es i nobis dñe. **V**el. b **I**n vijs tuis. i. in tribulatiōib;. l **R**ecordabunt tui. i. tuorū p̄missorū siue p̄mioꝝ. Cōsideratio enī p̄mij minuit vim tribulatiōis et flagelli: vt dīc beat⁹ Greg⁹. **V**el. b **I**n vijs tuis. i. cōsideratiōe tuarū viarū. i. creaturā. l **R**ecordabunt tui. i. tuorū potentie sapientie et pleratis et bonitatis. Invisibilia enī dei per ea que facta sunt intellecta conspiciunt: vt dīcitur **R**oma. i. c. Item **S**ap. xliij. b. A magnitudine speciei et creature cognoscibilis poterit creator hoc cognosci. Sequit in persona iudeorū penitentiū de infidelitate: et dñi crucifixione et dicentī. k **E**cce tu iratus es. q. d. euīdens est et patet omnib; q̄ tu iratus es: quia aperta ē p̄gna p̄cti nostri. Et susce iratus es. l **E**t. i. quia: m **P**eccatum⁹: te et tua documenta et p̄cepta p̄temnēdo. **V**el. antonomasice peccatum⁹ filii dei crucifigendo. n **I**n ipsis p̄ctis. o **H**uius semper in malitia p̄sistēdo. p **E**t tui gratia saluabimur p̄penitēdo. **R**oma. iij. d. Q̄d p̄ccauerūt et egent gra dei. **V**el. n **I**n ipsis. i. in vijs tuis. o **H**uius semper iusticiā viarū tuaꝝ. i. mādatorū tuorū simulādo. q. d. hy p̄crite fūim⁹. **I**n h̄ notaꝝ p̄fessio tripli p̄cti. Contempt⁹. s. cū dīc peccatum⁹: p̄tinacię et p̄suetudis fīm vñā expositiōne: cū dīc i ipsis fūim⁹ sp̄: vñ hypocrisis et simulatiōis fīm alia expositionē. p **E**t licet tā mali fuerim⁹ tu saluabi

Libri

Liburnur grā et nō meritū nō. **a** Et facti sum⁹ vt imūd⁹ oēs nos. i. vere imūd⁹ facti sum⁹: nō tm̄ quidā sed oēs nos tam maiores: q̄ minores: tā sacerdotes q̄ p̄ls. **b** Quasi pān⁹ mēstruate: q̄ nihil imūd⁹. **c** Uniuersē iusticie n̄rē. q. d. tanta sūt p̄tā n̄rā: t intātū multiplicatē lūt iniquatēs n̄rē: q̄ iusticie n̄rē.

Et. imūd⁹ i. iustificatiōes legales/oblatiōes: s̄ et oōnes imūd⁹ reputant apud deū: nec habet vim mūdādi nos: fm̄ qd̄ d. s. j. d. Cū extēderit man⁹ v̄as/aucr tam oculos meos a vobis: et cum multiplicaueritis oratio/nē vestrā mon exaudiā: manus enī vestrē languine plēgunt.

d Et cecidim⁹ q̄si foliū vniuersi. i. cito t̄ leuit a chaldeis sumus deicti. **e** Et iniquatēs n̄rē q̄si vent⁹ abstulerunt nos. i. sicut ventus folia sicca cito rapit t̄ deūcīt: ita iniquatēs n̄rē cito abstulerunt nos a terra n̄rā. Et ne aliquis d̄ ceret: Licet esset p̄tōres/tū habebut bonos interuētores: q̄ irā dei erga se possent mitigare: ideo dicit q̄ nō: Et hoc est f. Nō ē q̄ inuocet nōmē tuū/q̄ feruētē t̄ efficacē oōzōne.

g Qui consurgat/p̄bonā opationē. **h** Et teneat te meritus operū t̄ efficacia oōzōnū/ne effundas irā tuā: sic olim moyses faciebat. Exo. xxxij. g. Aut dimitte eis hāc noxā: aut

Wystice **a** dele me de libro mur tua grā non n̄rīs meritis: Ecce spes venīt: q̄ d̄ adiūgi semp̄ cū p̄tōp̄ p̄fessione. **a** Et facti sum⁹ vt imūdus oēs nos. i. de numero t̄ merito fideliū electi sumus: sicut leprosus vel imūd⁹ ejcīt de castris. Moluim⁹ enī ablui ab imūdicijs n̄rīs: cū tm̄ ad h̄ fuerim⁹ inuitati. **U**nī Web. x. d. Ac cēdam⁹ ad eū corde vō in plenitudine fidei aspersi corda a cōscientia mala: t̄ abluti corp⁹ aq̄ mūda. Zach. xij. a. Erit fons patēs domui dñi in ablutionem p̄tōris et mēstruate. i. minor t̄ malor̄ p̄tōp̄: vt dicit Glo. **b** Quasi pannus mēstruate: q̄ nihil imūd⁹. **c** Uniuersē iusticie n̄rē. i. iustificatiōes legales q̄s statuere volētes/iusticie dei no sum⁹ subiecti: siē d̄ Ro. x. a. Sīc est circūcisio/oblatio/imolatio: q̄ compagni pāno mulier̄ mēstruate: q̄ ex imūdicia carnalitatis ipsaz inqnātē st̄: vt oīs q̄ tetigerit p̄ obseruationē inqnēt. Gal. v. a. Si circūcidimini ch̄r̄ist⁹ n̄b̄l vob̄ p̄derit t̄. Mēstrū aut̄ d̄ a mene. Hene enī grēce vt dīc Glo. d̄ luna latīne. **U**nī mēstruate dicūt: q̄ singulis mēsib⁹ solēt fluxū sanguis sustinere: t̄ tūc debent viri abstinenre ab eis: vt p̄cipit Leuit. xv. c. Tūc enī cōcipiunt mēbris dānati/cēci/claudi/leprosi t̄ hīmōt: vt q̄ parētes n̄ erubuerit cōmiserit in p̄clauī: eo p̄tā p̄teat cūct̄ t̄ apte redarguāt̄ i p̄uū. **U**el. **b** Quasi pān⁹ mēstruate vniuersē iusticie n̄rē ad cōpationē iusticie diuinē. **U**nī Greg⁹. Sēpe iusticia n̄rā ad examē diuīc iusticie deducta/iusticia ē: t̄ sordet i districtōe iusti iudic̄ qd̄ in oculis fulget opāt̄. Jō sc̄ti viri signa exteriora iusticie frequent̄ fugiūt: t̄ in se arguūt verētes opa sua: fm̄ illō Job. ix. d. Ue rebar omia opa mea t̄. **H**ester. xij. d. Lūscis q̄ abominer signū supbie t̄ glīc mei. i. signa exteriora iusticie: q̄ q̄rūt hypo crite: qd̄ ē sup̄ caput meū: t̄ detester illō sīc pannū mēstruate. **d** Et cecidim⁹ q̄si foliū vniuersi t̄. **S**edim qd̄ expo nit d̄ iudētis/sensus ē. i. cito cecidim⁹ p̄ romanos: q̄ si vent⁹ folia rapit: ita p̄tā n̄rā fuert nob̄ causa direptiōis. **U**el. **L**ecidim⁹ q̄si foliū vniuersi ab arbore. s. p̄iarchici generi: Rāmi enī fracti sūt t̄ ceciderūt t̄ inserti: q̄ oleaster: vt dicitur Roma. xi. c. **e** Et iniquatēs nostrē in christum factē: **f** Quasi vent⁹ abstulerunt nos a terra n̄rā: vel a p̄sensilia tua: v̄l ab arbore p̄mē fidei. **H**ec aut̄ semetēa nō solū d̄ iudētis/s̄ etiā de vniuerso genere hūano: vel d̄ q̄libet p̄tōre intelligi p̄t̄. Greg⁹. Quid ē hō nisi foliū qd̄ i padiso ab arbore vītē cecidit: Quid nisi foliū ē: q̄ tēpationē vento rapit t̄ desiderior̄ flatib⁹ leuat. **H**ens quispe humana q̄ tēpationes patit: q̄si tot flatib⁹ mouet: **H**anc enī plērūq̄ irā perturbat: cū autēz irā recesserit succedit inepta leticia/luxurie stimulis viget: estu auaricie longe lateq̄ ad ambiēda quē terrena sūt

Esiae

tendit. Aliqū hāc supbia leuat: aliqū vō siordīnat⁹ timor in infimis ponit. Quia q̄ tot flatib⁹ tēpationū hūana corda ele uant̄ et ducunt̄ apte d̄: **L**ecidim⁹ q̄si foliū vniuersi et iniquatēs n̄rē q̄si vent⁹ abstulerūt nos. Quasi vent⁹ q̄p̄e iniquatēs nos abstulit: q̄ illo fixos p̄t̄s p̄dere i vanā elationē leuavit. **H**ec aut̄ foliū appellaſ: q̄ qui arbor̄ fuit in p̄dīdōe: foliū a ſemetiſpo decidiſ ſa ct̄ ē i tēpationē: q̄ enī de alto cecidit: folium ē. Et nota q̄ iuſt̄ cō: **P**ut̄ cō folio vīrēt̄: q̄ folio vīrem

paraf folio vīrēt̄: q̄ folio vīrem
habet humorē grē: t̄ non cadit in terrā p̄ appetitū p̄ſperita tis terren⁹. Prouer. xj. d. Qui cōfidit i diuīq̄ suis corrut̄: iusti aut̄ quasi vīrētis foliū germinabūt. **H**abēt enī vīrem celeſtī querſationis: quē trahūt ab humorē grē abſūdantis in qua plātātī sūt. **U**nī. s. xliij. a. Germinabūt inter herbas q̄si ſalices iuxta p̄terfluentes aq̄s. **N**īcunt̄ aut̄ ſignant̄ iusti ger minare ſicut foliū vīrētis: quia ſicut ſolia vīrētia fruct⁹ in arbore operiūt: ne ſolis ardore ledant̄: ſic iusti in ſeſpīſ per militatē bona opera abſcōdūt: ne ardore laudis huīanę imatura coquant̄. Iniūtus aut̄ t̄ peccator compaſ folio ardo t̄ leui t̄ ſonorō ſine fructu exiſtēt̄: tenui t̄ ad ventū decidēti. Peccator enī leuit̄ t̄ instabilis. Unde Threſ. i. c. Peccatū peccauit hīerusalē: p̄terea instabilis ſacta ē. **P**s. Et erit **P**s. tanq̄ puluis t̄. Itē aridus ē a grā. **U**nī **W**iere. xvii. a. Erit q̄si myrīc i deserto: t̄ nō videbit eū cū veneſit bonū ſed habitat in ſiccitate in deserto: in terra ſalſugīnis ſed inabitabili. Item ſonorō est: **H**abēt enī ſonitū ſuperbiū: De quo ſonitu in **P**s. Periūt memoria eoz cum ſonitu. Item ſine fructu **P**s., est bonę opatiōis. Item tenuis est nō habēt densitatē meritor̄: t̄ ad vētū cuiuſlibet tēpationē decidit. **U**bi dīc: **e** Et iniquatēs nostrē quasi ventus abstulerunt nos. **E**bi notandū est q̄ ventus mītis modis dicitur:

Materialis. ſ. cōmotio aeris: vt **D**at. viij. c. Imperauit ventis t̄ mari.

Iniūtatis: vt hic. Iniūtates n̄rē q̄si ventus ab Temptatiōis dēmonū. ſ. vel (ſtulerūt nos. malor̄ hoīm̄: vt **D**at. viij. d. Venerunt ſlāmina/ſlauerūt venti t̄. Itē Ecēs. ix. a. Si ſpū ſ p̄tātē habent̄ ascēderūt ſup̄ te/locū tuū Aduerſitatis t̄ tribulatiōis. **H**abēt (ne dimiſer̄. ſt̄. iiij. c. **A**vent⁹ vīrētis i vijs q̄ ſūt in deserto vīle ſilie ſp̄li mei. **P**s. Impulſi ſt̄ nec potue. **P**s. j. ſ. Proſperitat̄. De q̄ Job. xxx. c. (rū ſt̄are. Eleuāſt̄ me t̄ q̄ſi ſug ventū ponēt alliſt̄ me Wūdiani ſauoris. De q̄ Oſee. xij. (valde. a. Ephraim pасerit ventū t̄ ſequit̄ ſt̄. Job. xx. c. Abſtulerūt q̄si vent⁹ deſideriū meū t̄ q̄ ſi nubes p̄trāſit ſalus mea. Deſideriū enīc leſte aufert deſideriū laudis huīanę: ſic d̄ to trāſit t̄ euaneſit ſalus grāt̄.

Spūſſtūt̄ vel ſpiratio ei⁹. **A**ct. ſ. a. Acci pletis virtutem ſpūſſanci ſupuenientis in vos. Sequit ſt̄ qd̄ exponit de iudeis. **f** Nō est q̄ inuocet nōmē tuū q̄ ſt̄urgat t̄ teneat te. q. d. ideo cecidim⁹ nos iudei a ſt̄atu fidei/vel a ſra n̄rā: q̄. **N**ō est q̄ inuocet nōmē tuū. ſt̄intus vocet p̄ attentā oōzōne. **g** Qui ſt̄urgat t̄. et toto ſe erigat aduerſus diuīnā ſiadiuerſionē. **h** Et teneat te p̄ bo nā opationē ne fertas. q. d. ideo cecidit ſp̄li vniuerſus: q̄ nullus est ſacerdos vel ſp̄heta vel ſp̄latuſ ſi diuīne ire poſſit obuiare deſpēdō: ſumēs auctoritatē reſiſtēti et ſcīentia boni meriti: nec q̄ irā dei retineat manib⁹ bonę opationis. Ecēb. xxij. g. Queſtū d̄ eis vīru ſi interponeret ſepem̄ t̄ ſt̄aret op̄poſitus p̄tra me p̄ terra ne diſſiparē ēā t̄ non inueni. ſ. lit. c. Et vidit d̄ns t̄ māli appariuit i oculis eī: q̄r̄ nō est iudicium: et vidit q̄r̄ nō est vir t̄ apōſt̄l̄ ſt̄: q̄r̄ nō est q̄ occurrat. Uel ſic: **f** Nō est q̄ inuocet nōmē tuū p̄ oōzōne. **g** Qui ſt̄urgat ad celeſtē p̄cipationē. **h** Et teneat te p̄ lacrymā marū copioſam

Gode me de libro tuo quæ scripsisti. Quia ergo sic peccauimus:
necc auxiliis oronu a scitis hie potuimus: b*Io.* a **A**bscondi
sti faciem tuam a nobis. i.misericordiam tuam/ vel auxiliu
tuu/ vel cognitionem tuam/ vel p̄sentiam tuam: ne nobiscum essemus
per gratiam. b*E*t allisisti nos. i.attrististi et percussisti
Cui manu invi

c In manu ini-
quitatis nostrae. Lo-
cuto est. i. pro iniqui-
tate nostra nos deiec-
ti sunt in statu piperitatis.
v In manu ini-
quitatis nostrae. i.
pro iniquitate nostra
retinente nos et allicie-

Imq̄tas enī dicit̄ habere manus; quia retinet eos qui eā
opant. **d** Et nūc dñe/licer p̄tōres simus:thi **e** Pater
noster es tu: et ideo preces audem⁹ tibi effundere: et miseri-
cordiā tuam implorare: qz/pz nr̄ eḡ creatione: et speciali in
cultu tuo educatiōe. **A**nde. s. i. a. Filios enutriū et exaltau.
f Nos x̄o lutū sumus. i. fragiles: ideo misericordia tua
indigemus. Job. x.b. Demēto ques̄o q̄ sic ut lutum feceris
me. **g** Et factor noster es tu. **o** dñe. i. plasmator no-
ster fin corporealem conditionem. **b** Et opa manū tuā
rū omnes nos/quatū ad sp̄ualem. i. quatū ad animā.
q.d. respice opus tuum: et nō merita nr̄a. Job. x.b. Manus
tue fecerūt me et plasmauerūt me totū in circuitu. Ergo cum
nos simus factura tua: et tu factor noster: **i** Ne irascaris
dñe satis. i. nimis: sic dicūt Septuaginta. i. ne punias nos
supra id qd̄ ferre possum⁹. **l** Et ne vltra memineris
iniquitatis nr̄e/ad puniendū. s. q. d. ne punias nos vltra: qz
iam flagella ferre ampliora non possum⁹. Simile Job. ii. a.
Ne reminiscaris delicta mea vel parentū meorum. **n** Ec-
ce dñe respice opus tuū/ non merita nostra. **o** Do-
pulus tuus oēs nos/ olim. s. fūm⁹ tuus ppls peculiariis:
ideo nos respice oculo tue misericōd̄ ad liberandū nos et ciuita-
tem tuā hiesusalē. Et hoc necesse est: qz p. **C**iuitas san-
cta tua/vel/ciuitas facti tui. i. sanctuarij siue templi tui:

S Facta est deserta a te
maris copiosaz effusionē. Lachryma enim retinet et cogit deū:
Plorando enim retinuit iacob angelum. O see. xij. b. Inualuit
ad angelū et portat⁹ est: fleuit et rogauit eum. Uel / Mō est q̄
inuocet nomē tuū. i. iefum i temptationē. Qui surgat
i. q̄ ex toto surgat corpe. s. et mente a carnali voluptate vel
terrena cupiditate. Et teneat te lachrymis: ut dictum est et
oīone. Uel / Qui teneat te pseuerādo vscq̄ in finē in bona
opatione et puerlatione: Talis enim tenet fortit deū: quē nihil
separe pot a charitate christi: sic dicit Roma. viij. g. Cant.
iiij. b. Lenui eum nec dimittā. Matth. xxiiij. b. Qui pseuera
uerit vscq̄ in finē hic saluus erit. a **A**bscondisti facie tu
am a nobis. i. diuinatem tuā vel cognitionē vel respectū
misdicē tue vel auxiliū tue p̄sentie. Uñi Mat. xxiij. d. Mō me
oldebitis amodo donec dicatis: bñdicit⁹ q̄ venit in noīe dñi.
Et allisisti nos. i. affixisti p̄ romanos et delecisti. c **I**n
manu iniqtatī nr̄e. i. i actiōe iniqtatī nr̄e vel apt̄ retinacu
lum iniqtatis: quia. s. iniqtas diu tenuist nos: ideo nos allisisti
quos eleuaueras in sublimi. Job. xxx. c. Eleuasti me et q̄ si su
per ventū ponēs allisisti me valde. Ps. Eleuans allisisti me
biero. Ex Bq̄ hic d̄r: In manu iniqtatī nr̄e discim⁹ q̄ ini
qtas man⁹ habet et oīa pct̄a quē nos strictos tenere deside
rant. Uñi simile habet Prouer. xvij. d. Dors et vita in ma
nibus lingue. Et nota q̄ sicut d̄r hic: ex iniqtate et culpa inci
dit bō in ignorantia et miseriā: Culpa enim semper maf est igno
rante et miserię: Uñi signant dicit/ a **A**bscondisti facie
uā a nobis. i. cognitionē tuā: Et ex h̄ sequitur ignorantia.
Et allisisti nos: Ecce afflictio et miseria. Et h̄ torū c **I**n
manu iniqtatī nr̄e: quia nulla noceret aduersitas si nulla
waret iniqtas. Sed q̄ post iniqtatē redeudū est ad p̄fessiōis
umilitatē: isti iam ex corde penitētes cū humilitate p̄cidūt
et obsecrātes dicit: d **E**t nūc dñe p̄ m̄ es tu: quā
im ad aīe creationē f **D**ors et vita in quantū ad cora:

LXIII

lē p̄ditionē. Deinde alijs v̄b̄ls & reuerso ordine idē dicit: **Et sicutor n̄r quātū ad corp⁹ luteū. b)** **Et opa manū tuarū oēs nos quātū ad aīam. In h̄q h̄o cōpat se luto/** dē figulo: excitat erga se p̄īnā pietatēs/ sic circa materiā suā **fragilē/ & suā recognoscit sbiectionē. Un. Job. x. b. Memēto**

b tu: et opera manuū tuarum
i omēs nos. Nē irascat dñe
f satis: t nē vltra mēmineris
in iniqtatis nr̄e. Eccē dñe re-
spice ppl̄s tuōs nos. Cui-
hlo q̄ sic lutū feceris me
rē. B. b. xviij. a. Ec-
ce sicut lutū i manu si. Ps. 78.
guli: sic vos in manu
mea domus israel. S.
xlv. b. Ue qui p̄tradi
cit factori suo testa de
sanctis dñe. B

cis: et op^r tuū absq^z mans^b est: Ro. ix. v. Numq^d dicit figmē-
tū ei q^r se finxit: qd me fecisti sic: Ite. g. xxix. e. Peruersa ē s^t
vía cogitatio: q^r si l^t l^t 3 figulū cogiter: et dicat op^r factorⁱ
suo nō me fecisti: et figmētū dicat factori suo: nō intelligis. Et
nota q^r dicit: d ~~Et nūc dñe p^r: nr̄ es tu.~~ Mūc. i. in aduer-
sitate et flagellis pbas te eē p^rez: q^r flagellis oēm filiū quē re-
cipis: Heb. xij. b. S^t tñ parce aliquātūl a verbere: ne p^rin-
gamur in tribulatiōe. f ~~Mos vero sum^r/luctū. i. fragiles.~~
Vel p^r hoc qd dicit: Et nūc r^t. Innuit q^r hō in tribulatiōne
posit^r ad deū p^rez recurrit: et cognoscit suā fragilitatē. Unde
Osee. vi. a. In tribulatiōe sua manē p^rsurget ad me: venite et
reuertamur ad dñz. Postea aut q^r cessauerit flagellū statim
reuertunt ad p^rstū. Usq^r Osee. ix. c. Ephraim q^r suis auo-
lavit. i. cito a me recessit. g ~~Et factor nr̄. i. plasinator nr̄:~~
~~b. Et opa manūl tuarū oēs nos.~~ Nota q^r dicit: oēs
nos: p^rtra diuites et elatos et carne nobiles: q^r se putat factos
meliori manu vel de meliori luto. Job. xxxi. b. Numq^d non
in vtero fecit me: qui et illum operat^r est: et formauit me i^r vul-
ua vnus: Ite. Job. xxxii. a. Ecce et me sicut et te fecit deus:
et de eodē luto ego q^r format^r sū. De luto dicit: nō de auro.
Vlti tñ nō reputant se de eodē luto factos de quo paupes.
Juuenalis. Quia tu galline filius albe: Mos viles pulli nati juuenales
inflicib^r ouis. i ~~Alle irascari! dñe satig. e. p. ar. 2. am.~~

tuū sum⁹ fragile & luteum: ergo ne infligas vindictam penę.
k **Satis.** i.nimis: sīc dicunt septuaginta. i.sup id qđ possu-
mus sustinere: Fidelis enī es & dabis cū tēp̄tatiōe puentū ut
possim⁹ sustinere: vt d. j. **Lor.** x.c. **Vel Satis.** i. p̄ in meri-
tum culpe. Nō enī possum⁹ penā meritis r̄sidentē sustinere.
P̄s. Si iniqtatē obseruaueris dñe. i. si districte iudicaueris: p̄s. ii.
dñe qđ sustinebit: Aug. 8. Ue etiam laudabili vītē hominū si
missericordia remota discusseris eam dñe. **Hiere.** x.d. **Lor.**
pe me dñe/ veruntū in iudicio/ & nō in furore tuo. **Vel** **¶** Me
irascaris dñic satis. i. ne punias nos in futuro: qz illa tra-
nīmia est: sed i psenti/ vbi flagellādo das ḡfam & remittit cul-
pam: sicut d̄r **Zob.** iij. c. In tpe tribulationis p̄ctā dimittis.
Job. xxxv. d. Nūc enī non infert furore suū/nec vlciscit scel⁹
valde/ sed in futuro supple. **Zach.** i.c. Ego iratus sum parū
iñ psenti/ eos ad correctionē modicū flagellādo: ipsi vero ad/
lurauerūt in malū/ correctionē p̄tēnendo: & ideo eternā penā
p̄merent. **¶** **E**t ne vltra. i. in alio seculo. m **Demi-**
neris iniqtatē nr̄q; ad puniendū: qz nō debes punire bis i
idipsum/ in psenti. s. et in futuro. **Tob.** iij. a. Et nunc dñe me-
mento mei: & ne sumas vindictā de p̄ctis meis: neq; remini-
scaris delicta mea vel parentū meorū. **Vel** **¶** **M**e vltra
meminer̄l iniqtatē nr̄q; quasi vltra siue post p̄nitentias
et venia/ ne sis memor peccator̄ nostror̄ ad impropriū vel
ad vindictam. **Jaco.** i. a. Qui dat omnibus affluerenter: id est
condonat omnia peccata: et non impropereat. **Ezech.** xviij. f.
Quacūq; die peccator̄ ingemuerit/ omnī iniquitatum eius
non recordabor amplius. n **E**cce domine respice/ af-
flictionem & desolationē nostrā & miserere: quia o **¶** **Do-**
pulus tuus omnes nos/ suim⁹. s. olim. **Simile Lbresi.**
vls. a. Recordare domine quid acciderit nobis: intuere et re-
spice op̄probrium nostrum: hereditas nostra versa est ad alienos.
De destructione aurem que facta est per titum/ addit:
P **L**imitas sc̄ta tua/ vel/ sc̄ti tui: in q̄ erat tēplū sc̄tm tuū:

Libri

b *Facta est deserta a te vel a populo tuo viderata. Quae sit autem illa ciuitas ex nomine designat dicens: d. Sion deserta facta est. Sion dicitur superior pars ciuitatis: hierusalem inferior. Et non solum sion: sed et hierusalem et etiam templum desertum est: Unde subdit: f. Hierusalem de solata est domus sanctificationis nostre et glorie nostre: id est templum in quo sacrificabamur et gloria batur.*

M. sancti mat

a *Tast facta tua facta est deserta: b. Sion deserta facta est: hierusalem desolata est: domus sanctificationis nostre et glorie nostre: ubi laudauerunt te patres nostri in ea vota et hostias offerendo et laudes. k. Facta est in exustione ignis: id est combusta est a romani: id est comburetur. l. Et omnia desiderabilia nostra etiam sanctas sancto: m. Tersa sunt in ruinas. L. brevi. i. d. Manu suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. n. Nunquid ergo super his predictis miseriis nris: o. Continebis te domine ut opere non seras: ut misericordia tua super nos celeriter non effundas: p. s. Num quid obliuiscetur misereri deo? q. s. ixij. d. Ubi est multitudine viscerum tuorum et miserationum tuarum: Super me continuenter erunt se. p. Tacebis et affliges nos vehementer: q. d. Nunquid tacebis non respondens ad preces nostras: sed ex indignatione te auerres: uel Tacebis non arguendo et non increpando hostes nostros: et sic permittes nos diutius affligi et vehementius. q. d. dñe non facias istud: ut tacendo nos affligi diutius permittas.*

Dystice **a** *Facta est deserta sion deserta facta est hierusalem desolata est domus sanctificationis nostre et glorie nostre: ubi laudauerunt te patres nostri facta est in exustione ignis: id est succensa est a romani. Hoc planum est. Sion enim et hierusalem ut dicit glo. in hoc loco idem significant: templum scilicet et ciuitatem ubi quondam specula virrurum et visio pacis fuit. s. postquam populus iudeorum negavit christum regem suum: et addidit: Non habemus regem nisi cesarem: Job. xix. c. hierusalem deserta est a deo et templum. Unde Matth. xxiiij. d. Relinquitur vobis dominus vestra deserta. Item Job. xliij. d. Sugite eamus hinc: Et in templo audire sunt voces: sicut dicit ecclesiastica historia: Transeamus ab his sedibus. Combustum est autem templum a romani: sicut et a chaldeis: s. qd predictum Zach. xi. a. Aperi libane portas tuas: et comedat ignis cedros tuas. l. Et omnia desiderabilia nostra: id est sanctiorum sanctorum: et omnia preciosa templi: m. Tersa sunt in ruinas: sicut supra expositum est. n. Nunquid super his continebis te domine: tacebis et affliges nos vehementer?*

Aliiter *Hoc non mutat a prima expositione litterali. Uel sicut a. Ciuitas facta tua tecum. Ciuitas est ecclia vel aia: quod debet esse sion per altitudinem et elevacionem: quantum ad deum: et hierusalem per abundantiam pacis: quantum ad se et ad proximum. Sed per peccatum fit deserta a deo inhabitante: et desolata a gratia confortante: et datur in exustione ignis per saturitatem carnalis vel temporalis concupiscentie. De quo igne dicitur in ps. Supercedidit ignis et non*

ps. 57. *viderunt solem. ps. Incensa ignis et suffossa tecum. Quod autem exuratur dicitur Iliere. xi. c. Oliuam viderem pulchram fructiferam speciosam vocavit deus nomen tuum: ad vocem loquele grandis exarsit ignis in ea: et combusta sunt fructueta eius. Tunc loquele grandis quod animaz ad peccatum inflamat est persuasio adulatorum vel temptationis demonum vel ventris desiderii: Sed iustus non comburitur ad has voces: quia nec yecem mudi adulatoris: nec diaboli temptatoris: nec vestrissim actoris attendit: s. qd de Job. xxix. a. Ideo exactoris non erit. Ideo ergo non arder igne peccati: de quo etiam igne dicitur Job. xxvij. a. Terra de qua oriebatur panis in loco suo igni subuersa est. Qd est contra quosdam de quibus exerit multi panes: quia multas elemosynas faciunt: et tamen ab igne peccati vel luxurie senon custodit. Dicit g: a. Ciuitas sancta tua vel sancti tui: id est christi per gratiam*

Esaie

habitantibus: vel spiritus sancti ipsam ciuitatem sanctificantis: id est ecclesia vel anima: b. Facta est per peccatum. c. Deserta a te. d. Sion: id est ecclesia vel anima prius contemplationi dedita: vel in contemplationis specula exaltata: e. Deserta facta est: id est sterilis a fructuosis meditationibus et desideriis celestibus. f. Hierusalem: id est ecclesia vel anima pacis et resconciliationi faciente iter proximos vel inter deum et homines studiosa et unita: activa et fructuosa: do-

i *cta est in exustione ignis: et omnia desiderabilia nostra ubi sunt in ruinas. Numquid super his continebitis te domine: tacebis et affliges nos vehementer?*

do g. *Desolata est: id est sterilis et viderata est a bonis operibus et laboribus. h. Domus sanctificationis nostre et glorie nostre: ubi laudauerunt te patres nostri facta est in combustionem ignis. Multi enim in quibus prius sanctificabat deus et glorificabat: ab igne peccati vel luxurie comburuntur: et sic sit domus coniunctionis et ignominiae anima vel ecclesia que prius erat domus sanctificationis et glorie. Uel domus sanctificationis et glorie dicitur: quod deus mente quam inhabitare elegit sanctificata a culpa et gloriosam facit in virtutibus et gratia. Sanctificatione autem domus sequitur gloria: quia mens illa potest in domino gloriaris: que prius munda et sanctificata fuerit a contagione peccati. i. Cor. x. d. Qui gloriatur in domino glorietur. Item. j. Cor. ii. c. Gloriam nostra hec est testimonium conscientiae nostre. In tali domo laudatur deus a patribus. Unde dicit: Ubi laudauerunt te patres nostri. Profectus enim animatus ad laudem provocat animos prolatorum et gaudium est sanctorum angelorum: et ideo maxime iugendus quando anima deo sacra in incendiis covertitur et cupiscitur vel peccatorum. Unde dicit: k. Facta est in exustione ignis: De quo igne predictum est. l. Et omnia desiderabilia nostra ubi sunt in ruinas. Ignis enim omnia comburit et ruere facit: maxime ignis luxurie. Job. xxxi. b. Ignis est visus ad consumptiorem deuorans et omnia eradicans genimina. Desiderabilia autem animae in quibus deus delectat et reficitur: et que desiderat in nobis sunt meditationes sancte: ardentes affectiones: utiles locutiones: strenue operationes omni genere virtutum fulgentes: que omnia diabolus in aduentu suo incendit et dirult: s. qd dicitur L. brevi. i. d. Manu suam misit hostis ad fortia: et omnia desiderabilia eius. Dupliciter autem dicuntur desiderabilia: quia diabolus ea vult et desiderat destruere et ad futurum usum invertere. Jobel. j. d. Ad te vnde clamabo: quia ignis comedit speciosa deserti: et flamma succedit omnia ligna regionis. Item Jobel. q. a. Ante faciem eius ignis voras: et post eum exurens flamma: quasi horus voluptatis terra coram eo: et post eum solitudo deserti: nec est qui effugiat eum. Cetero ergo tanta mala inferat iniurias. n. Numquid super his continebis te domine: id est super tantis miseriis nostris vel culpis viscera misericordie tuae tenetis ne effluant super nos: vel manu vindictae tuae ne extendas eam ad amicos: q. d. non deceat hoc ut dominus misericordiarum continueat se a subleuatione misericordiarum nostrarum. s. ixij. d. Ubi est celus tuus et fortitudo tua: multitudine viscerum tuorum et miserationum tuarum: Super me continuuerunt se. p. Tacebis et affliges nos vehementer. q. d. taciturnitate tuam sequitur afflictio nostra. Tacer autem dominus: cum clamantis in oratione non responderet in petitum collatione. ps. Ad te domine clamabo: deus meus non sileas a me tecum.*

q. d. *Exsierunt me qui interrogabant me. Supradictio Capit. LXV. q. d. Mane non interrogabat tecum. Supradictio captiuitatem iudeorum et misericordiam predictam: et quorundam penitentiam et petitionem describit: qui in tribulationibus positi clamauerunt ad dominum ut liberarentur: vel ante captiuitatem petierunt ne tribularentur. Et ab illo loco. s. ixij. d. Attende domine de celo: visus hoc protendit oratio eorum. In hoc autem capitulo dominus respondet eis s. qd communem modum loquendi dicens: Quiesceret me tecum. q. d. modo*

Quite tē q.d. modo quando vident suam necessitatē currunt
ad me qui ante nō t'currebat. In p'sma ergo parte dicit dñs
rogabunt q' quia vere non penitent; sed semper peccata augent capi-
tubunt a gētibus; quibus erit in auxiliū contra eos: et pecca-
ta eorum multa et diuersa numerat; vt ostenda iusta eius vīn
dicta. In secunda par-
te dicit q' quidā bo-
ni et vere penitentes
de captiuitate reduce-
tur: ibi: **Quō si iue-
niat granū in bo-
tro tē.** In tercia pte
dicit q' mali et impen-
tentes/captiuitate gla-
dio et peste morient:
ib: **Et vos q' dere-
lictū dñm.** In q'
pta ut maior appareat malorum pena et bonorum felicitas et le-
ticia: compat bonos malis et p'mia bonorum supplicij malorum:
ibi: **Ecce serui mei comedēt tē.** In quinta pte psequit p'
speritatem et leticiam bonorum: ibi: **Ecce em ego creo celos**
nouos tē. Dicit g: **Qui sierunt me in tempe aduersi-
tatis: Sic et dicit Osee. vi. a.** In tribulatione sua mane plur
gēt ad me. Et p's. Clamauerunt ad dñm cū tribularent. b
Qui an nō interrogabat me. s. ante. p'speritatis. **Qui**
nuerunt qui nō quesierunt me. Ironice loquit s'm mo-
du loquendū s'm quē in gallico dicit: **O**rlymont trouue. q.d.
ip'si credunt me inuenisse ad voluntatem suā: sed non erit ita:
immo. **Dixi.** i. apud me deliberauit dicit dñs. f **Ec-**
ce ego ad gētes q' nesciebat me p' fidē. g **Et q' nō**
inuocabat nomē meū p' orationē. q.d. ego i auxiliū gētium
puerat p' iudeos. Et q' posset aliq's dicere: q're dñevertist te i
auxiliū gētū p' tra iudeos: ideo r̄ndet: qz. s. obtuli iudeis au-
xiliū meū: et ip'si p̄pserūt illud. Et hē q' dicit: b **Expādi**
man' meas tota die ad populū incredulū. i. diu et as-
sidue obtuli iudeis auxiliū meū: s. ip'si mēte increduli p̄stite-
rūt. Et nō solū increduli mēte: s. distorsi et queristi in opatiōe:
tū subdit: k **Qui gradif i via si bona. i. q' opa mala:**
nec icedit i via mea. i. in p'cepto meo p' custodia s. gradif: l
**Post cogitationes suas. i. post adiuuentias et exco-
gitationes suas: Inueni enī noua p'tē et noua idola.** p's. **Ibūt**
in adiuuentiōb suis: id est faciēt s'm q'd exco-
gitauerunt. Sed q' nō determinat q's erat ille p's incredulus: **Jō subdit:** m
P'p's q' ad iracundia. i. ad vindictā: n **Prouocat**
me p' studiū peccāti. o **Alii faciēt meā semp.** i. corā me
et i tra mea et i tēplo meo icedit: et ostēdū se colere me: s. ego
sacrificia talia nō accepto. **Ubi. 3. i. d.** **Cū veniret anī p'spectū**
meū: q's quesivit de manib' vīs hec: vt ambularetis i atrīs
meis: **Ubi.** **Ante faciēt meā semp.** q.d. ne credas: q' ego
nō videā occulta eoz: **Dixit** **Mystice.** **Qui sierunt me tē.** In prima parte hui'
capituli agit de vocatione gentiū. In secunda parte enum-
rat diuersa peccata iudeorū: per q' iusta eorum reproba-
tio demonstratur: ibi: **Expandi man' meas tē.** In ter-
tia ostendit salvationē reliquiariū israel: ibi: **Hec dicit dñs:**
Quō si inuenias granū in botro tē. In quarta pte ite-
rum puerit se ad increpatiōē maiorum et eorum quorūdam
p'tā enumerat et supplicia eoz subinfert in collatione bonoru
p'remia: ibi: **Et vos q' dereliquistis dñm tē.** In quinta
bonorum p'remia p'equitur tam in p'senti q' in futuro haben-
da: quoz multa enumerat: noui. s. nois appellatiōē: duplē
celi et terre bñdictionē: angustiarū oblitio: egloz nouorum
et terre nouē creationem: citiūtatis nouē hierusalem exulta-
tionem: anno: longuitatē: laboris: p'p' saturitatē: et operū
fructuositatē: seminis bñdictionē: o'zōnū celerrimā exauditiō
nem: pacificam fidelis cohabitationē: et omnīs nocentī re-
motionē: que oīa in hac ultima parte determinant: que ibi in-
cipit: **Et seruos suos vocabit noīe alio tē.** Dicit g:
Qui sierunt iudei: **Quare nos errare fecisti de vīs tuis tē.** q.d. si

alieni me non querentes tam clementē inuenierūt: non est cri-
delitas mea que vobis neget auxiliū: sed iniqtas vestra et im-
penitens cor vestrum. Unde dicit: **Qui sierunt me gētiles**
per fidem. b **Qui ante nō interrogabat me anteq'**
. s. fierē homo. Hoc ē q'd dicit in p's. P'p's quē non cognō. p's. 17.
ui seruuit mihi tē. s.
li. d. Quib' nō ē nar-
ratū de eo viderūt: et
qui nō audierunt con-
templati sunt. c **In**
uenerūt me miseri-
cordē. d **Qui nō**
quesiert me. s. ante.
Deb loco sumit apl's
testimoniu Roma. x.
d. Inueni' sū a nō q'
rentib' me: palam ap-
parui his q' nō interrogabat me. e **Dixi: ecce ego ad gē-**
tes: vel: gentem: s'm l'iero. f **Qui nesciebat me:**
id ē apud me diffiniū q' ego ostenderē me gentib' per fidē.
Aliq autē habēt hic bis: **Ecce ego: ecce ego:** in quo di-
cūt significari duplē noticiā eius. s. diuinitatis et humanita-
tis: quia vīranq' naturam gentib' manifestauit. l'ero. tñ et
correcti libri semel habēt. **Ecce ego ad gētes q' nescie-**
bāt me: per fidem. g **Et q' nō inuocabat nomē me**
unū. i. misericordiā meā per quā sum notabilis: intus non in-
uocabat ad se per o'zōnis attentionē. Dicō autē de gentibus
subdit de iudeis. h **Expandi man' meas tota die pas** Secunda pars
sionis i cruce: ab illa hora. s. qua passus sum vīcē ad vesperā.
i **Ad populū incredulum l'udeoz. s.** Dñs enī in cruce
extendit man' suas orādo pro nobis ad p'rem. Luc. xxii. e.
Pater ignosce illis tē. Itē extendit man' suas in signum q'
paratus est nos recipere in sinū suū: et inter brachia sua portare
sicut mater q' filiū vult amplecti. s. xl. c. Sic pastor gregē su-
um pascet et in sinu suo leuabit tē. Itē in signū q' omnia vult
nobis donare: vñ non solū manus suas habuit extēsas s. etiā
psoratas. Proverb. i. c. Extēdi manū meā: et non erat q' aspi-
ceret. Item extendit man' suas in signū q' parat' erat educe
re nos d' lacu miseriq' et de luto scis: et trahere ad seip's. p's.
Emitte manū tuā de alto: eripe me et libera me tē. Joh. xii. p's. 145.
e. Cū exaltear' fuero a fra/o'io trahā ad meip'su. Itē dñs ma-
nus extēdit vt videam' q'd int' lateat. s. misericordias ei' q's
nob' reserauerūt clavi fīlii in manib' ei' extēsis. Bern. Ego/
tabas cogitationes paci et ego nesciebā: at clavis penetrās cla-
uis referās fact' ē inib' vt pateat mihi misericōtue. Itē dñs
extēdit man' in cruce: in signū q' in p'mia debem' hē o'pa
bona et apta: vt o'zōs videat et imitent. Dñs enī ideo o'pa sua
dissatauit et extēdit ea manifestādo: vt daret nobis exemplū: vt
quēadmodū ipse fecit: et nos faciam'. s. xlii. d. In manibus
meis descripsū te. i. vt vitā tuā in eis posses legere q'liē vebeas
vītere. Qui q' nō respicit: nec attēdit ad man' dñi q's his mo-
dis extēdit: qb' dictū ē: restat vt sentiat manū p'curiētis. Ex-
tēdit enī man' suas etiā ad p'cutiēndū illos q' p̄pserūt man' s
el' q's extēdit ad rogandū. Diere. xv. b. Extēdā manū meā
sup te et interficiā te: labozai rogās. s. ix. c. In his oib' nō
est auersus furor ei': sed adhuc man' eius extēta: et p'p's non
est reuersus ad p'cutiētē se. Et nota q' dicit: ad pp'sm in-
credulū mente q' infidelitatē. k **Qui gradif in via n**
bona p' p'raū opatiōē. l **Post cogitationes suas**
. i. post exco-
gitationes suas p' p'cioz nouoz studiozam adiu-
tentia. Diere. xvii. b. Dicerūt: desperauim': post cogitationes
nras ibim': et ynuq's p'rauitatē cordis sui mali faciem'.
Ideo imp'ca eis p'pheta in p's. Da illis s'm o'pa eoz: et s'm
neq'tā adiuuentiōnū ipsoz. Adiuuentiōes asir in p'ctis sūt
sicut semit' qb' breu' itur ad infernum. Eccl. xvii. d. Fili p'
p'cupiscētias tuas nō eas: et a volūtate tua auertere. Sed ne
aliqu' crederet q' dñs cogitationes iniquor nō vindicaret nec
attēderet: Jō subdit: m **P'p's q' ad iracundia p'uo-**
cat me p'ctā exco-
gitādo. o **Ante faciēt meā semper:**
q' oīa apte video et cognosco. Deb. iii. d. Dia nuda et apta

Libri

Nō vides occulta eorum: quia omnia miseri patentes. Deinde peccata eorum psequitur dicens: a **Qui immolant in hortis:** quod ut sacrificij luxurias iungat: non loca delitiosa et apta ad luxuriandū queruntur: ut ibi immolent diis alienis. Et nō solum immolant sacrificia: sed incendunt thura: tibi subdit. b **Et sacrificiū cāt. i. incēsum offert**

Sup late/ **qui immolant in hortis et sa-**
res: quod sic dicit Hiero. p **crificant super lateres: qui**
de impolitis lapi-
dibus cōstrūctū erat:

coctos lateres et agrorū cespites hostiarū sanguine cruentabant. d **Qui habitat in sepulchris. i. diu morabantur** in sepulchris: Longā enim moram quam in sepulchris in modū domorum edificatis faciebat: quando parentalia celebrabant: ibi eos habitate dicunt. Apud antiquos enim iste error inoleverat: etiam apud iudeos: ut sepulchra parentum edificarent in modū domorum: et ibi diu morā facientes aliquā tempore statuto parentalia celebrarēt. e **Et in delubris idolorū dormiunt.** Hiero. ubi stratis pellibus hostiarū incubare soliti erāt: ut somniū futura cognoscerent: quod in phano esculapiū vīcīz hodie errore celebrat ethnici. Delubra autē sic dicit Hiero: a diluendo dicta sunt: eo quod putabant ibi pectā dilui et delere et animā ablui. Ut quod ipse erat piscine ad litterā: ubi sacerdos lauabat et hostia. f **Qui comedunt carnē suillā: contra pceptū legis.** Lepus nā et ipse ruminat: s vngulā nō dividit: immundus erit: et sus que cum vngulam dividat: non ruminat: horum carnis non vescemini: nec cada uera continget: quia immunda sunt vobis. g **Et ius pphanū in vasis eorum: id est aqua in qua porcina caro coquebatur: vel iussum inde factum: ut dicit Andreas.** Et ideo. j. vīt. e. dicit: Qui sacrificabant et mundos se putabant in hortis post ianuam intrūsecus: qui comedebant carnem suillam et abominationem et murem: simul consumentur dicit dominus. Se enim putabant mundos qui tales erant: et alios quod simili errore non tenebant immundos dicebant.

Unde subdit: Qui

Mystice sunt oculis eius ad quem nobis sermo. Hiero. xxxiiij. d. Luius oculi apti sunt sup oēs vias filiorū adam. Proverb. xvij. a. Omnes vīe hominū patent oculis eius. s. xxix. e. Ut qui profundi estis corde: ut a dño abscondatis p̄siliū: quod sunt in tenebris opa: et dicūt: q̄s videt nos. Eccl. xxiiij. c. Omnis homo qui transgreditur lectū suū cōtemnēs in aiā suā: et dices: q̄s me videt: tenebre circūdāt me: et parietes coopiunt me: et nemo circūspicit me: quē vereor: delictor meor nō memorabilis ab tissimus: et nō intelligit: qm̄ oīa videt oculus ei: qm̄ expellit

Declaratio a se timore dei. Itē nota quod clerici maxime dicūt esse an faciē dei: quod sunt an altare in ecclīa: et tractat eius sacrā: ipsi sunt qui magis eū p̄uocant p̄ abominationes suas et pectā. Tū bñ dicit: Populus q̄ ad irāndiā p̄uocat me: ante faciē mēam semper. Hiero. xxiiij. c. Propheta et sacerdos poluli sunt: et in domo mea inueni malū eorum. Hiero. xij. c. Quid

Mystice est q̄ dilectus meus in domo mea facit scelera mīla: Sed ad expositionē p̄pī iudeoz redeam: quē dñs an faciē suā posuit: cū ex omib⁹ populis hūc in speciale elegit: s ipse oculos mastitis eius p̄uocavit et an faciem eius peccauit: quod in templo eius idolis sacrificauit: Et ideo dicit: Populus q̄ ad irācūdiam p̄uocat me: ante faciē mēam semper. Peccata autē iudeoz antiquorum interserit hic: cum tamen de infidelitate ipsorum in adūtu christi existens sermo principalis sit: propter quam et reprobati sunt: Iste enim peccata antiquorum imitabans. Et hīc nō colerent aperte idola post christi aduentū: tamen cultus eorum legalis quasi reputatur pro idolatria quodāmodo tempore manifeste veritatis. Tū propter hoc agit hic de peccatis et idolatrijs antiquorum: et etiam ut filii infideles et increduli christo erubescant et confundantur in scelere paterno. Dicit ergo. a **Qui immolant in hortis et sacrificant super lateres tē: hoc nō mutatur a prima expositione litterali vīcīz ad illum locum: Idec**

Moraliter dicit dominus: quomodo si inuenias granū in botro: tē. Dora,

Esaie

litter autem in hortis immolare est horas suas dicere vel in terra ignem: vīl in lecto suo. Illi enim immolant deo in hortis: qui officium aliquod impendere deo nolunt nisi in delitīs. Tel illi immolant in hortis: qui sacrificia bona operationis deo se exhibere præcedūt: et hoc faciunt nō pro deo: sed p̄ de-

litīs vel diuitijs obtrēdēs: quod tamē p̄ bibetur Deus. xvi. d. Mō plantabis lucum et omnem arborē iuxta altare meum: id ē non queras delitias tuas: nec eas procurabis in officio in quo te deo deuouisti: Cōtra illos religiosos qui in religione querunt delitias egypti: pepones s. et allia volentes habere in deserto et ollas carnīū: sicut habetur Numeri. xij. b. b **Et sacrificant super lateres.** Sacrificare super lateres est religionem suam referre ad carnales voluptates: sicut hypocrite faciunt: qui simulant sanctitatem: ut habeant vnde in occulto carnem procurent et pascant. Later enim caro est. Unde qui molliter procurat carnē: dicitur lauare laterem: quia caro sicut later quāto magis abluitur et procurat: tanto magis sordidat. Ille ergo immolat super laterē: qui de carne sua facit altare et illi deseruit et illam colit: et illi immolat multa genera hostiarū: et sacerdōtū diuersorū: sicut gulosi: quoru deus venter est: Phil. ii. d. De quibus dicit Hiero. xiij. b. Habet mus altare de quo edere nō habent potestatē qui tabernaculo: id est corpori suo deseruit. Caro ergo nō est molliter procuranda: nec honorāda: sed sublīgenda et deprīmēda sive calcanda: sūm qđ dicit Naum. iii. c. Intra in lutum et calca: sublīgens tene laterē. d **Qui habitat in sepulchris: id est in fetore luxurie.** Tel sepulchru patēs est guttur eorum tē. Illi ergo habitant in sepulchris: qui in detractionibus audiēdis vel dicēdis sunt assidui: Et isti sunt demoniaci: sic dicit Matth. vii. d. et Marci. v. a. Occurrerunt ei duo habētes demonia exētes de monumētis seu nimis. e **Et in delubris idolorū dormiunt: id ē in vanis superstitionibus et fictiōnibus obseruationib⁹ studiosi persistūt.** Delubra enim idolorum sunt vanē superstitionēs hypocitarū: vel hereticorū: vel iudeoz: De quib⁹ Lol. ij. d. Quid adhuc tanq̄ viventes mundo decernit: dicentes: ne tetigeritis neq̄ guaueritis. Tel delubra idolorū sunt tabernac: vel domus richoldarū: in quibus colunt multa demona: quia ibi complextē omnia pecatorū genera. De his delubris dicitur s. xij. d. Et responsus debuit sibi vīlē in cibis eius et sirenē in delubris voluntatum. Eccl. vij. b. Conuertentur delubra vestra: et delebuntur opera vestra. f **Qui comedunt carnē suillā: et ius pphanū in vasis eorum: id est qui immundis operationibus et immundis affectionibus sive cogitationibus delectantur.** Per carnem enim suillam immundicio operū: per ius pphanū: immundicia cogitationū intelligit. Sunt autē aliqui qui nō comedunt carnē suillam: i. nō faciēt immunditas: nec exercent cōcupiscentias carnis: tamē in vasis eorum. i. in cordibus est ius pphanū illicite cogitationis. Eccl. xx. c. Est qui vera p̄ inopia peccare: et in requie sua stimulabif. Alij autē sunt qui vīlē faciunt: quia peruersas cogitationēs vīcīz ad carnales operationes pducunt. Tū Hiero. ij. b. Ecce locuta es et fecisti mala et portuisti: et pro verbis penitentie verbū superbie blasphemasti: et implesti malam cogitationē tuam: et ostēdisti contra virum fortitudinē tuā. Contra sancti malā cogitationē et pueram operationē in se extinguit. Qđ significat Judicij. vi. d. vīl dicit q̄ Bedeon ingressus corxit hēdū et de farinē modo panes tres: carnesq̄ ponēs in canistro: et ius carnīū ponens in olla: tulit oīa sub queru et obtulit angelo. Cui dixit angelus dñs: Colle carnes et panes acymos et pone supra petrā: et ius desup fūde. Unq̄ fecisset ita: extēdit angelus dñi sumitatem virge quā tenebat ī manu: et tegit carnes et acymos panes: ascenditq̄ ignis de petra: et carnes acymosq̄ panes cīmpist. Bedeon coquit hēdū: quādo peccator: penitētes cuius ardenti voluntate satiū actionis suū *

plangit peccator

¶ Unde subdit: a **¶** Qui dicunt: alij scz non manducanti et
idola nō adorāti: b **¶** Recede a me: nō appropinques
mibi: qr imūdus es. Omnes em̄ sibi dissimiles immūdos
iudicat. **¶** Qui dicūt: pauperi fratris t̄ primo suo egē-
ti: b **¶** Recede a me t̄c. In q̄ notaſ ſugbia coꝝ q̄ paupe-
res fratres imūdos iu-
dicabat et idignos ſua
ſocietate. **¶** Qui dicūt: recede a me: nō
dicit deo: recede a
me: nō appropin-
ques mibi: qr im-
mūdus es. Deo dicere vt recedat a ſe ē p pctū eſi expellere:
et iugū legis ei⁹ abijere a ſe: vt ſic more gētīliū libere viuat.
Dicunt autē eum immundum eſſe dum blaſphemant. Job
xxi. b. Qui dixerunt deo: recede a nobis: ſcientiā viarum tua-
rum nolumus. Heinde pgnā iſtoꝝ determinat dices: c **¶** Iſtu
qui predicta mala agunt et in alios ſuperblūt: d **¶** Fumus
erunt in furore meo: id est cito ſicut fumus deficiēt et in-
nihilum redigent. Uel ideo dicit q̄ ipſi erunt fumus: quia ſi-
cuit fumus nocet oculis: ſic iſti qui talia agebāt oculos domi-
ni offendebant: et oculos etiam intuentū lēdebat eos ad con-
ſimilia pnuocātes. Et ipſi erūt: e **¶** Ignis ardēs tota die:
v̄l ſim q̄ Glo. ſupplet: ignis ardēs tota die: erit i eis. i. cō-
tinue et ſemper ardebut: donec fuerint conſumpti: vel in igne
eterno cruciablūt. Et q̄ posſet aliq̄s dicere: tu iniuste das
nos ſpiciam anq̄ cognoscas cauſā: iō ſubdit i pſona dñi dices:

Ecce scriptū est
os aliter * plangit peccatū: Modius autē farīnḡ moderata contritio est.
De modio autē farīnḡ fiunt panes acymī: qñ de moderata
contritione fiūt nobis lachrym̄ panes die ac nocte. Sed acy-
mi debent esse: id ē sine fermēto hypocrisis et inanis laudis.
A quo fermēto non fuit imunis saul: qui coram populo vo-
luit honorari. i. Reg. xv. f. Carnes autē ponit in canistro: et
iūs carniū in olla: qui peccata sua que vel operando cōmisit
vel concupiscendo: lugiter habet in memoria ad puniendum
et dolendum. Sed postea ponenda sunt omnia sub queru: et
angelo offerenda: qđ facit q̄ in consideratione suorū peccato-
rum ad diuinę protectionis pietatem refugit: et ipse deo of-
fert sacrificium spiritū contribulati. Per querum enim que
arbor vmbrosa est: diuinę protectionis vmbra potest designa-
ri. Que arbor etiā fert cibos porcorum: quia deus etiā pec-
catores pascit. Matth. v. g. Qui solem suum oriri facit tē.
Carnes autē eius offert: qui et carnales acius et malos plan-
git affect⁹. Sed nota q̄ sequitur in auctoritate: quia dixit ei
angelus: Colle carnes et panes acymos et pone supra petrā
et iūs desuper funde. Carnes enim cum panibus acymis ad
fussum angeli supra petram ponit: qui per dei gratiam com-
punctus et diuina inspiratiōe edocitus: peccata peruersę ope-
rationis cum lachrymis recolit: et super humeros patiētię di-
uine portanda: vel super humeros christi in cruce portanda
imponit: ut pro ipsis sit satisfactio ipsa quā christi iam pru-
lit passio. Petra em̄ ē christ⁹: sic dicit. i. Corinth. x. a. Secū-
dū hunc modum dicit. i. Pet. ii. d. Qui peccata nostra per-
tulit in corpore suo super lignum. Ius autē carniū desuper
fundit: qui in conuersatione christi vel passionis considera-
tionē carnales cogitationes exinanivit. Postea autē dicit in
auctoritate: Qđ cum fecisset ita extēdit angel⁹ domini sum-
mitatem virgē quam tenebat in manu: et tetigit carnes et acy-
mos panes: ascenditq̄ ignis de petra: et carnes acymosq̄ pa-
nes cōsumpsit. Sicut dicitur ē: petra ē christ⁹: sic virga ē vir-
go beata: que in manu angeli est vel dei. Cū em̄ omnes sancti
in manu dei sint: ut dicitur Heut. xxiiij. a. excellentius dici-
tur esse beata virgo in manu eius: utpote in quā superinten-
dit: sicut qđ tenetur in manu a memoria non recedit. Ad ta-
cum autē virgē: ignis exit de petra: cum ad interuentione in
gloriōs virginis spiritu sancti gratia exit a christo. Spirit⁹
enim in igne apparuit: Act. ii. a. qui carnes acymosq̄ pa-
nes consumpsit: quia idē spiritus qui in p̄senti peccata ad ni-
bilium redigit: panes quoq̄ lachrymas consumet: cū ab om-
nium sanctor̄ oculis lachrymas absterget in futuro: sicut dī

citur. S. xxy. c. et Apoc. xxj. a. Sequitur: a **Qui dicunt**
deo: et si non verbis tamen factis: b **Recede a me: no**
appropinques mihi: quia immundus es. Simile
Job. xxj. b. Qui dixerunt deo: recede a nobis: scientia viarum
tuarum nolumus. Ibi dicit Grego. Deo dicere: recede a no
bis/nihil aliud est: et

¶ d^o es. Isti fūm^o erūt i furore
e meo: ignis árdens tota die.

temnūt. Paupertatē enim dicunt sordidam: castitatem amaram: humilitatem vilem et abiēctam et confusione plenam. Tū Ps. Qui videbat me foras fugerunt a me. q.d. ipsi me fugiūt quasi immundum. c. **I**stī/predicti: sumus erunt in furore meo: ignis ardēns tota die. q.d. tales quia in p̄senti fumo superbie vel infidelitatis et ignorantie inuoluti sunt et exēcati quantū ad intellectum: et igne concupiscentię accensiōtum ad affectum: ideo in futuro conuertent in ignē inferni et fumum: vt ibi sint tota die: id est toto tempore: id ē semper: quia temptis eorum erit in secula. De quo igne dicit **D**eut. xxxii. c. Ignis succensus ē in furore meo et ardebit usq; ad inferni nouissima. **M**alach. iiiij. a. Ecce dies veniet succēsa quasi caminus. **H**iere. xvij. a. Ignem succendisti in furore meo usq; in eternū ardebit. De hoc fumo etiam habetur **A**poc. xix. a. Fumus tormentorum eius ascendet in secula seculorum. Notandum autem q; mali comparantur fumo: ppter multas rationes. Sunt enim mali inanes/sicut sumus res inanis ē. **S**ap. xij. a. Vani sunt omnes homines in quibus nō subest scientia dei. Item cito deficit fumus: ita mali subito et in p̄ncipio ad inferna rapiuntur: sicut dicitur **T**ob xxij. b. Ps. Sicut deficit fumus deficitāt. **O**see. viij. a. Erūt Ps. 67. quasi nubes matutina: et sicut ros mane ptransiens: sicut puluis turbine raptus ex area: et sicut fumus de fumario. Item fumus ascendendo in altum decrescit et evanescit: ita mali ascendendo in dignitates et plationes vaniores fiunt: quia qui paleam sequitur/palea efficitur: vt dicit **A**ugustin⁹. Et similiter qui vanitatē sequit̄/vanitas efficitur. **H**iere. ii. a. Ambulauerit post vanitatē et vani faci sūr. Similiter qui fumū sequitur/fumus efficitur. Ps. Deficiētes quemadmodū fumus deficit: q; sicut deficit fumus pspēritatis et honoris: ita deficit q; hęc sequit̄ **H**eda. Omnis honor mūdan⁹ fum⁹ ē/ spuma et somn⁹. Fum⁹ q; exēcat: spuma q; inflat: somn⁹ q; insensibilitatē dat. Itē mali dicitūt fum⁹: q; de igne vicioz exēunt et generant. Tū dicit **E**zech. xvij. a. Pater tu⁹ amor⁹ tu⁹. I. amor⁹ nūmi siue mundi: et mater tua cethēa. I. carnalis concupiscentia. Itē oculos ledunt: id est sanctos p̄clatos suos vel omnes intuentes suo malo exemplo corrumptunt. Ps. ouerb. x. d. Sicut acetum dentibus et fumus oculis: sic p̄sger his qui miserit eum in via: quia piger seruus p̄glatum suum ad amaritudinem pronocat et ad fletum: sicut acetum amaritudinem insert⁹ et fumus lachrymationē. Prelati enim sunt dentes ecclesie et oculi. Dentes ad corripēdū: oculi ad prouidendum. **L**am. iiiij. a. Dentes tui sicut greges tonsurum: que ascenderunt de lauacro. Item in eodē. Oi pulchra es amica mea/ q; pulchra: occuli tui columbarum. Item fumus a vento mouetur et rotatur: sic mali ducuntur et rotantur vento prosperitatis et humani fauoris. **S**ap. v. c. Spes impij quasi lanugo q; a vento tollitur: et tanq; spuma gracilis que a procella dispergitur: et tanq; fumus qui a vento disfusus est: et tanq; memoria hospit⁹ vnius diei p̄gtereuntis. Item fumus ostendit ventum a qua parte veniat: quia illuc fumus tendit quo ventus impellit: sic mali eo ipso q; ad malum currūt: ostendit a quo vēto impulsū sunt: a vēto. s. aquilonis. **E**zech. i. a. Facta ē super me manus domini: et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. Ventus aquilonis est suggestio demonis/ vel lingua adulatoris. Item mali discunt fumus: q; tenebrosi sunt per infidelitatem et malam conscientię: et denigrant p̄spīqua per malam suā vitā: et petūt angulos sicut fumus per fraudem et fallaciā vel hypocrisim.

Libri

a Ecce scriptum est coram me malū. s. eorum: q. d. ita si
xa est in memoria mea eoz opatio pueris ac si scriptam eam
corā me viderē. Et ideo **c** Non tacebo. Glo. Qui supe-
rius dixi. xlij. c. Lacui semper filii patiens fuit: modo di-
co: Non tacebo. Non parcam amplius neq; sustinebo ini-
quitates eoz. **d** Sed

reddā et retribuā
in sinū eoz. i. malo-
rū indeoz. **e** Enī
iniquitates vestras.

f Metaplasin⁹ est. In
sinū eoz dicit. i. in
interiora mētis ut sen-
tiant interiora angu-
stias animi: non solū

exteriorē. Uel. In sinū eoz. i. In secretiores corporis eoū
partes: sicut exponit Andreas. **f** Et iniqtates patrū
viroz simul reddā supple. **g** Dicit dñs: vt non solū. s.
p. p̄tis vias punitamini: sed etiā p. patrū iniqtatib⁹: quos vt
quas imitati estis. i. pro iniqtatib⁹ in q̄bus imitati estis p̄s
vestros. Alter enī nō portat filius iniqtatē p̄s: vt dīc Glo.

Et sic dīc Ezechiel. xviii. d. Viss fuerit eā imitā: nisi forte
tpaliter pro iniqtate p̄s punitak filius: licer erit non pecca-
uerit: vt sic pater in filio punitak: sed p̄gna illa nō est in filio
punitio nisi p̄s: sed ē filio ad meritū si nō p̄iem fuerit imita-
tus. De his aut̄ qui p̄s imitati sunt in scelere loquit hic: sic
etiam Mat. xxiiij. d. Ut veniat sup vos ois sanguis iust⁹ ec. Lēvits. xxvi. f. Et p̄ter p̄crā patrū suoū t̄ sua affligen⁹ do-
nec p̄siteant iniqtates suas. De p̄tis aut̄ patrū eoz subdit:

h Quā. s. p̄s vestri. **i** Sacrificauerūt filios suos et
filias demonib⁹: vt in P̄s. Ul̄ hostias alias idolis: **k** Su-

per montes: vt quando in bebel et in dan vitulos aureos
adorauerunt: sicut habetur. iij. Reg. xij. g. **l** Et super
colles exprobrauerūt mihi: quia idolis īmolādo super
colles t̄ montes ad littera me despiciebat: t̄ cultum meū con-
temnebat qui talia facere ph̄sberā. Hiere. ii. d. In oī colle
sublimi: t̄ sub om̄i ligno frondoso tu p̄sternebaris mereritx.
Ezech. xx. e. Uiderūt omnē colle excelsū: t̄ omne lignū ne-
mōsum: t̄ īmolauerūt ibi. Et postea dicit: Et dixi ad eos:
Quid est excelsū ad qđ vos ingredimini? Et vocatū est no-
men eius excelsū usq; ad hāc diem. **m** Et ideo quia talia
fecerunt ipsi et patres eoū: remetiar opus eorum pri-
mū in sinū eoz pro culpa. s. penam mēsurādo: fm qđ dici-
tur. S. xxvij. b. In mensura p̄tra mensurā cum abiecta fuerit
iudicabit eam. Et nota qđ hēc dīctio primū: p̄t esse nomē
vel aduerbiū. Si est nomē tunc est sensus. i. opus eoz primū
.i. p̄teriti siue p̄missus et in iuuentute factū: punita. q. d. nō tm̄
pro instantib⁹ sed etiam pro p̄teritis t̄ suis t̄ patrū suo p̄ pec-
catis punita eos. Uel vt sit aduerbiū. Remetiar opus eo-
rū primū. i. primo t̄ p̄ncipali punita eos pro p̄tis p̄p̄tis qđ
adiuenerūt studio t̄ malicia sua: t̄ multo fortius qđ pro pec-
catis in q̄bus p̄s suos imitati fūrū: qđ illa aliquē habet colo-
rē excusationis respectu illoꝝ que ipsi studio suo adiuene-
runt. Uel. Primitū. i. p̄mo ante qđ liberē eos p̄mittā eos diu t̄
graui affligi. Qđ aut̄ dīct. in sinū eoz: expone sicut p̄t
in eodem capitulo expositū est. **o** Hēc dīct dñs: quo
z̄. Secūda pars in qđ p̄mittit bonis de captiuitate libera-
tio. q. d. prop̄ter malos non perdam bonos. Sed. **p** Quō
si īueniat post tempestatē: qđ Granū in botro / illētū
sc̄t et pleruatū: vt licer horruſ tempeſtate attrit⁹ sit: tñ gra-
nū alioꝝ in botro īueniat illētū remanisse. **r** Et dīct ro-
lenti illud tāgere t̄ accipere ab illis qđ videt. **s** Ne dissī

t pes illud. i. ne accipias
Moraliter * **a** Ecce scriptum est z̄. q. d. non puteris o mali qđ me la-
teat iniqtas vestra vel qđ eam tradam obliuioni: quia ecce
scriptum est coram me malum vestrū. s. scriptum est per
obſtinationē in corde vestro vbi ego intueor. i. Reg. xvij. b.
Deus intuetur cor. P̄s. Scrutans corda t̄ renes deus: id ē
cogitationes t̄ delectationes examinans. Malach. iii. d. Et
scriptus est liber movimētū coram eo. Hiere. xvij. a. Peccata/

Esaie

tum ſuda scriptū est ſtilo ferreo in vngue adamantino exara-
tum ſuper latitudinem cordis eorum. Daniel. viij. c. Iudi-
cium ſedit t̄ libri aperti ſunt. Dicit ergo: **a** Ecce: quā in
evidenti: **b** Scriptum est coram me. q. d. omnia video
et ſcio: et ideo **c** Non tacebo: qui ſilui prius patiens fuit:

nūc quā parturiens
loquar. sup. xij. c. Et
dīcam: Ite maledicti
in ignē eternā: Mar.
xxv. d. Et hoc eſt qđ
ſubdit: **d** S̄z red-
dam t̄ retribuam
in ſinū eorum ini-
quitates vestras:

id ē in interiora mētis

vt p̄p̄ia torqueant cōſcientiā: fm qđ dīc. i. vle. g. Termis eo-
rū non morietur. **f** Et iniqtates patrum vestrorū
ſimul dīct dñs: id eſt p̄relatoꝝ vestroꝝ: illorū quos uni-
tati eſtis. q. d. ego punitam vos ſicut illi puniti erant qđ uni-
tati eſtis: non qđ tantū puniti filii quantū patres: id eſt sub-
dit quantum p̄relati: ſed pro eisdem punitent in quib⁹ uni-
tati ſunt p̄relatos ſuos malos. De quibus ſubdit: **g** Qui
ſacrificauerūt ſuper montes t̄ ſuper colles expro-
brauerunt mihi. Hoc idem dicitur Oſee. iij. c. Sug ca-
pita montū ſacrificabant: t̄ ſuper colles accendebat thymia-
ma. Super montes īmolāt baal: qui in p̄relationib⁹ maiorib⁹
bus constituti ſeruiunt non dño ſed ſuo ventri. Tales ſunt cul-
tores baal: qui interpretari deuorator. Phil. iij. d. Aquorū
deus venter eſt. Illi etiam ſuper colles exprobāt dño: qui i
minorib⁹ dignitatib⁹ ecclēſie poſiti: talis viuit vt vita eoz
cōuerſatio ſit opprobriū christi: fm qđ dīc Ro. iiij. d. Propt̄
vos nomē dei blasphemāt in gentib⁹. Et ſumis h̄ de Ezech.
vij. et de ſupra. iij. b. De hac autem materia require. S. iij. b.
In partibus torrentis pars tua: hec eſt ſors tua: t̄ ipſis eſt
ſudisti libamen: obtulisti ſacrificiū: nunquid ſuper hiſ nō indi-
gnabor: quia ſuper montem excelsū t̄ ſublimē poſuisti cubi-
le tuū: t̄ illuc ascendisti vt īmolares hostias. Hiere. ii. d.
In omni colle ſublimi: t̄ sub omni ligno frondoso tu p̄ſte-
nebaris mereritx. Ezech. xx. e. Uiderunt omnē collem excelsū
et omne lignū nemōsum: t̄ īmolauerūt ibi z̄. **m** Et re-
metiar opus eorum primū in ſinū eorum: id eſt p̄o
culpa p̄gnam mensurabo. Matth. viij. a. In qua mēſura mē-
ſi fuerit: remetietur vobis. S. xxvij. b. In mēſura p̄tra mē-
ſuram cum abiecta fuerit iudicabit eā. Apoc. xvij. b. Quan-
tum glorificauit ſe t̄ in delitib⁹ ſuit: tātu date ei tormentum
et luctum. Deut. xxv. a. Pro mēſura peccati eſt t̄ plagarū
modus. Et nota qđ dīct. opus eoz primū: quia dñs nō
ſolum punit peccata ſenectutis ſed etiam iuuentutis: Ideo
dīct P̄s. Delicta iuuentutis meę t̄ ignorārias meas z̄. Uel. p̄s. 14
Opus eoz primū: id eſt originałe peccati. Ezech. xxv.
d. Gentibus reddet vindictam donec tollat plenitudine ſup-
borum t̄ ſceptra iniqtorū contribulet: donec reddat homini
bus fm actus ſuos et fm opa adē: id ē p. actuali t̄ originali.
n In ſinū eorum: id eſt in anima vel in mente. q. d. non
ſolum in corpore punitetur ſed etiā in aia. Sequit: **o** Hēc dīct
dīct dñs: quomodo z̄. Nunc ad expositionē primam Lēna pan-
de iudeis redēamus. Sequitur enī: **p** Hēc dīct dñs: quo-
modo ſi īueniat granū z̄. Ita que hic dicunt ſi
cut prius expoſita ſunt: expounit etiā a quibusdam sanctis
de iudeis pro tempore illo quando quidam iudei de babylō-
ne redierunt: et reliquiae ſalutē ſac̄tē ſunt: alij autē deſtruci ſt.
Alij autem ad tempus apostolorum hoc referunt. Alij ergo:
Hēc dīct dñs: quomodo ſi īueniat granū in
botro: t̄ dicatur ne diſſipes illud: quoniā benedi-
ctio eſt: ſic faciam p̄pter ſeruos meos vt non diſ-
dam totū. Nam qđi granū in botro eſt īueniēti: qđi pars qđ
doctrinā euāgelicā ſuſcepit repta eſt in ipso iudeoꝝ. Sic enī
granū ad botrū: ita pauci credentes ex iudeis fuerūt ad com-
pationē reliquiae mētitudinis illoꝝ qđ credere noles diſp̄it. Et
dīct ſumma p̄te electa t̄ iuēta/dīctū ē a christo: **r** Ne diſſi/
** pes illud/qđi bñdictio

Ges illud. i. ne accipias vel ne tangas illud: sed dimittit crescere et maturari. **a** **Quoniam** benedictio est. i. quia placuit domino ut per afflictione et multiplicatione de tanta copia que prius erat referuaret illud. **b** **Sic** facia propter seruos meos. i. propter abraham/isaac et iacob: ad quos facta est promissio. **Dicere.** **vii. d.** **Dabo** veritatem iacob/ misceliam abraham. **Tel.** **propterea** eos qui int plurimos peccatores seruuntur mibi. **c** **At non disperdam totum** genus. i. **semen:** et de iuda possidente Israeliticum. q. d. sicut si ex borro granum remaneat et reserueretur post tempestatem/ vel bostium vastatione: qui rotas vineas solent vastare et dissipare multitudine populi israel. p. p. p. p. sua vastabili: sed tu ex eo reliquie bonorum dimittentur in afflictione et multiplicatione: fin illud. **Ezech. xxxiiij. f.** Ponam illos in circuitu collis mei benedictione. **Simile. s. xvij. d.** Et relinque in eo quod racem modice et parvum nequaquam multi. **Diere. v. c.** Ascendite iudeos eius et dissipate: pluviatione autem nolite facere. **d** **Et educam** de iacob semem. i. de decem tribubus que erant in captivitate quosdam filios educam in terram suam: qui eam seminenter et populosa reddat. **e** **Et de iuda** educam supple posseidentem montes scotos meos. i. de duabus tribubus que erat in babylone: quosdam reducam qui rursum possidebunt terram meam iudea que montuosa est. **Ezech. xxvij. d.** Inducam eas in terram suam: et pascam eas in montibus israel. **Tel.** **d** **Educam** de iacob semem. i. de multitidine totius populi quosdam reducam et educam de captivitate ut sint semem. **e** **Et de iuda** possidente montes scotos meos. i. de tribu iudea educam principem quod toti terrae datur. **Diere. xxvij. d.** Si pactum meum inter diem et noctem et leges celo et terre non posui: quodam et semem iacob et dauid fui mihi priuilegium: et non assumam de semem eius principes seminis israel. q. d. sic pium est impossibile: ita et istud infallibile. **g** **Et hereditabunt ea electi mei.** i. iudea et terram meam sanctam: iacob et iudas quod ego ad hunc elegi immobilitate possidebunt. **b** **Et fui mihi.** i. colectes me: **i** **Habitabunt ibi** tanquam in hereditate propria. **k** **Et erunt campestria in caulis gregum.** i. amplitudo capi populi plebis gregibus omnium. **Tel.** **fin** alia translatio: definias quodam regio apta gregibus pascendis: Loco enim est quod habet campestria: habet alia translatio saronas: que est quodam regio inter loppem et lyddam: atque ramam secundam et plena latronibus infestam: vici interpata vallis effundens sanguinem. **l** **Et vallis** achor: id est vallis ubi occulus pes illud: quoniam benedictio est: quoniam dominum per discipulis orauit: ut per eos benedictio fieret. i. multiplicatio fideliū: et numerus credentiū numero et merito augere per eos. **Joh. xvij. b.** Ego per eos rogo non per misericordiam sed per his quod dedisti mibi: quia tu es. **Et postea dicitur:** **M**odo per eos rogo tamen: sed et per eos quod creditur sunt per verbum eorum in me: ut oculi vnum sint tecum. **Q**uo dicitur sic facia propter seruos meos: ut non disperda totum significat quod propter merita prophetarum et patriarcharum facta est salutatio reliquiarum israel: ne totum genus illud desperaretur. **A**d illos enim facta fuerat promissio. **T**unc et christus ad iudeos specialiter missus est. **Matth. xv. c.** **M**odo sum missus nisi ad oues quod pretereat dominum israel. **D**e hac autem reliquiarum salutatione dicitur. **s. xvi. e.** In veritate reliquie conuerten: reliquie in qua iacob ad deum foris. **S**i enim fuerit ipsius tuus israel quod arena maris reliquie conuertitur ex eo: **I**mo. ix. f. et. x. d. idem dicit. **Dicere.** **vii. a.** Reliquie fratrum eius conuertentur ad filios israel. **Heb. iiij. e.** **M**odissimum tempore reuertentur ad dominum deum tuum. **S**ed nota quod dominus dicit habere grana relicta et quasi post vindemiam relicta: dicitur autem tota habet vindemiam. **D**ominus granum habet: sed diabolus bottus. **s. xvij. d.** Relinque in eo quod racem parvum et modicus nequaquam multi. **Dicere.** **vii. a.** **V**e mibi quod facies super remanentes excutiant ex olea: et racemi cum fuerint finiti

vindemiam: hi leuabunt vocem suam atque laudabunt. **T**unc bottus poterit dici christus: ipse enim est bottus suspensus in ligno portatus ab exploratoribus: **M**ume. xij. c. **D**e quod bottus dicitur. i. d. **Bottus** cyprini dilectus meus in iudeis engaddi. **G**ranum autem in bottu est fidelis quilibet manus in christo: finis illud. i. **Joh. viij. c.** **Qui manet** in charitate in deo manet et deus in eo. Item **Joh. xv. a.** **M**anete in me et ego in vobis: si palmae non potest facere fructum a semetipsa nisi manserit in vite recte. Atque **Joh. xv. a.** **Ego** sum vitis vos palmites recte. **S**ed nota quod paterna iuuenient grana in bottu: quod multi vocati: patuci sumi electi. **U**nus ad significandum raritatem fidelium in christo permanentiū: dicit in singulari: **Quoniam** si inuenias granum in bottu: granum dicitur non grana. **S**equitur: **d** **Et educam** de iacob semem. **E**xpositio est procedens. i. de decem tribubus eligam fideles. **D**e quod semine dicitur. s. j. c. **M**isi dominus reliquisset nobis semen: quod sodoma fuisset. **e** **Et de iudea** possidente mōtes scotos meos. i. de tribu iudea eligam multitudinem credentium: vel choix aplois de ipsis iudeis assumam: qui diversas ecclesiastas regent et possidebunt. **T**unc alios credentes virtutibus eminentes. **T**unc et montes intelliguntur celestes mansiones: **D**e quibus dicitur **Joh. xxix. a.** Circumspicit montes passus et virientia quaeque prouirit. **Ezech. xxvij. d.** Inducam oves meas in terram suam: et pascam eas in montibus israel. **g** **Et hereditabunt ea electi mei:** et serui mei habitabunt ibi. **E**lecti sunt fideles: quos elegit de massa posteriori: vocavit ad fidem: serui autem eius sunt qui cum fide exhibent in humilitate bonam et strenua operationem. **T**unc electi sunt perfectiores in fide: serui autem sunt minores merito et vaccinatione. **H**abitate dicunt in ecclesia tanquam in domo: et hereditate cam tanquam possessio ne et hereditatem: quod potest intelligi tam de ecclesia militari quam de triumphante. **T**unc unum verbi potest referri ad ecclesiastam triumphantem: aliud ad militarem. **P**lus enim est hereditare quam habita re. In hereditate ergo nota est firma possessio et secura: quod erit in patria per spem: per inhabitacionem autem presentis mansio quod est per fidem: intelligit. **M**odo ergo habitam: sed tunc hereditabimur. **E**nde et ceterum. **xvij. b.** In iacob ihabita: et in israel hereditare. Per iacob intelligit presentis peregrinationis luctas: per israel autem visio dei sive cognitio apta. **k** **Et erunt campestria in caulis gregum:** et vallis achor in cubile armamento. i. multi saluabunt in seculo: et multi in claustris: sive multi boni erunt in plana vita et non ardua: et multi perfectiores erunt in arte penitentia. Per campestria enim hec latet infima: sed tamen plana queratio intelligit infirmorum. i. vita secularium: qui nolunt ascendere ad montem: per caulis autem gregum multitudine popularis fidelium significatur. Dicitur quod: **k** **Et erunt campestria in caulis gregum:** ut s. in campestribus sint caule gregum: et ibi vivunt et pascantur. i. in campestribus bona licet infime querat: saluabis ipsi pars congregata in unitate charitatis. **l** **Et vallis** achor. i. humiliatio arte pene turbatis carnem et affligentis.

Tunc aliter. **k** **Et erunt campestria in caulis gregum recte.** **A**litter campus enim aliquis in bono accipit per libertatem suam agendi vel per consilium: sed tamen sua communia facit. **T**unc campi. i. b. **A**diuro vos filios hierusalensis per capras cervulasque camporum recte. **Quoniam** autem accipit in malo: ut hic: et. liij. Reg. viij. b. vbi dicitur sedecim dies comprehensus est in capo vel plantis hierichio. i. in latitudine vite secularis et libertate peccandi. **T**unc benefici. xi. a. Illi qui mouent pedes ab oriente iuuenient caput in terra senaar. Per campestria ergo habentur illi qui vivent in latitudine vite secularis ambulantes in via latam qui ducit ad mortem: sicut dicitur **Mat. viij. b.** In caulis autem colliguntur greges. **D**icitur ergo: **k** **Et erunt campestria in caulis gregum.** i. illi qui per via latam peccandi erant et per suum malum exemplo et impetrabat oues dominum: modo eas colligunt ad se in unitate et vinculo charitatis: ut mō sint caule gregum intra se continent: qui per erat campestria. i. alios dissipantes. **l** **Et vallis** achor: qui iterantur turbatio: erit in cubile armamento.

Zibzi

G vallis ubi occisus vel sepultus fuit achor: filius charmit: ad Ira: sicut habet Josue. vii. d. Erit **a** In cubile armentorum: qz in illa valle ad Iram multi greges erunt: et ibi accumbent. Et bec fieri. b **P**opulo meo. l. ad uitilitatem et prosperitatem populi mei. **T**ertia pars c **Q**ui regnauerit me in captiuitate positi. d **E**t vos a

Eccliesia pars c*Qui regnauerit me dereliqueris tuus. Ibi destructionem malorum omnium predicat dominus: Et vos o filii dei mali et impotentes. q.d. Ita fiet dominus sicut dictum est quod de captiuitate revertentur: in terra sua prosperabuntur. Sed vos qui dereliqueritis dominum per peccata*

Itis dñm / pcta pec/
catis addendo: et idolis adhērendo. g **Q**ui obliti estis
montē sc̄m̄ meū.i.templū qđ erat in monte: a q̄ auertissi
affectū nō venientes illuc orare vel imolare: sed i diuersis lo-
cis diuersa idola colētes. **T**ū subdit: h **Q**ui ponit for-
tunę mēsam: et l̄batl̄ sup eā. Fortuna/dea est felicitatis
vel diuitiarū. Et sicut Hiero⁹. et Iohai. dicūt: est in cūctis v̄/
bib⁹/maxime in ēgypto et in alexandrīa idolatrię vetus p̄suetu-
do: vt ultimō die anni et mēsis ponat mensam fortunę refer-
tam varij generis epulis et poculū mulso mixtum. Iohai. Vel
qz felicē annū p̄ebuerit: vel qz futurū felicē p̄bistrū putant.
Hoc aut faciebat et israelite omniū simulacraꝝ portēta ve-
nerātes: et neq̄z altari victimas s̄ bulusce modi libamina mē
se fortunę faciebat. **H**e talib⁹ g dīc: k **N**umerabo vos.
Vos inquā qui tales estis: sicut dictū est: numerabo vos ne
q̄s euadat. Numerabo dico: nō i vīrga vel i baculo: sicut nu-
merant oues ad introducendū in ouile: sed l **I**n gladio: ad interficiendū. Gladiū aut vocat quālibet afflictionē: qz sic
dicit Iohai. quicqd punit et peccat: torquet et cruciat: in scripturis gladiū appellat. m **E**t oēs i cēde/romanoꝝ v̄/
chaldoꝝ. n **C**orruel. i. pressura aliq̄ omēs affligemint.
Nō enī oēs ferro trucidati sūt vel occisi: sed pēnis et cruciati-
bus traditi et captiuitatē et seruituti. **H**e q̄rū adhuc temptu
et inobedientia sublūgit: o **P**ro eo q̄ vocauī vos per
ap̄phas bona p̄mittēdo dices: Lōuertimini ad me et salvi eri-
tis. s. xlv. d. p **E**t nō rāndisti mihi obediēdo et me sequē-
do. Prover. i.c. Tocaui et renuistis. Hiero. xxxv. d. Toca-
ui illos et nō rānderūt mihi. q **L**ocut⁹ sum: mala cōminā-
do. r **E**t nō audistis: meas cōminatiōes timēdo et vos
emēdādo. q.d. cōminatio vexationis et afflictio non dedit in-
tellectum vestro audiūti: sed surda aure ſ̄ba mea p̄teriūstis.
s **E**t insug faciebat malū in oculis meis. i. me vidē-
te: cui oia patēt. Prover. xv. a. Oēs viꝝ hominū patēt ocu-
lis ei⁹. Vel **I**n oculis meis. i. in tēplo idola colentes: in q̄
specialit quodāmodo oculos meos habeo. t **E**t q̄ nolui
elegistī. i. q̄ phibui fecisti: et deos alienos q̄s vob̄ iterdixerā
coluisti. Quia ḡ sic elegistī. v **D**ropf hoc hēc dīc dñs
De⁹: q̄ nō mētis s̄ p̄t iplere qđ cōminat: et q̄ p̄mittit ad esse
ctū pducere. u **E**cce p̄ui mei comedēt t̄c. Quarta ps̄i
q̄ simul p̄fert p̄spitare bonoꝝ et maloꝝ calamitatē. x **E**cce
q̄st i euidentiē: v **S**erui mei q̄ me colūt: Comedēnt

Quarta pers ~~de quod inquit et post ipsam quod dominat: et quod permittit ad esse~~
~~et suum producere.~~ **x Ecce** **vui** **mei** **comedet** **zc.** **Quarta ps i**
~~quod simul perficit propitiati bonorum et malorum calamitatē.~~ **x Ecce**
~~quis in eundem est:~~ **y Serui** **mei** **quod** **me** **colunt:** **z Comedent**

Mystice carnae et affligentur. Vallis enim achor interpretatur vallis turbatiois. Hec in qua vallis erit a **Gn** cubile armatorum. I. magni et fortes sciri in humilitate patiuntur faciebuntur: et cubile facient ibi armatorum gloriantes et descendentes in tribulatioibz suis: et de nimis offenditis grauiter turbabuntur et se affligent. In hac enim valle faciebat ille magnus bos quod dicebat: Ego nimirum apostolorum quod non sum dignus vocari apostolus. I. Cor. xv. b. Itē ille quod dicebat: Si dixerimus quod pectus non habemus regnū i. Joh. i. d.

Alior a **In cubile armētoꝝ**: id ē cū p̄missa suā. i. q̄ p̄erāt val
lis achor. i. vallis perturbationē q̄ vltioꝝ receptionationē et sc̄toꝝ
p̄secutionē: modo erūt cubile armētoꝝ. i. reques fideliū q̄ i eoꝝ
exēplo requeſcēt. **Enī paul⁹** q̄ p̄us fuit vallis achor/ ecclia pse
quēdo: postea fuit cubile armētoꝝ. i. reques t̄ refectio fideliū p̄.

Efaie

dicatiōe et exēplo eos reficiēdo et ad bonū puocādo. **S**ee. q.
c. **D**abo vallē achor ad apicēdā spē. Per exēplū enī pauli q d
psecutore fact⁹ ē apl⁹ erigit spes nra. Ad hāc aut̄ sntiaz bñ cō
uenit alia trāslatio: q̄ dīc: Et erit sarō i caulas gregū. **S**eton
enī iterptat⁹ hosti. Illi enī q p̄ ipugnabāt eccliam nostre

Pruet: p eo provocavi et non re-
spondistis: locutus sum et
non audistis: et faciebatis
malum in oculis meis: et que-
nolui elegist. Propter hoc
hec dicit dominus deus:
Ecce serui mei comedent:

subdit: b **P**ro p^olo meo q^o req*sierit* me. q. d. p*re*d*ic*a pol*li*
ce*t* d*omi*n*is*: t*u* fac*ie*t p^olo fideli q^o eu*si* fide i*u* o*pe* req*sierit*. C*ontra*
aut*em* f*iel* malis t*u* incredulis iude*is*: U*n*i subdit: d **E**t v*os* o*Qu*
p*fid*i iude*et*. e **Q**ui dereliqu*isti* d*omi*n*is* dic*ete*: N*on* habe*m*^o
reg*e* nisi celare: J*ob*. x*ix*. c. g **Q**ui ob*lit*i est*is* mon*te* sc*en*ti*m*eu*s*. i. ch*rist*u*s*: qui e*st* mon*s* mont*iu*^m p*re*p*ar*isti*s*. 5. q. a.
Erit in nouissimis diebus p*ar*atus mon*s* dom*in* d*omi*n*is* in ver*te*
rice mont*iu*^m. u*er* A*bon*te*s*. i. altitudinem p*uer*sati*o*ⁿ cele*sti*
vel sublimitat*em* part*ie* cele*sti*. h **Q**ui pon*it* fortun*em*
m*es*am. i. diu*nit*is ar*a* statuit*em*. i **E**t libat*isti* sup*ea*. i. qui
v*ia* sacrificia pon*it*, p*ro* p*ro* sol*a* p*re*sent*em* vite remuneracionem.
M*or*a q*o* fortuna d*omi*n*is* de*a* felicit*at* t*u* p*ro*sp*er*it*at* t*u* diu*nit*ia*p*: N*on*
ol*im* coleba*it* in egypto: s*ed* m*o* col*li*k in toto mundo: P*ecuni*
e*ni* ob*edi*tit*em* o*ia*: vt d*omi*n*is* Ec*c*es. r. d. Et **I**diere. vi. c. A*minor*
v*is*q*ue* ad maior*em* o*es* au*ari*c*ie* stud*et*: au*ari*c*ie*. s*ed* co*le*de*re*: Au*ar*
e*ni* d*omi*n*is* cor*de* suo fa*c* ar*a* fortun*em*: t*u* d*omi*n*is* suis fa*c* ei hostias:
et de sude*re* suo t*u* sanguine libam*ia*. N*on* e*st* q*o* c*an* quare trad*is*
d*omi*n*is* ob*liu*si*o*ⁿ vel hit*at*io h*ist*erlin*em* cele*sti*: q*o* o*es* fortun*em* co*le*de*re*
int*enti* st*et*. U*n*i p*ar*is d*omi*n*is* i*ps*o*s*. O*bl*iu*so*ⁿ dar*su* t*ac* mo*re* a*ve*.

corde. Ecōtra aut̄ dicit iust̄: Si oblit̄ fuero tui hierlm̄ obli-
uioni deſ dextera mea. **K**umerabo vos i gladio.
Vos inquā qui p̄dicta fecisti/numerabo i gladio: vt null̄ eua-
dat. m **E**t om̄ies i cēde corrueſl: Qd̄ qd̄ planū est de
ſudeſ qui p̄ romanos deſtructi ſūt. Gladiū aut̄ cēde vocat
quālibet pſſurā vel tribulationē. Nō enī oēſ occiſi ſūt: ſ̄ oēſ
affliſti. Uel gladiū vocat morte corporis. **E**t eſeſus: Kumer-
aboh vos i gladio. i. null̄ vim euader morte corporis.
m **E**t oēſ i cēde corrueſl. q.d.aſe torqbunſ i peniſ: et b
vob̄ p̄tiger. o Pro eo q̄ vocauſi vos p̄ phas. p **E**t
nō rñdiſſl̄/obediēdo voci mee. **L**ocut̄ ſū/p memenip
ſū: qui p̄us locut̄ fuerā p̄ ora p̄pharū. **E**t n̄ audifſl̄/ce-
dēdo: quia fides ex auditu: R.o. x.c. Uel o Clocaui/bona
pmitrēdo. p **E**t n̄ rñdiſſl̄/p amore. q **L**ocut̄ ſū/mala
cōminādo. **E**t n̄ audifſl̄/p timore: vt cōmītare daret itel
lectū auditu. s **E**t faciebat̄/malū/in ocul̄ mes. i. me
vidēte: cui nihil occulū: v̄l me etiā inſ vos corporiſ habitare.
t **E**t q̄ nolui elegiſſl̄. i. phariseor̄ p̄cepta z traditioes q̄
nolui tenuiſſi. v **D**ropf h̄ b̄ dic dñs dē: Ecce fui mel
z̄. Mota q̄ dñs vocat nos m̄li modis. Vocat nos v̄bo ſia
gello/biſſicio/z exēplo. Et nos debem⁹ rñdere ſb̄is p̄ obediēnā:
flagell̄ p̄ patiētiā:biſſicioſ p̄ grārūactionē:exēpliſ p̄ imitatio-
nē. **S**z nos nec obedim⁹ ſb̄is:z murmuram⁹ i flagell̄:igrati-
sum⁹ ad biſſicio: nec imitamur exēpla. Uñ Prouer. i.c. Vo-
caui z remuifſi: extēdi manū meā:z n̄ fuit q̄ aspiceret: despeti-
ſis oē ſillū meū:z icrepatioes meas neglexiſſi. Quattuor
dic̄: q̄ significat q̄ttuor modos qb̄ nos vocat deus. Vocauſi
quātu ad p̄dicationē:extēdi manū/quātu ad biſſicioꝝ colla-
tionē:despexiſſi oē ſillū/quātu ad exēpla p̄fectiōis:z icrepa-
tioes meas neglexiſſi. i. flagella. Quia ḡ sic p̄tēpſiſſi: v Pro/
p̄f hoc hec dic dñs dē: Ecce fui mei comedet pa-
ne v̄bi diuini: v̄l refectionē corporiſ mei: v̄l i futuro cognitionē
diuinitat̄: fm illō Luč. xxij. c. Et ego dispono vob̄ ſic dispoſuit
m p̄ me regnū vt edat̄ z bibat̄ ſug mēſā meā i regnū meo.
De ſerculis huſ mēſe dictū ſug. ix.ca. ad Deb. ibi regraſ.

Let vos esuriet: Ecce serui mei bibent et vos sitiatis: Ecce serui mei letabunt vos aut fūdemini: In quonatur et boni in terra sua omni copia bonorum replebunt: tam in virtutibus ciborumque potuum ad fratrem: et in omni leticia cordis permanebunt: et exultatione et laude: sed quod dicit Jobel. q. f. Comedetis vescetes et saturabitimi: et laudabitis. Et ecouero malum et gladiū euaserunt: de quo gladio predictum est: sursum et sitim et fusionem incident in die captiuitatis. Sed sic dicit Hiero: oia ista iudei quādā referunt ad fabulā mille annos: sicut etiam postea dicimus: qui ut dicunt mali efficiuntur de terra sua: et bons erunt ibi omni fructuē abundantia et leticia. Sed adhuc de talibus subdit: **E**cce serui mei laudabunt per exultatione cordis. Gaudiū enim cordis sequitur laus vocalis. **E**t vos ecouero clamabitis per dolorem cordis: et per exultatione spiritus v lulabit: ut clamor sequatur dolorem: et v lulatus per tritio. Per quā verba designat maior et minor pena. Contritio enim plus dicit quā dolor: et v lulatus plus quā clamor. Scōm quā modū etiā dicit Soph. j. c. Et erit clamor a porta piscium et v lulatus a secunda. **E**t dimittet nomē vestrum in iuramentū electis meis: quod fit per execrationē. Elec tieni mei volentes aliquid affirmare dicent: Si aliter fecero: vel si verū non est quod dico: pingat mihi sicut iudeis pessimis pingit: quā fame et peste mortui sunt: vel gladio et clade. **E**t interficiet te o popule nequam: **D**omīs deus. Interfectioni exponet et calamitati. **E**t seruos suos vocabit noīe alio: et alio noīe vocabunt boni quā pueri: quorum noīa putrecent. Uel noīe alio: quā pī: quā vocabunt populus peculiaris: et filii dei: quā pīs vocabant tpe captiuitatis: populus alienus et filii belial. **E**nī Osee. j. d. Et erit in loco ubi dicetur eis: non populus meus vos: dices eis: filii dei vivētis. **P**er quā nomine: quā bñdictus est super terram: ab hominib: **B**ñdicet in deo amē. I. vere. I. oīs hoīe appellat: cū bñdicet fuerit ab aliq in terra vluēte: bñdicet etiā a deo illam bñdictionē cōfirmare. q. d. et ipsi vocabunt filii dei et plus meus: et sub hoīe bñdicent: nō solū ab hoīb: sed etiā a deo. Uel quā Qui bñdictus est super terrā bñdictionē tpal. **B**ñdicet in deo amē. I. vere bñdicet bñdictionē spūali: quā nō solū ad fratrem in tpalib: multiplicabunt: sed bonus opib: secunda: et in cultu diuino studiosi erunt. Uel hā quā dīc amē: pōt p se ponit. I. sic erit vel sic fiat. **E**t q̄ iurat in terra iurat in deo amē: id est si aliquem oporteat pro aliquo casu iurare: non iurabit in idolo: sed in deo: nec falso iurabit: sed vere. Et hoc est quod dicit: **G**urabit in deo amē: id est veraciter. Unde Symmachus p̄ amen trāstulit fidelis. Sequit: **Q**uia obliuionis traditae sūt a **E**t vos esuriet: oīs p̄ fidī iudei: et q̄cūq mali. I. patie min famē audiēdi p̄bū dei: ut dī Amos. viij. d. Uel i futuro deficiet a ferculis paradisi: quā saturati esti delitiis huius mundi. Ecōtra Jobel. q. f. Comedetis vescetes et saturabitimi et laudabitis. **L**uc. xiiij. d. Hūis quā māducat panem in regno dei. Lant. v. a. Comedite amici: et bibite: et inebriamini charissimi. Unde subdit de potu. **E**cce serui mei bibent: potū sanguis mei: aquā viua doctrinę spūalis. Doctrina enim vel scripturā nō solū cibū ē/vbi. s. difficilis est: sed etiā potū /vbi est facilis. Uel vinū ētē locūdī: at. Idē aut erit cibū et potū ibi: De quā dīc P̄s. Inebriabunt ab vberitate domū tuę et torrē voluptas tuę potabiles eos. **E**t vos sūtē: I. p̄dicto: rū potuum defectū habebit. **L**uc. xvij. f. Diues epulo guttā aque sūtū: et non obtinuit. **E**cce serui mei letabuntur in eterna beatitudine. **E**nī Joh. xvi. e. Gaudiū vīm nemō tollit a yobis. Uel letabunt etiā in p̄senti p̄ acceptancem gratiae spūscti: sicut apli accepto spūsancto letati sūt: **A**ct. q.

Clos aūt oīdet q̄ christū crucifixis: **F**Confundete: vidētes gloriam meę resurrectiōis vbiq̄ innotescere: vel videntes altos i locū vīm successisse: et altos labores vīos comedere: sim illū Deus. xxvij. d. Dēs labores tuos comedet populus quā ignoras. Uel **C**fundemini i iudicio: quō pfundit fur cum comprehendit: vel i inferno sic pfundit fur cū multat et suspedit. **S**Ecce hui met laudabūt i ecclesijs in p̄sen ti: sim illud P̄s. Bii + p̄s. 85. qui habitant in domo tua et. Dicit g: Ecce hui met laudabūt per exultatione cordis ad laudē cōpellent: etiā forte ad laudē vocalē. **E**t vos clamabitis in inferno. **H**ip̄re dolore cordis: i. p̄scientię p̄tōp̄ re mordens. Uel ad expīmedū maximū dolore damnatorū subdit: **E**t per exultationē spūs v lulabilitis. Contritio enim spūs plus sonat quā dolor cordis: et v lulatus plus quā clamor. Simile Soph. j. c. Et erit clamor a porta pīciū: et v lulatus a secunda. Hec etiā ad fratrem iudei euensis cognoscim⁹ p̄ romanos: qui in obsidione tantā famē passi sunt: ut etiā mulieres filios suos comederent: sicut narrat Joseph⁹. Et p̄fusi sūt et capiti et distracti et occisi. De quibus adhuc subdit: **E**t dimittetis nomē vīm in iuramentū electi meis: ita s. ut alii quā affirmatē dicāt: Si aliter fecero: pingat mihi sicut pingit iudeis: romanō gladio occisis. Uel ita: Juro per deum in quē oīm crediderūt iudei. Uel qr̄ deus iuramentū eōp̄ erat: quā christiani modo iurant necessitate compulsi. i. qui oportet eos iurare. Uel aliter. **E**t dimittet nomē vīm in iuramentū electi meis. Nomē quāp̄ eōp̄ ē iude⁹ vel israelita. Et iudeus dīcōtēs vel glificās sive laudans: Israelita hoī vir vidēs deū. Carnales hoī iudei nomē suū reliquerūt in iuramentū electis dei: quā iam ipsum nomē amiserūt: et omes electi iurant in illud. i. firmiter definiti ore confirerūt ad salutē atq̄ laudare et glorificare christū: quā significat per hoc nomē iudeus: ut sic mereamur ad eius visionē pertingere: quā significat hoc nomē israelita. Additur autē cōminatio adhuc cū subdit: **E**t interficiet te dīs deus: vel morte corporali: vel gehennali: vel quācūq afflictione corporali. Interfecit enī populu illū dīs gladio romanō: et adhuc magis interficiet gladio suo. i. judiciali sententia: cum venerit in iudicium. Interfecit etiā eum dīs q̄ est verus deus et vita eterna: cū se illi abstulit. Joh. xiiij. a. Ego sum via/veritas et vita. **E**t **Quines p̄** seruos suos vocabit noīe alio: ut dicantur christiani a christo: non iudei a iuda: vel israelite a iacob: sed alio quādam nobiliori vocabulo: quā nouitatē et gratiam sonet: ut christiani vocent. Act. xij. d. Cognosciāt sūt pīmī antiochiae discipuli christiani. Mō enī alio nomē ē sīb̄ celo datū hoīb: i. q̄ oporteat nos saluos fieri: sīc dīc Act. iij. c. Uel i futuro: vocabit seruos suos noīe alio: quia q̄ hic dicunt miseri: sim illud Iaco. iiiij. c. Misericōdēt et lugete: tūc dīcēt beati. S. ixij. a. Vocabit tibi nōmen nouū q̄d os dīs noīauit. Baruch. v. b. Nominabit tibi a deo nomē nouū in sempiternū pax iusticie. Apoc. ij. e. Vincenti dabo calculū candidū: id est corp̄ solidum et glorificatū: et in calculo nōmen nouū q̄d nōmo scit nisi qui accipit. Nouū dicitur contra vetustatem culpe et p̄g. p̄. i. Joh. iii. a. Tidere qualēm charitatem dedit nobis deus pater: ut filii dei noīemur et simus. Matth. v. a. Hī pacifici: q̄m filii dei vocabūl. Joh. xiiij. b. Jam nō dicā vos seruos sed amicos meos. **P**er quā nomine. I. christiano: **Q**ui bñdictus ē sup terrā bñdictionē grē in baptismo: **B**ñdicet in deo amē bñdictionē glorię ē celo: vel i iudicio: qui dīc illud Dat. xxv. c. Tenebit bñdicti p̄is mei et. **S**Et q̄ iurat in terra: i. in hac vita dīcēt: Iurauit et statui cu stodire iudicia iusticie tuę. **T**urabit in deo amē. I. futura vita p̄e et fidelis deū laudabit et se p̄ laudauit cū affirmabat. **X** Quia obliuionis traditę

Libri

a Quia obliuioni tradite sunt. i. tradentur angustie p̄ores. q. d. hec oia sup̄ dicta erūt bonis alio noīe vocat: qz priores angustie obliuioni tradent: q̄s. s. in captiuitate sustinuerūt: vt memoria p̄teritor̄ eos nō cruciet. b Et qz absconditē sūt ab oculis n̄ris. Propheta illis se cōnumerat: qz t̄ ipse multas sustinuit afflictiones t̄ molestias: a qbus t̄ ipse tandem ī morte libera.

Quinta pars rat̄ ē. c Ecce enī ego creo celos.

Quinta pars in q̄ boz p̄spēritatē p̄sc̄tur. S̄ nota q̄ hoc qd̄ hic dicit de celoz in nouatiōe t̄ terre: t̄ de noua hierlm̄ referunt iudic̄ ad fabulā mille

ānos t̄ ad aureā hierlm̄: t̄ tūc oia q̄ hic dicit implēda. Sc̄dm veritatē aut̄ loq̄ sic dices ī mystica expositiōe de hierusalē celest̄: t̄ de elemētor̄ innovatiōe ī fine mūdi. Sed tñ ceptā fabulā p̄seq̄mur f̄m illos q̄ h̄ exponūt de tpe reuersionis de babylonica captiuitate. Dicit g: Ecce enī ego creo celos nouos. q. d. p̄dicta bona erūt vobis: t̄ non erūt ī memoria p̄ores angustie: qz ecce ego creo nouos celos. i. creabo nouos celos. i. innovabo eos: vt q̄ p̄r̄ vob deficiebat ad pluuias: modo q̄s innovatiōe vob copiose fundat aquas bñditionis. d Et terrā nouā creo. i. id est creabo. i. terram innovabo: t̄ recentē eam faciam semp ad p̄ferendū semina sua. Post renouationē celoz sequit̄ renouatio terre: quia q̄ pluuias celī sit apta fra ad fructificādū: f̄m qd̄ dicit Osee. ii. v. In die illa exaudiā celos t̄ illi exaudiet terra. e Et nō erūt ī memoria priora. i. q̄litates prior. s. celoz siccitas: et terre sterilitas. f Et nō ascēdet sup̄ cor. vīm. s. i. memoriā vīam nō ascēdēt tanq̄ pondus. s. g Sed gaudebitis ī his q̄ ego creo. i. diu p̄manebit gaudētes et exultātes ī bonis q̄ vobis de nouo facio. Hoc tñ q̄ dicit ī semipiternū sub pia cōditōe intelligit. s. si custodiatis māda/ta mea. Quē aut̄ sint illa q̄ creatur̄ ī subdit: i Quia ecce ego creo hierusalē exultationē. i. exultate. L̄ quis enī emphatice: vt maḡ exprimat qd̄ intendit. n Et pp̄lm ei gaudiū. i. gaudēte. S̄ sit hic ē Emphasis. o Et exultabo ī hierlm̄: t̄ gaudēbo ī pp̄lo meo. Anthropos pathos ē. Nulla enī affectio gaudiū cadit ī deū: sed tūc d̄r̄ gaudere: cū suis lēta tribuit t̄ gaudere eos ī se facit. p Et nō audiebat in ea. i. ī hierusalē. q Vox flet̄ vītra t̄ vox clamoris: qz vīb̄ īuge erit gaudiū t̄ exultatio/ptaria esse n̄ possunt. r Non erit ibi amplius infans dierū: t̄ se/nex qui non impletat dies suos. t̄c. vīero. Hebrew̄ h̄ec ante resurrectionē ī mille annoī regno futura super terram contendit: t̄ tam longa future vīte spacia reprimunt ut centū anni reputent infantie: p̄cō: z̄ aut̄ cētesimo etat̄ sue anno esse moriturū: ne videlicet parati opib̄ p̄fruat: s̄ ob p̄ctū maledictū esse se nouerit. Sed b̄ fabulosū est: p̄seq̄re tñ fabula. s̄. nō erit ibi ampli infans dierū. i. infans ī dieb̄. i. q̄ paucos habeat dies. Et dicit infans diez: qz sūt infantes annoī: q̄ paucos habēt ānos. Itē sunt infantes innocētē qui. s. innocētes sunt: licet sint multor̄ dierū t̄ annoī. Andreas sic exponit. r Nō erit ibi ampli infans dierū. i. nō erit ibi infans q̄ ante annū vel mēsem moriā: ī p̄mitiū. s. diebus suis. s̄. Et senex qui non impletat dies suos non erit scilicet ibi. i. q̄ nō impletat dies senectuti deditos.

Dystice. *

a Quia obliuioni tradite sunt angustie p̄ores: ne sit pars malor̄ p̄oris angustie memorari. L̄cū enī nulla erit memoria alicuī rei que affligat. s. līt̄. a. Moli timere quia non p̄funderis neq̄ erubescas: nō enī te pudebit: qz p̄fusōls adoleſcētē tuę obliuiscer̄: t̄ opprobriū vīdūtar̄ tuę nō recordab̄ris ampli: qz dñabilis tui q̄ fec̄ te. Job. lī. c. Parū t̄ magn̄

Esaie

ib̄ sūt: t̄ serū liber a dño suo. Ibi dīc Glo. Erit qdē ibi memoria culpe: non que mentē polluat vel affligat: sed que sine leſione artius beatitudini et leticię astringat: sicut sanati dolorū sine dolore recordamur: vnde amplius medico gratias agim̄. b Et qz absconditē sūt ab oculis nostris. q. d. nec cadent in memoria mēr̄: nec occurret sensib̄ corpis: nec enī angustiarū recordatio erit: q̄ sit ad angustiam: nec ipsarū visio: sed absconditē erit ab oculis n̄ris: vt nec oculi videat aliquid p̄tristibile: nec fleant p̄ aliq̄ dolore: Tunc enī absterget de oēs lacrymā ab oculis sc̄tor̄: sic

i his q̄ ēgo creo. Quia ecce m̄ ego creo hierlm̄ exultationē ēt pp̄lm ei gaudiū: t̄ exulta/bo ī hierl̄: t̄ gaudēbo ī pp̄lo p̄ meo: t̄ nō audiebat in ea vōx flet̄ vītra t̄ vox clamoris. Hō ēritib̄ apli infas dierū: t̄ se/nex q̄ nō impletat dies suos:

d Apoc. xxi. a. et. s. xxv. c. Prop̄ha aut̄ lō afflictis se cōnumerat dices: Ab oculis n̄ris: qz ipse p̄inceps fuit afflictio/num: vt esset etiā et p̄solationū: ipse enī multa grūlit a iudicis: t̄ tandem serra lignea sect̄ ē. Sequit̄: c Ecce enī ego creo celos nouos t̄ terrā nouā. q. d. ad glā brōp̄ inouationē faciā creaturarū. Creabit enī nouos celos. i. inouabit eos: et mutabūt f̄m formā nō f̄m materiā vel substatā: et filii trā et alia elemēta: Pr̄eterit enī figura huī mūdi nō suba: vt dicit apls. j. Cors. vī. c. Apoc. xxi. a. Et vidi celū nouū t̄ terram nouā: p̄mū celū t̄ p̄ma fra abiit. j. vī. g. Sic celī noui et tra noua q̄ ego facio stare corā me dicit dīs: sic stabit semen vestrū. q. P̄ek. lī. c. Nouos vō celos t̄ nouā terrā f̄m p̄missa eius expectam̄ ī qbus iusticia habitat. P̄s. Opa manuum p̄. 10. tuarū sunt celī: ipsi gibunt tu aut̄ p̄manes: t̄ oēs sic vestimenū tū veterācēt: et sicut optozū mutabūt eos t̄ mutabūt et. e Et nō erūt ī memoria p̄ora/temēta. Et nō ascēdet sup̄ cor. vīm. i. ī memorī vīam nō ascēdet tanq̄ on. vī. Priora. s. celū t̄ fra. i. q̄litates p̄op̄ nō erūt ī memoria: nec ascēdet sup̄ cor: qz tāta erit pulchritudo cor̄ q̄ tūc erit: vt nemo ī st̄or̄ q̄ nūc sūt recordari dignet: sed q̄s p̄ nihil quoq̄ reputab̄t h̄ec q̄ nūc sūt: et ī illis q̄ videbit delectabilis. Hā tūc oēs electi gaudebūt sine fine ī illis q̄ tūc crea/ta erit a dño: vī. subdit: g Sed gaudebul̄ corde. b Et exultabit̄ corde. i. Esc̄ ī semipiternū. i. sine fine. k In his q̄ ego creo. i. ī oib̄ reb̄ a me faci: t̄ renouat̄ ad glo/riā vīstrā. l Quia ecce ego creo hierusalē/celestē. m Exultationē. i. exultatē. n Et pp̄lm ei gaudiū: id ē gaudētē. L̄ quis aut̄ emphatice ad exp̄sionē magnitudinis gaudiū: qz tūc electi q̄s absorbebunt a gaudio bonor̄ do/mus dñi: f̄m qd̄ d̄r̄ Mat. xxv. b. Intra ī gaudiū dñi tui. Itē Job. xvi. e. Petite t̄ accipier̄ vi gaudiū vīam plenū sit. s. l. d et. xxv. d. L̄cīcia semipitēna sup̄ capita eoz: gaudiū t̄ lēticiā obtinebit̄. Ut q̄ abundātiā gaudiū t̄ q̄s eos q̄ erit ibi absorptos a nimitate gaudiū ostēdat: l̄ quis sic p̄pheta: vt non solū pp̄lm celest̄ hierlm̄ gaudere: s̄ gaudiū esse dicat. Hā t̄ ferū videm̄ ī ignē p̄uerti: cū ī ignē positiū valde succēdit: sic et p̄ls sc̄tor̄ cū ingressus fuerit in gaudiū dñi sui cōmutabilis to/tū in gaudiū. o Et exultabo ī hierlm̄: t̄ gaudēbo ī pp̄lo meo. Modus loquēdī ē: s̄c illud Prouer. vī. d. Delicię meḡ esse cū filijs hoīm. Uel christ̄ hō gaudebit ī po/pulo suo: qn̄ int̄ hoīes erit q̄s vī ex eis. i. hō sic alij in regno celoz: et b̄ erit electi magnū gaudiū: sicut dicit Berū. Dag nū p̄prosue gaudiū t̄ omis suauitatis dulcedine plensū: videre hoīem hoīs p̄ditorē. p Et nō audiebat in ea vox flet̄ vītra t̄ vox clamoris. Ibi enī erit gaudiū p̄tra fletū: et vox exultatiōis ī vocē clamoris. Apoc. xxi. a. Absterget de us oēs lacrymā ab oculis sc̄tor̄. r Nō erit ibi apli infans dierū: t̄ senex q̄ nō impletat dies. Qd̄ sic exponit Greḡ. i. moral. lī. xvij. ca. xxiij. sup̄ illū locū: Sed it ei de lo cū p̄nīcētē. Infans dierū ē q̄ tā diu vīxit: s̄ adhuc mēte p̄uīcētē. L̄cīci modi infantes īcrepat sapia dīcēs Prouer. l. c. Usq̄ quili diligitis infantiā. Senex qz q̄ nō impletat dies suos est: * qui multū quidem vīxit:

L 3 **Quoniam puer centū annorum morietur.** i. qui morietur centenarius reputabilius quasi puer in compatione aliorum qui diutius vivent. **c** **Et peccator centū annorum maledictus erit.** q.d. dñs intantū patiens erit super peccatores: qd. vix ad centū annos expectabit eos ad penitentiā: nec aliquis damnabilis pro peccato nisi ad min⁹ centū annorum fuerit. **Tel alit.**

Et peccator centū annorum maledictus erit. q.d. quādo peccator: opes parauerit vi eis pfatur in cōpetenti grata: quē tūc erit in centesimo anno vel circa hoc: tūc morietur: vt sic careat eis quē preparauerat. **Tel sic:** **Pecor centū annorum maledictus erit.** q.d. tanta erit īnocentia qd nullus reputabitur peccator ante centū annos. Sic exponunt hebrei. **a** **Qm̄ puer tūc.** q.d. **Diu viuent quantū ad etatem: et ideo puidetur sibi in edificiis et in agris et vineis.** Et hoc est. **e** **Et edificabūt domos et inhabitabūt: ad līaz.** **b** **Et plantabūt vineas: et comedēt fructū earū: quia nō habebunt hostes qui labores manū suarū manducēt.** Unde subdit: **k** **No edificabūt domos.** **l** **Et aliis habitabit: no plantabūt et aliis comedet: quia nec alienis edificabūt domos: nec plantabūt vineas: quāx vinū bibant hostes eorū.** Amos. v.1. d. **Plantabūt vineas et bibent vinū earum.** **m** **Scdm dies enī ligni tūc.** q.d. bene dico qd non plantabūt et aliis comedet: qd solet pingere pro breuiate hōis. **L** **tingit enī qd qui planat vineam vel arborem aliquam: non tantū viuit qd possit de fructu ei⁹ comedere: sed non sic erit modo apud vos: quia longos dies dabo vobis.** Et hoc est: **Scdm dies enī ligni erūt dies populi mei:** id est optime cōplexionati erūt: nec erūt egri: sed sani et fortes sicut lignū. Andreas. **Scdm dies enī tūc.** s. spaciū humanae vite in populo meo rātū erit: quātū arbor: viuere et durare solet. **Tel aliter.** i. tantū viuet ac si de ligno vite comedissent.

g **Et opera manū**

* qui multū quidem virit: sed etatis sue tpa i vanitate p̄spūt. Ille enī implet dies suos opib⁹: qd se se qdile i hac vita vigilans pensare nō negligit: et ad oīa qd recte facere pōt iertia nullat cōpescit. **L** **alis senex fuit abraā: de quo dī Bēn. xxv. a. qd mortu⁹ est i senectute bona/ puecteqz etatis et plenus dierum.** Sap. iii. b. **Senect⁹ venerabilis ē: nō diurna neqz numero annorum cōputata.** In p̄senti autē ecclia/ mlti tales pueri sūt et senes: sed in illa elector⁹ ecclesia futura nō erit insans dierū et senes qui nō implet dies suos: qd qlqz insans semper moribus esse pseuerat: nō queniet ad illā: neqz senes qui dies vite sue i bonis opib⁹ implere noluit. Erūt tñ ibi infantes et senes s. et sapientes alij innocētes: qd xp̄ christū in vita p̄senti sūt infantes. **De qb⁹ dī in Ps.** Ex ore infantū tūc. **Et Zach.** viii. a. **Adhuc habitabūt senes et anus in plateis hierlm:** tyri baculus i manu el⁹ p̄ multitudine dierū: et platez ciuitatis impletibus infantib⁹ et puellis. **S** malū pueri et senes fatui nō erūt ibi: **Tel subdit:** **a** **Qm̄ puer centū annorum morietur: et peccator centū annorum maledict⁹ erit.** Centenarii enī pse crux ē numer⁹: et tō centū annorum noīe: vel omne spaciū vite p̄santis: vel mora longi tgis exp̄mis. Qui enī centū annos explevit: et adhuc puer ē. i. qd viuit: nec a facti puerilib⁹ ē correc⁹: **b** **Aboriel morte ēna.** **c** **Et peccator centū annorum: i. qd nec tgis longitatem compesci potuit a perpetratiōe pti: d** **Maledict⁹ erit in die nouissimo: cum audierit: Discedite a me maledicti in ignē ētū: Dat. xxv. d.** **De elec-** **tis** ho adhuc in hac vita degentib⁹ subdit: **e** **Et edificabit domos et inhabitabūt: et plantabūt vineas et comedēt fruct⁹ earū.** Edificabūt enī domos cordium suor⁹ et p̄scientiarū: et inhabitabūt ibi per sollicitam disq̄sitionē: non vagando foras per seculi cupiditatem. **V** utb. ix. a. Surge et tolle lectū tuū et vade i domū tuū. **Blo. i.** n cōscien-**tia.** **Tel** **Edificabūt domos: i. merita bonor⁹: gū et vir-**

tuces acquirēt: pro quib⁹ in celestib⁹ mansionib⁹ requiesceret. De quibus mansionib⁹ dicit Job. xliij. a. In domo patris mei mansiones multe sūt tūc. Unusqz enī p̄ priam mercedē accipiet fin suū labore: vt dicit. **i. Cor. iiij. c.** Tales domos obſtrices sibi edificasse dicunt que timuerūt deū: **Ero. i. d.**

Dicit g: e **Et edifi-
ficabunt in plenti:** **Et fructus**

f **Domos. i. virtu-
tes et merita per quē i
celestib⁹ requiescant.**

g **Et inhabitabūt
in futuro in illis man-
sionib⁹ superi⁹: quas**

**manu et lingua sibi fa-
bricauerūt in p̄senti** **h** **Et plantabūt vineas: i. statuerūt si-
bi actiones bonas in quib⁹ quotidiano labore exerceant.** **i** **Et
comedēt fructū: vel fruct⁹: i. satiabūt in futuro retri-
butione bonor⁹ operū suor⁹.** Ps. Labores manū tuarū qr Ps. 127.

māducabis tūc. Amos. v.1. d. **Plantabūt vineas et bibet vi-
nū earū.** **k** **No edificabūt et aliis habitabit: qr an-**

tiquis hostis domū cōscientię eorū: quā celestib⁹ disciplinis

et virtutib⁹ lapidib⁹ extruent habitare nō poterit: sicut mentē

negligentis: quā qr vacante inuenit dicit de ea: Reuertar in

domū meā vñ extui: Matth. xij. d. **m** **No plātabūt et**

alius comedet: quia diabolus fructū actionū eorum non

**deuorabit: qui recta intentione et pseuerant actioē suas per-
egerunt.** Illorū enī fructus comedit diabolus: qui pro inani laude sunt: vel sustinenē: vel qui ante p̄sumationē deficiunt.

**Unde Osee. viij. c. Comederūt alieni robur eius et ipse igno-
rauit. Johel. i. d. **Munquid non coram oculis vestris alimē-
ta perierunt de domo dei vestri leticia et exultatio: Prover.****

v. b. Ne des alienis honorem tuū tūc. **Adoc consiliū iusti ob-
seruant: et ideo ipsi non alieni suo labore pascuntur.** S. ixij. c.

**Si dedero triticum tuū ultra cibum inimicis tuis: et si bibe-
rint filij alieni vñ tuū in quo laborasti.** Ibi regre. Sequit:

n **Scdm dies enim ligni erūt dies populi mei.** Quasi quis quereret: **Id** abet ne nulli fruct⁹ quos comedār: **Et tñmeli**

Et respondet dñs vñ ita: quia hñm dies ligni tūc. id est sic lignū in dieb⁹ suis gignit fructū suū: ita p̄ples elector⁹ dum sibi stat̄ vite p̄senti durauerūt fructū boni opis facere nō desister.

o **Et opera manū**

tel: n **Scdm dies ligni tūc.** Triplex ē lignū cui. p̄pbe. **Aliter**

**ta assumiat iustum. Valina et lignum vite et fucus. Dicit er-
go: Scdm dies ligni: id est tñm dies palme.** **o** **Erunt**

**dies populi mei: id est sicut palma centenaria facie fru-
ctum: ita lanci cum p̄venerint ad centenarium consumma-
tionis: faciunt et capiunt fructum eterne remuneracionis.** Ps.

Just⁹ vt palma florebit tūc. Job. xxix. c. In nido meo mo-
riar: et sicut palma mltiplaco dies. **Idoc est qd Bēn. xij. a.**

**habetur: qd abraā centenario natus est Iaac: quia iusto in vir-
tutibus consummato nascitur risus eterne voluptatis.** Tel:

n **Scdm dies ligni: vite: erunt dies populi mei: id**

**est: sicut christus iam non moritur: et mors illi ultra non dñs/
bitur: vt dicitur Roma. vij. b. sed in eternum regnat cum pa-
tre: sic et fili. Lignum enim vite christus est: qd erat in medio**

paradisi: id est ecclie. Unde Proverb. iij. c. Lignum vite

est hñ qui apprehendit eam et qui tenuerint eam beati. Tel

Scdm dies ligni: id est fucus: o **Erunt dies popu-
li mei. Quilibet enim iustus comparat fucus fertili: cuius fru-
ctus: id est opera debent esse in cibum aliorum per bonū ex-
emplum: et folia: id est verba in medicinam contra languore
peccatorum: sicut dicitur Ezech. xlviij. c. Item fucus inter**

**omnes arbores vñimo vernal: et postqz fructificare cōperit
diutius fructificare: sic iusti in p̄senti non vernant: sed sicut**

**videntur et inutiles et aridi: sed postea fructum diutinum p̄-
serunt eternitatis. Item fucus fructum habet dulcissimum: sed**

**folia amara: sic iusti licet aspera verba habeant correctionis
et increpatiōis: illos tñ quos increpatiōis aspera viscera et ope-
ra exhibent pieratis. De tali fucus dicitur Luc. xxij. f. Vide,
te fculneā tūc. Item Warc. xij. c. A fucus discite gabolā tūc.**

g **Et opera manū eorū**

Libri

a Et opa manū eorū iueterabunt electis meis.
Hanc lram habet Hiero²; et libri correcti. i. cōdicia eorum;
vñ alia opa q̄ electi mei faciēt diu pmanebūt et stabilia erūt si
ue mansua; et hoc ad vtilitatem et vsum eorum. Tel. Opera
manū eorū iueterabunt: vt sit ibi punctus. i. in ope-
rando vtilia et fortia permanebūt. Et postea subditur s̄m q̄
quidam libri habent:

El. electi meis a Et opa manū eorū iuetera-
būt frustra. i. sine fructu/sine vtilita-
te/aut mercede. c

El. bñdicti f Nec generabūt
i turbatioe: sed in
gaudio et exultatione
filios et filias pcrea-
būt et multiplicabūt.

d Quia semē bñdictioz dñi est.
q. d. p̄dicta erūt eis: qz ipsi sūt semē abrae/isaac/et iacob:
qz bñdictis dñs. Tel s̄m Hiero. Quia semē bñdictū dñi est
i. benedicti et multiplicati sunt a dñi. S. lxij. c. Iste sūt semen
cui bñdictit dñs. f Et nepotes eoz. i. filiū filiorū ipsoz: erūt
supple: g Lū elis. i. cū p̄ib² suis. q. d. tamdiu viuent q̄ vi-
debūt nepotes suos. Tel ita. f Et nepotes eoz cū eis/
sunt supple semen benedictum a dñi. Eccl. xliij. c. Nepotū
ez semē in testamēto sterit: et filiorū ipsoz hereditas. p̄i ipsos
in eternū manet. h Eritq̄ bñd sequit: i Anteq̄ cla-
mēt ego exaudiā: adhuc illis loquētib² ego exau-
diā. In h notat celeritas exaudiōis: qz anteq̄ orōne com-
pluerint: vel etiā anteq̄ clamorē iechoauerint se eos exaudi-
turū dicūt. Multa enī dñs tribuit anteq̄ peram². S. xxx. e.
Ad vocem clamoris tui statim vt audierit respondebit tibi.
m Lupus et agnū pascen̄ simul: et leo vt bos come-
det paleas. Simile dr. S. xj. b. Cirtulus et vesuſ pascen̄ si-
mul req̄escet catuli eoz: et leo q̄s bos paleas comedet. Hoc
ad felicitatē aureḡ hierlm iudicē referūt. Dicūt enī q̄ tūc aia-
lia fortia māsuetabūt: vt nec hoib² noceāt: nec inuicē se in-
pugnēt: sed lupus sit cū agno: et leo sicut bos paleas comedet
et nō hoies vel alias bestias deuoret. Sed h fassū ē et vansi.
Pōt tñ simplicit p̄ h notari q̄ lupus et leo et talia aialia for-
tia non nocebūt eis neq̄ pecorib² eoz. Sc̄m quē modū dr
etiā Osee. ii. d. Percutia cū eis fedus i illa die cū bestia agri

k et cū volucre celi: et cum

Mystice a Et opa manū eoz iueterabunt electi meis. i. opa
ez māsua erūt et stabilia: quia vlos in finem tenebunt et per-
ficiēt opera bona que cōperit. Qui enī p̄seuerauerit vlos i fi-
nem h saluus erit: Matth. x. c. et. xxiiij. b.

Aliter a Et opa manū ei² iueterabunt electi meis. Hoc
n̄ mutat. Un Apoc. xiiij. c. Opa enī illoz sequūt illos. Seq-
tur. b Nō laborabūt frustra: nec generabūt i cō-
turbatioe: qz semē bñdictioz vel bñdictū dñi ē: et

nepotes eoz cū eis. Mota singula ſba. b Nō labora-
būt frustra. i. opa sua nō faciēt p̄ vanitate: sic hypocrite: q̄
inānē laudē querūt p̄ bono ope. Mat. vi. a. Oia opa sua fa-
ciūt: vt videant ab hoib²: amē dico vob: recēperit mercedē
suā. Esa. lit. a. Elas aranearū texuerit: et tele eoz nō erūt in
vestimentū: neq̄ opien̄ opib² suis. Ul. Nō laborabūt fru-
stra. i. nō frustrabūt mercede labore suo. Sap. iij. c. Red-

P̄s. 125. det de² mercedē labore sc̄tō suoz r̄c. P̄s. Venientes aut̄ ve-
niēt cū exultatioe. c Nec generabūt in cōturbatione:
qui vt verbo veritatis spirituales filios generare possint:
omnes vtiop̄ perturbationes et cupiditatū seculariū tumultus
eliminabūt a cordibus suis. Sed quid ē qđ dicit: Nec in cō-
turbatione: Immo strariū dr in P̄s. Ibi dolores et perturba-
tis. Tr̄ Gal. iiij. c. Filioz mei quos iterū parturio r̄c. Re-
sponsio. Etsi in turbatione generēt: non tñ in cōturbatione:
qz nō ex toto nec diu turbant: qz dolor cito alleuiat: Multe
enī cū parit tristitia habet: cū aut̄ peperit puerū iā nō memi-
nit p̄fūre. p̄i gaudiū qz nat² ē hō i mūdū: vt dr. Joh. xvij. c.
Hoc ē qđ dr. i. Thessal. ii. d. Qđ enī est gaudiū meū et coro-
na glorie meę: nonne vos ante deū: Hicit g: b Nō labo-
rabūt frustra: bona opa multiplicado. c Nec gene-
rānt i turbatioe: p̄dicado: qđ faciūt illi qui vel opantur

P̄s. 47. *** 125.** *** 47.**

Esaie

magna vel loquunt alta: et tñ non sequit fruer² vel vtilitas ali-
qua: qđ nunq̄ accidit i bonis. d Quia semē bñdictioz
dñi ē: qz p̄dicta accident p̄lo meo fideli: quia ipse est fe-
men bñdictioz dñi. i. qz filiū sūt aploz. Tel. Semē bñdi-
ctū dñi. i. bñdictū a dñi. S. lxij. c. Qđ es q̄ viderint eos cog-
noscerēt illos: qz isti s̄t semē cui bñdictit dñs. S. vi. d. Semē fan-
ctum erit id qđ stere-
rit in ea. f Et ne-
potes eoz. q. d. fi-
lii filiorū ipsoz cū eis
sunt. Illi enim sunt fi-
lii nři quos sp̄ualiter S. ii. b.
deo genuim²: Nepo-
tes ho nři sunt quos
iam nostri sp̄ualez fi-
lii sp̄ualis genuerit. Quia ḡ talis pagatio m̄ltiplicat in ecclia
fit: recte dicit de sanctis p̄ib²: qz nepotes eoz cū eis sunt. S. b
hodie nepotes eoz et platoz n̄ sp̄ualez s̄ carnales vel etiā
forte fili eoz ad lram sūt cū eis: sic dr. Job. xxij. a. Sublima-
ti sunt confortatiq̄ diuitijs: semē eoz pmanet corā eis: ap̄in-
quoz turba et nepotū i sp̄ectu eoz. Lū in cōfēratioe aaron
filii eius carnales occisi sunt a dñi: Levit. x. a. In signū q̄ a
platis p̄secrat ois affectio carnalis amoueri deberet: vt nō cō-
raminek vel sup p̄e vel sup matre. Sed hodie sicut diē bñtis
Berii. cōfēratio epo/rota eius episcopat p̄genies. Tel sic:
Nepotes eoz cū eis/ sunt supple semē benedictrum dñi.
Eccl. xliij. c. Nepotū eoz semē in testamēto sterit: et filiorū
ipsoz hereditas. p̄i ipsos in eternū manet. Tel sic p̄litan-
dū est. d Semē bñdictioz. i. aploz vel bonop̄ platoz.
e Dñi est. i. ad honorē dñi: vel p̄ grām dñi genuit et mul-
plicatū. f Et nepotes eoz cū eis/ sunt supple dñi. Se-
quit: b Eritq̄ anteq̄ clamēt r̄c. Qđ sup dicit: Nō
laborabūt frustra: referet ad vtilē opatione: qđ aut̄ sub-
dit: Nec generabūt i turbatioe: referet ad fructiferā
p̄dicationē: qđ aut̄ dr. Eritq̄ anteq̄ clamēt ego exau-
diā: referet ad orōnis seruore. Qđ enī desideriū cordis ex-
audit: anteq̄ p̄ferat vox ipsius orōnis. P̄s. Desideriū pau-
p̄ez exaudiuit dñs r̄c. Itē Matth. vi. b. Sci p̄t vester qđ
opus sit vobis anteq̄ p̄ferat eū. k Adhuc illis loquē-
tibus in oratione. l Ego exaudiām. i. exaudiām eos
semper ad eorum salutē: non tñ semper ad eoru volūtate:
Sicut patet in paulo: qui petiūt stimulū carnis amouerti. q̄.
Cor. xij. c. Daniel. ix. f. Adhuc me loquēt in oratione mea:
ecce vir gabriel quem videram in vissione in p̄ncipio cito vo-
lans tetigit me in tempore sacrificij vespertini. Et postea di-
cit: Ab exordio precum tuarum egressus est sermo: ego autē
veni vt indicarem tibi quia vir desideriorum tu es. S. xxx. e.
Ad vocem clamoris tui statim cū audierit respōdebit tibi.
Item. S. liij. c. Tunc inuocabis et dñs exaudiēt: clamabis
et dicet: ecce assūm. Zach. xij. d. Ipse inuocabit nomē me-
um et ego exaudiām eum: et dicam: populus meus es: eripe
dicet dñs deus me². Sequitur: m Lupus et agnū pa-
scen̄ simul. S. xj. b. dicitur idem. Lupus: id est ille q̄ p̄i
us raptor fuerat et persecutor: vt saulūs. n Et agnū: id
est qui semper fuit mitis et innocēs: vt ananias. o Pascē-
tur simul in ecclia: celesti pabulo. p Et leo et bos co-
medent paleas: id ē p̄nceps ſecularis vñ tyrann²: et popu-
laris homo pascen̄t eisdem eloquīs diuinis. Palez enim
sunt simplicita verba ſacré ſcripturē ſive vtilitas et ſuperficies
historiæ. Tel. Leo: id est philosophus. q Et bos: id est
p̄dicator laboriosus. r Comedent paleas: id est ſun-
plicem doctrinam historiæ: quia conuersi ad fidem sapientes
et philosophi huius mūdi: prius paleas pascunt doctrinę ſim-
plicis: donec multis laboreb² postmodū ad p̄funditatem gra-
norū: id est m̄ysteriorū valeant peruenire. Tel s̄m alium
ſensum. p Leo: dicitur diabolus: ſicut dicit. i. Pet. v. b.
Sobz estote r̄c. q Bos: vñ p̄dicatorē designat: ſi-
cut ſcriptū est: Non alligabis os boui triturati. i. Cor. ix. b.
Palez vero ſunt peccatores: De quibus Matth. iiij. c. Pa-
leas comburet igni inextingibili. Leo igitur et bos comedet
paleas: quia peccatoz alios hostis antiquus deuorat: alios
* p̄dicator q̄libet

Si et cū volucrē celi: et cū reptili frē. **T**hi et subdit: **a** **E**t serpē
ti puluis panis ei^o. q.d. serpētis refectio erit tra: nō ho-
mines. q.d. terrā comedet serpens: et nō nocebit animalibus
vel hominib^z. **H**oc aut^q dicit ei^o supfluit ad cōstructionē:
sed talis superadditio ponitur more hebrei idiomatis. **H**oc
aut^q p̄ditivū glosat p
hoc quod subdit. b
Nō nocebūt neq^z
occident in omni-
mōte sancto meo:
id est i tora iudea que
est mōtuosa: **D**ic
dīs/q nō mentis: sed implet ea que p̄mittit.
Audierūt cōscripti sibi in capite p̄mittente su-
mōte.

Dicitur. p. 13. c. **p**redicatorum quilibet couertit: et sibi incorporat mittens in vs.
scera ecclesie. **J**ob. ix. b. **F**enū q̄si bos comedet: d̄r de diabolo. **G**reg. Per fenū et p paleas carnallū vita d̄signat. **a** Et serpēti puluis panis ei. Serpēs est diabolus: puluis aut dicunt oēs mali: qz siccī sunt et aridi ab humore gratiæ: leues et instabiles sine maturitatē pondere: incōpacti sine charitate: steriles sine fructu et utilitate. **D**icit ergo q̄ serpēti passus puluis sit sive terra: nō cēlū: qz diabolus amatores terre: non sibi incorpat: n̄i cēlestes viros et spūales. **E**nī. iij. c. **T**erā comedes om̄ib⁹ dieb⁹ vitę tuę. In hebreo aut̄ habet farfar: qd̄ sonat fauilla vel cinereum vel puluerē. Et nota q̄ puluis minutus est: sic mali cōtracti et distracti per diuersa et numerosa peccata diminutūn̄. Et licet peccator minutissime sit puluis et curas et p̄tā diabol⁹ tñ vult eū adhuc magi frāgeret: et minutius partiri per p̄tām: vnde non integrōs deuorat patōres: sed comedit et masticat eos. **U**ni dicit d̄ eo Job. xl. b. q̄ fenū sicut bos comedat: qz nō solū p̄fringit hoīem ī actiōne mala: sed etiā ruminat et iter dētes masticat eū: sicut bos in pluētudine puerſa. **D**ich. vii. d. Lingēt puluerē sicut serpentes: velut reptilia ēre turbabunt. Sed q̄ p̄dict̄ bestie terrenis tñ nocent in infimis habitatibus: sō subdit: b. **M**ō nocebūt neq̄ occidēt in om̄i monte sc̄tō meo dicit d̄ns: leones. s. et serpētes. i. venena suę malitię nō spargēt in excella iustorum puerſatiōe. Et dīc: **M**ō nocebūt līc̄ tribulationes et afflitiones ferar̄ corpi exteri⁹. **A**llēc̄ occidēt līc̄ venena mortifera suggestiōis applicēt int̄i iteri⁹. **M**ō em immittēdo se et illabēdo aīc temptat demones: sed applicādo se et imagines rerū im̄aginalis aponēdo. **M**ō aut̄ nocēt demones montib⁹. **I**m̄etibus sc̄tis teptādo eas: sed iuuāt: licet ipsi ad nocendū non ad iuuandū temptent. **B**erh. Jocundū dei iudiciū: q̄ ille antiquus malleator humiliū nesciū et nolēs sanctis coronas fabricat p̄petuas: oēs impugnādo et oībus sucubēdo. Uel: b. **M**ō nocebūt neq̄ occidēt ī om̄i mōte sc̄tō meo. i. in ecclia triūphāti. s. xxv. d. **M**ō erit ibi leo et mala bestia nō ascēdet per eā: neq̄ intuent̄ ibi. Uel aliter **I**m̄ Interlin. Leo et lup⁹ cōuersi ad fidē. b. **M**ō nocebūt agnis et bobus: **A**llēc̄ occidēt ad l̄fam̄ vel exēplo. **D**īn om̄i mōte sc̄tō meo dīc d̄ns. i. in tota ecclia: qd̄ implūt̄ est q̄i reges et p̄ncipes q̄ p̄i⁹ erāt tyranni et occisores sc̄tō defētores eoz facti sunt. **E**xpo. Lapi. LXVI.

Hec dicit dominus: Celum sedes mea est. Hoc capitulo sum iudeos sic exponit. Super enim in predicto capitulo quid dominus faceret de iudeis determinauit. scilicet primo capitulo priuarentur et postea quidam eorum misericorditer visitarentur: quidam vero supbi de templo et de suo iugis sacrificio et ritu legali considerantes nullo modo hoc credere volebant: immo fratres suos hoc credentes deridebant. In prima ergo parte isti supbi iudei defalsa conscientia reprehenduntur. In secunda boni credentes et captiuitatem conminata timentes a deo consolantur: ibi Audite vocem domini. In tertia pagina credulorum et gloriam credentium eorum qui revertentes diffusius persequuntur prophetam: ibi Quia ecce dominus in ligno. Et sic. **H**ec dicit dominus: Celum sedes mea; frumentum scabellum pedum meorum. I. ego ipse celum et terram. q. d. nolite gloriarini in templo vestro: quia si ego in templo vestro inclinatus sum: quia ego qui tantus sum et celum et terram impleo: templo vestro conclusus esse non possum. Iudei autem rudes et carnales deum intelligunt ita magnum et sic localiter distendit ut in celo sedes

LXVI

Mistice f*u*ll*l*ec dicit d*omi*n*is*: Cel*u* sedes mea *et*. **M**ystice
Hoc cap*itu*m in g*ra*t*e* expon*it* a sanct*is* sicut. S*ed* exposit*u*s est: in
g*ra*t*e* aut*em* ali*s*. Primo aut*em* ponit prophet*a* i*n* persona d*omi*n*is* reprobati*on*e*em* t*er*re*pli* et legal*it*u*m* manifestata et dilucidata **vit**ate eu*an*gel*ij*.
Sc*io* incredulitat*e* iudeo*p* q*ui* r*u*d*am* ost*end*it et p*re*te*ptu*m in de*u*i;

Hec dicit Ca. LXVI
dñs: Celum sedes mea:
frā aut scabellū pedū meoz
et irrisiones eorū ad
fratres suos pueros
ad fidēibz: Hec oia
elegerit zc. Lertio
tēpli destructionē per
romanos ostēditibz:
A
Bac. 7. f.

Apro p̄plici de cui-
tate r̄c. Quarto ecclie multiplicacionē et gentiū vocationē: ibi
Ante p̄pturiet r̄c. Quinto oēs iuitat ad gaudiū p̄ multi-
modis p̄speritatisbus et cōsolutionibus ecclie tam sp̄uālib⁹
q̄ temporalib⁹: et tam in p̄senti seculo q̄ in futuro cōfere-
dis q̄s ibidē subiūgit: ibi: **L**etamini cū hierlm. Sexto ad
uētū dñi ad iudicium describit ut timeat: ibi: **Q**uia ecce dñs
in igne veniet. Septimo ei⁹ aduentū in carnem ostēdit: ut
qui prius bonū cōcperūt per timore: nūc cōsummēt illud et
p̄ficiāt p̄ amorem: ibi: **E**t veniet et videbūt gloriā meā.
Ibidē etiā p̄dicationē apostolorū describit: et gentiū conuer-
sionē: et tandem ad iudicij districcionē reuertit: qđ celos no-
uos et terrā nouā facturus est dñs: quādo et bonorū iugis erit
solēnitas: et malorū i pgnis p̄petuitas et in h̄lber iste termina-
tur. H̄ec est breuiter p̄tinentia h̄lbi caplī. Dicit ḡ. **S**ilhec
dicit dñs: Celū sedes mea r̄c. Cōtinuat aut̄ ad p̄cedēs
sic fin̄ H̄iero. Dixerat em̄ in fine p̄cedentis caplī: Non no-
cebūt neq̄ occidēt in omni monte sc̄ro meo: Ne ergo monte
sanctū intelligeremus sion: et iudicco caperemur errore: qui
putāt extruendā hierlm aureā: et omnia q̄ dñs pollicet ibi ex-
plenda carnaliter: auferit nobis hāc susptionē dñs ostēdens
altiori rōne se in parte rerū nō localiter esse: qz omnia replet:
nec in edificijs materialibus: sed in corde fidelū habitare per
gratiā. **E**nī dīc. ḡ **C**elū sedes mea: terra aut̄ scabellū
pedū meoz. I. omnia excedo: et oīa impleo: et omnia subiecta
habeo. Cum em̄ dicit celū esse sedē suam: terra h̄o scabellum
pedū suoz: ostēdit se omnibus interiorē: et superiorē. Et quia
est vbiq; a summis v̄scs ad nouissima: celū quippe materiale
excellit oīa: cui subest aer: cui et ignis et aqua: ultima h̄o terra
est: Nam q̄rta pars distinctorū membrorū: et inter ea nouissi-
ma inuenit terra: vt a celo incipies aerem numeres secundū:
aquā tertīā: terrā q̄rtā. **C**ū ergo dīc: celū sedes mea: ter-
ra aut̄ scabellū pedū meoz: declarat se in omnibus ele-
mētis esse: fin̄ q̄ etiā dicit p̄ H̄iere. xxiiij.e. Mōne celū et ter-
ram ego impleo: Et quia in vniuerso mundi corpore maxi-
mam speciē celū habet: et terra minimā: cōgrue deus in cg
lo sedere dicit: terra vero calcare: quia celū sursum est: terra

Verbo vero deo:sum
Uel aliter. **g** *L*elum sedes mea: id est in celestibus vi. *A*lter
ris et spiritib^z angelicis habito. *Ecc*.xxiiij.a. *E*go in altissi-
mis habito: et thronus meus in columna nubis.i. in beata vir-
gine. **P**s. Qui sedes sup cherubim et. **S**ap. vij.d. In alias **P**s.79.
sanctas ipse se trassert. *I*bi alia littera: Anima iusti thronus
est dei. **b** *T*erra aut scabellū pedum meorū.i. terre,
nos homines mea potestate atq; recto iudicio comprimo et
calco. *U*el celum sunt cōtemplatiui: in quibus quietā habet
mansionē: *T*erra aut sunt actiui: q; dicunt scabellū pedū ei^z:
quia in illis imprimū vestigia suarū operationū. *U*el pedes
christi sūt extremi in ecclesia.i. pauperes vī h̄dicatores. *N*o-
rum scabella sunt diuites terreni: qui sustentant et suppor-
tant eos: modicū de terra eis cōcedentes: vt possint deo va-
care. *D*icit ergo. *L*elum sedes mea et. **G**reg. *H*e^z im-
plendo omnia circūdat: et circūdando omnia implet: p̄siden-
do omnia sustinet: et sustinendo p̄sidet: et cum totus ubiq; sit
per plenitudinē diuinitatis sue: dicitur tamē habitaculum et
locus eius esse in his que sanctiora sunt: fin q; ipse dicit: *L*et
sūt sedes mea. *E*t **P**s. Qui habitat inqt i celis irridebit eos. **P**s.2.
*U*bicunq; em̄ fit volūtas ei^z: ibi ē habitaculū et domus dei:
p̄cipue in angelis: quo:rum cōuersatio in celis est: et in sanctis
B * hoīd^z manētes

Libri

Visq ad terrā pedes extendat. Sed si hoc multis longas habet tibias: **T**ū possit queri ab eis: qd vlnq de burello sufficerent ei ad caligas faciendas. Sequitur. **A** Que est ista dominus quā edificabitis mihi: q.d. putatis me locare et in templo tm manentē; sed que est ista dominus quam edificabitis mihi: vt in ea includar: q.d. nulla potest esse tam magna qd me capiat: quia celum et terram ego implo. **b** Et quis est iste locus quietis mee: id est in q creditis me qescere: Quasi nullus est q sufficiat ad hoc. In hoc ergo ad litterā elidit errorem eorū: qui deum loco capi estimabunt. **U**nde.ij. Regi. viii. c. Si celum et celi celorum te capere nō possunt: qd magis dom h̄ec quā edificauit tibi. **T**ē.ij. Paral. ij. b. Quis poterit p̄ualere vt edificet ei dignam domum? **c** Omnia h̄ec r̄c. q.d. Bene dico: qd ē iste locus quietis mee: Nullus: Quia omnia h̄ec: id ē omnia visibilia et ostensibilia: **d** Manus mea fecit: et facta sunt a me: vniuersa ista. q.d. non omnia sed etiā singula facta sunt a me: dicit dominus: et ex hoc sequitur qd nō possum capi ab eis. **f** Ad que autē respiciam. q.d. non curo de templo vestro: nisi sermones meos timeatis et humiles et penitentes sitis: Et hoc ē q dīc: Ad quem autem respiciā oculo miscie. **g** H̄ili ad pauperculū rebus vel humilem. **h** Et contritū spiritu. i. de peccatis sintime penitentē. **i** Et trementer sermones meos: id est meas cōmationes peccatoribus, puulgas formidā tem. q.d. ad nullū alium respiciā nisi ad humilem penitentem trementem / non sacrificia legalia offereantur. **U**nde subdit:

Dystice. * vero deorsum: vt scriptura loquit. **T**ū Proverb. xxv. a. Cēlū sursum: et terra deorsum: et cor regū inscrutabile. ij. Regi. viii. c. Deus in celo desup: et super terrā deorsum. **P**ō. Deus in celo sedes eius: quia in nobiliori et excellētiori creature magis relucet auctoris portetia: sapiētia: et bonitas. **M**att. v. f. Dico vobis nō iurare omnino: neq per celum/ quia thronus dei ē. **H**iero. Per hoc qd hic dicit iudaicū conuincit errorē: qui purant inuisibilē deum et incorporalē et incōprehensibilē posse comprehendē: qd quidem et ipse salomon extreitor templi in oratione sua ad dominū prolixius profiteatur. ij. Regi. viii. c. Si celū et celi celorum te capere nō possunt: qd magis dom h̄ec quā edificauit tibi r̄c. Ac ne arbitrare, mur celo qd et fra dei magnitudinē metiēdā: in alio loco de eo legimus: Qui tenet celū palmo: et terrā pugillo. s. xl. c. Per que ostendit: deus et soinsecus et intrinsecus et infusus et circūfusus/dum in solio ambiente nō concludit: et pugillo claudit et palmo. **A**ug. Deus est super omnia non elatus: infra omnia non depresso: extra omnia non exclusus: intra omnia non inclusus.

Alter. * Cēlū multis modis dicitur hominibus: qui manētes in terra corpore/celestia mente cōtemplant. **P**otandi autē qd celum multis modis dicit. Cēlū dicit trinitas. s. xlii. d. Ascendā in celum r̄c. id est ad equalitatē trinitatis: lā em erat in celo empyreo. **T**ē celū dicit de pater. **P**ō. A summo celo egressio eius. **J**ob. ij. d. Qui de celo venit super oēs est. **T**ē filius dicit celum. **P**ō. Cēlū celi dñi. **T**ē homo assumptus dicit celum: vt hic: Cēlū sedes mea ē. Et in **P**ō. Dñs i celo sedes eius. **T**ē celū dicuntur angelī. **G**en. i. a. In principio creauit deus celum et terram. i. angelicā naturā et terrenā. **T**ē **P**ō. Eleuata ē magnificētia tua sup celos. i. humanitas christi super angelos. **T**ē celum dicit celestis cōuersatio. **P**hil. ij. d. Nostra cōuersatio in celis est. **T**ē celum dicit ecclēsia. **M**att. xii. f. Simile est regnū celo p̄ sagene r̄c. **T**ē celū dicit scriptura sacra. s. xxxi. q. a. Complicabunt sicur liber celi. **T**ē celū dicit anima sancta. s. i. a. Audite celi et auribus p̄cipe terra. **S**ap. vii. d. Anima iusti thronus est dei. **T**ē celū dicit religio: de qua habef. s. xl. q. a. **P**ō dicit: Extendēs celos solus. **T**ē firmamentū di-

Esaie

citur celū. **G**en. i. a. Appellaustis firmamentū celum. Item apostoli dicūt celū. **P**ō. Celi enarrat r̄c. **T**ē celū dicit aer v̄l. **W**att. xii. a. Tolucrez celi comedērunt illud. s. xxxii. a. **I**nebriatus est in celo gladius meus. **T**ē celum dicit p̄dicatione euangelij. **J**ob. xxxvii. c. Belu de celo qd genuit: **G**reg. Celū est eloquū dei.

a Que est ista dominus quā edificabitis mihi. q.d. cū tāte magnitudinis sum vniuersa ista / dicit dominus. **b** Ad quē autē respiciā: nisi ad pauperculū et p̄tritū spiritu et tremētē sermones meos:

vt omnia simpleā et excedam: quomō tam rudes et stolidi estis/ ut me in manufacto templo habitare credatis. **b** Et quis est iste locus quietis: q.d. nullus est hic locus vt in eo quiescere possim. Neq enim localiter alicubi quiescere possum. **H**ab. Judge putabant et dicebant qd deus omnipotens nullo in loco esset super terram: nisi in templo qd erat hierosolymis factū a salomone: estimantes illum localem esse non recordantes qd salomō dīcerat die dedicationis eiusdē temp. **i** Regi. viii. c. Ergo ne putandū qd deus habitet super terram: Si em celum et celi celorum te capere nō possunt: qd magis domus h̄ec quā edificauit: sed resipue ad orationē seruit tui. **I**tem. ij. Paral. ij. b. Quis poterit p̄qualere vt edificet ei dignā domū? **c** Omnia h̄ec: visibilia et iuvisibilia: **d** Manus mea fecit: id est potētia mea: **e** Et facta sunt vniuersa a me sc̄: dicit dñs. Cum ergo facta sint a me: quomodo caperē me: ego em in manufactis et i materialibus habitaculū nō habeo: quia cum sim spiritus/ spiritualē domū quero. **H**iero. **H**oc autē testimonio p̄phetali v̄sus est stephanus Acti. vii. f. Salomon autē edificauit illi domū: sed nō excellus in manufactis habitat: sicut per p̄phetam dicit: Celum mibi sedes est: terra autē scabellū pedum meorū: quā domum edificabitis mihi: dicit dñs. Item Paulus in eodē. xvii. f. De qd fecit nihil et qd in eo sunt: nequaq in tēplis manufactis habitat. **S**ed vt ostēderet p̄pheta vbi esset locus quietis eius: quē spiritualiter per gratiā inhabitat: subfūgit/dicens: **f** Ad que autē respiciam: vt sc̄ ad es diuītā: et mansiōne in eo faciā: **g** H̄ili ad pauperculū et contritū spiritu: et trementem sermones meos. Pauperculū dicit: id est valde pauperem: contra diuītias. Et contritū spiritu. i. spiritualiter vel intime dolentem: contra delitias. Et trementē sermones meos: contra ambitiōes: et iactantiās: et p̄sumptiones. Timor em omnem tumorē superbie et p̄sumptionē unpugnat et fugat: fm qd dicit Sap. xvii. c. Nihil est em aliud timor: nisi p̄sumptionis adiutoriū. In talibus habitat sapiētia: et ad tales oculos misericordie sue dirigit: paupes mēstos: et in humiliitate trementes. s. lvii. c. In sancto habitā: et cum cōtritū et humili spiritu: vt vivificet spiritū humiliū et cor contritorū. Eccl. xv. d. Oculi dñi ad timētes eum. **T**ē Eccl. xxxii. c. Ad que respicit: et quis est fortitudo eius: oculi dñi sup timētes cum p̄tector potētē firmamentū virtutis: tegimen ardoris et vmbra braculū meridiani: deprecatio offenditōis et adiutoriū casus: exaltans animā et illuminās oculos: dans sanitatē et vitam et benedictionē. **H**ec omnia cōfert deus et efficit in illo quos respicit: et in qbus mansionē eligit. Et nota qd contra hec tria qd hic dicūt dicūt tria i Job. xxvii. b. in qb sapientia nō deficit. Non enim iuuenīt in terra suauiter viventī. i. in delitiosis. Abyssus dīc: nō ē in me. i. cor suari. Et mare loquit: nō ē me cum. i. mens impij et supbi. Impij em quasi mare seruēs et tu mēscēs: sicut dicit. s. lvii. d. Vel aliter. Ad pauperculū r̄c Per hec tria significat quomō se homo debeat habere qd p̄sentia: vt nō solum sit pauper: sed pauperculū. i. valde humili et modicē i oculis suis: ita vt nihil horū et se habere p̄ter: sed totum ex gratia dei: contritus spiritu: pro p̄teritis peccatis: tremens ad sermones dominū: pro p̄nis futuris. **G**erba enim domini debent audiri et proferri vt tonitrua. *

* **P**ō. **G**ot tonitru

a Qui immolat bouem: in sacrificio. **b** Quasi qui interficiat virum. q.d. mihi displicant oblationes vestre et sacrificia: qz cum sacrificijs iugitis homicidia. Nec vult dicere quod tam peccet immolans bouem pro tempore illo: quatuor interficiens hominem: sed vult dicere quod immolatio bouis non est ei accepta / si nec interficie hominis nisi forte deuotio offerentur. **c** Qui immolat bouem: quasi qui interficiat virum: id est sacerdotes immolatores bouium et latrones occisores hominum: socii sunt. **d** Qui interficiat virum. **e** Qui mactat pecus: quasi qui excerebret canem: id est quasi sanguinem canis effundat super altare: cuius oblatione prohibita est: quia nec canis nec pecunia canis finit legem offertur. **f** Qui offert oblationem: quasi qui sanguinem suillum offerat.

g Qui recordat thuram: quasi qui interficiat virum. **h** Qui mactat pecus: quasi qui excerebret canem: id est quasi sanguinem canis effundat super altare: cuius oblatione prohibita est: quia nec canis nec pecunia canis finit legem offertur. **i** Qui offert oblationem: quasi qui sanguinem suillum offerat: qd contra legem offertur: Levit. xi.a. **j** Qui recordat thuram ad offerendum: quasi qui benedicat idolo: id est quasi laudet et veneret idolum. q.d. nulla sacrificia vestra legalia accepto: sed detestor: quia facis cum homicidio/rapina et cum alijs vitis qbus pleni estis. **k** Subdit. **l** Hec omnia: id est predicta sacrificia: **m** Elegerunt: i.e. ex proprio arbitrio et voluntate sua non mea fecerunt. Ipsi dico manentes: **n** In viis suis: id est in peccatis et concupiscentiis: que sunt vii eorum: non mea. **o** Et in abominationibus suis. i.e. in idolatria: et alijs peccatis et horribus et detestabilibus. **p** Anima eorum delectata est: id est non ex surreptione sed ex animo in talibus delectationes querunt. **q** Unde et ego eligam illusiones eorum: id est quibus illudant: Tel. i. illusiones illis competentes que respondent nequit eorum. q.d. ipsi eligunt ex proprio consilio ea in quibus magis delectant: et ego eligam ex proprio iudicio illa tormenta et opprobria in quibus magis profundant: ut sic ipsi elegerunt culpam de culpa: ita ego eis eligam penam de pena. Tel. **r** Ego eligam illusores eorum: fin littera Hiero. id est eligi permittam in principes et reges tales qui illudebant

s eis: et qui adhuc **t** porcari ambiendo et amando ea. Tales enim dure increpandi sunt. Eccles. viii. a. Sermo domini potestate plenus est: et io timet: nec dicere ei quisque potest cur ita facis: Sequit. **u** Qui immolat bouem: Hiero. Sublati altari temploque terreno quod humana construxerat manus: recte auferunt et vi crimen iudeorum: ne forsitan dicerent: Non tam stulti sumus ut deum putemus loco posse concludi: sed in separato ad sacrificandu loco victimas deo immolamus que in lege precepit sunt. Ideo dominus per prophetam hic sacrificia eorum reprobavit: que nunquam ei propter se placuerunt: sed propter deuotionem offerentur: et propter figuram rerum futurarum: et ne ea idolis immolarent. Ostendes ergo illa veniente veritate reprobanda et detestanda dicit: **v** Qui immolat bouem: quasi qui interficiat virum: qd in lege prohibetur. Exo. xx. b. Non occides. q.d. ut ergo magna pena dignus es: et bouem immolans et vitu perimens. **w** Qui mactat pecus. i.e. capram: vel ouem. **x** Quasi qui excerebret canem: id est simile vel equaliter facit abominationem: ac si super altare dei cerebrum canis effunderet: qd in lege prohibutum est. Deut. xxii. c. Non offeres mercedem meretricis: nec pecunia canis in domo dei tui. Et bene canis et meretricis copulantur: quia similitate libidinans. **y** Qui offert oblationem: quasi per legalem: **z** Quasi qui sanguinem suillum offerat: qd in lege prohibetur. Levit. xi. a. **aa** Qui recordat thuram: in sacrificio. s. vt offerat quod lex prescribit. Levit. ii. a. pugillum plenum simile et olei actorum thus et po-

nat memoriale super altare: **bb** Quasi qui benedicat idolo: id est par committit sacrificium ac si benediceret idolo. Parta enim sunt hęc sacrificia sacrificijs idolorum. Tantundem enim perditionis est seruire carnalibus obseruantis et salutem per eas querere: qd idola querere: Nam ponere sacrificia et querere spem salutis et satisfactionis ubi non est: idolatria est. Si quis sit in his sanctitatem et iustitiam putet esse: idolatra est: quem et credens salutem ubi non est: et ubi adhuc seruare negatur.

cc Qui recordat thuram: quasi qui interficiat virum. **dd** Qui mactat pecus: quasi qui excerebret canem: id est quasi sanguinem suillum offerat: qd in viis suis: et in abominationibus suis: aia eorum delectata est: vñ et ego eligam illusiones eorum

re veritatē aduenisse. **ee** Ma si adhuc seruari: aut significat non fuisse: missus christus: aut adhuc promittit venturus: et negatur venisse: crimen est par idolatrie. Simile habet. **ff** Qui misericordia multitudine victimarum vestiarum dicit dominus: Plenus sum: holocausta arietum: et adipem pinguis: et sanguinem vitulorum et agnorum et hircorum nolui. **gg** Et hoc Hiero. vi. e. Et quod mihi thus de saba offerit: Et. j. eodem. holocaustomata via non sūt accepta: victimę vestre non placebūt mihi. **hh** Hiero. vii. e. Non percipi eis in die quod educi eos de terra egypti de verbo holocaustomata et victimarum: sed in verbis percipi eis dicens: Audite vocem meā: et ero vobis deus: et vos mihi populus. Amos v. f. Non capiā odore cętum vestrum: quod si obtuleritis mihi holocaustomata et munera: non suscipiam vota pinguis vestrum. **ii** Et. j. eodem. g. Numquid hostias et sacrificia obtulisti mihi in deserto. xl. annis. **jj** Hiero. vi. b. Numquid placari potest deus in milibus arietum: aut in multis milibus hircorum pinguis: **kk** Osee. vi. c. Misericordia volo et non sacrificium. **ll** Sacrificia et oblatione nolivisti tecum. **mm** Numquid manducabo carnes taurorum tecum: **nn** Malach. i. c. Numquid non suscipiat de manu vestra: Ab ortu enim solis usque ad occasum magnus est nomē meum in gentibus. **oo** De his autem qui ritum legalem adhuc volunt tenere cum predictis iudeis: subiungit. **pp** Hec secunda pars. omnia supradicta sacrificia. **qq** Elegerunt: non mea voluntate sed proprio arbitrio. Ipsi dico incedentes: **rr** In viis suis. i.e. in propriis traditionibus: non in mandatis dei. **ss** Et in abominationibus suis. **tt** Id est in peccatis que abominari debuerant. **uu** Anima eorum delectata est. i.e. studiose et ex animo delectati sunt in talibus. **vv** Tel vii malorum sunt operationes male: abominationes autem sunt adiumentiones et peccatorum exortationes. In his autem que abominantur deus delectantur malis et exultant. Proverb. ii. c. Qui letatur cum male fecerint: et exultant in rebus pessimis. Job. xxx. a. Esse sub sensibus deitatis computabat. **ww** Sequitur. **xx** Inde et ego eligam illusiones eorum: id est quia elegerunt abominationes: ideo ego eligam illusiones eorum. i.e. eis competentes. Et dicit: ego eligam: quasi de diversis generibus illusionis et tormentorum inferam eis grauiora. Dicit ergo: **yy** Eligam illusiones eorum: id est eleganter illudam eis per romanos fin sua merita. **zz** Tel fin dicitur. **aa** Eligam illusiones eorum. Illusiones posuit per eo quod est illusores. Et est simile. **cc** Thessal. ii. c. Habit eis operationem iniquitatis: id est operatorem diabolum scilicet vel antichristum. Illusores autem duabus modis possimus intelligere: vel pessimos principes et doctores: ut fuerint scribi et pharisei: et malos sacerdotes: ut fuerint filii bellorum. **dd** Tel alii dicunt illusores demones: quibus illi traditi sunt. Est ergo sensus: **ee** Eligam illusiones eorum: id est permittam eis dñi malos principes et doctores: scribas et phariseos et sacerdotes: vel romanos et demones. **ff** De quibus illusoribus dicitur. **gg** xxvii. d. Audite verbum domini viri illusores: qui dominamini in populo meo. Similiter hodie multi illusores sunt in ecclesia: scilicet prelati qui oculos intuentibus deludunt. Vident enim curam gerere animalium: cum curam gerant palearum: videtur dominari viis et omnibus succumbunt: videntur viuētia animalia: et sunt idola mortua. **hh** Pet. ii. a. Vident in nouissimis diebus illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes. Baruch. ii. b. **ii** Ubi sunt principes genitivi: et qui

Libri

Eis: et qui adhuc erit illudat. **xxvij. d.** Audite viri illusores qui dominamini super populū meū. **a** Et que timebat adducā eis. i. famē/peste/gadiū et captiuitate. **b** Quia vocauī eos p̄missis et bñficijs. **c** Et si erat q̄ rñderet: ex amore misericordia obedieō. **d** Locutus sum /cominatoria et aspera: **e** Et nō audiuerunt: latrē timore a peccatis cessādo. **f** Seceruntq̄ malū in oculis meis: id est me vidēte v̄l in te/plo meo. **g** Et que nolui elegerūt: vt sequerent̄ ap̄cupicēti as p̄ras: et adiuvētio nes suas in peccatis. **h** Ixv.b. dicitur idem. Vocauī et non re sp̄dīstis: locutus sum et non audistis: et faciebat malum in oculis meis: et q̄ nolui elegistis. **i** Audite verbū domini tc. Secunda pars in qua boni consolantur. Unde propheta querens se ad bonos dicit: Audite verbū dñi. q.d. alij nolū audire dñm: sed vos audite verbū dñi: aure cordis apponendo: et eius voci obediendo. **j** Qui tremūtis ad verbū eius: reverentes et venerates verba ap̄herētarum. Sed quid audiat subdit. **k** Dixerūt fratres vestri: id est iudei increduli voci mee/dixerūt irridendo: et illudendo vobis. **l** Odientes vos: quia dissimilis est eis via vestra. **m** Et abijsantes ppter nomē meū. i. qz in uocatis vel timens nomē meū: iō abijciuntos a colortio suo et despiciunt. Hicūt inquā h qd seq̄t. **n** Glorificet dñs: et videbitur el: vel gloria el: **o** In leticia v̄g. q.d. vos creditis q̄ impleantur ea que illi ap̄herant vobis. Sed glorificet dñs: id est appareat glorioſus faciendo ea que dicunt ap̄heret: vi sic videamus p̄gnā quā nobis minat: et leticiā vestrā que vobis promittit. **p** Ipsi autē confundēnt: dicit ap̄heret. q.d. ita irridet vos: sed ipsi confundētur ad ultimum/quādovos exaltabimini. Quoruī confusione et destructionē ostendit dices. **q** Vox populi de ciuitate: audita ē/supple. q.d. populū clamat i ciuitate: sacerdotes clamat et implozant in tēplo. Et q̄re hoc subdit. **r** Vox domini reddētis retributionē inimicis suis. i. vox exercitus hostilis: qui clamat exultando pro victoria et captione

Mystice

s tu: et qui dominans super bestias q̄ sunt super terrā: qui in aubē celi ludit. i.q in oratione vel p̄dicatione deū illudit: qui deberet esse sicut aquile volantes in celum: et in p̄dā voleare. Deum em̄ videt velle deridere: qui quādo orat vel legit nō attendit: vel quādo p̄dicat/intentionē ad deum non dirigit. **t** Populis hic labijs me honorat tc. De talib⁹ illusoribus dicit Proverb. xix. v. Parata sunt derisorib⁹ iudicia: et mallei p̄curientes stultorū corporib⁹. Itē Proverb. xij. d. Iose deluder illusores: et māsuetis dabit gratiā. Seq̄t: **a** Et que timebat adducā eis. i. iudeis per romanos: ita ut amitterat locum et gentē: hoc enim timebat. **b** Quia vocauī et nō erat qui responderet: locutus sum et nō audiuerunt: feceruntq̄ malū in oculis meis: et que nolui elegerunt. Hoc idem habet. **c** Ixv.b. Vocauī et nō res̄p̄dīstis tc. Et iō hlc nō exponimus: quia ibi expōsum ē. Sequit. **d** Audite verbū dñi. Conuerit se ap̄heret ad apostolos et fideles ex iudeis dicens: Audite verbū dñi: vobis cōsolatorib⁹. **e** Qui tremitis ad x̄bū el: reverentes et venerantes illud. Vox domini ē sicut tonitruī: unde tremore debet scutere. Sed multi verba dei nō timet: maxime q̄ assueti sunt audire. i.theolog: Sed verba magna/ tū et principū timet. **f** Osee. xij. a. Loquēte ephraim horror inuasit israel. **g** Dixerūt fratres vestri. O vos apostoli et alij credētes: frēs vī iudei fm̄ carne dixerūt. Ipsi dico: **h** Odientes vos/corde: **i** Et abijsantes/a sua co-

Esiae

habitatione: **Et b** nō p̄dop̄f nomē meū. i. ppter nominis mei p̄fessionē: v̄l ppter nominis mei denominationē: q̄ a chisto vocamini christiani: fm̄ illud h̄iere. xiiij. b. Tu in nobis es dñe et nomē tuū sanctū iuocatū ē sup nos. Nos ergo incredui iudei odio habebant: quia de eis non erant. **Joh. xv.c.**

Si mūdus vos odit: scitote quia me priorē vos odio habuit. Et nota q̄ similitūgit/sfratres et odicētēs: i.e. em̄ sint unici: tñ frēs sūt reputādi. Pro tali em̄ odio p̄mittitur beatitudō celestis. **Elī** Luc. vij. d. Beati eritis cū vos oderint homines tc. **Dath. x.**

c. Et eritis odio omnib⁹ hoib⁹ ppter nomē meū. Qd aut̄ dñe: et abijsantes: habetur Joh. ix. d. Nam em̄ cōspirauerat iudei: vt si q̄ cōsite-re eum christū extra synagogā fieret. Quid aut̄ dixerūt illi expōbādo: subiugit. **d** Glorificet dñs tc. Et nota tr̄plicē p̄secutionē sanctōp̄ a malis illatā. **Elī** Dath. x. **e.** Dixerūt. **f** Lordis/ibi: **Odientes.** Operis/ibi: **Abijsantes.** Om̄is autē p̄secutionē p̄sequit. Dixerunt inquā hoc: Glorificet dñs. i. appareat sublimis et gloriosus ī maiestate sua. **g** Et videbim⁹ ī leticia v̄g. i. in maiestate sua appareat ita ut videam⁹: et vos gaudeat. **h** Et loquit̄ ironice. q.d. quia vobis humile introducītis deum et p̄dicatis crucifixū: volum⁹ eum ut dicitis cōspicere in sua maiestate regnante: et et vos gaudeatis in cōspectu el. **i** Simile Dath. xxvij. e. Si fil⁹ dei ē descedat de cruce et credim⁹ ei. Prop̄ tales insultationes maloꝝ: dīc Amos. v.e. Tq̄ desiderātibus dñm dñi: ad qd cāvobis. **j** Et nota q̄ christū multi gr̄at̄ glorificati: s̄ nō ad sectū: vi isti: sed tñ oportet p̄s eū crucifixū inuenire et seq̄ q̄ glorioſū. **k** Marci. xl. b. Iesū gr̄atis naçarenū crucifixū: surrexit si ē h. q.d. si gr̄atis naçarenū/ p̄t̄ gr̄ite crucifixū. Nūc aut̄ q̄ p̄mo gr̄at̄ floridū: ordīnē p̄ueritū: et lō nō inuenierit: surrexit em̄ n̄ ē h vbi eū gr̄at̄. Seq̄t de pena talib⁹. **l** Ipsi aut̄ q̄ talia loquunt̄: **m** Cōfūden̄t: in die iudicij: cū filiō hominis venerit ī glia sua cū potestate magna et fortute: **n** Dath. xxij. c. Tūc em̄ cū viderit gloria christi et sc̄tōp̄ suop̄ dicet̄ illud Sap. v.a. **o** Ibi sunt quos aliqui habuimus in derisum et nos insensati vitā illoꝝ estimabamus insanū tc. **p** Cōfūden̄t ī p̄senti: et perib⁹t p̄ romanos. **q** Subdit. **r** Vox Letap̄ populi de ciuitate: auditā est supple. **s** Vox sacerdotū: **t** De tēplo: auditā ē. q.d. In ciuitate est plorat⁹ populi: in tēplo clamor sacerdotū. Aduenītē em̄ romano exercitu: et circūdante ciuitatē hierisim: fm̄ iosephū: diuissi sunt iudei in tres p̄tes de p̄incipatu cōfēderates. Una pars eligens istū: alia aliū: terciū tū. Una pars poplī et sacerdotū tenebāt tēplo. Arcē ho et regiā domū: pars poplī et p̄incipū. Reliquā ho ciuitatē tertia pars: maxime m̄ vulgus pugnabat: fornicatus cōtra hostes: et intrinsecus cōtra ciues. Romanis ergo vrebem irrūpēb⁹: auditā est vox populi plangētis de ciuitate: et vox sacerdotū: et qui cū ip̄sis erat de tēplo. Vox autem dñi auditā est in romanis exultatibus: qui et nutu delinerūt. Et hē. **y** Vox dñi reddētis retributionē inimicis suis. i. iudeis p̄ romanos. **z** Mōrō populi de ciuitate: vox de tēplo: vox dñi tc. Tripli cē vocē determinat. Vox populi aperte peccatis: fm̄ illud Gen. xviij. c. Clamoꝝ sodomoy et gomorreoy multiplicat⁹ et peccatū eoz aggrauat⁹ est nimis. Itē vocē sacerdotis partētis et peccata populi excusantis et lūnientis: fm̄ q̄ dicunt Ezech. xiiij. b. Populus edificabat partētē. i. peccatorē cōgeriēt: ipsi aut̄ liniebat eū luto absq̄ paleis. **A** Tertia aut̄ vox et dñi p̄curientis et reddētis retributionē inimicis suis: De qua vox dīcet Sop̄. i.c. Vox dñi amara: tribulabīt ibi foris: quādo dīcet: Itē maledicti ī lignē eternū: **Dath. xxv. d.** Item nota q̄ populus loquit̄ de ciuitate. i. de mundanis:

* Et clericus debet lod

a vię clutatis et tēpli. Quę vor dī dñi: qz vñ auxiliante eos vicerūt. Sic ergo mali confundens p chaldeos: sed boni non p̄fūdēt ad vltimū: sūmo revertent et m̄ltiplicabunt. Un̄ subdit: **a** Anteç̄ parturiret peperit. Loquit̄ dñs sive de hierusalē: q̄ dicit̄ peperisse an̄ parturitionē. i. anteç̄ videtur dolores partus suū sustinuisse. Loquit̄ em̄ de sion ad similitudinem matris. q. d. citisime et insperate gerunt filios: sicut si in iller aliq̄ subito libera, ref a partu posset di- c̄ peperisse an̄ partu- rationē. i. anteç̄ mul- tos dolores sustinuit, sicut aliq̄ mulieres solēt sustinere: Uel si- cur aliq̄ qui cito facit aliqd̄ et subito compleat illud: dicit̄ co- plesse anteç̄ incepit. i. anteç̄ videtur incepisse. **b** Ante- ç̄ veniret partus eius. i. tēpus parendi: **c** Peperit masculū. i. validū et forte populū. Andreas. H̄is verbis n̄ bil altud significat̄ q̄ subita et insperata gentis multiplicatio velut si mulier subito pareret. Admirās ergo p̄pheta tam subita pp̄l multiplicationē subdit. **d** Quis audiuit vñ c̄ tale: q̄ quis vidit huic: id est tali partu simile: q. d. nunq̄ visum est vel auditū alias: vt in tam breui spatio gig- nerent̄ tot hominū milia. **e** Nunq̄d parturiet terra in die vna: i. subito incolas suos oēs parturierit: q. d. non est hoc auditū. **f** Aut pariet̄ gens simul: gens. i. tota: q. d. non contingit hoc in terra. Quare aut̄ hoc q̄rat subiungēdo exponit. **g** Quia parturuit et peperit sion filios suos simul et subito. q. d. hoc ideo q̄ro admirādo: qz ita video in sion q̄tiḡse qd̄ in terra alias inuolum ē: et inaudi- tum cōtigisse. Posita aut̄ q̄stione in q̄ q̄si ip̄ossible videbāt tam subito pp̄l generatio et multiplicatio: respōderet p̄pheta in p̄sona dñi: q̄ta fieret p̄ eius potentia. Un̄ dicit. **h** Nunq̄d ego qui alios parere facio. i. qui alias nationes multi- plico: **i** Ip̄se nō paria dicit dñs. i. filios meos specia- les. i. iudeos nō m̄ltiplicabo: **k** Si ego qui generatio- nem ceteris v̄l cunctis tribuo sterilis ero: ait dñs deus: quasi nō: immo ego multiplicabo filios: id ē iudeos. Audita ergo dñi p̄missione p̄pheta cōuertit se ad cōsolatio- nem hierusalē dicens. **l** Letamini cum hierlm. i. cor- de gaudete de sua p̄speritate et multiplicatione. **m** Et ex- ultate in ea: id ē de ea sive de eius p̄fectori vel in ea ma- nentes et habitantes. **p** Omnes qui diligitis eam.

* **s** cleric̄ debet loq̄ de tēplo. i. de diuinis. Sequit. **a** Ante- ç̄ parturiret r̄c. Post destructionē iudeor̄ loq̄ de mul- tiplicationē gentiū: Reprobata em̄ synagoga / edificat̄ et m̄l- plicat̄ ecclia. Et hoc ē q̄ dicit: **a** Anteç̄ parturiret pe- perit: anteç̄ veniret part̄ eius peperit masculū. i. ci- tissime et insperate multiplicari sunt filii ecclie: vt sicut mater sine dolore parturitiōs videat̄ partū effudisse. Dicit̄ aut̄ ec- clesia parere masculū et beata virgo et deus et platus et sub- dit̄. Ecclesia em̄ i velocitate t̄pis: **c** Peperit masculū: id est pp̄l forte: q̄n vna die crediderunt̄ tria milia. Act. ii. g. Et alia die quinq̄ milia: Act. ii. a. Ecclesia q̄ anteç̄ partu- riret peperit: qz anteç̄ p̄secutionis multas angustias patere et multiplice spūaliū filior̄ sobolē q̄d̄idit. **b** Et anteç̄ veni- ret part̄ eī. i. anteç̄ videret posse generare filios. **c** Pe- perit masculū. i. forte populū: Subito em̄ ad fidē multitu- do cōuersa est iudeor̄: et gentiliū fortiū in fide et strenuor̄ in opatione. Sed contra Apoc. xii. a. Dulter clamabat parti- ries et cruciat̄ vt pariat̄. Ecclia em̄ clamādo parturit̄ c̄stū ad verba: et cruciat̄ c̄stū ad exempla: quō ergo dicit̄ hic: anteç̄ parturiret peperit: Solario. Triplex ē st̄ ecclie: Primiti- uus: medi⁹ et vltim⁹. In p̄mo statu sine parturitiōe peperit: q̄ sine difficultate et obstaculo multa milia ad fidē cōuer- sit. In scđo aut̄ statu cū parturitiōe peperit: q̄n dira sustinuit i mar-

tyrīb⁹: et alte clamauit in p̄fesso: ib⁹: vt filios deo in fide gene- raret: ita vt recte dicat̄ de ea: **D**ulter clamabat parturiēs: et cruciat̄ vt pariat̄. Et. j. eodē dicit̄: Parturuit et peperit sion fi- lios suos. In vltimo aut̄ statu q̄ nūc ē ecclia sine p̄tu partu- rit. Multi em̄ sūt dolores ecclie: s̄ pauci filiū m̄luplicant̄. **s**.

xxvij. a. Cōenerūt fi- lij vñq̄ ad partū: et nō est vñr̄ pariēdi. Un̄ llātere. illj. e. Cōentre- meū doleo / ventrem meū doleo. Uel ecclie sia p̄turit masculū: q̄n d̄ suo gremio eligit vi- rilē plātū. Sed tales vult pharao in flumi- ne p̄jcerē diuinarū: **E**xo. i. d. Itē de bea- ta virginē expōit. a

Anteç̄ parturiret peperit: qz sine dolore peperit beata maria christū. Un̄ i antiphona. Nesciēs mat̄ virgo virū r̄c. b **A**n̄ vñ veniret p̄tus eius peperit masculū: Mō em̄ p natura lem t̄pis successionē: sed p mirabilē gr̄e collationē peperit: licet tēpus seruauerit alijs mulierib⁹ statutū pariēdi post p̄ceptū. Uel aliter fm̄. **A**nteç̄ parturiret virgo maria et anteç̄ ve- niret p̄tus el̄: genuit̄ de pater masculū sine tpe/verbū. i. et fi- liū suū fortissimū: p̄ quē fecit et gubernat̄ oīa: quē in tpe cōce- pit et peperit virgo maria. De isto masculo dī Apoc. xii. b.

Peperit mulier fūliū masculū qui recur̄ erat oēs gentes in virga ferrea. i. i rectitudine virḡ: et duricia penitēcie. Itē filiū p̄tūt̄ et peperit filios i cruce. Un̄. s. xlvi. a. Qui portamini a meo vtero: qui gestamini a mea vulua. Itē platus ē mater. Gal. iiiij. c. Filioli mei quos iterū p̄tūt̄ donec formet̄ chri- stus in yobis. Itē q̄libet debet parere masculū. i. bonū p̄posi- tum in virile opus p̄ducere. Matth. xii. d. Quicūq̄ fecerit volūtātē p̄tis meti q̄ i celis ē: ille me⁹ frater/ soror et m̄r̄ ē. Mō dīc p̄t̄: qz boni opis m̄r̄s sum⁹. Cōcepit em̄ liberū arbitriū a grā tanq̄ a p̄te. Auctoritas em̄ boni opis ē i deovl̄ in grā no i libero arbitrio. Seq̄t. **d** **Q**uis audiuit vñc̄ tale et q̄s vidit huic simile: Nunq̄d em̄ tale quid sup̄ terrā ac- cedit: vt in breui tpe crederet oēs nationes: et de vniuersis ge- tibus vna gens fieret christianoꝝ: et cōpleret dictum apl. ij. Cor. v. d. Uetera transferūt: et ecce oīa facta sunt noua. Un̄ subdit̄ adhuc. **e** Nunq̄d parturiet terra in die vna aut̄ pariet̄ gens simul: qz parturuit et peperit sion filios suos: Ap̄li em̄ filios suos tanq̄ vna die et simul ge- nuerūt̄: qz i christo q̄ lux ē et dies: vt dī Job. xii. g. et viij. b. et volūtātē fidel̄ eos quererūt̄. Et nota q̄ dīc parturuit et peperit: Parturuit exhortādo fatigata: peperit p̄uertēdo le- tificata. Ecclia em̄ q̄ prius anteç̄ parturiret peperit: postea vt pareret parturuit: qz vt filios deo generare posset: multis co- natib⁹ enixa ē: et multis dolorib⁹ cruciata/verbū dei p̄dicās: et eos quos intra vterū charitat̄ portabat: in fide v̄l in bona p̄uersatiōe genuit̄. Sed qz a deo factū est istud: ideo pulchre sublīgit̄. **b** Nunq̄d ego qui alios parere facio/ car- naliter oēs: et cōmuniter oēs creo. **i** Ip̄se nō paria di- cit dñs: q. d. immo: ego em̄ qui oēs hoies creaui ex nihilō: creabo mīhi et omib⁹ gentib⁹ ecclesiā vñā: que edificat̄ de la- pidib⁹ viuū. i. Pet. ii. a. Un̄ subdit̄. **k** Si ego q̄ gene- rationē ceteris tribuo sterilis ero ait dñs: q. d. Mō: im- mo filios spūales mīhi multiplicabo: q̄ ceteris do carnales. Uel non sterilis ero a filio coetero ego eternus: qui tempo- ralibus do filios t̄pales. **l** Letamini cū hierlm. Inui- tate angelos/ vel ap̄los/ vel quoilibet ecclie filios: vt gaudeat̄ de bonis hierlm. q. d. Oāgeli et apli tristes de p̄ditiōe iudeo- rū infidelium/ letamini p̄solati de fide et salute gentiū: de qbus edificat̄ ecclia. Et h̄e. **m** Letamini/ corde: o angelio/ o apli o fideles filij: m̄lū hierlm: m̄r̄ vñā celesti: et cū ecclia p̄- sceti de gentib⁹ collecta. **n** Exultate/ voce et corpe pāden- tes signa leticie. **o** In ea. i. pro ea. i. p̄ fide cōuersor̄: q̄ in ea numero habitat̄ et merito. **p** D̄s q̄ diligitis eam. Soli em̄ habētes celū et dilectionē animar̄/ gaudēt̄ et exultat̄

Quinta pars.

Libri

Gaudete cum ea gaudio de eius prosperitate. b **U**niversi qui lugetis super eam pro eius captiuitate et afflictione. Gaudete dico ita. c **A**t fugatis et repleamini ab yberibus consolationis eius. Loquitur de hierusalē quasi de matre plurib⁹ fili⁹ lac p̄ebente: et de populo loquitur q̄si de fili⁹ paruulis q̄ delectatur

Bi ybere. Un adhuc s. b. **M**usebat s. dit. d **E**t mulgeat vberem. **E**t vberem

a **G**audete cū ea gaudio vniuersi q̄ lugetis sup eā: vt su-
tis/lac consolationis v̄l prosperitatis. **V**el
abundātiam lacris si-
gnificat in terra illa et
mellis/ per hoc q̄ dicit
Sugatis et mulgea-
tis: sūm q̄ dicit Heut.
xxxij.b. Et sugeret mel d̄ petra: oleūq; de saxo durissimo: bu-
tyrū de armēto et lac de ouib⁹ r̄c. e **E**t delitijs affluatis
ab omnimoda gloria ei⁹. Pro magnis em̄ delitijs repu-
tabitis viderē plena et pristinā gloriā ipsi⁹ hieralē: s̄ h̄c glo-
ria maior erit. f **Q**uiā h̄c dicit dñs: ecce ego decli-
nabo sup eā. i. sup hierusalē: b **Q**uasi flumē pacis:
id est dabo eis pacē quasi flumen. l. pacem copiosam et inde-
ficiēt: sicut exponit Andreas. g **E**t quasi torrentē in-
undantē gloriā gentiū / declinabo. l. sup eā. k **Q**uā
sugatis: id est ego plures faciā proselytos de gentibus qui
ad eos sicut torrens inundāt in velocitate et multitudine con-
uerten̄t: qđ erit ad gloriā hierusalē / et ad delectationē vestrā.
Vel **Gloriā gentium.** l. diuitias in qb⁹ gētes gloriabantur
dabo vobis: sūm qđ exponit Andreas. **Q**uam suge-
tis: id est ita in gloriā eorum delectabimini: sicut pueri in su-
gendo lac delectant. h **A**d vbera portabimini: et su-
per genua blandient vobis. Prosequit metaphoram
paruolorū sugentium. q. d. sicut matres paruulos ad vbera
portat: vt portādo eos reficiat: et sup genua eos sustinēdo cō-
solans/ et eis blādiunt̄: ita gētes et nationes et reges etiā earū
vobis lac diuitiarū et delitariū ministrabūt: et vos sustētabūt:
sūm etiā q̄ habef. s. l. c. Et fugis lac gentiū / et māmilla re-
gū lactaberis. Ubi sūm litterā Septuagīta habef: Diuitias
regū comedes. **V**el **A**d vbera mea / portabimini: et sup

genua blandient vobis.
Dystice *** de cōuersione peccatorū. C**haritas em̄ nō gaudet super ini-
quitate: congaudet autē veritati. j. **C**orl. xiij.b. **E**t hoc pa-
tet q̄ illi qui dolent quādo soci⁹ sui vel carnales amici intrāt
religionē/ vel bona alia faciūt/ nō diligebant illos. a **G**au-
dete cum ea gaudio vniuersi: non solum omnes/ sed sin-
guli. b **Q**ui lugetis/ vel lugebatis super eā: vos. s.
apostoli/ qui doloris de perfidia iudeorū: gaudete de multi-
tudine gētiū puerarū. **V**el **G**audete cum ea gaudio vni-
uersi qui lugetis super eam: id est qui lugetis damnata
que patitur ecclesia i quibusdam: gaudete in lucris que adi-
piscitur in alijs. **V**el **G**audete qui lugetis. q. d. conti-
nuare gaudium gratiē visq; perueniantis ad habitaculum
celestis gaudiū et leticie: De quo dicitur Job. xvi. e. q̄ gau-
diū vestrū nemo tolleret a vobis. Quod gaudiū lugentibus
datur: quia illi participes sunt cōsolationū qui soci⁹ sunt pas-
sionū. q. **C**orl. j. b. Sicut soci⁹ passioṇis estis: sic eritis et cō-
solatiōis. Ideo iusti etiam in p̄esenti gaudent in tribulatio-
nibus: sicut dicit apostol⁹ Col. j. d. Gaudeo in tribulationis/
b⁹ meis r̄c. Et Iaco. j. a. Omne gaudiū existimatē frēs r̄c.
Dic̄ g. **G**audete cū ea gaudio vniuersi q̄ lugetis
super eam: id est gaudete o paruuli ecclesi⁹ cum matre ve-
stra in tribulationibus lugentes. Et loquitur vel ad paruulos
ecclesi⁹/ vel ad apostolos. Dupliciter enim potest legi. Gau-
dete dico ita vt fugatis et repleamini ab yberibus consolatio-
nis eius: id est vt fugatis lac vberi⁹ quo vel quibus cōsolatur
hierusalē: id est ecclesia. Vbera em̄ sunt duo testamenta. Ab
istis yberibus fugitur lac a paruulis/ et in paruulis fugitur a
prelatis: quia perfecte subditorū consolatio est et refectione p̄e-
latorum. Lac ergo trahit ab yberibus: quia de nouo et vete-

Esaie

ri testamento trahunt̄ verba et exempla: quibus nutrīuntur
et consolant̄ paruuli: quādo per verba simplicis et fidelis do-
ctrinę edificant ad fidem / et per exempla roborantur ad bo-
nam operationē. H̄ec vbera etiam fugunt prelati: quādo in
fide subditorū et bona operatione delectant. d **A**t mul-

geat et delitijs af-
fluatis: hoc etiā as-
sumans eorum simpli-
cem fidem: et p̄fectioe
eorum abundetis. Et
b. f **A**b omnimo-
da gloria ei⁹: id est
a sc̄ientia diuinitatis et
humanitatis christi: quā
habet eccl̄ia. Sancta
em̄ ecclesia in omnib⁹

vna: i alijs habet lac. s. simplicē fidē et operationem: in alijs
autem affluit omnimoda gloria. s. charismatum abundantia
et sc̄ientia diuinitatis et humanitatis christi. Sancti enim pre-
dicatores in omnibus delectant/ tanq; carpentes ab alijs. Se-
quitur. g **Q**uiā h̄c dicit domin⁹: Ecce ego decli-

nabo sup eā. i. sup hierusalē: b **Q**uasi flumē pacis: id et descendere faciā super
eam plenam et perseverantē pacis affluentia. l. spirituſancit
abundantia/ quo recōciliātur deo et angelis et quo quiete et
pacifice inter proximos conuersamur. Et dicit. Declina-
bo: id est a tudeis superbis ad gētes humiles declinare et de-
scendere faciā. Humilibus em̄ datur gratia: et ad vales dedi-
nat aquarū copia. P̄. Inter mediū montū: id ē in vallib⁹ **P**. **S**. **15.**
pertransibūt aque: id est grātia. h **E**t quasi torrentem
inundantē gloriā gentium quā fugatis. i. multitudi-
nem gentiū et fortitudinem earum ad fidem conuertā abundan-
ter et affluenter / ita vt in eis delectemini. q. d. duo dabo ec-
clesię: copiam. s. charismatum et gratiarū/ hoc est ynuis flumen: et
multitudinem conuersorū/ hoc est aliud. **V**el fluvius ynuis est
abundantia pacis q̄tum ad proximos: aliud est torrens glo-
riā gentiū: id est timor quo ad deum: Gloria em̄ gentiū est ti-
mor dñi: sicut dicit Eccl. x. c. Gloria diuitium honorator: et
pauperū timor dei est. De p̄mo fluvio dicit. s. xlviij. d. Ulti-
nam attendisse mandata mea / facta fuisse quasi flumē pacis
tua. De sc̄do subditur. Et iusticia tua sicut gurgites maris.
Iusticia enim refertur ad timorem: quia timor dñi iustificat:
Peccatum em̄ expellit: vt dicit Eccl. j. c. Baruch. ij. b. Si in
via dei ambulases/ habitasses vtiq; i pace sup terrā. s. liij. d.
Ponā multitudinem pacis fili⁹ tuis. Eccl. xxix. c. B̄ndictio
illi⁹ quasi flui⁹ inundabit. **V**el primus fluvius est fluvius
gratiae: secūd⁹ ē torrens doctrine. Primus dicitur fluvius pa-
cis: quia p̄ gratiā obtinetis peccatorū venia. Secūd⁹ dici-
tur torrens gloriā gentiū: quia in doctrina ecclesi⁹ est gloria
audientis turbe. De istis fluvijs dicit in P̄. Fluminis im-
petus letificat ciuitatē dei. Itē Job. vii. f. Qui credit in me
sicut dicit scriptura/ flumina de ventre eius fluent aquę riuę.
Sequitur. i **A**d vbera portabimini / et super genua
blandiet vobis. Loquitur ad gētes credituras: quibus tri-
plex officiū exhibendū est ab apostolis/ et similiter subditis
exhibendū ē a prelatis: Lactatio/ portatio/ et blanditio. De-
bent enim lactando portare eos. i. docendo et instruendo eos
supportare in infirmitatibus eorū. **V**el portare debent eos:
id est per bona exempla eos ad meliora poruehere: vt nō tñ
s̄bo lacten̄/ s̄ exemplo ad bona puehant. Job dicit: Ad vbe-
ra/ solatorię p̄dicatiōis: portabimini: adūcto exemplo bo-
ne p̄uersatiōis. **V**el ad vbera portabimini: i. suppor-
tum: sūm illud Gal. vi. a. Si p̄occupat̄ fuerit homo in aliq;
delicto r̄c. Sed q̄ frequēter on̄ grauat̄ portatē et asperz̄
redit: sicut habet exemplū de moysi Numeri. xi. c. Illu-
minib⁹: porta eos in sinu tuo quēadmodū solet nurrīt portare
infante r̄c. id s̄bdit. m **E**t sup genua blandiet vobis.
q. d. portādo vos nō exasperabut vos: s̄ cōsolabūt et blādi-
t̄ vob loquens: sic nutrit paruulo plōat̄ blādi- et frāgit vocē
suā/ loquens et blandies puerō. Prelegas em̄ cū paruulis
nō debet loqu-

Genua blandies vobis: id est ego lactabo vos et sustento dicit dominus: sicut mater filium parvulum. Unde subdit. **a** Quomodo si cui mater blandias: ita ego consolabor vos: lac prosperitatis vobis copiose fundedo: lachrymas misericordias calamitatis absterendo super genua patientie me supportando. **c** Et in hierusalem consolabimini: quia ad eam de captivitate prospere reuertimini. **d** Audebitis implora quia modicauitatem primis. **e** Et gaudebit cor vestrum: et ossa vestra quasi herba germinabunt. **b** diatur: ita egredies consolabor vos: et in hierusalem consolabimini. **f** Glorietis et gaudet debit cor vestrum: et ossa vestra quasi herba germinabunt. **g** Et ossa vestra quasi herba germinabunt: id est vos qui fuistis quasi ossa arida et mortua in captivitate: renuiscetis et florebitis ad humorem prosperitatis et liberatiois de captivitate: sicut herba quae in hyeme mortua est: in vere autem rediuiva est. Unde hic sphaera duplicitate seruat metaphoram: ossium et barbarum. De ossibus simile habetur Ezech. xxxvii. b. ubi dicit. Ossa arida audire verbū domini: Hec dicit dominus ossibus his: Ecce ego immittam in vos spiritum et viuetis regnū. De herbis simile habet. S. xliij. a. Germinabunt inter herbas quasi salices iuxta praeterfluentes aquas. **g** Et cognosceret manus domini seruus eius: id est potentia domini vel largitas eius cognoscet in seruorum liberatiois et bonorum collatione. **h** Et indignabitur inimicus suis. q. d. predicta bona faciet bonis iudeis: sed malis et incredulis vocis domini destruet et vastabit. **i** Quia ecce dominus in igne veniet: quod factum est quando exercitus babylonis ciuitates iudee destruxit et combussit: et eriam hierusalem: et sepius etiam pro peccatis suis combuste sunt ciuitates eorum et edificia. **j** Et quasi turbo

Dicitur. * non debet loqui plena voce: sed facta et mansueta: quia sicut dicitur Ps. 89. cit Ps. Superuenit mansuetudo et corripemur. Parvulus terret plena voce: qui facta voce quiescit et placat. Ad vbera portauit apostolus illos quibus dicebat: Tunc parvulus in christo lac vobis potum dedi non escam. j. Cor. ii. a. Et super genua: id est super exempla bonorum operum suorum blandebatur eis quibus dicebat Phile. iiiij. b. Quocumque sunt verae: quocumque pudica: quocumque iusta: quocumque amabilia: quocumque bone famae: siqua virtus: siqua laus: discipline: hec cogitate que et didicistis: et accepistis: et auditistis et vidistis in me: hec agite et deus pacis erit vobis. Ita Ro. xij. a. Obsecro vos per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam deo regnū. Vox ista est blandientis. Item. j. Pet. ii. c. Obsecro vos tamen aduenas et peregrinos regnū. Ita sicut nutrit quādō vult parvulo blandiri: dat ei quicquid habet: ut puer quiescat et fletu: Ita apostolus faciebat. j. Thessal. iiij. b. Tunc si nutrit foveat filios suos: ita desiderates vos cupide: volebam tradere vobis non solum euangelium dei: sed et animas nostras. Similiter et ceteri sancti doctores portauerunt et portant morte matrū ad vbera doctrinę parvulos suos: et in exemplis bonorum operum velut in genibus souēdo eos sustentant ac blandiunt eis ut proficiant. Nam quae in genibus opera designantur ex historia gedenonis cognoscimus: ubi trecenti viri qui recto genu aquā biberant vicisse reseruntur: Iudic. viij. b. Aquae enim est sacra scientia: genu autem rectū est operatio ad celum erecta: Recto autem genu aquā bibit: quae cum recta operatione sacram scripturā addiscit: ut prius faciat sibi quae doctrinę intendat. Qui enim prius fecerit: facilius postmodum addiscit: quia intellectus bonus omibus facientibus eū. **a** Quomodo si cui mater blandias: ita ego consolabor vos. **b** Omnipotens deus tamen misericors et miseratus: modo aquilemodo gallina: modo mari blandiū se comparat: ut nos saltet blanditijs alliciat. Mater enim maximū haberet affectum ad filios: gallina et aquila ad pullos. Aquila enim ut dicit **b** plus omnibus bestiis iumentis pecudibus avibusque fētus diligit: ut aiunt qui de animalium scripsere naturis. Dicit

ergo: Quomodo si cui mater blandias regnū. sicut mater parvulo fleti blanditur vocem frangendo et fingendo lachrymas manibus propriis abstergendo: poma et alia amabilia et tribuēdo: **b** Ita ego consolabor vos: blanda locutione: lachrymarū absterstione: bonorum collatione. Non enim solum sic mater vestra: sed plusq; mater. S. xl. **c** Munquid potest mater obliuisci infante suū: ut non misereat filio veteri sui: et si illa oblitia fuerit: ego tamen non obliuiscar tui. Eccl. iiiij. b. Miserebis tui glis quae mater. **d** Et nota quod duplēciter mater consolat parvulum fleti. Primo enim dicit: Bone fili quae fecit tibi h: quae fles: quae lugere: dic quibus: et tunc paulus magis erupit in fletu: quanto magis quae a matre causa fletur: et licet magis ploret: tamen est ei consolationis vox matris fletu inquirētis. Postea mater alto modo blandit ei: dando ei aliquid et lachrymas abstergendo et ad vbera subleuando. Eodem modo dominus parvulus suis lugentibus dat consolationem duplēcem: vnam in presenti: aliam in futuro. Primo enim querit a parvulo causam fletus: quando ei ostendit et reuelat vallem misericordie huius: et lutum fecis: et sic parvulum consolando magis ad lugendum provocat: In futuro autem omnino absterget lachrymas lamentorum ab oculis eorum: sicut dicit Apostolus. xxij. a. et S. xv. c. Tunc eos ad vbera sue consolatoris allocutionis et benedictionis subleuabit: quando dicit: Venite benedicti patris mei regnū. Matth. 25. c. **e** Et portabit ad locum eternum et hereditarie mansionis. Unde subdit. **f** Et in hierusalem consolabimini: id est in ecclesia celesti mea presentia reficiemini et consolabimini: qui hic in babylone consolationem noluitis: Sicut illi de quibus dicitur Luc. vi. d. Tunc vobis diuitibus qui habetis hic consolationem vestram. **g** Glorietis regnū. In hierusalem enim quae pacis visio interpretatur: videbitis sicut est gloriam creatoris: sicut dicit Apostolus. Tunc videbitis facie ad faciem. j. Cor. xij. d. Matth. v. a. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. j. Joh. iij. a. Tunc videbitis eum sicut est. **h** Et gaudebit cor vestrum: id est ex corde et intime gaudebitis: non superficialiter: sed veraciter: quia medullæ cordis in domino exultabunt in eius asperci. Joh. xv. e. Iterum video vos. I. faciam vos me videre: et gaudebit cor vestrum regnū. Et nota quod visionem sequitur gaudium. Ideo autem nos non gaudemus in spiritualib: quod non ea videmus: id est nolumus videre. Tob. v. b. Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedebo: et lumen celi non video: Et non tam gaudium habebunt cordis: sed et corporis gloriam. Unde subdit: **i** Et ossa vestra quasi herba germinabunt: id est de puluere reuulsione atque virescente et iminarecessibili gloria vernabunt: sicut herba quae in hyeme mortua est: in vere autem rediuiva. S. xvij. d. Expergescimini et laudate qui faceris in puluere. Daniel. xij. a. Qui dormiunt in puluere regnū evigilabunt. Job. xij. d. Rursum circumdabor pelle mea regnū. Ezech. xxvij. b. Ossa arida audire verbū dominū: Hec dicū dominus ossibus his: ecce ego intromittam in vos et succrescere faciam super vos carnes regnū. Hec autem ita debere intelligi: sequentia declarat cum prius subdit. **g** Et cognosceretur manus domini seruus eius: et indignabitur inimicus suis: Quia ecce dominus in igne veniet regnū. Manus domini dicit filio: vel potestia eius: et operatio sue vindicta vel munificencia. Cognosceret autem manus domini in iudicio seruus eius: et ad utilitatem seruorum suorum: quia dextera sue potenter liberat eos: et munificencia sua coronabit eos: quando dicit eis: Venite benedicti patris mei regnū. **h** Et indignabitur inimicus suis: et omnibus quae eū ex corde non amauerūt: quod dicit: Ita maledicet in igne eternū: **i** Quia ecce dominus sexta pars in igne veniet ad iudicium. In primo aduentu venit in rore. In secundo in igne. Primus aduentus fuit grātia et venit. Secundus erit vindicta et pena. Ipse autem in igne veniet: quod ignis ante ipsum Ps. 96.

Libri

S Et quasi turbo quadrigē ei⁹; id ē currus eius. Lo-
quīt enim de dño sub metaphorā bellantis vel triūphantis
imperatoris. Vel quadrigas dñi vocat ipsos curr⁹ chaldeo-
rum: et aliorū hostiū iudaici populi: qui in tanta multitudine
et celeritate veniēt: ut q̄si turbo dicant q̄drige eoz.

A. Reddet in indignatio-
ne furorem suum.
B. Reddere. Vel fm Hiero. et ali-
os: reddere in indi-
gnatione. i. ad red-
dēdū cū indignatione
dicabitur. malis iudeis. **C.** Su-
rōre suū: id ē vindi-
cā fin merita eorū.

D. Et icrepationē suā in flāma ignis. i. cū indignatio-
ne puniet malos iudeos et p̄ cōbustionē ciuitati suaz eos in-
crebat. **E.** Qui in igne dñs dijudicabit
et in gladio suo ad omnē carnē. i. multos eorū gladio
hostiū suorū cadere faciet in bello et q̄dificia et ciuitates eorū
comburi. **F.** fm Hiero. et Haimo. littera ē: In igne do-
minus dijudicabif r̄c. id est eius potētia et iusticia siue
iusta vindicta in igne approbabif: quia comburendo hostes
suos iustus iudex ostēdef et gladio eos occidēdo. Qd aut̄ di-
xerat: Ad oēm carnē expōit s̄bdēs. **G.** Et multiplicab-
unt interficti a dño: i. multi erunt interficti dño eis
suxta merita retribuēte. Pro quibus autē peccatis interficti
erunt subdit dicēs. **H.** Qui sanctificabant et mundos
se putabāt: id est sanctificatos et mundos se putabāt ablui-
ti in fontibus: vel in baptismatibus que sibi in locis amēnis
parabāt: vbi et luxuriabant libentius: vt statim se mundarēt
et abluerent: tanq̄ sic mundari potuissent. Et hoc est q̄ dicit:
I. In hortis post ianuā intrinsec⁹. Sic construe. Ipsi
vico luxuriantes in hortis. i. i locis amēnis cū masculis et femi-
nis more canū. **J.** Et h̄c Post ianuā intrinsec⁹. i. nō in
porta naturali actū illū libidinis exercētes: sed post ianuā:
id ē retro intrinsecus in ipso corpore. Qd turpe ē dicere: s̄ in-
dicat ad p̄fusionē eoz q̄ nec erubescit facere: Quę em̄ in oc-
culto s̄lūt ab ip̄sis turpe ē dicere: vt dicit Eph. v. c. Ne sic
pūcta. **K.** Post ianuā intrinsec⁹ q̄ comedebāt carnē
suillā: vt sic sensus: **L.** Qui comedebāt carnē suillā
retro ostiū itra domū ad honorē simulacri tutelę. Huic sensui
Septuaginta cōcordat: dicētes sic: In lumenib⁹ comedētes
carnē porcinā r̄c. **M.** fm q̄ qdā h̄nt: Post vñā tr̄sēc⁹.
Post id est retro: **N.** Inā r̄e supple. Verecūdij em̄ cā tacet tā

O. fedū ret nomē
prosticē. **P.** precedet et inflābit in circūlū inimicos eius: et purgabit/
supple electos. Malach. iiiij. a. Dies dñi veniet succēsa qua-
si caminus. **Q.** Igitur succensus est in furore meo:
sup vos ardebit. Deut. xxxii. c. Igitur succensus est in furore
meo et ardebit vsc⁹ ad inferni nouissima. **R.** Māu. i. b. Indigna-
tio eius effusa est quasi ignis: et petre dissolut⁹ sunt ab eo.
S. Et quasi turbo quadrigē eius. Modus loquēdi ē.
Dicit em̄: venite/venite in currī⁹ et quadrigis: quia veniet
tūc triumphaturus et aduersarios debellaturus et dispersu-
rus: sicut turbo om̄ia dispergit. **T.** quadrigas vocat virtutes
angelicas. Dicit ergo. **U.** Et quasi turbo q̄drige ei⁹:
id est virtutes angelice in quibus sedet/venient sicut turbo:
vt reprobos oēs subruant/et quasi paleas de mūdo tormentis
exagitantes exagitent. **V.** Māu. i. a. Domin⁹ in tempesta-
te et turbine vię eius. **W.** Igitur. xxx. d. Ecce turbo domini furor
egrediens: procella ingens in capite impiorum conquesceret.
Sed ad quid veniat in lignē et turbine subdit. **X.** Redde-
re. i. vt reddat. **Y.** In indignatione furorem suum:
quando cum indignatione dicet: Ite maledicti in ignem r̄c.
Z. Et icrepationē suā in flāma ignis. Iustis em̄ sub-
leuant in altū et peccatoribus in medio ignis illius qui spa-
ciū huius aeris occupaturus ē/ in imo derelictis: reddet do-
minus eisdem peccatoribus/in flamma ignis icrepationem
suam/ dicens: Esuriui et non dedistis mihi manducare r̄c.
A. Quia in igne dñs dijudicabit: vel verius/ dīju-

Esiae

dicabis: fm Hiero. et Haimo. et alios exposito: es **B.** Et in
gladio suo ad oēm carnē. i. contra omnē carnalem qui
hic carnalia desideria securus est: et qui gloriam incorruptio-
nis non fuerit adeptus. De qua carne dicitur. i. Cor. xv. f.
Caro et sanguis regnū dei nō possidebūt. H̄ec igit̄ caro igni
et gladio tradetur. **C.** Ni ardēti et gladio: id
est illi sententię iudici-
ali: Ite maledicti r̄c. **D.** In illo ergo igne et
gladio dominus tu⁹. **E.** et man-
dibabitur ad omnem
carnem: quia quando
dominus reddet vñl-

cūq̄ qđ meretur/tunc omnes cognoscēt illum: et laudabunt
eius iudicium: et tunc comprobabitur: q̄ iuste erga impios
in omnib⁹ ipse gerit: immo q̄ pig: et ediuerso q̄ iniuste illi erga
illū semp̄ gerint. De hoc aut̄ gladio dñ Amos. ix. c. Gladio
domini peribūt oēs p̄tōres. s. xxvij. a. In die illa visitavit
domin⁹ in gladio suo duro fortis et grādi sup leviathan serpē
tem vectem: et super cetum qui in mari est. Post predicta au-
tem sententię valde formidanda subiugitur. **G.** Et multi-
plicabūt interficti a dño: qui sanctificabant et
mundos se putabāt in hortis post ianuam intrin-
secus. Multi enim qui se mundos putant a peccatis digni-
morte inueniēt in districti iudicis examine. Quid enim per
ianuam interiorē nisi ingressus religiosioris et secretioris cō-
uersationis intelligit: vt eorum qui seculo renunciant/vel qui
ad altaris officiū accedunt: Et qd hortoz nomine nisi cōuer-
sationes talium designantur/adorant virtutū floribus: et bo-
norū operū virore vernantes: in quib⁹ significat: quia san-
ctitatis actiones faciūt: et mundos se putant: quia iam se pur-
gatos a peccatorū sordibus putant: atq̄ mundiciā sanctifica-
tis sibi arrogant: cum tamē scriptū sit: De propitiatu pecca-
torum noli esse sine metu: Eccl. v. b. Et quia de suis meritis
presumunt: idcirco veniente eo qui omnē superbiam percūit
interficiens. **H.** Hinc nanq̄ ē q̄ ynicūq̄ talū dñ Eccl. xxix.
I. Quo pulchrior es descēde et dormi cū incircūcis. Omnis
em̄ q̄ seditātē sue infirmitatis cōsiderare negligit: se p̄ elatio-
nis fastū virtutis sue gloriam attendit: que pulchrior ē: inde
descēdit: quia extollendo se de suis meritis: inde deterius in
līma corrūt: vnde glōtōsum se esse putauit: qui descendens
cū incircūcis dormit: qz in eterna morte cum ceteris pec-
catoribus deficiet. Bene ergo dicit q̄ multiplicabūt interfe-
cti a dño: quia multi erūt damnati: qui sanctificabant et mun-
dos se esse putabant. **J.** In hortis: id est in excultis virtu-
tum plantarijs: **K.** Post ianuam intrinsecus: id ē post
ingressum sanctioris vite: quia multi qui nunc religiosores
et deo viciniores esse vidētur/ in illa die gladio animaduersio-
nis eius interficiēt. Ad litterā m̄ iudicii in hoc verbo nota-
tur: immo scribēt et pharisei: qui iuxta dominī sententiā mun-
dātes qđ foris erat calicis et parapsidis/ intus plenī erāt im-
mūndicia. Precepērat enim de⁹ per moysen: Numeri. xix. b.
vt si quis pr̄euēt fuisse in peccato/ vacq̄ ruse asperius ci-
nere: et alijs expiationū modis: per sacrificia et victimas redi-
ret ad tēplū. Qd illi negligētes/ in locis delitiarū et volupta-
tē vel piscinas ad areolas irrigandas: adulteria et omnium li-
bidinum turpitudinem/ simplicibus aquis abluerē se pu-
tantes. Num enim et scortis horrerent/ in modum canum: et
masculi in masculos turpitudinem exercent: sanctificaban-
tur in hortis: id est abluebantur/ et mundos se purabant: sed
in aduentu eterni iudicis damnabuntur. Illi quoq̄ iudei
hīs verbis arguunt: qui latentur in hortis suis colebant ido-
la: et ibi sanctificabantur: id est laudabantur: et mundos se
purabant. Quod autem dicitur: post ianuam intrinsecus: id est absconsis locis hortorum: vel sicut in prima lec-
tura litterali exposuimus. **L.** Qui comedebant car-
nem suillam et abominationem et murem simul cō-
sumentur dicit domin⁹. **M.** mutantur a prima lectura.
* **N.** moralis: per suum

G sedum res nomine. i. post vulnus retro in posterisbus: quia etiam ipsis mulieribus abutuntur: Utinam tacere liceret. Intrinsecus. i. in ipso eauri corpore: ut dicunt. Tel. Post vnam intrinsecus. i. agentes post. i. retrovnam rem. i. turpe: nec nominat quae re p. abominatione illius peccati. Tel. Post vnam rem turpe agentes alia. Tel. Post vnam arborem. i. ut dicunt. huius: id est sub vlno: vbi sacrificabatur idolis propter vmbra. Unde Iosias legitur p. ceperisse deleri vlnos. Qui comedunt carnem suuani contra legem: Levit. xi. a. **a** Et abominationem et murem: id est murem que est abominatione. Non autem oenogenus muri dicitur: sed quod nos gloriem dicimus: ut dicunt Hiero. et Ioh. et Andreas. Est autem gloris alia quod semper dormit in die: cuius pellis pulchra est in pennulis suis frigilis. Dicit ergo de ta libus. Qui comedunt abominationem et murem: similiter consumuntur. b. Si mul cōsumentur dicit dñs. Ego autem operas eorum et cogitationes eorum et venio ut p. gregem: cum omnibus gentibus et linguis: i. cum multitudine exercitus chaldeorum in quo erunt multi de omnibus nationibus et linguis. q. d. ideo vento cum omnibus gentibus et linguis: ut punia ipsos. s. malos iudeos p. peccatis male operationis et pueris cogitationis. De bonis autem subdit. **f** Et veniet. q. d. mali ita consument et destruent in captiuitate: sed boni venient de captiuitate. **g** Et videbatur gloria mea. i. gloriosa liberatione sua quae faciat ad gloriam meam et laudem nominis mei. **h** Et ponam in eis signum: quo meus esse populus cognoscet: et quo a me benedicti esse apparetur. **i** Et mittam ex eis qui salvati fuerint ad gentes. i. aliquos de iudeis a captiuitate liberatis/mittam ad reducendos fratres suos in diversis regionibus captiuitatos. Postea autem determinat ad quas regiones missus sit dices. **j** In mare: id est ad insulas que in mari sunt.

A Alter Tel ideo has regiones nominat: quod principales sunt partes mudi et plures in eis iudei captiuitati sunt. **Dic g.** **k** Et mittam ex eis qui salvati fuerint. i. aliquos ex iudeis: **l** Ad gentes. i. ad diversas gentium regiones p. fratribus suis captiuitatis reducendis. Et non soli mittam ad regiones terrarum: s. **m** In mare. i. ad insulas marinas. Quod autem dixerat ad gentes expedit subdedit. **n** In aphricam et lydiam aboralis. Per suem intelligentiam luxuriosi: q. sunt sicut sus lata in voluntario luti. q. Pet. q. d. Per abominationem / subbit: quia abominationem omnis arrogans: Proverb. xvii. a. Per mure autem q. gloris dicitur: intelliguntur diuites et auari: q. semper dormunt in die: sed in nocte vigiles sunt: quia segnes sunt ad spiritualia: sed strenui et astuti ad nocturna: id est ad temporalia. Et habet pulchras pennulas sed fragiles: quia superbia et fastus eorum cito corruerunt. Sunt ergo et abominationem et murem comedunt: qui superbum quemlibet et luxuriosum et auarum imitantur: et in exemplis talium delectatur: et ideo simul cum talibus consumuntur: ut simul pereant: et q. perirent exemplum iniquitatis: et qui suscipiuntur. Tel. simul: id est omnes: vel simul cum eis qui se putant mundos in horis suis. Se quis. **c** Ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem: cum omnibus gentibus et linguis: id est ideo venio ad iudicium cum omnibus gentibus et linguis: ut iudicem simul opera eorum et cogitationes: et redam eis omnia que merentur. **Et nota q. dicitur ut congregem.** Dominus enim non solum congregabit omnes gentes et linguis: sed etiam omnes cogitationes et opera simul accumulata djudicabit: ut nullus iudicium eius evadat: nec in nullo si ne iudicio discedat: omnes enim et omnia iudicabuntur. Amos. q. c. Contrarium fructum eius desuper: id est opera: et radices eius subter: id est cogitationes. Eccl. x. b. Radices gentium super-

barum arefactet dominus. Ideo bonum est modo in confessione congregare omnes cogitationes et operationes: et simul omnia confitendo per ostium oris expellere: ne tunc contra nos congregentur et accusent nos. **H**iere. l. d. Tollite de via lapides et redigite in aceruos et iterficite eam: nec sit quicquam reliquum. Huius enim modi congregentur in confessione salubriter: sicut congregabuntur in iudicio damnabiliter. Ro. q. a. Tu autem sim duriciam cordis tui et impenitentem cor tuum/thesauricas tibi trah in die ire et reuelationis iusti iudicij dei: q. reddet vincitur tuxa opera eius. Tunc ex multis minimis/magnus aceruu erit. Aug. **v** Tastasti grandia/cause ne obwaris arena. Tunc enim districtus iudex omnia iudicabit. Eccl. v. f. d. Luncra adducet deus in iudicium pro omni errato sive bonu sive malu sive. **d** **L**um omnibus gentibus.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

Libri

a In aphrica et lydia tenetes sagittam in italiam et greciam. Per has regiones omnes partes mundi significantur. q.d. in oes pres mittit ad reducendos iudeos qui ibi sunt captivi. Aphrica enim est pars mundi meridiana. Lydia autem in superiori parte est. Italia autem in occidente. Grecia pro versus aequaliter sita est. Ideo ergo has regiones nominantur ac si dicatur: Ab oriente et occidente a meridie et ab aquiloni congregabovos.

Misteria a In aphricam meridianam. s. plagam in qua aphrica est: p. quo. lxx. transulerunt phutus sive phutus: q. est libyes: omnisq. aphrica usque ad mare mauritanum: i. qua fluvius etiam hodie phutus dicitur circa eum regio phutensis appellata. b Et lydia tenetes sagittam. t. mittit ex eis aliquos in lydiam: in qua sunt tenetes sagittam. Lydia enim perit sagittarii sunt. c In italiam: que est in occidente: in hebreo habet ibus: sive thobel: qd interpretat italiam: aut iberiam. s. hispaniam: ab iberio flumine. d Et greciam: que versus aquilonem sita est. e Ad insulas longe: expositio eius est qd dixerat in mire. f Ad eos qui non audierunt de me: t. non vide ruit gloriam meam. q.d. ego mittit ad predictas regiones: non solum ut ex eis captivi de populo meo reducam: sed etiam ut nomine meum et gloria mea in eis manifestetur: qui an nihil de me sciuerunt: nec quod videntur nec quod auditur. Quia ad tam longinquos ptes mittit qd fama mea poterit que illuc nondum puenit: non puenit p illos quos mittit. Ut subdit. g Et annunciatut iudei. s. missi ad nationes. h Gloriam meam gentibus: ad quas puenient. i Et adducet oes fratres viros de cunctis gentibus: i. qd captivi tenent. k Donum domino. i. in oblatione domino. Adducet dico: l In equis et in quadrigis et in lecticis et in mulis et in carrucis ad montem sanctum meum hierusalem dicit dominus: qui non mentitur. q.d. in diversis vehiculis generibus et diversis animalium ferentibus generibus adducunt de diversis regionibus. Diversa animalium genera sunt equi et muli: diversa vehicularum genera sunt quadrigae et lectice. Lectica enim lectus est portatilis: in qua ferunt egredi: qd currus dominus dicit. Ita lectica dicit cathedralia iuxta lectum. Ut quid? Dominus lectica tenebat. Quadrige autem dicit quasi quadrifuga: ubi. s. sunt quatuor iugales. s. equi vel asini. Carruca autem habet quatuor rotas et trahit a bove. In quibusdam tamen duas habet rotas: et trahit ab equis: nec est instrumentum vehementis sed arandi. Ut quod habet et in carrucis intelligit. s. in ariabili quibus Carruca trahitur: ut boves/ asini/ vel equis. q.d. ita libenter iuuabunt vos: qd etiam Carrucae suas dimittent et parabunt vobis equos Carrucae suorum: vel boues/ sive asinos. m Quod si inferat te. q.d. adducet viros: sicut dictum est: quod si inferat filium israel munus in vase mundo in domum domini. i. in adductione eorum sic exultabunt: quod exultari solet a filiis israel qui munus inferunt in domum domini in vase mundo et honesto. Ut sic: super ple placebunt mihi illi qd adducet: quod si inferat te. Sequitur.

Mystice * a In aphrica et lydia tenetes sagittam. i. in lydiam in qua sunt viri periti in arte sagittariae ad latram. c In italia et greciam. Per has enim oes pres mundi designantur: sicut in prima lectura expositum est. q.d. ego mittit ad oes gentes. Matth. xl. v. d. Ita docete oes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. e Ad insulas longe: ad litteram. f Ad eos qui non audierunt de me: t. non vide ruit gloriam meam. Non audierunt verba: nec viderunt exempla. s. lxx. a. Inuenientur qui ante non quiserunt me. Dixi: Ecce ego ad gentes que nesciebant me: et que non inuocabant nomine meum.

Aliter mystice * Per quod designantur diversa genera hominum ad quos mittunt predicatorum. Per mare enim vita mercatorum significatur: que in tumultu est. Per aphricam que interpretatur fertilitate/ vel augmentata: vita agricolarum. Per lydiam que interpretatur

Esaie

edificatio eius: vita artificum. Per italiam qd interpretatur mens excedens vel metus excessus: vita scholarum. Per greciam que interpretatur incolatus vel ruminatio: vita monachorum: qui psalmos et alia que sunt dei: lugiter debet ruminare. Per insulas autem longe: vita heremitarum designatur.

Sequitur. s Et annunciatunt gloriam meam gentibus: iudei s. fideles missi ad nationes. t Et adducet oes fratribus viros. Apostoli s. missi ad nationes: adducunt oes fratribus viros. s. fideles quosque conuersos de cunctis gentibus.

b in aphricam et lydiam tenentes sagittam: in italiam et in greciam: ad insulas longe: ad eos qui non audierunt de me: et non viderunt gloriam meam. Et annunciatut gloriam meam gentibus: t adducunt in vase mundo in domum domini.

b donum domino. Hoc enim donum deo acceptum. s. oblatio animalium: ideo dicitur quod nullum sacrificium tam placet sic celus animarum. Dominus enim tantum querit animas. Sap. xi. d. Quia sunt omnia domine qui amas vias. Gen. xliii. d. Da mihi animas: cetera tollite tibi. Adducet dico: s quod? Responde. l In equis et in quadrigis et in lecticis et in mulis et in carrucis ad montem sanctum meum hierusalem dicit dominus. i. ad ecclesiastis: p. s. ad prophetam postmodum ad celestem. i. in equis et mulis adducunt: qd trahit eos et portabunt super quadrigas et lecticas et carrucas. Equi enim et muli sunt predicatorum: quos conuertent apostoli de gentibus: Fortes ut equi ad operationem: steriles autem ut muli p. sanctimonia et castitatem. Ita equi et muli ferunt alios ad fidem in quadrigis: alios in lecticis: alios in carrucis. In quadrigis ferunt laboriosi: ut martha: qui per doctrinam quatuor etiagelicos: qui per quatuor rotas feruntur. In lecticis vehunt infirmos: ut carus: qui polandi sunt: et leniter tractandis: et in lenitate predicationis instruuntur: Lectica enim lectus est infirmorum. In carrucis autem vehunt ceteros: ut maria. Carrucae enim nobilia sunt vehicula: ut dicunt: que a carro nomine accepterunt: que bene coepit sibi et filiis et filiabus summi regis. s. ceteros. Per hanc ergo tria vehicula: diuersitates predicationis intelliguntur. Dicit enim quadriga ppter quatuor euangelia: Dicit etiam lectica ppter bona solatoria: Dicit carruca ppter bona ad pfectionem exhortantia. In equis ergo et in quadrigis et in lecticis atque mulis et carrucis adducunt fratribus viros de cunctis gentibus: ad montem sanctum dei hierusalem: dum per sanctos predicatorum: ac per ministerium doctrinae eorum et actionis: adducuntur vnde credentes ad ecclesiastis. m Quomodo si inferat te. q.d. cum tanta leticia adducatur ad fidem fratribus viros: Quomodo si inferat filium israel munus in vase mundo in domum domini. Tercerum enim in anno secundum legem Deuteronomio. xvij. c. inferebant cum magno gaudio et leticia munus in domum domini: in pascha. s. et in pentecoste: et festiuitate tabernaculorum. Ut enim Exo. xxiij. b. Non apparebis in aspectu meo vacuus. Ita Deuteronomio. xxvi. a. Tollis de cunctis fructibus tuis promittas: et ponas in cartallo pgesorum ad locum quem deus elegerit te. Eodem modo dicit hic: quod offeret filius israel spumaliter munus in vase mundo in domum domini: quod pueri quod eos sunt acceptabile munus deo: atque in scoto vase predicationis et doctrinae in ecclesiastis inferuntur. Tercium munus in vase mundo sunt: sic dicitur Waimo: spumales fructus ait in corde et corpe imaculato: ut sit templum dei sanctum: ut dicitur. i. Cor. xij. c. Vnus enim deo acceptus sicut fides: spes: charitas: quod mundum bona opera te. Unus autem sicut corda pura: et corpora immaculata. Multe sunt qui offerunt deo munera sicut cain: qui orationes vel elemosinas: vel opationes bonas faciunt ut studium et scholas satis sequuntur: sed non offerunt in vase mundo: nec possunt dicere cum datur illud. i. Reg. xxij. b. Sunt vase puerorum sancta. Ut alit. Qui veloces sunt in fide: qui s. cito creditur: et cito ad fidem currunt: quod vehunt: qui pro lente in quadrigis: qui polantur idigunt in lecticis: s. in lectis tectis et ymbraculis: ut audire mereantur: Per diem p. 12. sol non vret te neque luna per noctem. In mulis adducuntur contumelias et steriles. Sap. xij. c. Felix sterilis et cito ignata te. Carrucae vero nomine illi intelligendi sunt quibus dicitur Apelles Gal. vi. a. Invenientur onera via portare. Et sic in vase mundo casti corporis adducuntur deo in munus fratribus vestri de gentibus conuersi. Sed et assumam ex eis.

* Et assumam ex eis.

a Et assūmā ex eis: id est iudeis. **b** In sacerdotes et leuitas: ministros. *i.* quasi ex eis reducam sacerdotes et leuitas. **d** Dicit dominus qui nō mentit. **e** Quia sicut celi noui et terra noua que ego facio stare corā me dīc dñs: sic stabit semē vestrū et nomē vestrū. *i.* sicut celi et terra in eternū stabilia sunt et imutabiliter ante me perseverabūt nec

vetustate consument
sempstant ac si mo-
do creata esset noua:

a Et assūmā ex eis in sacerdo-
tes et leuitas dic dñm: qr
sic uerba posteritas
et nomē vestrū pseue-
rabit. **f** Iudei tū quidā
ad aureā hierusalē re-
serunt: quādo dicunt
solem nouū et terram

nouam deum sibi facturū. Sequit. **b** Et erit mensis ex
mense. Dene grēce/luna latine. In quolibet autē mēse erat
festū neomeni. *i.* nouē lune/ sive festū calendarū. Dicit ergo:

Erit mensis ex mense. *i.* post neomeniā veniet alia: ita q
sugiter sua festa obseruabūt sine aliquo impedimentoō. **i** Et
sabbatū erit ex sabbato. *i.* cōtinue sicut venient sabbata
ea obseruabūt. q.d. optime celebrabūt sua sabbata et suas fe-
stivitatis alias. Per hec enī duo genera festivitatis: oēs alias
festivitatis volunt intelligere. **g** Erit mēsis ex mēse:

et sabbatū ex sabbato. *i.* cōtinue post vñā festivitatē erit
alia: ita vt iugis sit solēnitatis inter vos: qd dicunt iudei futu-
rum in aurea hierusalē. **k** Ueniet omnis caro: id est om-
nis homo. *i.* de omni genere hominū aliqui. **l** At adoret
coram facie mea dicit dñs. *i.* mulci p̄selyi de gentibus
et iudei de captiuitate redeentes: veniēt ut adorent me co-
rā facie mea dicit dñs. *i.* in templo hierusalē vbi specialiter
oculos mee misericōdē habeo. **m** Et egrediet. *i.* omes veni-
entes ut adorent coram me: egredientur de ciuitate hierusa-
lē. **n** Et videbūt cadauera viorū qui p̄uaricati sunt in me. *i.* videbūt locū illū in q. plecta fuerūt cadaue-
ra mortuorum: in valle. *i.* topfer: vbi prius solebat idolis īmo-
lare. Et h̄ est q̄ dicit: Viros q̄ p̄uaricati sunt in me. *i.* q̄ s
rectitudine cult⁹ mei et legis mee ad idolatriā incurvati sunt.

g Uermis eoz

a Et assūmā ex eis. *i.* ex genib⁹ reprobato sacerdotio iude-
oru. **b** In sacerdotes et leuitas dicit dñs: quia nō ī
de sola tribu leui: **s** etiā de cūcīs nationib⁹ sacerdotes et le-
uitē digni deo eliguntur ad l̄ram. **v** Assūmā ex eis. *i.* ex
iudeis: vel ex vtrisq; scz iudeis et genib⁹. **w** Assūmā ex
eis: id ī quosdā eoz assūmā de mūndo: de negocib⁹ mūndi: de
affectu carnali. **b** In sacerdotes: se. s. et alios sc̄ificates.
c Et leuitas: id est ministros. Dominus enim illos quos
eligit facit sacerdotes deuotos in oratione: sedulos in carnis
maceratione. Hec est duplex oblatio sacerdotis: thuris scz et
carnis. **Ro. xiij. a.** Obsecro vos per misericordiā dei ut exhi-
beatis corpora vestra r̄c. **Apoc. i. b.** Fecit nos deo nostro re-
gnū et sacerdotes. **ii. xij. b.** Vos autē sacerdotes dñi vocabis
mini: ministri dei nostri dices vobis r̄c. Facit etiam eos leuitas. *i.* ministros: per cordis humilitatē et operis strenuitatē.
Tales assumit deus et eligit de mūndo: et affectu carnali: et cu-
ra seculi. **Job. xv. c.** Ego elegi vos de mundo. **Hent. xxij.**
a. Qui dixerūt patri et matri nescio vos: et fratribus ignoro
illos r̄c. **E**nde etiā simon qui tulit crucem dñi de villa venie-
bat. **D**arci. **xv. b.** de illa. *i.* villa de qua dīc **Luc. xiiij. d.** **T**il-
lam emi et necesse habeo exire et videre illam: quia curā seculi
et negotia mundi debet relinquere qui crucem dñi. *i.* peniten-
tiam assumit. Sic ergo fideles per p̄dicatores/p̄ apostolos et
apostolicos viros: ad deū adducūt: et a deo assumūt ut dictū
est. Sed qr̄ bi quos sancti p̄dicatores adducūt ad ecclesiam:
deo in eternū placent: et cum eo in p̄petuum regnāt: pulchre
subiungit. **e** Quia sicut celi noui et terra noua que
ego facio stare coram me dicit dñs: sic stabit semē
vestrū et nomē vestrū: id ī sicut celi aerei et terra innova-
ta s̄m formā et figurā: in eternū manebūt immobilia: et sta-

būt an me p̄seuerātia et stabilitā: **f** Sic stabit semē vestrū
coram me: id est filii spirituales quos vos o p̄dicatores p
euangeliū genuistis: qui s̄m q̄ celi sunt. *i.* s̄m naturā spiritua-
lem et cēlestē. *i.* s̄m animā: et s̄m q̄ terra sunt. *i.* s̄m corporalē
naturā innouabitur: et omnino innouati in nouitate permane-
bunt glorie: si fuerint innouati p̄ gratiā a vetustate culpe. **g**

qua nouitate dicitur
Eph. iiiij. f. Renova-
mini spiritu mētis ve-
stre et iduote nouū ho-
minem r̄c. **Ro. vi. a.**
Quādmodū ch̄rist⁹
mortu⁹ ē et resurrexit:
ita et nos in nouitate
vitę ambulemus. **g**

h Et nōmen vestrū¹
supple stabit in libro vite scriptū: **V**el s̄m quodā: **A**men
vestrū. *i.* filio p̄ vestrō. *i.* christianū: cui aliud si succedit: vt
nomē filiationis et adoptionis. **i** Et erit mēsis ex mē-
se: id est ecclesia cēlestis constructa ex p̄senti. Dene enim
grēce/luna latine: inde neomenia: id ī noua luna. Per mēsē
ergo lunam intellige: per lunam ecclesiam. Dicit ergo. Et
erit mensis ex mēse: id est ecclesia triumphans de mi-
litāti: **V**el abensis erit ex mēse r̄c. sicut expōit Greg⁹:
mensis pro perfectione positus est. Quid enī est mensis/mēsi
perfectio dierū: Quid vero sabbatū nisi requies: in qua fieri
opus seruile non licet: Erit ergo mensis ex mēse: quia
qui hic perfecte vixerūt in gratia: illuc ad perfectionē adducē-
tur in gloria. **j** Et sabbatū erit: ex sabbato: qr̄ q̄ hic
cessauerūt a peruerlo opere: illuc quiescēt in cēlesti retributio-
ne: vt sabbatū pectoris sequat sabbatū eternitatis. **h** De hoc
sabbato **Heb. liij. c.** Itaq; relinque sabbatism⁹ populo dei:
qui enim ingressus est in requiem ei⁹: et ipse requieuit ab ope-
ribus suis r̄c. **s. ivij. d.** Et vocaberis sabbatū delicate et san-
ctū dñi gloriosum. **V**el sic. **k** Erit mensis ex mēse: et
sabbatum ex sabbato. *i.* iugiter et continuo solēniabunt.
Ende in prosa. **l** Hec est illa ciuitas in qua iugis solēnitatis.
Vel. **m** Erit mēsis ex mēse: id ī defectus sequetur defec-
tum: q̄zum ad malos: qui deficient in p̄misio: quia defecerunt
in merito. **n** Et sabbatū ex sabbato: q̄tū ad bonos: qr̄
quietē gratiē sequetur quies eterni glorie. Et quia dominus
in die resurrectionis et corpora iustorum in illam viventium
patriam introducit/congrue subditur. **k** Ueniet omnis
caro: vt adoret coram facie mea dicit dominus:
id est omnes electi receptis corporib⁹ ingrediētur aula per-
petui regni: et ante sedem maiestatis eius venientes procidēt
in facē suam leti/gratias deo agentes: sicut dicitur Apoc.
v. d. s. xl. b. Videbit omnis caro salutare dei. Sancti autem **Luc. 5. 84**
morū in circūscriptū lumen dei viderint: q̄ angusta sunt om-
nia que creata sunt deprehendēt: et quid agatur in omni crea-
tura facile videbunt: **l** Ende subditur. **m** Et egredientur
et videbunt cadauera viorū qui p̄uaricati sunt in
me. Egredientur nō loci mutatione: sed visionis magnitu-
dine: quia mentis eoz latitudinem celi latitudo non poterit
concludere: sed visus eorum limites patrie cēlestis excedet:
vt non solū ea que intus: sed ea que foris fuerint manifeste cō-
spiciant. **l** Ende non loci mutatione sed latioris et purioris vi-
sus assumptione dicunt egressuri: vt videbūt cadauera viorū
p̄uaricatoꝝ. *i.* corpora peccantū in suppliciis ardētia. **l** Justi
enī: in tormentis semper intueri iustos: vt ide eoz gaudū cre-
scat: q̄ ad bonū sp̄icūt quod misericorditer susicerūt. Quid
autē mirū: si iusti iniustor tormenta sp̄icāt: vt et h̄ eis eveniat
in obsequiis gaudiꝝ: qñ et in pictura nigra color: substernit:
vt albus vel ruber clarior videat: **C**adauera autē appellat
corpora reproborum: quia sunt ferentia et interna et eterna
morte deficiunt: quia mandata dei p̄uaricati sunt. **P. s. P.**
uaricantes reputati omes peccatores terrꝝ. **Ibi Glo. Om.**
nes enim habent legem naturalē: qd tibi non vis fieri: alij ne
ficeris: **Tob. liij. c. Ro. liij. c.** Tibi non est lex nec p̄uarica-
tio. **De istis autem p̄uaricatoribus adhuc subiungitur:**

o Uermis eoz nō

a **Vermis eorum** nō morietur: et ignis eorum nō extinguebitur: quod penitus eorum tempore: aeternam secutam est pena eterna. Vermes enim qui ex putrescentibus eorum carnis scaturierunt: utque in eternum non deficiantur. Et ignis qui etiam ossa eorum consumet: non extinguetur: quia illud sequitur ignis eternus: qui animas et corpora simul comburit: Propter.

Marti. 9. g. nā em eorum temporale
19. q. 5. c. qm. sequitur eterna. In cuius
enā figura in valle to-
phet erat iugis ignis:
tur: et erunt utque ad satieta-
de dicis gehennon. I.
fra hennon: unde ge-
hēna dicitur.

d **Et erunt utque ad satieta-
tem visionis omni carni.** I. ois homo qui viderit istos temporaliiter punitos et cadaue-
ra eorum viderit plecta in locis illis in quibus purificati fuerāt in
cultū dei saturabis de pennis eorum. Saturitas enim et quasi refec-
tio est iustis iusta dei vindicta de iniunctis: Ut in saturitate
visionis omni carni. I. in abominatione videtur: Quicunque enim
viderit eos abominabiles eos: nec curabit eos videre: sed auer-
ter visum sicut a putrido cadauere. Hoc autem in scđa expo-
sitione plenius exponemus.

Dystice v. **a** **Vermis eorum non morietur: et ignis eorum nō extin-**
guetur. Illud verbum ter dicit dominus Marti. ix. g. propter
ternarii peccatorum luxuriam: avariciam et superbiam: que ibi puni-
entur. Ignis enim ille gehennalis hunc extinguebitur: sicut et Iohannes
asserit dices Matth. viii. c. Paleas autem comburet
igni inextinguibili. In quo et vermes immortales esse credemus: ut non solum
ab igne perpetualiter crucientur: sed et a vermis deuorentur.
Unde Judith. xv. c. Habit ignis et vermes in carnes eorum:
ut vorantur et sentiant malum utque in eternum. Eccl. viii. b. Omnia
dicta carnis impiorum: ignis et vermes. Eccl. x. b. Cum mortet
homo: hereditabit serpentes bestias et vermes. Job. xxii. c. In
puluere dormient et vermes operent eos. S. xliii. c. Subter
te sternetur tinea: et operimenter tuum vermes. Sicut autem cor-
poratus est ille ignis: sic et vermes corporati sunt: quia et ignis
corpora reproborum coquuntur: et vermes ea dilacerant. Ut
vermis dicitur sera scelerum penitudo: que nunquam in tormento

tis conscientia afflictorum mordere cessabit: ut ignis sit pena
exterius seculera: vermis dolor interius accusans. Dicit
ergo. **a** **Vermis eorum** materialis vel conscientie: b
non morietur: sed semper mordebitur. **c** **Et ignis eorum**
non extinguetur: sicut nec materia eius: Semper enim habebit
quod consumat. **H**iero. 9.

tem visionis omni carni.

Explicit Esaies prophetam.

Ignis quoque iuxta id
accipiens est quod
evermis: qui tamdiu
succenditur: quando diu
habeat materias qua-
vorax flamma pasca-
tur. Si quis igitur habet in conscientia sua consupitibilia
canaria: que inimicis homo dormiente patres familias super-
seminauit: hec ignis exuret: hec vorabit incendium: et om-
nisi sanctorum oculis eorum supplicia monstrabuntur: qui pro auro et
argento et lapide preciosio edificauerunt super fundatum dñi
lignum: senum: stipulam: ignis pabulum semperternum. Iohannes
chrysostomus. Ignis hic qui in presenti vita est: absunt cuncta que
recipit: ignis vero eternus: quod suscepit semper crucias: et penes luc
semper iugos seruat. Propterea eterni extinguibilis dicitur: non
solum quia ipse non extinguebitur: sed quod nec eos quos suscepit ex-
tinguit nec perimit. Ignis ille sicut natura non consumendi ha-
bet: ita nec illuminandi sed est ignis obscurus et flamma tene-
brosa. Morte immortali morientur impiorum. Unde. S. viii. b. Pe-
na impiorum dicitur quasi torrens inundans utque ad mediū collis:
quia semper cruciat: sed nunquam extinguitur. Tunc nec ultra collum
dicitur transire ad suffocandum: sed utque ad mediū collis: ut semper
in cruciatis vivant. **d** **Et erunt utque ad satietatem**
visionis omni carni: quia de malorum visione in tormentis
satrabunt omnes electi: fini illud Ps. Letabitis iustus cum vide-
rit vindictam. Nam omnem carnem vocat nunc omnes electos post re-
surrectionem corporum gloria incorruptis vestitos: sicut
Eccl. xi. v. caro in bono accipitur. Auferam a vobis cor: la-
pidem et dabo vobis cor carneum. Malach. iii. a. Erediemini
et salteris sicut vitulus de armario: et calcabitis impios cum fue-
rint cinis sub planta pedum vestrorum.

Explicit postilla domini Ildegonis Cardinalis sup Esaiam.